T.C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

İRAN MİLLİ KÜTÜPHANESİ'NDE KAYITLI 31150 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

(İNCELEME – METİN)

Hilal TOPRAK

ŞANLIURFA - 2022

T.C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

İRAN MİLLİ KÜTÜPHANESİ'NDE KAYITLI 31150 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

(İNCELEME – METİN)

Hilal TOPRAK

Danışman

Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ

ŞANLIURFA - 2022

T.C.
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY FORMU

Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ danışmanlığında, Hilal TOPRAK'ın hazırladığı **"İran Milli Kütüphanesi'nde Kayıtlı 31150 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme – Metin)"** konulu bu çalışma 07/10/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

☒ Oy birliğiyle / ☐ Oy çokluğu ile

İmza

Danışman:	Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ	
Üye:	Doç. Dr. Mustafa Uğurlu ARSLAN	
Üye:	Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ALP	

Bu tezin Türk Dili ve EdebiyatıAna Bilim Dalında yapıldığını ve enstitümüz kurallarına göre düzenlendiğini onaylarım.

(Ünvanı, Adı, Soyadı)
Enstitü Müdürü

Bu çalışma: ……. Tarafından Desteklenmiştir.

Proje No: ……

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖĞRENCİNİN	
Öğrenci No	185210009
Adı / Soyadı	Hilal Toprak
Anabilim Dalı/Programı	Türk Dili ve Edebiyatı / Tezli Yüksek Lisans
Tez Konusu	İRAN MİLLİ KÜTÜPHANESİ'NDE KAYITLI 31150 NUMARALI ŞİİR MECMUASI(İNCELEME – METİN)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen yüksek lisans tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 477 sayfalık kısmına ilişkin, 08/09/2022 tarihinde danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, benzerlik oranı %29'dur. Ayrıca tez çalışması hiçbir blok kopyalama içermemektedir.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
2- Kaynakça hariç
3- Alıntılar dâhil
4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesini ve Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tez çalışması Orijinallik Raporu alınması ve kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Etik ihlal tespiti halinde, Enstitü yönetim kurulunca, diplomamın iptal edilmesini kabul ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08/09/2022
Hazırlayan Öğrencinin İmzası

Yukarıda yer alan raporun ve beyanın doğruluğunu onaylarım. 08/09/2022

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı (İmzası)
Prof. Dr. Ekrem Bektaş

ÖZET

İRAN MİLLİ KÜTÜPHANESİ'NDE KAYITLI 31150 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

(İNCELEME - METİN)

TOPRAK, Hilal

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ

Eylül 2022, 477 Sayfa

Herhangi bir düzen aranmaksızın çeşitli şiirlerin bir araya getirildiği eserlere şiir mecmuası diyoruz. Bu şiir mecmuaları derleyicinin edebi zevkine göre oluşturulur. Klasik Türk Edebiyatında çok yaygın ve önemli bir tür haline gelmiş olan mecmualar dönemlerin kültürel yapısına, sanat anlayışına ışık tutan eserlerdir. Yine aynı şekilde bestelenmek üzere kaleme alınan ve farklı makam ve usullerle yazılan güftelerin de bir araya getirildiği eserlere güfte mecmuası diyoruz. Bu yüzden söz konusu mecmualar edebiyat tarihine ve Türk Musikisine katkılarından dolayı büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada İran İslam Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi'nde 31150 numara ile kayıtlı ve içerisinde ilahilerin, şarkıların, gazellerin, farklı makamlarda yazılan güftelerin, başka nazım şekilleriyle yazılmış manzumelerin yer aldığı şiir mecmuasının günümüz Türkçesi'ne aktarımı yapılmış ve Türkçe güfteler ve şiirler incelenerek divanlardaki şiirlerle karşılaştırılmıştır. 121 varaktan oluşan bu eserde 1 Arapça, 21 Farsça şiir mevcuttur.

Çalışma bir giriş ve 2 bölümden müteşekkil 3 ana bölümden oluşmaktadır. Girişte şiir mecmuaları ve güfte mecmuaları hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Birinci bölümde söz konusu şiir mecmuasının şekil ve muhteva özellikleri anlatılmış ve çeviriyazı metnin hazırlanmasında izlenen yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. Eser içinde yer alan makam adları, manzumeler, şairler, manzume adetleri ve bulundukları varakların numaraları sırasıyla tablolar halinde verilmiştir. İkinci bölümde ise

çeviriyazı metin yer almaktadır. Her manzume ayrı başlıkla ve varsa aruz vezni belirtilerek yazılmıştır. Son olarak sonuç kısmı ile çalışma neticesinde ulaşılan güfteler ve şiirler, bu güfte ve manzumelerin divanlardaki haliyle karşılaştırılması, şairler ve güfte sahipleri açıklanmıştır. Ayrıca hem şiir hem güfte mecmuası niteliğindeki bu eseri derleyen şahsiyetin edebi zevki hakkında sonuçlara ulaşılmıştır. Mecmuaya ait bazı görüntüler ek kısmında verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Musikisi, Mecmua, Güfte, Şiir, Şiir Mecmuası, Gazel, Makam.

ABSTRACT

POETRY MAGAZINE NO. 31150 REGISTERED IN IRAN NATIONAL LIBRARY

(REVIEW - TEXT)

TOPRAK, Hilal

Master'sThesis

Department of Turkish Language andLiterature

Advisor: Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ

September 2022, 477 Page

We call poetry magazines the works in which various poems are brought together without looking for any order. These poetry collections are created according to the literary taste of the compiler. Magazines, which have become a very common and important genre in Classical Turkish Literature, are Works that shed light on the cultural structure of the periods and the understanding of art. Again, we call the works that were written to be composed in the same way and in which the lyrics written in different tunes and methods are brought together. Therefore, these magazines are of great importance duet of their contributions to the history of literature and Turkish Music. In this study, the poetry magazine, which is registered with the number 31150 in the National Library of the Islamic Republic of Iran and contains hymns, songs, ghazals, lyrics written in different tunes, and poems written in other verse forms, was transferred to today's Turkish and Turkish lyrics and poems were examined and compared with the poems in the divans. Thereare 1 Arabic and 21 Persian poems in this work, which consists of 121 leaves.

The study consists of 3 main chapters consisting of an introduction and 2 chapters. In the introduction, brief information is given about poetry journals and lyrics journals. In the first chapter, the form and content features of the mentioned poetry magazine are explained and information is given about them ethod followed in the preparation of the transcription text. The tunenames, verses, poets, verse customs and the

numbers of the leaves in the work are given in tables, respectively. In these condpart, there is the translated text. Each verse is written with a separate title and by specifying the aruz prosody, ifany. Finally, with the conclusion part, the lyrics and poems reached as a result of thestudy, the comparison of these lyrics and verses as they are in the divans, the poets and the owners of the lyrics are explained. In addition, conclusions were reached about the literarytaste of the person who compiled this work, which is both a poetry and a lyric magazine. Some images of the journal are given in the appendix.

Keywords: Turkish Music, Magazine, Lyrics, Poetry, Poetry Magazine, Gazel, Tune.

İRAN MİLLİ KÜTÜPHANESİ'NDE KAYITLI 31150 NUMARALI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME – METİN)

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI II

Orijinallik Raporu ve Beyan Belgesi III

ÖZET IV

ABSTRACT VI

İÇİNDEKİLER VIII

TABLOLAR LİSTESİ X

EKLER LİSTESİ XI

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİİR MECMUASININ İNCELENMESİ

1.1. MECMUANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ 7

1.2. MECMUANIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ 7

1.3. ÇEVİRİYAZI METNİN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YÖNTEM 9

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

2.1. ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ 22

2.2. ÇEVİRİYAZI METNİ 24

SONUÇ 472

KAYNAKÇA 474

EKLER

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Makamlar, Adetleri ve Varak Numaraları 10

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Bestekârlar / Şiiri Yer Alan Şairler, Manzume Adetleri ve Varak Numaraları 12

Tablo 3: Diğer Manzumelerler, Adetleri ve Varak Numaraları 18

Tablo 4: Metinde Yer Alan Aruz Kalıpları ve Adetleri 20

EKLER LİSTESİ

Ek-1: Mecmuanın Fihrist Kısmı ve Not Edilen Makamlar ek s. 1

Ek-2: 2b Numaralı Varaktaki İlâhiler ek s. 2

Ek-3: 7a Numaralı Varakta Yer Alan Makamlar ek s. 3

Ek-4: 15a Numaralı Varakta Âşık Ömer'e Ait İki Şiir ek s. 4

Ek-5: 41a Numaralı Varaktaki Atâyî ve Hâşimî Şiirleri ek s. 5

Ek-6: 71a Numaralı Varakta Bulunan Beyitler ek s. 6

Ek-7: 105a Numaralı Varakta Bulunan Şem'î ve Revânî Şiirle ek s. 7

Ek-8: 119a Numaralı Varakta Bulunan Muhibbî ve Mahzî'ye Ait Şiirler ek s. 8

GİRİŞ

Mecmua kelimesi sözlükte "dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak" anlamındaki cem' masdarından türeyen mecmu'dan (bir araya getirilmiş, toplanmış) gelmektedir. Mecmuanın yanı sıra mecami', mecma', cami' gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesi'nde- cüzdan, defter ve ceride isimleri de aynı manada kullanılmıştır. Ancak bu isimlerden herhangi birini taşımadığı halde mecmua özelliğine sahip pek çok eser bulunmaktadır. Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dini, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır: Mecmûatü'l-ehâdîs, mecmûa-i fetâvâ, mecmûa-i ed'iye, mecmûatü'r-resâil, mecmûa-i eş'âr, mecmûa-i tevârîh, mecmûa-i fevâid gibi.[1] Mecmualar dönemlerin kültürel yapısına, sanat anlayışına ışık tuttuğu için edebiyat kaynakları arasında özel bir yere sahiptir. Mecmualardaki şiirler ile divanlardaki şiirlerin karşılaştırılması yapıldığında oluşturulduğu dönemin sosyal ve kültürel yönü hakkında bize bilgiler sunmakla beraber farklılıkları da ortaya çıkarmaktadır.

Şiir mecmualarının yanı sıra edebiyatımızda yer edinen bir başka tür güfte mecmualarıdır. Klasik Türk edebiyatı ile Türk Musikisinin ortak ürünü olan güfte mecmuaları tarihimize ışık tutan önemli bir kaynaktır. Bu güfte mecmuaları, kulaktan kulağa gelen müzik kültürünün diri tutulmasını sağlayan metinlerdir. Bu metinler ile Türk Musikisinin nesilden nesile aktarımını görebilmekteyiz. ''Kütüphanelerimizde ve daha gün yüzüne çıkarılmamış birçok güfte mecmuası bulunmaktadır. Güfte mecmuaları döneminde hangi şarkılara rağbet olduğunu, hangi makamların daha çok kullanıldığı, dönemin bestekarlarının ve şairlerinin kimler olduğunu aktarmaktadır.''[2]

[1] Mustafa İsmet Uzun, ''Mecmua'' , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (Ankara, TDV Yayınları, 2003) 28: 265.

[2] Mustafa Uğurlu Arslan ve Fikri Soysal; (2014), "1774 Tarihli Hafız Abdülbaki'ye Ait Güfte Mecmuasının İncelenmesi", Uluslararası Rast Müzikoloji Dergisi, www.rastmd.com , Erişim Tarihi: 18.05.2022, s. 69.

Türk Edebiyatında Mecmuaların Önemi

‘’Genellikle birden fazla yazara ve şaire ait şiirlerden, dini veya din dışı nesirlerden oluşan kitaplara mecmua denilmektedir. Mecmualar farklı hacim ve boyutlarda olabilir. Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevaid), notların, tarihi belge ve kayıtların (tevarih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir telif türü haline gelmiş olan mecmualar genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak “mecmûatü’l-eş‘âr, mecmûa-i ed’iye, mecmûatü’l-münşeât” vb. şekillerde adlandırılmıştır.’’[3] Mecmualar derlendiği dönemin sosyal ve kültürel yapısını yansıtması açısından oldukça önemlidir. Boş sayfalara eklenen dipnotlar, tarihi notlar, ilaçlar vb. bunun bir göstergesidir. Mecmuaların ortak noktası tümünün derleme özelliği taşıyor olmasıdır. Bu yüzden tüm mecmualar şekil ve içerik açısından derleyenin zevkini taşımaktadır.

Şiir Mecmuaları ve Özellikleri

Şiir mecmuaları, derleyenin farklı şairlerin divanlarında yer alan veya yer almayan şiirlerini, nazım şekli ve türü fark etmeksizin bir araya getirdiği şiir antolojisi olarak varsayabileceğimiz derlemelerdir. ‘’Kimi mecmualarda şiirler kafiye ve redif harfine göre alfabetik olarak sıralanırken kimisinde herhangi bir düzen yoktur. Bazı mecmualar sadece belirli yüzyıllardaki şiirleri içerirken, bazı mecmualar daha dağınık olarak çeşitli yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerini içine alır. Bunda belli bir kıstas olmamakla birlikte tamamen mecmuayı oluşturan kişinin zevki söz konusudur.’’[4]

Edebiyat tarihinde araştırmalara kaynaklık eden mecmuaların özelliklerini M. Fatih Köksal şu şekilde sıralamıştır:

[3] Mustafa İsmet Uzun, 28: 265.
[4] Samet Azap, *Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 11452 Numaralı Şiir Mecmuası* (İnceleme-Metin), (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), 3.

a) “Kaynaklarda adı geçmeyen ya da unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

b) Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkanı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.

c) Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmularında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.

d) Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.

e) Bilinen şairlerin bilinmeyen divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

f) Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.

g) Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

h) Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebi tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdi temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

i) Mecmualar dışındaki eserlerin fevaid ve hikaye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat

dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler (havas) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeat örnekleri, kimi resmi kayıtların örnekleri çokça rastlanan kayıtlardır.

j) Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Mesela Baki'nin divanında bulunmayan şiirlerini inceleyecek olsak bir tek mecmuayı taramamız ne ifade eder? Yahut bir mecmuada falan şairin şu kadar filan şairin bu kadar şiirinin bulunmasının bir anlamı var mıdır? Bu olsa olsa bize o derleyicinin şiir zevkini yansıtan bir işareti verir. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökecektir.[5]

Güfte Mecmuaları ve Özellikleri

''Güfte, Farsça **güften** (demek, söylemek) masdarından türemiş olup "söylenmiş söz" anlamındadır. Türk Musikisinde "kar, beste, semai, şarkı, türkü, ilahi, nefes gibi dini ve din dışı formlarda bestelenen eserlerin sözü" manasında kullanılır. Günümüzde bu anlamda "şarkı sözü" tabiri daha yaygındır. Güfte kelimesi ayrıca "bestelenmek üzere yazılmış şiir" anlamına da gelir.''[6] Güfteler Türk Musikisi repertuarı ve tarihi açısından önemli bir kaynaktır. Bu güfteleri aruz ve hece vezniyle yazılmış gazel, kıt'a, rübai, şarkı vb. oluşturur. Güfteleri kaleme alan kişiye güftekar denir. Güftelerin toplanıp bir araya getirildiği derlemelere/defterlere güfte mecmuası denilmektedir.

Güfte mecmuaları, güftelerin yazıldığı makamlar, güftekarlar ve bestekarlar hakkında bilgi edinmemize yardımcı olur. Bu mecmuaları, makam, usul, beste türü, bestekar ismi gibi atıflardan birini yahut birkaçını kullanmak suretiyle, içeriğindeki şiirlerin besteli olduğuna dair en az bir işaret taşıyan derlemelerdir. Bu itibarla güfte

[5] Mestap, ''Mecmualar ve Cönkler Hakkında Genel Bilgiler'', erişim: 5 Ağustos 2022, https://mestap.com/mecmualar-ve-conkler-hakkinda-genel-bilgiler%e2%80%8b/

[6] İsmail Hakkı Özcan, *Güfte*, Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, (Ankara, TDV Yayınları, 1993), 14: 217 - 218.

mecmuaları, eş'ar, gazeliyyat, kasaid mecmualarından ya da içindeki manzum parçalarda bestelenmiş olduklarına dair bir alamet bulunmayan cönklerden ayrılır. Güfte mecmualarını diğer şiir içeren mecmualardan ayıran en belirgin özellik, içindeki şiirlerin bir şiir derlemesi olarak toplanmış olmamasıdır. Derleyici, melodisini hafızasında sakladığı eserleri yeri geldiği zaman ona başvurarak seslendirir.[7]

Osmanlı döneminde oluşturulmuş olan güfte mecmuaları, Osmanlı'da mûsikî sanatının nasıl icra edildiğiyle alakalı bilgiler içermektedir. Aynı zamanda gerek dini güftelerin bulunduğu mecmualar gerekse la-dini güftelerin bulunduğu mecmualar bize o dönemdeki toplumun yaşayışı, kültürü ve edebiyatı hakkında geniş bilgiler vermektedir.[8]

Harun Korkmaz bir güfte mecmualarını şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Fasıl Mecmuaları,
2. Şarkı Mecmuaları,
3. Ayin-i Şerif Mecmuaları,
4. Na't Mecmuaları
5. İlahi Mecmuaları,
6. Şuğül Mecmuaları,
7. Tesbih Mecmuaları,
8. Mevlid-i Şerif Mecmuaları,
9. Mi'raciye Mecmuaları,
10. Regaibiye Güftesinin Bulunduğu Mecmualar,
11. Türkü, Türkmani, Varsağı, Koşma Mecmuaları,
12. Nefes Mecmuaları,

[7] Harun Korkmaz, Türk Musiki Kaynağının Tarihi Olarak Güfte Mecmuaları, (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021), 16.
[8] İsmail Aras Hazìne-i Enderÿn-ı HümÀyundan Es-Seyyìd Mìr Mehmed İzzet'in Hayatı ve Güfte Mecmuasının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018), 9.

13. Karma Güfte Mecmuaları,

14. Eş’ar, Münşeat ya da Fevaid Mecmualarında Yer Alan Güfteler, Güfte Kısımları,

15. Antoloji Mahiyeti Gösteren Mecmualar,

16. İçinde Güfte Bulunan Diğer Yazma Eserler.[9]

[9]Harun Korkmaz, Türk Musiki Kaynağının Tarihi Olarak Güfte Mecmuaları, (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021), 35.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİİR MECMUASININ İNCELENMESİ

1.1. MECMUANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

- İran Milli Kütüphanesi'nde kayıtlı 31150 numaralı şiir mecmuasının dış kapağı koyu kahverengi deri kaplı mukavva bir ciltten oluşmaktadır. Ön kapak ve arka kapak üzerinde mühür bulunmakta ve kütüphane kayıt numarası yer almaktadır. Ön kapağın iç kısmında sağ alt köşeye yine kayıt numarası yazılmıştır.
- Mecmuanın fihristinde makam adları ve sayısı not edilmiştir. Aynı bölümün alt kısmına da yine kayıt numarası yazılmıştır.
- Zahriye sayfasında, ''El evvel ve'l âhir min alâ'i Kitâb ismihu Mecma'i Tuhfetu Kelâmuhâ mensûr ve beyt rubâi Hasan Yûsuf kitâb te'lif'' ibaresinin yer aldığı temellük kaydına yer verilmiştir. Ayrıca sağ alt köşede bir mühür yer almaktadır.
- Sayfalar nohudi renktedir.
- 2b numaralı varakta tezhip ve serlevhalı fihrist bulunmaktadır.
- Güfteler siyah mürekkeple, makam ve güfte sahiplerinin isminin yer aldığı başlıklar ise genellikle kırmızı ve yeşil mürekkeple yazılmıştır.
- Sayfalar her birine iki güfte gelecek şekilde iki sütuna ayrılmıştır.
- Kimi varaklarda beyit, müfred, kıt'a gibi türlere ikiden fazla yer verildiği için sütunlardaki başlık sayıları fazladır.
- Sütunlardaki satır sayısı ise en az 10 en fazla 16'dır.
- Sütunlar yaldız cetvellidir.
- Güftenin bittiğini belirtmek amacıyla sonuna kimi yerlerde tek, kimi yerlerde ise üç tane '' م ''(mim) yazılmıştır.
- Mecmuanın yazı türü Nesih'tir.
- Mecmuada toplamda 121 varak bulunmaktadır.

1.2. MECMUANIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Çalışma mecmuanın dijital nüshası üzerinde yapılmıştır. 18. yüzyıla kadar yaşamış divan şairlerinin şiirlerini de içeren bu mecmuanın 19.

yüzyılda tertip edildiği düşünülmektedir.

- Mecmuanın fihristinde makam adları ve sayısı not edilmiştir. Aynı bölümün alt kısmına da yine kayıt numarası yazılmıştır.
- Mecmua143 farklı makam ve usulden oluşan güfte, 257 gazel, 11 muamma, Âşık Ömer'e ait 19 şiir, Gevherî'ye ait 12 şiir, 19 kıt'a, 4 nazire ve 219 beyit olmak üzere toplam 699 manzumeden oluşmaktadır. Bu manzumeler çoğunlukla rindane ve aşıkane tarzdadır.
- Eserde, 1 Arapça şiire, Örfi-i Şirazi'nin 5 Farsça şiirine, 11 Farsça kıt'aya, 5 tane de Farsça beyite yer verilmiştir.
- 699 güfte/manzume içeren eserde 669 güfte/manzumenin aruz vezni tespit edilmiş ve her başlığın altına koyu puntolarla yazılmıştır. 12 güfte/manzumein ise vezni tespit edilememiştir. Geri kalan 19'u ise hece vezniyle yazılmıştır.
- Fa'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün **(199)**, Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün **(110)**, Fe'ilatün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün **(100)**, Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün **(69)** en çok kullanılan aruz kalıpları olmuştur. Kullanılan aruz vezinlerinin tümü tablo halinde gösterilmiştir.
- Mecmuada uşşâk, mahûr, hüseynî, segâh, sabâ, hüzzâm, beyâtî, baba tâhir, Isfahân, aşirân, hicâz, dügâh, ırak, muhayyer, nühüft, arabân, arazbâr, evc, râst, 21 farklı mûsikî makamının kullanıldığı eserde en çok beyâti makamı **(17)** kullanılmıştır. Bunu sırasıyla sabâ **(15)**, hüseynî **(13)** ve uşş^^ak **(12)** takip etmektedir.
- Bâkî **(36)**, Nefî **(12)**, Şeyhülislâm Yahyâ **(9)**, Hayâlî **(11)**, Hâşimî **(8)**, Nevi-zade Atâyî **(8)** eserde şiirlerine en çok yer verilen divan şairlerindendir. Halk şairlerinden de Âşık Ömer **(19)** ve Gevherî'nin **(12)** şiirlerine fazlasıyla yer verilmiştir.
- Şairlerin şiir dağılımı tablolar halinde gösterilmiştir.
- Eser Niyâzî Mısrî'nin ilahisiyle başlamış, Nevî'nin gazeli ile son bulmuştur.

1.3. ÇEVİRİYAZI METNİN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YÖNTEM

- Metinin yazımında çeviriyazı (transkripsiyon) alfabesi esas alınmıştır.
- Kelimeler ve kafiyeler Eski Anadolu Türkçesi ile oluşturulmuşsa aynı şekilde okunmuştur. Ünsüz harfler (b > p değişimi hariç) yazıldığı şekilde okunmuştur. Okunamayan yerler ‘’...’’ şeklinde gösterilmiştir.
- Mecmua oluşturulurken bazı harflerin yazımında yanlışlıklar yapılmıştır. (ب,ت,ز,خ,ن vb.) Bu tür hatalarla sıklıkla karşılaşıldığı için dipnotta belirtilmeden doğru haliyle yazılmıştır.
- Arapça ve Farsça ön ekler ‘’-‘’ ile ayrılmıştır.
- Kelime ortasına eklenen ekler de ‘’-‘’ ile ayrılmıştır. (dem-be-dem,)
- Türkçe birleşik fiiller eserdeki gibi ayrı yazılmıştır.
- Metine yapılan eklemeler ‘’[]’’ içine alınmıştır.
- Vav-ı madule ‘’ˇ’’ şeklinde gösterilmiştir.
- Mısraların vezinlerindeki aksaklıklar mısra sonuna ‘’*’’ konularak; beyitlerin vezinlerindeki aksaklıklar beyit sonuna ‘’**’’ konularak belirtilmiştir.
- Kime ait olduğu belli olan şiirler divanlardaki haliyle karşılaştırılmış, farklılık var ise dipnotta gösterilmiştir.
- 26b ve 27a numaralı sayfaların görüntüsü kütüphane tarafından iki kere bastırılmıştır. İkinci baskı metine dahil edilmemiştir.
- Metinde tekrar edilen mısralar ‘’eyzan’’ ibaresiyle belirtilmiştir.
- Şiirlerin vezinleri aruz vezni ise transkripsyon işaretleriyle ve koyu punto ile şiir başına eklenmiştir. (fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün)
- “İçün, diyü” gibi kelimeler orijinal haliyle bırakılmıştır.
- Çeviriyazı metnindeki tüm özel isimlerin baş harfi büyük harfle yazılmıştır ancak gelen ekler kesme işareti ile ayrılmamıştır.
- Arapça ve Farsça şiirler dijital ortamdan kopya edilmiş, transkripsiyon işaretleriyle gösterilmemiştir.
- Nolur, noldum, neylerem, neyler gibi kelimelerdeki ses düşmeleri (’) ile gösterilmiştir (Örneğin; n’ola, n’eylerem).
- “Allah” lafzıyla tamlama oluşturulduğunda tamlama gösterilmemiştir: hasbetenlillah, billah, biḥamdillah gibi.
- “içün” ibaresi yine “içün” olarak alınmış, kelimelere birleşik olan “-çün” haliyle geçtiğinde ise yuvarlak şekline sadık kalınmıştır (senüñçün vb.).

Mecmuada yer alan makamlar, usuller, şiirleri yer alan şairler, nazım şekilleri, adetleri, vezinler ve varak numaraları aşağıda tablo halinde gösterilmiştir:

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Makamlar, Adetleri ve Varak Numaraları

Makam	**Adet**	**Varak Numarası**
Uşşâk	12	3a, 3a, 3b, 3b, 7b, 9b, 10b, 11a, 13a, 14a, 14a, 14a
Mâhûr	2	4a, 6a
Hüseynî	13	4a, 4b, 6b, 6b, 7b, 9a, 11a, 11b, 12b, 13a, 13a, 26b, 27b
Segâh	7	4a, 4a, 11a, 11b, 27b, 28a, 35a
Sabâ	13	4b, 4b, 5a, 5a, 9a, 10a, 12a, 12b, 13a, 13a, 26a, 26b, 29a
Hüzâm	3	4b, 4b, 7b
Beyâtî	14	4b, 5b, 6a, 7a, 7a, 8a, 9b, 10a, 10a, 11a, 11b, 12a, 27a, 30a
Evc	11	5a, 5b, 5b, 6b, 8a, 8a, 9b, 12b, 12b, 13a, 29b
Dügâh	3	5a, 6a, 9b
Hicâz	3	6a, 6a, 8a[10]
Irak	1	6a
Isfahân	4	6b, 7a, 9a, 26a

[10] Farsça.

Arazbâr	2	6b, 30b
Aşîrân	1	7b
Acem	6	8b, 12b, 20a, 20a, 22a, 24a
Râst	3	10a, 12b, 13a
Nühüft	3	10b, 27a
Baba Tâhir	2	10b, 28b
Hisâr	1	29a
Şedd-arabân	1	31a
Müsteâr	1	33a
Muhayyer	3	14a, 14a, 14a
مزیع[11]	1	5b
Murabba der Maúâm-ı ...	1	38a

[11]Makam isminin karşılığı bulunamamıştır.

Tablo 2: Mecmuada Şiiri Yer Alan Şairler, Manzume Adetleri ve Varak Numaraları

Şair	Adet	Varak Numarası
Gevherî	10	13b, 16a, 22b, 23a, 23a, 23b, 23b, 24a, 25a, 25b
Âşık Ömer	21	14b, 14b, 15a, 15a, 15b, 15b, 16b, 17a, 17b, 18a, 18b, 19a, 19b, 20b, 20b, 21a[12], 21a, 21b, 22b[13], 24b, 24b
Sabrî	1	35b
Nazmî	2	35b, 111a
Hâtemî	1	36a
Zarîfî	1	36a
Bâkî	35	36b, 44b, 48b, 49a, 49a, 49b, 50a, 50a, 50b, 50b, 51a, 71a, 71b, 73a, 77a, 78a, 82b, 83a, 83a, 83b, 83b, 84a, 84b, 84b, 85a, 85a, 110b, 112a, 113a, 115a, 115a, 116b, 116b, 117a, 117b
Bâkî[14]	2	36b, 41b
Nâbî	2	37a, 73a
Vecdî	1	37a
Ezherî	1	37b

[12] Mahlasta Gevherî yazılmış.
[13] Mahlasta Gevherî yazılmış.
[14] Bu Bâkî'nin 16. yüzyıl şâiri ("Sultânü'ş-şuarâ") Bâkî olmadığı düşünülmektedir. Kendisine ait olan iki gazel bir önceki sütunda yer alan Bâkî'nin divânında yer almamaktadır.

Âsumân	1	37b
Medîhî	1	38a
Âtâyî	8	38b, 39b, 40a, 40b, 42b, 43a, 43b, 45a
Nevî	7	38b, 39a, 42b, 114a, 116a, 119b, 120a
Rûhî-i Bağdâdî	7	39a, 39b, 47a, 48b, 52b, 52b, 53a
Hâşimî	8	40a, 46a, 46b, 47a, 47b, 47b, 48a, 112a
Hüdâyî	2	40b, 41a
Nef'î	12	412a, 42a, 42a, 44b, 45b, 45b, 46a, 46b, 53b, 53b, 54a, 54a
Meşâmî	1	41b
Şeyhülislâm Yahyâ	9	43a, 445a, 44a, 53a, 89b, 100a, 104b, 108b, 119b
Azmî-zâde Hâletî	1	43b
Âlî	1	45a
Ulvî	2	489a, 72b
Cevrî	2	49b, 54b
Örfî-i Şirâzî	4	51a, 51b, 51b, 52a
Zâtî	5	52a, 77b, 81a, 90a, 95a
Fuzûlî	2	554b, 76b
Fennî	1	55a
Pîrî	1	55a
Ubeydî	1	71a

Abdî	2	75b, 75b
Hayâlî	11	71b, 75a, 75a, 87b, 89b, 98b, 99a, 100b, 105a, 111a, 115b
Visâlî	1	72a
Revânî	6	72a, 72b, 90b, 104a, 107b, 110b
Üsküplü İshâk Çelebi	4	73a, 87a, 92b, 94a, 102b
Nehârî	3	74a, 98a, 108b
Mahzî	3	74a, 74b, 118a
Ahmedî	6	74b, 78b, 89b, 81a, 105a, 114b
Mahfî	1	76a
Sırrî	3	76a, 89a, 93b
Rûmî	1	76b
Himmetî	1	77a
Esîrî	3	77b, 80b, 118b
Penâhî	1	78a
Mihrî Hâtun	2	78b, 79a[15]
Seyfî	1	79a
Ulûmî	2	79b, 111b
Hayretî	8	80a, 97b, 100b, 101a, 102a, 105b, 112b, 116a
Muhibbî	7	80a, 87a, 90a, 99b, 101b, 111b, 112a
Hâverî	1	80b

[15] Mahlasta Nihânî yazılmış.

Behiştî	2	81b, 97b
Zâhid	2	81b, 92a
Nizâmî	1	82a
Ferdî	1	82a
Emrî	3	82b, 865b, 86a
Şemî	8	85b, 94a, 95a, 95b, 104a, 106a, 108b, 109b
Hatîfî	1	86a, 101b
Râmî	1	86b
Câfer	1	86b
Necâtî	4	87b, 88b[16], 91a, 95b
Hızrî	1	88a
Cânî	1	88a
Ömrî	1	88b
Hilâlî	2	89a, 103a
Mesîhî	5	90b, 96b, 96b, 102a, 102b
Sadî	1	91a
Ferruhî	1	91b, 118b
Kadîmî	1	91b
Firâkî	3	92a, 98b, 109a
Bostânî	1	93a
Amrî	1	93a, 106a
Niyâzî	2	93b, 94b

[16]Başlıkta èÖmrî yazıyor.

Remzî	1	94b
Nevâyî	1	96a
Âhî	3	96a, 97a, 105b
Za'ferânî	1	97a
Rahmî	2	98a, 117a
Rahîmî	1	99a
Kâmî	1	99b
Selîfî	2	100a, 113b
Figânî	3	101a, 103b, 110a
Selmânî	1	103a
Fevrî	1	103b
Fakîrî	1	104b
Helâkî	2	106b, 107b
Celîlî	1	107a
Vâhîdî	1	107a
Zârî	1	108a
Kemânî	1	108a
Safâyî	1	109a
Şemsî	1	109b
Selâmî	1	110a
Derûnî	2	112b, 113b
Veysî	1	114a
Tali'î	1	114b
Yûnus	1	115b

Şevkî	1	117b
Ra’dî	1	119a
Hüsrev	1	119a
Riyâzî	1	120a

Tablo 3: Diğer Manzumelerler, Adetleri ve Varak Numaraları

Manzume	Adet	Varak Numarası
Beste-i Bekir Ağa Der Divân	1	5b
Semâî	3	5a, 8a[17], 9a,
‘’Başlıksız’’	2	8b, 8b
Muhammes	1	9b
Nazîre-i Sultan Mustafa	1	12a
Nazîre-i Râgıb Paşa	1	12a
Nazîre-i Şeyhülislâm Efendi	1	12a
Rubâî	1	13a
Müfred	15	21b, 21b, 28a, 28b, 28b, 69b, 69b, 69b, 69b, 69b, 70a, 70a, 70a, 70a, 70a
Şarkı	13	25b, 29b, 30a, 30b, 31a, 31b, 31b, 32a, 32b, 32b, 33a, 33b, 33b
Türkmânî	1	34b
Türkü	3	345a, 34a, 34b
Muammâ	11	55b, 55b, 56a, 56a, 56a, 56a, 56b, 56b, 56b, 57a, 57a
Kıt’a	19	56b, 56b, 56b, 57a, 57a, 57a, 57a, 57b, 57b, 57b, 57b, 57b, 57b, 58a,

[17] Farsça.

		58a, 58a, 58a, 58a, 58a
Nazîre-i Haşmet	1	58b
Beyit	219	58b*5, 59a*6, 59b*6, 60a*6, 60b*7, 61a*10, 61b*10, 62a*10, 62b*10, 63a*10, 63b*10, 64a*10, 64b*10, 65a*11, 65b*10, 66a*10, 66b*10, 67a*9, 67b*10, 68a*10, 68b*10, 69a*10, 69b*5, 70a*5, 70b*10
Gazel	3	84a, 92b, 113a

Tablo 4: Metinde Yer Alan Aruz Kalıpları ve Adetleri

Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları	Adet
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûl	1
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün	110
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün	26
Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün	69
Mef'ûlü / Mefâ'îlün / Mef'ûlü / Mefâ'îlün	3
Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ûlün	2
Mef'ûlü / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fâ'	5
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün	3
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün	199
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün	8
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün	5
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün	2
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	100
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	9
Müfte'ilün / Mefâ'ilün / Müfte'ilün / Mefâ'ilün	1
Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'îlü / Fâ'ilün	36
Mef'ûlü /Fâ'ilâtün / Mef'ûlü / Fâ'ilâtün	4
Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün	22
Fâ'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün	1
Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün	20
Müstef'ilün / Fe'/ûlün / Müstef'ilün / Fe'ûlün	1

Fe’ûlün / Fe’ûlün / Fe’ûlün / Fe’ûl	2
Mefâ’ilün / Mefâ’ilün	4
Müfte’ilün / Mefâ’ilün / Müfte’ilün / Mefâ’ilün	1
Müfte’ilün / Fe’ûlün / Müfte’ilün / Fe’ûlün	2
Mefâ’ilün / Fe’ûlün / Mefâ’ilün / Fe’ûlün	1
Tespit edilemeyen / Arapça / Farsça şiirler	11 / 1 / 21

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

İran Milli Kütüphanesi'nde kayıtlı bir şiir mecmuası tezimizin ana konusunu oluşturmaktadır. Bu tez çalışmasında İran Milli Kütüphanesi'nde kayıtlı 31150 numaralı şiir mecmuasının incelemesi yapılıp çeviriyazı metni hazırlanmıştır.

2.1. ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ

ء	ʾ
اآا	a, ā, e, ı, i, u, ü
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s̱
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ḍ,ż
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ک/گ	k, g, ğ, ñ
ل	l
م	m

ن	n
و	v, u, ū, ü, o, ö,
ه	h, a, e
ی	y, ı, ī, i

2.2. ÇEVİRİYAZI METNİ

[yk. 2b] İlāhī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ey bülbül-i şeydā yine efġāne mi geldüñ

ʿAzm-i gül idüp zār ile giryāne mi geldüñ

Evvelde bu ʿaşḳ odına sen yāne mi geldüñ

Pervāne gibi āteşe dāʾim cān atarsın

Yaġmur gibi yaġarsa belā sen baş açarsın

Cān virmege dost yoluna ḳurbāne mi geldüñ

Bir kimse senüñ olmadı ḥālüñe maḥrem

Bilmem bu cihānda içinde yek-dāne mi geldüñ

Bu ḫaste Niyāzīye şifā remzīn idersin

Derde düşenüñ derdine dermāne mi geldüñ

İlāhī

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefʿūlü / Mefāʿīlün

Derd-i Ḥaḳa ol ṭālib dermāne irem dirseñ

Miḥnetlere ol rāġıb āsāna irem dirseñ

ʿAşḳ yolı belālıdur her kārı cefālıdur

Cānuñdan ümīdüñ kes cānāna irem dirseñ

Oda yaḳ sīneñi çāk et şu gibi özin pāk et

Yüzüñ yere ḫāk et ʿummāna irem dirseñ

Ṣabr itmede Eyyūb ol ġam çekmede Yaʿḳūb ol

Yūsuf gibi maḥbūb ol Kenʿāna irem dirseñ

Terk it ḳurı daʿvāyı hem ʿucb ile riyāyı

Mışrī ḳo o sevdāyı Sübḥāna irem dirseñ

[yk.3a] İlāhī-iʿ Uşşāḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāreler

Hīç ṭabībler aña ḳılmaz ne devā ne çāreler

İlla[18] ki olur dost vaṣlı aña dermān-ı tabīb

Andan özge her ne ḳılsam yüregümi yāreler

ʿİlmine maġrūr olanlar ḳaldı ʿaşḳdan bī-naṣīb

ʿĀşıḳuñ bir lemʿāsına irmez ol bī-çāreler

El ṭuṭuşup gidelüm Ḥaḳdan yaña ayaḳ ayaḳ

Aldamasun bizi bunda işbu aġ u ḳareler

İlla[19] görmez anı bu ten gözi cān gözi gerek

Cān gözin açmaġa bir mürşid ḳatına vareler

Eşrefoġlı Rūmīye ṣorarısañ dost ḳandedür

Diye yer gök ʿArş-ı Kürsī ṭopṭolu her areler

[18]Vezin gereği ‘’illa’’ olarak okundu.
[19] Vezin gereği ‘’illa’’ olarak okundu.

İlāhī-i ʿUşşāḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ẕāt-ı Ḥaḳdan maḥrem-i ʿirfān olan añlar bizi

ʿİlm-i sırdan baḥr-ı bī-pāyān olan añlar bizi

Bu fenā gülzārına ṭālib olanlar añlamaz

Vech-i bāḳī ḥüsnine ḫayrān olan añlar bizi

Dünya vü ʿuḳbāyı taʿmīr eylemekden geçmişüz

Her ṭarafdan yaḳılup vīrān olan añlar bizi

ʿĀrifüñ her bir sözini ṭutmaḳa insān gerek

Bu cihānda ṣanma ger ḥayvān olan añlar bizi

Ey Niyāzī ḳaṭremüz deryāya ṣalduḳ biz bugün

Ḳaṭre nice añlasun ʿummān olan añlar bizi

Ḫalḳı ḳoyup lā-mekān ilinde menzīl ṭutalı

Mışriyā şol cānlara cānān olan añlar bizi

[yk.3b] İlāhī-i ʿUşşāḳ

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Eser ʿaşḳuñ yeli esḥāre ḳarşu

Öter bülbülleri gülzāre ḳarşu

Cemālüñ şuʿlesinden tābdārum

Yanar pervāneyüm ol yāre ḳarşu

Yapar miʿmār-ı ʿaşḳ bu dār-ı ʿaşḳı

Yıḳar dildārını aġyāre ḳarşu

Ne ṣabra ṭāḳatüm var meẕkūr isem

Ne görsem gör döker envāre ḳarşu

Bugün yār olmayan ol yāre yārın

Utanur Ḥażret-i Ġaffāra ḳarşu

Görürsün Nūriyā ʿāşıḳlarına

Neler iḥsān ider aġyāre ḳarşu

İlāhī-i ʿUşşāḳ

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bugün bize vefālarla ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

Zihī zevḳ-i ṣafālarla ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

İşitdük yāre ʿıyd oldı sevādın dil baʿīd oldı

Bugün yevmü'l-mezīd oldı ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

Dolaşup raḳṣ ider eflāk ḳılur ġökler yaḳalar çāk

Ṣafālar kesb ider ʿuşşāḳ ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

İrişdi cāne eşerler ṭoġrandı cānlar cigerler

Getürdi dostdan ḫaberler ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

Esen bād-ı ṣabā ile muḳaddem muḥibbā ile

Hezārān merḥabā ile ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

Mürīdoġlı ne ḥāletdür niçün göñlüñ melālīdür

Gelen ḫatemü'r-risāletdür ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

[yk.4a] İlāhī-i Māhūr

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefʿūlü / Mefāʿīlün

ʿAşḳuñla cihān beste-i luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Derdüñle bu cān ḫaste luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Ey derdüme dermānum ḳurbān yoluña cānum

Nem var daḫı sulṭānum luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Ey raḥmeti çoḳ raḥmān ʿālem gözüme zindān

Uçarsa ḳafesden cān luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Raḥmān u raḥīmümsin Ġufrān-ı ʿaẓīmümsin

Sulṭān-ı kerīmümsin luṭf eyle ʿināyet ḳıl

ʿĀşıḳlara iḥsān it derdlilere dermān it

Vuṣlat yolun iḥsān it luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Bülbül gibi pür-zārem dāʾim durup aġlaram

Daḫı kime yalvaram luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Bī-çārelerin yād it vīrāneñi ābād it

Nūrī ḳuluñ irşād it luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Ḫüseynī/ Beste-i Bekir Aġa

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

O şūḥ olursa baña mihribān murādumca

Müsāʿid olmuş olur bir zamān murādumca

O ṭarz-ı ṭabiʿatümce şīve göñlüñce

Ḫırām-ı cilve ʿacāʾib miyān murādumca

Beste-i Segāh

...

Seḥer yeli benüm içün yāre aġlar disün

Aġlamaḳdan gözüm yaşı durmaz çaġlar disün

Yüz sür ol ayaġına benden it sāʿid-i selām

Giceler hep yürecigüm yaḳdı dāġlar disün

Āh bili bili bili yāre daġlar disün

Semāʿī Segāh

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

O gül-ruḫ nū-şüküftem gibi bir gül var mıdır yoḳdur

Dilvenler ülfetüm veş aña bülbül var mıdır yoḳdur

Sīne mest ü ḫarāb itmekdedürʿ ākilleri efsūn

O keyf-i laʿl bir nesīm gibi bir mül var mıdır yoḳdur

Söyle cānım var mıdır yoḳdur

[yk. 4b]Beste-i Ṣabā

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ey gül-i ʿizār ḫālüme baḳmaz mısın daḫı

Semt-i ümīde cū gibi aḳmaz mısın daḫı

İtdüñ tamām cānumı ṣabrum gibi ḫarāb

Ey şūḫ bu nāzı cevri bıraḳmaz mısın daḫı

Ne ne nen der tā te ne nen der tā nā ne ne neni

Yār nen te ne nen der yāre le li*

Semāʿī Hüzzām

Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Mefāʾīlün

Bıraḳmam ḳayd-ı zülfüñ lāyıġı zencīr olursam da

Gine geçmem begüm ol ġamzeden dil-gīr olursam da

Saña hercāʾī dirler bendene ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ

Medār-ı iftiḫārumdur eger teşḫīr olursam da

Beste-i Beyātī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Bāḥş olsa müsāʿid leb-i ḫandānını öpsem

Sürsem yüzüni yüzüme gerdānını öpsem

Biñ dürli niyāz ile seni rām itdi bī-şev

Ki sīne-geh ʿārıż-ı ruḫsārını öpsem

Beste-i Hüzzām

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

O ġonçe-femüm cümleten endāmı güzeldür

Nezzāresi Ḫoş dīde-i bādāmı güzeldür

Her cünbiş-i nā-dīde-i eṭvārı müsellem

Reftārı güzel şīve-i ārāmı güzeldür

ʿİşve-bāzum mū-miyānım ley amānım amān āh āh güzeldür*

Ṣabā-i Semāʿī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Cevrinle hilāl oldı tenüm yār acımazsın

Ölsem de yolunda baña bi'llāh acımazsın

Çekmekde cefā yāyını ḳadi döndi kemāna

Sīnem siperi oldı nişān-gāh acımazsın

Nāzenīnüm ʿişve-bāzım amān amān ey yār acımazsın*

Beste-i Ḥüseynī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Hem esīr-i dām-ı zülfüñ ḥāl-i ḫaṭṭuñdur göñül

Hem yolunda pāy-māl-i serv-i ḳaddüñdür göñül

Pā-bürehne bī-gedāyı ser ü samān iken

ʿĀşıḳ olmaḳ ol şeh-i ḥüsne ne ḥaddüñdür göñül

[yk. 5a]Beste-i Evc

Mefāʿilün/ Feʿilātün/ Mefāʿilün/ Feʿilün

Niçün remīdedür ol şūḥ cāne yaḳlaşmaz

Hırāz-ı nāz eyler meccāne yaḳlaşmaz

Ne daʿvetümize rāġıb ne meyli var bilmem

O şūḥ-bāz-ı naẓar āşiyāne yaḳlaşmaz

Ye lel li yel le li terelelli yel leli āh beytüm tengül beden

Der ten ṣu alṣam ben ten tene ten ṣabr u ṣāmānum aldı sulṭānum**

Beste-i Şabā

...

Yār çemende ṣaḥne senem bir bir ʿizār aldı

Yār nesīm-i nevbahārla meşām-ı müşk-i yār aldı

Yār ḥalīm-i ḳāniʿin bir būseye ...dirken ʿizārından

Yār ṣarıldı gerden-i sīneme ne ẓālim bir şümār aldı

Semāʿī Ṣabā

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Virsem de elüm vārum cānānum içündür

Naḳl-ı dil cān-ı serv-i ḫırāmānum içündür

Dergāh-ı muʿāllāda ḥalīm-i żaʿīfi

Edʿiyye maḥṣūṣı sulṭānum içündür

Semāʿī Aḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥasretüñle zār ü giryān olduġum bilmez misin

Rūz u şeb hicrüñle nālān olduġum bilmez misin

Pā-bürehne Ḳays-veş şūḥ-ı Leylā cünbişüñ

Vādī-i ʿaşḳında pūyān olduġum bilmez misin

Ya la lel le le lel li mā le lel l ele lelli bā lā lel

Le le lel li vāy olduġum bilmez misin

Dügāh Çenber

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ruḫ-ı bercām ile ol şāh-ı ḥüsnüñ göñül olmuşdur

Dil-i şūrīdemiz şevḳiyle gūyā bülbül olmuşdur

Çemende zülf ü ruḫsāruñ eküp sūzişle āḥ itdüñ

Anuñ her bir şerār-ı gül-i duḫān sünbül olmuşdur

Beste-i Ṣabā

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Niyāz idüp yine ey dil o yāre yalvaralum

Ayaġına düşelüm o şāha yalvaralum

Ayaġın ṭozunı ʿuşşāḳa küḥl-i dīde içün

Getüre bir gün ol rūzgāra yalvaralum

[yk. 5b]Beste-i Evc

Mef'ūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Būs eyler iken dāmenini pāyına düşdüm

Tīrüñ gözedürken o ḳaşuñ yayına düşdüm

İksīr-i behādur didiler yanaġu yārüñ

Dergāh-ı muʿallā-yı şeref-cāyına düşdüm

Ey şāh-levendüm şūḥ-pesendüm luṭf eyle meded

Sulṭānım efendüm gel gel gel gel yüzi māhum gel gel gel gel*

Çeşm-i siyāhım ben ḥālimi yandum saña āh eylemedüñ sen

Üftādene bir kerre nigāh eylemedüñ sen bilmem nedir ol

Yārüñ yanında ki günāhum**

Beste-i Evc

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Ey nev-reste nihālim ne serv-ḳāmet olur

Benüm ḫayāl-i dilim meşrebince āfet olur

Rüsūm-ı nāzı tamām ez-ber eylemiş ʿārif

O fitne-cūyı görürsün ḳatı ḳıyāmet olur

Cānım ile lel lel lel yelli yele yelli amān

Amān amān amān ḳatı ḳıyāmet olur**

Beste-i Beyātī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Göñül bir āfet-i devr-i zamānuñ mübtelāsıdur

Benüm bu çekdügüm cevr ü cefā göñlüm belāsıdur

Ricā-yı vaṣluñ eylersem dirīġ itme bilürsin kim

Reh-i aşḳında ḳurbānuñ olduġum ḳanum bahāsıdur

Cānım ye le lā li ye le li āh ʿömrüm zamānuñ mübtelāsıdur*

Beste-i Bekir Aġa Der Dīvān

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ben yine bir āfet-i fettāna oldum mübtelā

Ḳadd-i dilkeş bir nihāl-i yāre oldum mübtelā*

Ben nice bir laḥẓa ārām eyleyem dünyāda kim

ʿAşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

Yel yel yel yārimin yāre oldum mübtelā

…

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dil cāna fitne ṣaldı āh meded ol siyāh gözler

Olan ʿaḳl [u] fikrim aldı āh meded ol siyāh gözler

Daḫı ġamda ḳalsa hemtā n’ola ol bülbül-i şeydā

Sīī-yi kūh deste ṣaldı āh meded ol siyāh gözler

[yk. 6a]Beste-i Ḥicāz

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Derd-i hicrāna ṭabīībim bir dev[ā] bilmez misin

Göz ucuyla nīım nigāh-ı āşinā bilmez misin

Hep cefādur sitemi taʿlīım itdi üstāduñ saña*

Ey cefā-cū neyleyüm semt-i vefā bilmez misin

ʿÖmrüm cānım amān amān semt-i vefā bilmez misin*

Beste-i ʿIraḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fʿāilün

Düşse zülfünden ʿırāḳ ruḫsār-ı cānān üstüne

Gūyiyā şebnem düşer gül-berg-i ḫandān üstüne

Zīr-i zülfüñden görenler ḫaṭṭını ebrū-bahā

Sāye ṣalmış ṣandılar ṣaḥn-ı gülistān üstüne

Beste-i Beyātī

Mef'ūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Her dem ki nāz ile o melek-ḥū kelām ider

Ḳand lebiyle cānımı şīrīn meşāmm ider

Āġūş irince ḳāmet-i dil-cūyını göñül

Ṣabr idemez şitābıyla taḥṣīl-i kām ider

Cānım el-emān ʿömrüm el-emān āh āh āh ḥū kelām ider*

Beste-i Ḥicāz

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Düşmesin miskün göñüller zülf-i ʿanber-būlara

Başına teller ṭaḳınsun dūş olan gīsūlara

Ġāzeye ḥācet mi ey meşşāṭa semmūr sīne

Vesmeler çekme ḫaṭā eylersin ol ebrūlara

Hey ʿömrüm cānım amān āh yele le lel li ley tere li yele lelli

Ele lel le le lel lel lel li ʿömrüm amān ol ebrūlara**

Der Makām-ı Āhū

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

ʿUşşāḳ senüñ ḥüsnüñe ḫayrān olsun

Baḳdıḳça saña dīdelerim ḳān olsun

Āyīnede ruḫsāruña bir kez naẓar eyle

Sen ʿaksine ʿaksüñ saña ḥayrān olsun

Semāʿī Dügāh Fāʾiż Efendi

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ṭutınca ṣarılsam saña pīrāhen olsam

Yanuñca sürünsem yürüsem dāmenüñ olsam

ʿArż eyler idim pāyına naḳd u dil-i cānum

Ol medd[20] dise Fāʾiż virdüñ senüñ olsam

[yk. 6b]Der Maḳām-ı Iṣfahān

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ey nesīm-i seḥerī cānda yerüñ var senüñ var

Bülbül-i bī-dile güldün ḫaberüñ var senüñ var

Ey kebūter saña reşk itmemeye çāre mi var

Gūyā yāre varıcaḳ bāl ü perīnüñ var senüñ var

Gül-i ʿişve-bāzım gül-i serv-i nāzım cānım ye lel le li le le le

Yeli le le le li ʿömrüm tere le lel lel le le lel le le le lel li

Yār yār yār dost dost dost var senüñ var**

[20]Başka bir mecmuada ‘’meh’’ olarak geçiyor.

Beste-i Ḥüseynī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Çün naḫl-ı ṣanem-i dāmen-i yāre el uzatsam

O serv-ḳaddin gerdenine āh ḳol uzatsam

Sīne-i būse leb-i laʿl-i yāre o ṣūḫuñ

Sīb-i zeḳanı ġabġab birbirine ḳatsam

Dost dost dost ʿizzü başuñ içün

Bendene raḥm eyle amān gel

Semāʿī-i ʿArażbār

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ben ʿāşıḳ-ı fürḳat-keşi sulṭānım unutma

Gāhīce getür ḫāṭıra cānānum unutma

Mehcūr olalı dīdelerimden ruḫ-ı Ālī

Āteşlere yaḳtuñ beni sulṭānım unutma

Cānım yel lel lel lel le li sulṭānım unutma*

Beste-i Ḥüseynī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Şimden girü a bizbize yārān olalım gel

Ṣayd itmeye gönlümüzden vārān olalım gel

Dāʾire-i ḥüsne bende-i ṣādıḳ olalım gel

Gel efendüm şehlevendüm dilpesendüm gel gel gel gel

ʿÖmrüm yārān olalım gel**

Beste-i Evc

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Çoḳ mı fiġānım gül-i ḫandānım içün

Ey şūḫ virme kendine zaḥmet cefām içün

Elbetde saʿy ider kişi ʿālemde kām içün

Āh ye le le li ye le lel lel le li yār yār ye li yārim içün*

[yk. 7a]Beste-i Beyātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fā

Dil zevḳ-i ġamı tamām eylemek ister

Cān meh-i gül-fem merām eylemek ister

Dil bu giriftāre cefā olduġı dāʾim*

Ol şūḫ-ı cefā-pīşe rām eylemek ister

Āh cānım yā lā yele lel le lelle lel le lel le lel le li

Āh āh eylemek ister vāy**

Beste-i Iṣfahān

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Kime didi saña ʿaşḳla nālān olasın sen

Bir kendüñ gibi āfete ḫayrān olasın sen

ʿUşşāḳ çerāġ itmesün şemʿ-i viṣāle*

Lāyıḳ mı efendüm şeh-i ḫūbān olasın sen

Amān ey yürü güzel

Ey pür-vey canānım āfete ḫayrān olasın sen**

Beyātī Bekir Aġa

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Baḳmasam rūy-ı ʿaraḳnākine dil tīrelenir

Baḳsam ol şimdi rūḥa dīdelerüm ḫīrelenir

Çoḳdan mı ümīd-i ṣabā zülfünden*

Ḫaṭṭ gelir ṣafā-i ruḫsārına yer tīrelenir

Cānım a cānum serv-i nāzum ʿişve-bāzım ḳāşı

Kemānum şūḫı cihānum sevdigüm gel gel gel gel gel gel

Amān tā ki ne dil tīrelenir tīrelenir**

Der Maḳām-ı Beyātī

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Baḳılmaz ol perī-ẕātuñ sitem-menişligine

Ki ṭıflī iken baḳar erbāb-ı dil-keşligine

Sözüm yoḳ ol pūṭ-ı ser-keş hezār diline

Nāz ile ṣalınur çeker dil-keşligine*

Yār yār yār yandı cigerim kebāb oldı*

Gel görmeyeli ḥayli zamān oldı gel gel

O senüñ şīve-reftārına ḳurbān olam gel gel efendüm*

[yk. 7b]Beste-i ʿUşşāḳ

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Ne dem ki ḥüsnüne ol mehveşin naẓar ideriz

Felekde kevkeb-i iḳbāli cilveger ideriz

Gül-i viṣāli hele zīb-i ser idüp cānā

Senüñle bir daḫı şimden girü anlar ideriz

Āh yel lel lele le lel lele tere lellel lel

Lel li vāy naẓar ideriz**

Beste-i Ḥüseynī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Fem ile leblerine laʿli miyā gül mi disem

Ben o ḥāl-i ruḫuña dāne-i fülfül mi disem

Gül-i ruḫsār içün nāliş-i feryād-ı necīb

Āh-ı ʿāşıḳ mı ʿaceb nāle-i bülbül mi disem

Yelli yelli yār-i men yelli yelli şāhi men yelli yelli mīr-i men

Yār yār yār bilmem a cānım ne disem vāy**

Beste-i ʿAşīrān

Fāʿīlātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol meh-i nev-resle ey dil terk-i ḫāb itdüñ bu şeb[21]

Ṣubḥa dek ammā ki zevḳ-i cāma ḫāb itdüñ bu şeb

Bir ṭılsım iken anuñ gencīne-i vaṣlı hele

Dest-i himmetüñle[22] Nedīmā feṯḥ-i bāb itdüñ bu şeb

Āh yeli yel li yel li yel le lel lel li ʿömrüm yā lā lel

Le le lel li hey cānım hey dost itdüñ bu şeb**

[21] ''şeb'' kelimeleri ''şet'' şeklinde yazılmış.
[22] Metinde "himmetünle" şeklinde geçen kelime vezin gereği ''himmetle'' olarak okunmuştur.

Beste-i Hüzzām

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ol lāle ruḫuñ ṭarḥ-ı gülistānı güzeldür

Gül ġonçesi zībā gül-i ḫandānı güzeldür

Endāmı tamām zīver-i ġūş-ı murādāt

Sīmīn teni nāzik beli ʿuryānī güzeldür

Efendüm āh belli pārçem yel le lel le li āh belli körpem

Terelle lelle li yār yār yār āh güzeldür**

[yk. 8a]Semāʿī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Seni bir şuḫ-ı cihān dirler idi gerçek imiş

ʿAhd u peymānı belān dirler idi gerçek imiş

Bilmedüm olmayacaḳ kākülünüñ meftūnı

Ḳaddüñe serv-i cumān dirler idi gerçek imiş

Tirlā tirlā yele lele li cānım yele lele yele le li*

Beste-i Evc

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḳul oldum bir cefā-kāra cihān bāġında gül-femdür

Mecālüm yoḳdur inkāra firāḳı baña mātemdür

Göñül sevdi o hemrāzı çekilür şīve [vü] nāzı

Güzellerüñ ser-firāzı görem viṣāline …

Cānım yele le lā li ʿömrüm tele lā li cihān bāġında gül-femdür*

Evc

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bir seḥer ol dil-rübā kākül perīşān eylemiş

Ṣubḥ-ı enfās-ı nesīmī ʿanber-efşān eylemiş

Nāz ile ḳılmış bugün ṣaḥn-ı çemende güẕār

Ġonçeler anı görüp çāk-ı girībān eylemiş

Beste-i Beyātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dil-rübālar sengibi hep böyle müsteṣnā mıdur

Yā meger ebrūların alay-ı istiṣnā mıdur

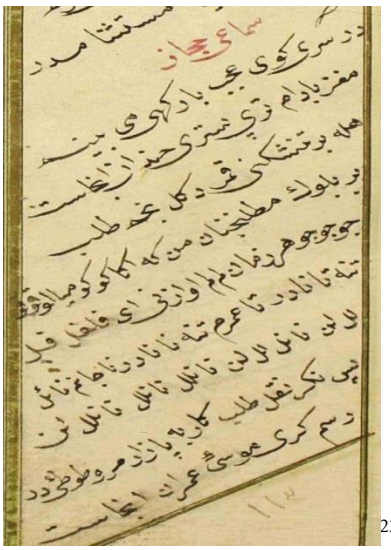
Böyle nāzik perverīş-yāb eylemiş ey meh seni

Māderin bād-ı ṣabā dāyen gül-i raʿnā mıdur

A cānum gel efendüm üftādenüm gel ey ʿömrüm

Bī-çārenüm böyle müsteṣnā mıdur**

Semāʿī Ḥicāz

[23]

[23]Farsça güfte.

[yk. 8b] ~

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ṭūl-ı emelde ḳaldı göñül zülf-i yār ile

Ḫamyāze-i ümīde düşüp āh u zār ile

Kerem olmuş idi revnaḳ-ı bezm-i ümīdümüz

Dāmān-ı ṣabr yaḳdı o meh bir şerār ile

Baña nāz eyler nāzenīn dilber ol perī peyker

Amān amān cānum cāna kār eyler çeşm ebrūlar yār yār şerār ile**

~

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Nāz ile buyur meclise ey dilber-i fettān

Mecnūn gibi ʿuşşāḳıñ ola vālih u ḫayrān

Sen ṭūṭī gibi cāme-i sebz ile efendüm

Ḳarşumda benüm servī gibi eyle ḫırāmān

Ey çeşm-i ġazālüm yüzü gül ġonçe-dehānum

Ḥūblarda menend saña bulunmadı a cānum

Ḥūb-pesendüm amān mū-miyānum

Lāle-zārum amān gel efendüm**

Naḳş-ı Semāʿī ʿAcem

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Gül yüzlerüñ şavḳına gel nūş idelüm mey

ʿAyş eyleyelüm yār ile şimdi demidür mey

Bu ṣavtı oḳur bülbül gūyā olur ben ney

Ne dir ādilleredür nā tenedür nā tenedür ney

Meclisde ṭurur ḳamu ayāġ üstüne bekler

İçüñ içelüm diyü ḳomuş başına eller

Bu ḳavli ṣurāhī egilüp sāġara söyler

Ne dir ādilleredür nā tenedür nā tenedür ney

Meclisde çalınsun yine ṭanbūr ile neyler

Āşüfte-i dil-ḫastelerüñ göñlüni egler

Dāʾire-i semāʿī ṭutuben ney neye söyler

Ne devā dilleredür nā tenedür nā temedür ney

[yk. 9a] Ṣabā Semāʿī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün

Yār ḳaranfil zülf nergis-çeşm gül-rūḥ yāsemendür ten

Yār miyān bir mūmiyāndur tā ḳaddün mū şiken ḥātundur ten*

Yār anuñ içün nāz ile cism-i gül pīrehendür ten

Cānum yele lel le le le le le lel le lel le le lel**

Le le le le lel le le lel le lel le le le li

Pīrehendür ten**

Semāʿī Ḥüseynī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥasretüñle yaḳdı cānum sūz-ı āhı Yūsufuñ

Ḳaldı çeşmümde ḫayāl-i ʿizz u cāhı Yūsufuñ

Fürḳatüñle ben nice mānend-i Yaʿḳūb olmayam

Mışra ḳalīm oldı ḥālā taḥdīgāhı Yūsufuñ

Amān amān cānum hey amān amān ḳuzum

Hey amān amān ʿömrüm hey hey hey sözi

Āhī Yūsufuñ hey hey**

Semāʿī Ṣabā

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Lebüñi aġzıma ol āfet-i devrān virir

İyice ʿāşıḳa dildār daḫı cān virir

Ġayrılarla görüşür sīne-be-sīne dildār

Dil-i bī-çāreye göreñde hemān yān virir

İşve-bāzum serv-i nāzum gül efendüm yelli

Yelli yellā ley nāzenīn amān virir vāy*

Der Maḳām-ı Iṣfahān

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Gel ḳaçma bu ḳulundan ḫayrānuñ olduġum

Ey men esīr-i zülf-i perīşānuñ olduġum

Şāh-ı mülke diline niçün bīgāneliklerüñ

Bilmez misin ki bende-i ḳurbānuñ olduġum

Serv-i nāzum ʿişve-bāzum dil-nüvāzum yār ey

Gel gel gel gel gel ḫayrānuñ olduġum**

[yk. 9b]Beste-i Beyātī

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Şarāb-ı laʿl-i neşātum sebūya ṣıġmamış

Ḫayāl-i neşʾesi fikri kedūya ṣıġmamış

Nihāl ile niyāzī miṣāl dildāre*

Ṣafā-yı ḫāṭırımuz ḫā-yı ḥūbe ṣıġmamış

Yār ey yār yār belki sevmişüm seni işüñ oldur

Dümeni cānum cānum cānum yeli ḫayālüm yel lelli**

Dügāh Çenber Esʿad Efendi

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

ʿİzārı gül gül olmuş būseden dil dāġ-ı dāġuñdur

Ḫased ol bāġbān-ı ʿaşḳa kim gülçīn-i bāġuñdur

Nümāyān olmaduḳça ṣubḥ-ı vuṣlat sönmesün yansun

Fetīl-i dāġ-ı fürḳat sīnede ey dil çerāġuñdur

Beste-i Muḥammes

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar

Derd ile bīmār olan elbetde dermānın arar

Şanma raḥmından şunar destüñ dil-i mecrūḥuma

Ol kemān ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

Semāʿī ʿUşşāḳ

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ey ġonçe-i gülzār-ı leṭāfet yel lā ley

Vey serv-i eşref zār-ı ḳıyāmeti yel lā ley

Ḳurbānın olam tekellüm yele lā ley

Ey ṭūṭī-i gūyāñe melāḥati yele lā ley**

Cānum yele lal lā ʿömrüm tere lā mīrüm yele lele lāli *

Beste-i Evc

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün

Bize sūz-i-dilden ol meh yanaraḳ şikāyet itdi

Benüm āteş-i derūnum o nāre sirāyet itdi

Ten tendür tendür tātādur beni der der ten

Der ten der ten tā nā tene der ney cānumı

Sūzān ʿaẓm-i nālān beni ḫayrān itdi

Āh āh şikāyet itdi*

[yk. 10a]Beste-i Rāst

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nev-ḫırāmum saña meyl eyledi cān bir dil iki

Ḥāṣılı çāre ne oldı bir iken müşkil iki

Gözlerüñ cāna ḳayar merdüm-i ḫūnīlerdür

Gerçi maḳtūl bir ammā güzelüm ḳātil iki

Ah yel Le lel li te re li ye le le lel li

Ye le li ye le le lel li le le lel li

Yār yār yār yelli şāh-ı men**

Semāʿī Beyātī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Gördüm o perī peykeri ʿaḳlum gideyazdı

Ol gözleri āhū beni mecnūn ideyazdı

Esrār-ı dili söyler iken āh ide düştüm

Az ḳaldı ḳażā ile raḳīb işideyazdı

Serv-i nāzum işve-bāzum sevdigüm āh āh işideyazdı*

Beste-i Şabā

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bugün ṣaḥn-ı gülistānda nedür feryāduñ ey bülbül

Nedür bu nāz u istiġnā nedür bu dāduñ ey bülbül

Sen itdüñ mesken gül-i ġazāya şāh-ı gül alduñ

Yā niçün bāġbān olmuşsun benüm ḫod yārüñ ey bülbül

Beste-i Beyātī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ṣabr oldı zülf-i nālān olmadan

Cān oldı tebāh saña nikāḥ eylemeden

Cürmüm rūy-ı dildāre nigāh itmek ise eger

Bende-vār gelemem böyle nikāḥ eylemeden

ʿAşḳla düşüp dillere destān oldum

Mihrünle temām şuhzā-i verdān oldum

Bir kerre taḥammül-i nikāḥ itme misün

Ben işte yaḳūb-ı āteş-sūzān oldum

Cānum ye le lā li nālān olmadan**

Gel itme tāze sulṭānum ey ser-firāz cānum

Cānum ʿömrüm mīrum aġlatma beni gel

[yk. 10b]Semāʿī-i Nühüft

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Sözi cānlar bağışlar cāne bir cā[nā]nımuz vardur

Yüzi ḫūrşīde beñzer bir meh-i tābānımuz vārdur

Elüñ ḳo sīne-i billūruña raḥm it ʿāşıḳa zīrā

Beyāz üzre bizim de nice ṣāḥ fermānımuz vardur

Cānım yele lel lele lel le lel lele lel lele lel le

Ley vāy amān fermānımuz vardur hey**

Beste-i Baba Ṭāhir

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Meyl itdi göñül bir meh-i ḫūrşīd-ṭırāza

Şimden girü minnet çeker sūz [u] güdāza

Mestāne-i nāz olsa yine ḫūn-ı nigāhı

ʿUşşāḳına raḥmet mi virür ʿarz-ı niyāza

Tere relli ya la ya la yel li

Le ley sūz [u] güdāza**

Beste-i ʿUşşāḳ

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

O çār-sūda ki naḳd-ı niyāza baḳmazlar

Metāʿ u kāle-furūşān tāze baḳmazlar

Siyāh ḳalem yaraşur şāh-nāme-i ḥüsne

Ḫaṭṭ-āver olsa [da] meclisde tāze baḳmazlar

Āh yel le lel lel lel l ele lel ley yā le lel le le

Lel lele lel ley yāre tāze baḳmazlar**

Beste-i Beyātī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ḫançer kemeri yāre münāsip o bel ince

Ḫançer kemerince kemeri ince bel ince

Eyler ḳaddini ḥāl ki saʿyda çevgān

Gūyā ili merd-i murād üzre çalınca

Āh ʿömrüm yā lā yelelel lel le lel ley tere ley yel li

Yelel lel l ele l ele lel lel lel ley yār o bel-i ince**

[yk. 11a]Semāʿī Segāh

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ṭūṭī-i muʿcize-gūyem [ne] disem lāf degül

Çerḫ ile söyleşemem ʿāyinesi ṣāf degül

Ben yāre yārüm dimezem yār benüm olmayınca

Ehl-i dil birbirine bilmemek inṣāf degül

Yelli yārim yelli dost

Yelli şāhım yelli dost

Yelli ʿömrüm yelli dost**

Beste-i Beyātī

Mefāʿilün / Feʿūlün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Ruḫuñ ...eyler āh nikāb-ı āb-ı ẕerre

Pür-āfitābdur eyler āh seḥāb-ı āb-ı ẕerre

ʿAraḳ-feşāne laʿl-i lebüñ ider sāḳī

Ḫaṭ-ı yā ile medḥ āh şarāb-ı āb-ı ẕerre

Ta der ta der ten dile der ten der der ten

Ta der ney vay ʿişve-pesendüm āh efendüm

Serv-i bülendüm yār ey**

Beste-i Ḥüseynī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ṣabr [u] sāmānum ḫarāb itdükçe istiġnāları

Aldı ʿaḳlım ol mehüñ eṭvār-ı müsteṣnāları

Ṭāḳatüm ṭāḳ itdi ol nev-res nihāl-i ġāzenüñ

Āh bili bili yele lel lele lel li tere lel lele le lel

Li aḥ yele lel le ley cünbi-i vālāları**

ʿUşşāḳ Zencīr Bekir Aġā

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Alup yine elüñe muṭribā cegānelerüñ

Yürekde oynasun mihek vāy terārelerüñ

Daḫı şu dögmeñi çözmez misin ey behey ẓālim

Ṣabāḥ irişdi dükenmez senüñ bahānelerüñ

Cānum yā lā yel le lel lel lel le ley mīrüm yā ben

Lā yel le lel lel le le lel le ley vāy bahānelerüñ**

[yk. 11b]Beste-i Beyātī

Müfteʿilün / Feʿūlün / Müfteʿilün / Feʿūlün

Sen bu cemāl-i ḥüsnüñ mihr-i felek misün señ

Nevʿ-i beşerde yoḳ eşüñ yoḳsa melek misün señ

Pür-şūr bıraḳdı ʿālemi şehr-i mülk dil-keşün

Şöyle naẓm-ı ʿİzzetī kān ile ... misün señ

Dādi dādi dādi yār yār*

Beste-i Segāh

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Raḳḳās-ı ṣafā ḳāmet-i mevzūn ile oynar

Bir serv-i ḳıyāmīdür o efsūn ile oynar

Naḫl-ı gül taṣvīre döner şīşe elinde

Sāḳī-i pür-efsūn mey-i gülgūnlar oynar

Yele lel le le lel lel le ley vāy efsūnla oynar*

Ḥüseynī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥasretüñle gülşen-i bezm olmasun bī-āb [u] tāb

İtme aḫşām olmadan nāz ile ʿazm-i cāmeḫāb

Çıḳmasun nālem sipihre eymeh-i ʿālī-cenāb

Şeh-levendüm eyleme üftādeler ictināb ʿömrüm vāy*

Beste-i Beyātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün

Yā bugün meclisde bir āfet-i nigāh-ı işve-gül gördüm

Yār esīr-i nergiz-i maḫmūr oldum derd-i ser gördüm

Olur mı dīn ḫarāb-ı câme-i çeşmānı siz meni

Yār ol iki şīşe-i efzūn içinde ben neler gördüm

Yelli yārüm dādi dādi dādi dādi amān ey ben neler gördüm*

[yk. 12a]Beste-i Beyātī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Dilber olıcaḳ ol meh-i tābān gibi olsa

Tāb [ı] daḫı ḫūrşīde-i raḫşān gibi olsa[24]

Teşbīh ider cūşini eşküme ʿummān

Kim aġlar idi dīde-i giryān gibi olsa[25]

Cānım yā lel li yel le le le le lel li tere li yele lel

Lel ele lel le li vāy amān belī yār-ı men**

Beste-i Ṣabā

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ṣabr eyleyemem yek dem cānānsız ben ben

Bir laḥẓa dil-ārām idemez cānsız ten ten

O beni nigār ġamzeñ uṣūli bir men

O beni nigār ol lebinüñ esrārdur ammā

[24]Divânda farklı.
[25] Divânda 6. Beyit.

Ey şūḫ cefā ġamzeñ uṣūli bir fen fen

Gel gel sulṭānum gel gel gel a cānum gel āh

Amān ṣabr idemem ben*

Naẓīre-i Sulṭān Muṣṭafā

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Yıḳılupdur bu cihān ṣanma ki bizde düzele

Devleti çerḫ-ı denī virdi ḳamu mübtezele

Şimdi erbāb-ı saʿādete gezen hep ḥazele

İşimiz ḳaldı bizim merḥamet-i lemyezele

Naẓīre-i Rāġıb Paşa

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Niceler almadı kāmın bu cihānda tīz ele

Feleküñ devri muṭābıḳ yine bezm-i ezele

Sanma ey dil ki saʿādet bula bir dem ḥazele

Virdi Ḥallāḳ-ı cihān mübtezeli mübtezele

Naẓīre-i Şeyḫülislām Efendi

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Rūz u şeb idelüm ṭāʿat u ḥayy-ı ezele

Dem-be-dem himmet ile işlerimüz hep düzele

Cidd ü saʿy olıcaḳ devlet olur tīzele

Olıcaḳ ṣıdḳ-ı derūnı Ḥażret-i lemyezele

[yk. 12b]Der Maḳām-ı Evc

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sāye bāna ṭoutmuş ḳaşuñ bu zülf-i miskīn üstüne

Sāye ṣalmış süñbülüñ ol ḥadd-i tezyīn üstüne

Ḥüsnüñ mecmūʿasın kūşe-i gülzārda şīve

Eyle gül yārüz uran diken üstüne

Beste-i Rāst

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Geldüm yāre bir serv-i dil-ārādur gider*

Pāyına ʿuşşāḳı düşmüş bir temāşādur gider

Kimseler görmiş mi hīç cān tenden çıḳdıġın

İşte ben görem gözümle hele cānumdur gider

Beste-i Evc

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ruḫlaruñ ey nev-niḥal-i naḫl-ı ṭūbā gül midür

Şerbet-i şīrīn-lebüñ ʿuşşāḳa cānā lemʿdür

Ruḫlaruñ verd saḥḳ-ı sünbül midir ammā muttaṣıl

Bülbüli zār eyleyen yā gül midür sünbül midür[26]

ʿAcem-i Semāʿī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Baḳdum dil [i] āteşlere tāb-ı naẓarumdan

Berg-i gül ruḫsāruña dāġüm eşerümden

Pür şekve-i āhum meni söylitme ġamum vār

Āyīnesin olma müteʾessir kederümden

Yele lā ley ter yel yelel lā ley kederümden vāy*

[26]Metinde “eyā” şeklinde yazılan kelime vezin zaruretinden“yā”yazılmıştır.

Der Maḳām-ı Ṣabā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Öldür[ür]señ ġam degül ammā mürüvvet yoḳ mıdur

Pādişāhum cevrüñe ḥadd ü nihāyet yok mıdur

Rütbede tābūyla cevr itmek neden ʿuşşāḳa

Ey cihāna raḥm yoḳ kāfīr ḳıyāmet yoḳ mıdur

Beste-i Ḥüseynī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yār niçün sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳı dil nihān eyler

Yārān-ı yār nesīm-i ṣubḥ-ı vuṣlat ḥūr ʿayān eyler

Ṣaḳın vażʿ-ı teġāfül-gūne-i dildāre incitme

Yār seni şāyed o naḫl ...eyler

[yk. 13a]Rübāʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ser-ā-pā secdedür ʿāşıḳ iki peymāneden ṣoñra

Alur ʿāşıḳlaruñ gönlin alır ammā neden ṣoñra

Ṣanur bir cām memeleri tehī peymāneden ṣoñra

Döner vāḳıf şerār üzre felek ammā neden ṣoñra

Beste-i Rāst

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Her gören ʿayb itdi bu dīde-i gīryānumı

Eyledüm taḥḳīḳ görmüş kimse yoḳ cānumı

Çoḳ çıḳarum göklere feryādumı kāfir benüm

İncitür nā-gāh Mesīḥā işidüp bu efġānumı

Beste-i Evc

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿAndelib-āsā dem-ā-dem naġmedür kārum benüm

Bir gül-i raʿnā içün giryedür zārum benüm

Söylemez er[ler] nihānuñ dem-be-dem iẓhār ider

Bir dem ü her laḥẓa ʿaşḳ çeşm-i ḫūbānum benüm

Beste-i ʿUşşāḳ

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yıḳıldı ḫāṭırum göñlüm ḫarāb oldı o gül bilmez

Yine cevr itmek ister tāzedür ḫāṭır göñül bilmez

Ziyāndur dostlar nev-reste dilber sevmesün kimse

Gerek cān vir ḳabūl itmez gerek yolunda öl bilmez

Beste-i Ḥüseynī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Söylemez oldı baña ol yāre söyleñ söylesün

Yā şikāyet eylerüm dildāre söyleñ söylesün

Ḳaṣduñ öldürmek midür yoḫsa bu istiġnā mıdur

İşte ben öldüm şeh-i ḫūbāne söylen söylesün

Beste-i Ḥüseynī

Fāʿilātün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yār ḳanı bī-nevāya nāle pervāz itdigüñ[27] demler

Ben āġāz u niyāz itdükçe sen nār itdigüñ demler

Yār[28] gelünce ḫāṭıra ʿaḳlum gider billāh bāşumdan

Ey riʿāyetler idüben ḥāke aġrāz itdigüñ demler[29]

[yk. 13b]Beste-i Ṣabā

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ṣarāb-ı laʿl-i nūş eyledüm ḫāṭırda ġam neyler

Ṣafā kesb idecek demlerdür dilde elem neyler

Derdin sīneden gūş itdiler āh çeker sözi*

Benüm çoḳ dögilür defler egilür dem-be-dem neyler

[27]"itdigüñ" kelimesi yanlış yazılmıştır.
[28] Bu kelime fazladır.
[29]Mısraın başında "ey"nidası var ancak vezni bozdugu için metne dâhil edilmemiştir.

Semāʿī Ṣabā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol şeh-i ḥüsnüñ dilā zār-ı nihānun kim bilür

Söyleşür var mı anuñla ... lisānun kim bilür

Yāre nūş olmuş gelür meyḫāneden ol mest-i nāz

Ḫışımla ḫançer be-kef mūy-ı miyānun kim bilür

Āh yele li yele li yele li yele yele li mū-miyānın kim bilür*

Gevherī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Behey ala gözlü dilber

Bulunmaz ne var ʿālemde

Cihānda serim ṣāġ olsun

Bulunmaz ne var ʿālemde

Bulunmaz mı baña bir eş

Yār ḳoḳusı gelür bir Ḫoş

Dizedim ḳarşuma beş beş

Bulunmaz ne var ʿālemde

Senüñ ʿāşıḳlaruñ çoḳdur

Birine raġbetiñ yoḳdur

Benüm de minnetüm yoḳdur

Bulunmaz ne var ʿālemde

Gevherī der bilmem n'oldum

Ṣorardum ehle ṣoldum

Sen gibi çoḳ güzel gördüm

Bulunmaz ne var ʿālemde

[yk. 14a]Semāʿī ʿUşşāḳ

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüm seḥerüm yoḳ

Ser-tābe-ḳadem ḫayr-duʿāyum eserüm yoḳ

Ḳurbānuñ olam eyleme isrāf-ı tecellül

Bir vechile dīdārıña lāyıḳ naẓarım yoḳ

Beste-i ʿUşşāḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün

Demīdür ḫayāl-i ġamzeñ dil-i ġam-güsāre gelsün

Bizi künc-i ġamda tenhā ḳomasun kenāre gelsün

İşidilmez oldı āhum ser-zülfüñ ile taḥrik

Meded ey ṣabā dil-i zārın gūş-ı yāre gelsün

Semāʿī ʿUşşāḳ

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Seyr-i cemāl-i dilber-i ṭannāze ʿāşıḳam

Ṭarz-ı nigāh-ı çeşm-i füsūn-sāze ʿāşıḳam

Kerem iḥtilāṭ-ı nāz u niyāz olsa dil n'ola

Dilber niyāze māʾil ü ben nāze ʿāşıḳam

Beste-i Muḫayyer

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Fiġān kim ḫaste-i hicrānda ol şūḫ-ı cihān bilmez

ʿAceb müşkil belādur kim olsa yārüñ amān bilmez

Göñül pervāne-veş yañmaḳda bār-ı ġam-ı ʿāşıḳa

Velīkin keşf-i rāz-ı ʿandelib-āsā fiġān bilmez

Semāʿī Muḫayyer

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün

Leẕẕet-i vuṣlat içün fürḳat-i yāyı çekemem

Ṣoḥbet-i bāde içün renc-i ḫumārı çekemem

Āşinā oldum isem çeşmüñe kāfir degülüm sitem[30]

Sitem-i ġamze-i keyle nāz-ı bī-şümārı çekemem[31]

Semāʿī Der Maḳām-ı Muḫayyer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Mest-i nāzum ʿāşıḳa her dem teġāfül gösterür

Ġamze-i ḫūn-rīzi ḳān eyler tecāhül gösterür

Şīve-nāzum ṭaḳınur destārına süñbülleri

Şīve-i ilhām eyler ʿuşşāḳa kākül gösterür

[yk. 14b]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

[30]Divânda sonraki mısraın başında geçiyor. Metin Akkuş, *Nefî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı/E-Kitap, Ankara, 2018), 271-272.

[31]Gazel divânda 7 beyittir. Mısra divÀndaki şekliyle alınmış. Mecmuada ‘‘Ġamze-i kile nāz-ı beşümārı çekemem çekemem’’ olarak geçiyor.Akkuş, *Nefî Dîvânı*, 271-272.

Mübtelāyum ḫātırımdan nāzlı yār eksik degül

Görmeyeli gül cemālin āh u zār eksik degül

Çeksem el ḳılsam ferāġat ʿaşḳ beni rāḥat ḳomaz

Başda sevdā dilde raḫmet ḳalbde nār eksik degül

Emr-i ḥaḳḳıla tā ezelden çalınmış bu ḳalem

Baġrumı ḥūn eyledi derd ü belā miḥnet elem

Bilmezem pāyem mi alçaḳ ya benüm baḫtum mı kem

Keyfüme keder virür bir nā-bekār eksik degül

Ger dilersen sen bu cihānda bulsañ sen devleti

Ehl-i dil ʿārifleriyle dāʾim eyle ṣoḥbeti

Cāhil ü nādān ile sen idesün ʿişreti

Tā elinden tā dilinden bir ẓarār eksik degül

Bir naṣīḥatüm var saña gel diñle ey ḫabīr

Ger naṣīḥat ṭutmaz isen çoḳdur saña hem ẓarar

Zevraḳı engin ṣalmayañ ṣaḳın ʿĀşıḳ ʿÖmer

Baḥr-ı ġamda bir muḫālif rūzgār eksik degül

ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Al beni diller dīvāneñüm ʿabā pūş eyledüm

Çerḫ-i gerdūndan meẕellet-i cāmını nūş eyledüm

Bulmadum bir medḥim eyler çoḳ ṣadā gūş eyledüm

Ẕemm ider ʿālem beni yā Rabb ben bu ḫalḳ n'eyledüm

Aġlamaḳdan rūz u şeb çeşmüm yaşı döndi sele

Ben bu dertden aġlamazdum itdigüm olsa hele

Şöyle bend-nām olmış ismüm söylenür dilden dile

Ẕemm ider ʿālem beni yā Rabb ben bu ḫalḳ n'eyledüm

Cevr-i dilber bir yanadur ṭaʿn-ı ʿālem bir yaña

Yalıñız düşmen degül dostlarıla düşmen yaña

Ḥālüme raḥm eyleyüp kimse dimez n'oldı saña

Ẕemm ider ʿālem beni yā Rabb ben bu ḫalḳ n'eyledüm

Yā ilāhī sen bilürsin bu ʿÖmerüñ ḥālini

Raḥmetüñle yārluġaġıl bu günahkār ḳuluna

Ol ḥabībüñ ḥürmeti çün bu ḫalḳuñ dilini

Ẕemm ider ʿālem beni yā Rabb ben bu ḫalḳ n’eyledüm

[yk. 15a]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Şitā geçti yāz erişti nevbahār eyyāmıdur

Açıldı lāle [vü] sünbül gül-i bahār eyyāmıdur

Yiyüp içüp ʿayş [u] ʿişret itme ḥūblar ile

Ẕevḳ u ṣafā ṣu kenārı faṣl-ı yār eyyāmıdur

Herkes sevdigin buldı yalnız ḳaldım ben gene

Ḳırıp iʿtibār almaz şimdi raġbet zengīne

Düşmüşüm ben zevraḳ-ı ʿaşḳa düşmüşüm ben engīne

Uġradı sen bir kenāre rūzgār eyyāmıdur

Ben bugün bir ʿaşḳa düştüm şöyle bir dīvāneyüm

ʿAceb ḥāldür ʿaceb ḥikmet ehemden meşānım

Düşmen-i şemʿīne ḳarşu çözülür pervāneyüm

Dertli sīnem yaḳmaġa şemʿine nār eyyāmıdur

Deli göñül niçe bir āh idesün böyle sen

Bu ṣevdānın ṣonu yoḳdur gel ferāġat eyle sen

Ey ʿÖmer ister isen dürr-i meknūn söyle sen

Dilberüñ maḳbūlı degül sīm ü zār eyyāmıdur

ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Başımı derde düşürdüñ dilberā sensün sebep

Bunca ġavġā-yı nizāʿa ʿaşḳınā sensün sebep

Bu ġarīb-i bī-çāreyi dilde destān eyledün

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳıçün ey güzel sensün sebep

Ol benüm serv-i bülendüm gelmez oldı yanuma

Gecelerce uyḫu girmez dīde-i gīryānuma

Kesb ü kārumdan ayırdın şimdi ḳaṣd-ı cānuma

Ḥāṣılı bir yārime bil bī-vefā sensün sebep

Gün-be-gün sāʿat-be-sāʿat dāġdayüm ḫāre ben

Keyifle çoḳ söyledi bilmezem ol yāre ben

ʿAndelib-meşrebde dāʾim baġırayum zāre ben

Hep bu derdile belāya sāḳiyā sensün sebep

Ḫār elinden çekdi çeken bülbül-i şeydā bilür

Niçün ḳadrin bilürse yine ol Leylā bilür

Derdmend ʿĀşıḳ ʿÖmerüñ çekdigin Mevlā bilür

ʿĀḳıbet mevtüme ẓālim ġālibā sensün sebep

[yk. 15b]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥasret-i derdiyle çeşmüm durmaz ḳan silker döker

Gūyā yārān raḥmet-i āsmān silker döker

Çerḫ-i gerdūnuñ elinden kime Ḫoş ḥāl olmamış

Yüzine bir ān gülerse nāgehān silker döker

Gāḥī ferzender felek-nāsa sādet gösterür

Aġladur ʿuşşāḳını rūz-ı ḳıyāmet gösterür

Meges devr eyler bu zār türlü felāket gösterür

Kūh-ı ser-meṣel-i ser-gāh hey dermān silker döker

Çerḫüñ ġaddāruñ ezelinden böyle geçer devr işi*

Kāh olur şekker yedürür kāh zehr eyler işi

Bu cihānda şöyle fehm it bir ḳarār olmaz kişi

Ne ḳadar ḳılsañ tavażuʿ bī-gümān silker döker

Gel ʿÖmer itme heves dünyā içün çekme ḥalel

Bu cihān bāḳī degüldür ide gör yaḫşī ʿamel

Ḳanda ʿömrün tamām olduḳda ol mevt-i meẕel

Hīç tevaḳḳuf eylemez virmez amān silker döker

ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sen seni sañma melīl ey göñül bütün dünyā melīl

Herkesi bed-ḥāl ile itmekdedür sevdā melīl

Geldiler çoḳ dünyāya Ādem ẕelīl Ḥavvā melīl

İntiẓār ḳılup durur cennetde ḥūrī melīl

Her şükūfeyle derūn-ı bāġ Ḫoş şöhretdedür

Laʿle baġruñ dāġa yanmış dāʾimā fürḳatdedür

Ġonçenüñ aġzı açılmış nʿaceb ḫayretdedür

Gülşen-i miḥnetde ey göñül bülbül-i şeydā melīl

Fāl açup bāb-ı elemden ḥasbiḥālüm söyledüm

Vaʿde-i ʿaşḳ-ı yekūn ʿibret ile seyrān eyledüm

[yk. 16a] Süsledüm ammā gene dīvāne göñlüm egledüm

Baḳdum ol Mecnūn-ı ser-gerdān gezer Leylā melīl

Var mı görmüş ḥāb-ı ġamda ʿaşḳuñ oynadıġuñ

ʿAşḳuñ zencīrüñ çeken dīvānenüñ uṣlandıġuñ

Bizi şemʿini görüp pervāne ḳatlandıġuñ

Üstüne yāreler yaḳar pervāne pervā melīl

Ey ʿÖmer var mı bu ḥikmetde üzre kāf u nūn

Kim necāt olubdur ʿaḳlı dilde ḥāli būn

Besbelli bir noḳtadur bunca raḳamlarda yekūn

Ermedi ʿaḳlı pes dedi deryā melīl*

Şarḳı Gevherī

Bir ḳaşı hilāle meyletti göñül

Çāġı geçmiş ammā yine bir ḫoşça

Yanaġı gülleri yabāne degül

Sehil ṣolmuş ammā yine bir ḫoşça

Göñül eglencesi alnınuñ māhı

Nāz u istiġnāyı ḳomamış dāḫı

Rūy u ruḫsārına ḫaṭṭ-ı siyāhı

Henūz gelmiş ammā yine bir ḫoşça

Raḥm eyle ʿuşşāḳ ömrümüñ varı

Ḥāliyā güzelsin çekme sen ʿārı

Ḫaṭādan ḥıfẓ itsün Cenāb-ı Bārī

Yigid olmuş ammā yine bir ḫoşça

Der Gevherī senüñ vaṣluña iren

Ögünsün ʿālemde ṣafāsın süren

Bizden evvel dirmiş mīvesin diren

Ṣoña ḳalmış ammā yine bir ḫoşça

[yk. 16b]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Başladım bülbül miṣāli zār her gün her gece

Anuñ içün düş[i]mez efkāre her gün her gece

Ben naṣīḥat eyledükçe yāre her gün her gece

Āşinālıḳ eyler ol aġyāre her gün her gece

Dil-rübālar meclisinde çalınur şeş-tāre bāb

Dolanur pervāne gibi ...itmede laʿl şarāb

Ol perīnüñ ʿaşḳıla baġrımız oldı kebāb

Bu vücūdum şehri yandı nāre her gün her gece

Cümle ʿālem ol perīnüñ ḥüsnüne eyler pesend

Rubʿ-ı meskūn[ı] dolaştum bulmadum saña menend

Dīde giryān sīne ʿuryān boynumuzda kemend

Varayum Manṣūr gibi ben dāre her gün her gece

Bezm-i ʿişretden bugün bir olalum mest-i müdām

Şād oluben hem ele alduḳ idi gene Cem ü cām

Ḥüsn bāġında açılur gülleri her ṣubḥ u şām

Anuñ içün māʾilem gülzāre her gün her gece

Ey ʿÖmer senüñ ḫayālin dīdemizden gitmedi

Sevdigüm kendide hemān dostunı farḳ itmedi

Gezme gel aġyār ile didüm naṣīḥat ṭutmadı

Söyledükçe gözleri saḫḫāra her gün her gece

[yk. 17a]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey efendüm oldıġum bildüñ saña üftāde hey

Bendeñe raḥm eylemezsin meyl idersin yāre hey

ʿĀlemüñ sulṭānı sensin ḥālüme eyle naẓar

Yoḳsa ʿömrüm ḥāṣılı gitdüñ bugün bir bāre hey

Gözlerüñ cellāda beñzer ḳaşlaruñ olmış kemān

Ġamzeñ oḳı deldi sīnem ḥālüm oldı pek yamān

Ṣoḥbet-i cām-ı ṣafāda zevḳ iderken bir zamān

Şimdi eller meclisinde nūş idersin bāde hey

Senden ayrılalı dostum ṭoldı baġrum ḥūn ile

Ṭaġlara düşmem muḳarrer ʿāḳıbet Mecnūn ile

Oḳınur ismüñ efendüm mīm hem nūn u lām ile

Tā ezelden ʿāşıḳ oldum ol mübārek ara hey

Bunca yıldır intiẓārum gül cemālüñ görmedüm

Geçdi ʿömrüm āh ile bir dem ṣafāñı görmedüm

Nev-bahār eyyāmı ḥüsnüñ yanaġından dermedüm

Gice gündüz şaḳırım bülbül gibi efġāne hey

Ey ʿÖmer meyl eyledüñ gül cemālün rengine

Sīnesi ṭutdum siper ol bed-liḳānuñ sengine

Başumı ṭob eyleyüp girdüm ʿadūnuñ cengine

Ḳalmadı tende mecālüm gel yetiş imdāda hey

[yk. 17b]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey güzeller ser-firāzı ḥüsnine mālīm emīr
Beni mecnūna döndürdün nice olur ḥālim emīr
Her seḥer gelüp geçer[sin] bir kez virmezsin selām
Sen cefā-kāruñ elinden bu geldi bilmem emīr

Nesl-i pāküñ ġamzelerüñ ḳaṣd iderler cānuma
Şānına lāyıḳ degüldür girme benüm ḳanuma
Ḥālimi ʿarż itmege gelmişem sulṭānuma
Meh cemālüñ görincek söylemez dilüm emīr

Nāz ile bir kelām itseñ aḳar lebüñ balları
Şimdi sensin dehr içinde cümle ḥublar servī
Gören insān dir ammā sen meleksin ey perī
Ḳadrüñi bilmezler ile gitme sulṭānum emīr

Leblerüñ leb pādişāhum dişleri dürdānesin
Şimdi ḥūblar arasında cümleden merdānesin
Ḥaḳ seni ögmiş yaratmış çelebim bir dānesin
Yoluna ḳıldum fedā bu cān ile mālum emīr

Ḥaḳ teʿālā ḳudretinden ḳaşların yāy eylemiş

Lebleri āb-ı zülāldür ḥüsnini ay eylemiş

Derdmend ʿĀşıḳ ʿÖmerüñ ʿaḳlını zay eylemiş

Bāri öldür ḳurtulayum elinden cānum emīr

[yk. 18a]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ey nūr-ı baṣar vuṣlatı düşlerde görürsün

Vaḳt ola nişānum ḳara yirlerde görürsün

Aḳ üzre yazumı defterde görürsün

Şimden girü a cānā beni maḥşerde görürsün

Yār eyleyüp aṣbābumı fürḳatlere düşem

Sevdāya uyup ʿaşḳıla ülfetlere düşem

Bir başum alup vādi-i ġurbetlere düşem

Şimden girü cānā beni maḥşerde görürsün

Gel biricik yār gören de göze demīden

Cānum pek ḳatı ḳulıdır bu seferümden

Kim vire nişān bir daḫı ṣıḥḥat-i ḫayrumdan

Şimden girü cānā beni maḥşerde görürsün

Sivā-yı maḥabbet baña baḳışuñ neler itdi

Hicrān elimi ... cānıma yitdi

Dil murġ[ı] havālandı ıraġ yollara gitdi

Şimden girü a cānā beni maḥşerde görürsün

Göñlüm ġamıla Ḫoş geçürdüm senüñ olsun

Göñlünce olan meclis-i maḥrem senüñ olsun

Unut ʿÖmeri büsbütün ʿālem senüñ olsun

Şimden girü a cānā beni maḥşerde görürsün

[yk. 18b]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün

ʿĀlemsin sen güzel olmaġa

Saña bir ben gerek bir ben gerek

ʿĀşıḳın aḳlın almaġa

Saña bir ben gerek bir ben gerek

Ṣabāḥın seḥer vaḳtinde

Begler oturmuş taḥtında

Beyāż gerdānuñ altında

Saña bir ben gerek bir ben gerek

Ben ḫˇācemden oḳurum da

Bülbül gibi şaḳırım da

Al yañaġın çuḳurunda

Saña bir ben gerek bir ben gerek

Eger uzāḳ eger yaḳın

Unutma ṭūz itmek ḥaḳḳın

Gözin ḳuyruġuna yaḳın

Saña bir ben gerek bir ben gerek

Der ki ʿÖmer çāresine

Melhem eyler yāresine

İki ḳaşın arasına

Saña bir ben gerek bir ben gerek

[yk. 19a]ʿĀşıḳ ʿÖmer

...

Bizi gördükçe her dem ḳaçarsın

Niçün böyle vaḥşī olursun güzel

Yüzümüze baḳmaz gelür geçersin

ʿĀşıḳ olduġımı bilirsün güzel

Sen bu edā ile şöhret bilmezsin

Nām u şānı bulup güzel olmazsın

Ayaḳlar ḳalursun bāşa gelmezsin

Billāh gerüde ḳalırsun güzel

Sende bencileyin ḳarīb ḳalursun

İtdigin işlere pişmān olursun

Bize itdigin bir bir bulursun

Hep benüm sözüme gelirsün güzel

Ben seni bilürüm güzellikde deryāsın

Neyleyem a ẓālim merḥamet bī-vefāsın

ʿĀşıḳın olursun eger duʿāsın

Biçilüp tez meydān olursun güzel

Buz ṭutar seni ayrılık seni

Senüñ …o şekkerā lebi

Sevilüp ʿāşıḳ-ı bī-çāre gibi

Fürḳat adasında ṣolursun güzel

[yk. 19b]ʿĀşıḳ ʿÖmer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bizi yoḳdan var iden Sübḥānı ben bilmez miyüm

Hem Ebū Bekr ʿÖmer ʿOsmānı ben bilmez miyüm

Evvel ādem-i Ṣaffullāh aslumız

Meẕhebüm İmām-ı aʿẓam Nuʿmānı ben bilmez miyüm*

Cümle nāsı bir avuç ḥākdan yaratdı yaradan

Ḥażret-i İbrāhīm[e] ḳor āteşi gülzār iden

Ḥaḳḳ Teʿālā cümlemizi ḫalḳ iden hem var iden

Cemālüñ maʿbūd ol sulṭānı ben bilmez miyüm

Faḫr-ı ʿālem hem Resūldür hem ceümlenin serveri

Ḥażret-i Ḥamza degül mi ʿālemüñ gerçek eri

Ḥażret-i ʿAlīyi görsün erlerüñ şīrānları

Ol Şīr-i Yezdān olan Arslanı ben bilmez miyüm

İmām Ḥasan [u] Ḥüseyin Kerbelāda şehīd

Ḥācı Bektaşı ziyāret iderler her māh u ʿıyd

Adem cennetden iġvā iden oldur nā-ʿıyd

Cümle nāsı azdıran şeyṭānı ben bilmez miyüm

Der ʿÖmer Mūsā Kelimullāh gelirdi bī-ḫiṭāb

ʿĀlem-i nūr ḳarīn ḳılardı gūyā māh-tāb

Biri İncīl biri Tevrāt biri Zebūr dört kitāb

Ḥażret-i Resūle inen Ḳurʾān'ı ben bilmez miyüm

[yk. 20a]ʿ Acem Ḳoşması

Fāʿilātün / Fāʿilātün

Bir melek sīmālı dilber

Geldi geçti güzār itdi

Baḳışı ʿāşıḳ öldürür

ʿAḳlımı tār u mār itdi

Felekdür saña yüz virmez

Cān ārzūlar ayaḳ varmaz

Göñül bir ḳarārda durmaz

Bugün başḳa bāzār itdi

Māʾilüz māh-ı tābāne

Seviñdi şīrīn zebāne

Dost bizi itdi yabāne

Ṣanki büyük şikār itdi

Şükür ḳurtulduḳ cefādan

Göñül usanmaz ṣafādan

İki dinli bī-vefādan

Sāʾiloġlı ḳarār itdi

ʿAcem Ḳoşması

Bülbül ne gezersin dağlar başında

Baġçeler içinde gülüm var deyü var deyü

Seni ṣaran ʿāşıḳ ṣarardı ṣoldı

Güzeller içinde yārüm var diyü var diyü

O ġarībcik geldi geçdi buradan

ʿĀrif iseñ al ḫaberi oradan

Seni yaratmışdur beni yaradan

Maġrūrlanma ṣoyġunum var diyü var diyü

ʿĀşıḳlarüñ çekme yurda göçeni

Alabilsem yürekde açmanı

Ṣalıvermiş perçemüñ ucunı

Ḳorḳmaz mısıñ Ḫudāmdan ölüm var diyü

Sāʾiloġlı giyer ḫırḳayı cāndan

Mevlām ayırmasın dilberi benden

Esirgemem güzel cānumı senden

Ṣat beni bāzārda ḳulum var diyü diyü

[yk. 20b]Semāʿī ʿÖmer

Ne ḫoşçadur Yeñi Cāmiʿī

Yapan miʿmār adı vār olsun

Döşenmiş ibrişim ḥālı

Soranuñ rūḥı şād olsun

Aşılmış bir altun fener

Dervīşleri semāʿ döner

Nice yüz biñ ḳand yanar

Yaḳanuñ ruḫı şād olsun

Türbesi miḥrāba ḳarşu

Çıḳup seyr eylesün ʿāşıḳ

Dört eṭrāfı bütün çārşū

Baḳanın rūḥı şād olsun

ʿĀşıḳ ʿÖmer der varalum

Yeñi Cāmiʿī görelüm

Beş vaḳti anda ḳılalum

Ḳılanuñ rūḥı şād olsun

Semāʿī ʿÖmer

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ġarīb bülbül ḳılar zārı varup gülşende yaṣlanmuş

Temāşā eyledüm ḥār-ı gül-i ḥandāna yaṣlanmuş

Bugün yārümi gördüm tāzelendi eski derdüm

Muʿteber kākülin gördüm rūy-ı gülzāre yaṣlanmuş

Pek naẓar ḳıldum ol şāha göñül Yūsufını şāha

Ṣaçı sünbül yüzi māha düşüp zindāne yaṣlanmuş

ʿÖmer derde düşmiş aġlar ehl-i kāmil olan añlar

Ḳaṭar ḳaṭar olmış beñler beyāz gerdāne yaṣlanmuş

[yk. 21a]Semāʿī ʿÖmer

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dilā gör bu cihān içre güzellerde bir ʿādet var

Ne ʿaşḳ var ʿāşıḳan içre ne ḥūblarda ṣadāḳat var

Ne dostāne edā eyler ne ḥuṣūṣda cefā eyler

Ne aġyāre vefā eyler ne ʿuşşāḳa ʿināyet var

Ne vardur sen gibi ġaddār ne bir şaḥsa olursun yār

Ne sende mihr-bānlıḳ var ne … şehādet var

Bilürüz şimdi dilbersün beni öldürmek istersün

Ṭuṭalum nāz virirsün bu nāzda ne leṭāfet var

El inṣāf Gevherī[32] kemter nice sevsin seni dilber

Ne baḫtuñ baḫt ne saʿd-aḫter ne … ḳıyāmet var

[32]Başlıkta Semāʿīʿ Ömer yazılmış ancak mahlasta Gevherì yazılmış.

Semāʿī ʿÖmer

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ṣalınup seyrān yerine çıḳan dilber kimüñsin sen

Siyāh zülfüñ māh yüzine döken dilber kimüñsin sen

Baḳdum gözine ḳaşına beñzetdüm ṭūṭī ḳuşına

Beni hicrān āteşine yaḳan dilber kimüñsin sen

Pāyine yüz süren eller senüñ medḥin iden diller

Al yañaḳ üstüne göñüller ṣoḳan dilber kimüñsin sen

Seyre gidelüm būstāna bülbül ḳonar gülistāna

Bize mestāne mestāne baḳan dilber kimüñsin sen

ʿĀşıḳ ʿÖmer idi varma varup dīvānuna ṭurma

Elā göze siyāh sürme çeken dilber kimüñsin sen

[yk. 21b]Semāʿī ʿÖmer

...

Niḳābuñ ḳaldur sevdigüm meh cemālüñ göreyüm ben

Muḥammed ile İsmāʿīlüñ ġonçe gülün dereyüm ben

Velī söylesem alınur Ḫalīle aş az bulunur

Aḥmed aġyārle ṣalınur ʿadūların ḳarayüm ben

Yūsufum ḳavlde yazumdur Süleymān serv-i nāzumdur

ʿOṩmānıma niyāzumdur gül selīfe ṣarayüm ben

Gül Muṣṭafam alma ehem İbrāhimdür yüzi māhım

Selvi boylı ḥüsn-i şāhım dīvānına dūrayum ben

Ṣādıḳ beli incidür Bekrin güli ġonçedür

ʿAbdu’r-raḥmān eyleyincedür gül leblerin öpeyüm ben

Bu ʿÖmer başladı zāre Ḥüseyn sürme çekmiş göze

ʿAlī teklīf itdi bize daʿvetine varayum ben

Müfred

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Lāle sünbül gül ḳaranfül zīnet virmiş ṣad hezār

ʿAyş [u] ʿişret zevḳ[i] rāḥat bāġ-ı cennet Üsküdār

Müfred

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sevdigüm seyrāne çıḳmış gösterür endāmını

Bāġ-ı cennet eylemiş Sulṭān Selīm ḥammāmını

[yk. 22a]ʿAcem Ḳoşması

Seni terk iderüm ey ḳaşı kemān

Vefāsı olmayan yārde nem ḳaldı

Gögsünden yoḳdur ẕerrece īmān

İmān olmayan yārde nem ḳaldı

Aḳar gözüm yaşı her dem silinmez

Ḳapunda ḳul oldum ḳadrüm bilinmez

Ḳo serüm ṣaġ olsun yārüm bulunmaz

Ḳadrüm bilmeyen yārda nem ḳaldı

Bencileyin ayrılasın eşüñden

Dāʾim sevdā ayrılmasun başundan

Seni gördüm avāre oldum işümden

Aġlayup yürüdüm karda nem ḳaldı

Felek benden beter itsün ḥālüñi

Şimden ṣoñra yādlar ṣarṣuñ ince belüñi

Bülbül idüm ḳışa itmez idüñ gülüñi

Fiġānum artırdum zārde nem ḳaldı

Kātip ider ḳatı sevdüm cāndan

Gözlerüm doluyor yaşla ḳandan

Eger ḳuzum var geçer ise benden

Ṣararum giderdüm bende nem ḳaldı

[yk. 22b]Semāʿī ʿÖmer

Gel dilber böyle ṣalınma bunda yaḫşı var yamān var

Mecnūnuñum ṣarpa düşdüm Leylām sende kemān var

Aġlayuben gülmeyenüñ çeşmüm yaşın silmeyenüñ

Tāze dilber sevmeyenüñ ṣanki önüñde ṣaman var

Öter beñli ṭūṭī öter öter derdüme derd ḳatar

Uġrayın uġrayın oḳuñ atar şunda bir ḳaşı kemān var

Gevherī der be hey ẓālim pes nice olur benüm ḥālüm

Didüm dilber ṣarılalum didi ṣabr eyle zamān var

Gevherī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Üftādeler ṣaf ṣaf durur selāma

Melāḥat mülkinüñ sulṭānısın sen

Ḥüsnüñ taḳrīri gelmez ḳaleme

Cevāhir kānınuñ mercānısın sen

Ḫayālüñ gözümde dīdāre beñzer

Ḥüs[ü]nüñ nūrı gülzāre benzer

Bu servi ḳāmetüñ ʿarʿare beñzer

Bu ʿaṣrüñ āfet-i devrānısın sen

Ḥüs[ü]nüñ aġniye sīnem pūṭdır

Bu güzellik sana luṭf [u] ʿaṭādır

Ḳaldır ḳīl ü niḳābuñ ʿayn-ı ʿaṭādır

Zīrā derd ehlinüñ dermānısın sen

Der Gevherī ḳulunı ṣanmañ bīmār

Efendüm *eleşeddü mine'n-nār*

Ġamzeñ oḳıyla hezār yaram var

Gel yetiş ṭabīb derdimüñ dermānısın sen*

[yk. 23a]Gevherī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bize nisbet mi sulṭānum ʿadūlarlan ṣalınursun

Yūsuf-ı Kenʿān mısın cānum sevdi[gi]nden alırsun

Benüm yavrum melek neslinden bu cefānın aṣlı

Āftāb-ı şitā miṣli gāh doġar gāh ṣolunursun

Ḫançerin zerrin belinde kelāmı cevher elinde

Destmāl yārin elinde nāzlı nāzlı salınursun

Ruḫların verdi aḥmer-i ḳıyāmet ḳāmetiñ ʿarʿar

Bu felekde şimdi dilber var ise sen bulunursun

Gevherī geçdi serinden cefā gördü dilberinden

Bu güzelüñ defterden sen de bir gün söylenürsün

Gevherī

Hele ben kendümü tecrübe eyledüm

Hercāʾī sevmeden göñül fāz imiş

Ben kendümi ʿāşıḳ-bāz ṣanurdum

Ne ben ʿāşıḳmışım ne ol yār imiş

Zamāne dilberine mübtelā olmaḳ

Ne lāzım dil virüp eklenüp ḳalmaḳ

Cihānuñ belāsın başına almaḳ

Ḫanup küçücük özüñe kār imiş

Şimdi istemezler yār-i ṣadıḳı

Ḫep bulurlar kendisine lāyıḳı

Ben ṣanurdum hemān benüm ʿāşıḳı

Meger benden ġayrı begi var imiş

Gevherī der ṭaş olunca mermer

Terbiye eylemeseñ olur mı cevher

Dostum diyüp duʿā itdügüm dilber

Bilmedüm aşlından sitem-kār imiş

[yk. 23b]Gevherī

Vermiş ḳudretinden ol ġānī Yezdān

Yanaġuñ bir ġonçe güldür efendüm cānum

Ben seni sevdüm derūn-ı dilden

Dilerseñ sen beni öldür efendüm

Maḥabbet cāmını nūş idüp ḳandum

Vücūdum ṭuṭuşup öldürür yandum

Düşeli ʿaşḳına Mecnūna döndüm

Şimdi vaṭanumız çöldür efendüm

Leblerüñ āb-ı ḥayāt ḳaşlaruñ olmuş kemān

Gözlerüñ cellāddır virmiş amān

Bād-ı ṣabā esdükçe ey serv-i semen

Dökülen gerdāne teldür efendüm

Serserī gezerüm bu dünyā kemdür

Benüm ʿaḳlum alan ol siyāh bendür

Ṣorarlar ise Gevherī n'endür

Sen de ki ḳapunda ḳuldur efendüm

Gevherī

Ḳara gözlüm seni güzel didiler

Güzel cemāliñ görmege geldüm

Leblerüñ ḫaste şifā didiler

Gerçek mi sevdigüm sormaġa geldüm

Seni seven ʿāşıḳ gülmez didiler

Aḳan çeşmüm yaşın silmez didiler

Seni bir kez ḳoçan olmaz didiler

Ḥaḳ naṣīb iderse ḳoçmaġa geldüm

Güzellerle yiyüp içmeñ didiler

Elinden ṭolusun içmeñ didiler

Gögsüñ dügmesini açmañ didiler

Aç beyāż gögsini ki görmege geldim

Gevherīdür ḳuluñ devrinde var isem

Ḥāk-pāyına bir dem yüzüm süreyüm

Dilersen cānumı ḳurbān ideyüm

Ḳul olup ḳapuñda ḳalmaġa geldim

[yk. 24a]ʿ Acem Ḳoşması

Oturmuş bir gelin zülfini ṭarar

Leylāsuñ aldırmış Mecnūnı arar

Ḳorḳarum yārümi yād eller ṣarar

Şikāyetüm vardur ḳuzum ẓālim elinden

Baña bu iş oldu işlerden beter

Āteşüm yanmadan tütünüm tüter

Bunda ayrılıḳ vardur ölümden beter

Şikāyetüm vardur ḳuzum senüñ elinden

Çıḳam gideyüm dağlar başına

Germler düter ḳuzum çeşmüm yaşına

İlāhī virmesin Ḫudā bir ḳul başına

Şikāyetüm var ḳuzum senüñ elinden

Gevherī

Merḥamet ḳıl ḳaşı kemān

Ehl-i īmāna beñzersüñ

Ṣalınup gezdigün zamān

Serv-i zamāne beñzersüñ

Yüzine beñler ṣaçılmış

Bir ḳarış gerdān seçilmiş

Dürlü reng çīçek açılmış

Bahār būstāne beñzersüñ

Görse dīne gelür kāfir

Nāz [u] istiġnāsı vāfir

Yükün ṭutmuş cevāhir

ʿaceb kervāne beñzersüñ

Gevherī medḥ ider seni

Yaş yerine döker ḳanı

Gel maḥzūn gönderme beni

Bir ʿādil cāne beñzersüñ

[yk. 24b]Semāʿī ʿÖmer

Göñül el çekmeden gitdi

Bu dehrin bī-vefāsından

Seni ġam pāyimāl itdi

Naṣībü’d-dīn cefāsından

Ölürdün derd ile ḫaram

Ḥaḳīḳat andadur ʿālem

Vefāsız dilberüñ her dem

Ferāġat gel ʿaṭāsından

Alır çoḳ ehle zārı*

Gözetniş ḳulı efzārı*

Baḫtımuzdan meded bāri

Geçilmez mübtelāsından

Çoḳ oldı hicriyle yazıḳ

Pür olmazsın ḳula ṣādıḳ

Hemān sen dilberüñ ʿāşıḳ

Iraġ olmaz ḥayāsından

ʿAnuñ içün ʿāşıḳ ile ġamda

Devādur olma*

Bu ʿÖmer hergiz ʿālemde

Geçdi mi Muṣṭafāsından

Semāʿī ʿÖmer

Ḥaḳīḳat rāhını aşdum

Ne işüm ne ḳanṭārum var

Ne ġarīb ellere düşdüm

Ne şehrüm ne diyārum var

ʿAceb ḳılmaz ḫaẕer göñlüm

Ne oḳur ne yazar göñlüm

Ne bir belli gezer göñlüm

Ne bir yerde ḳarārum var

Ne demdeyüm ne ḫodġamda

Ne iyüde vü ne kemde

Ne aġyārum var ʿālemde

Ne Ḥaḳdan ġayrı yārum var

Ne ṣāfım ne vār gördüm

Ne bir em olıcaḳ derdüm

Ne kimseden ziyān gördüm

Ne bir şaḫṣa żarārum var

ʿÖmer bir ʿāşıḳ-ı ṭāhir

Ne meddāḥum ü ne şāʿir

Gözüm yaşıyla yazdum bir

ʿAcāʾib yādigārum var

[yk. 25a]Gevherī

Bugün bir güzel gördüm

ʿĀşıḳların ḥesāb eyler

Ḳarşusında dīvān durur

Biñ nāz ile cevāb eyler

Baḳdukça ol āhū gölüm

Lebi şekker şirīn sölüm

Maḥabbeti cānda gilüm

Cigercigüm kebāb eyler

Ḳaşı giyāh yüzi māhum

Ṭūṭî dillüm alma āhum

Būseñ istemege şāhum

Göñül senden ḥicāb eyler

Biñ nāz ile girme ḳana

Ḳulunum aṭmayabana

Ġamzelerüñ ḳıyar cāna

Niçün bize ʿaẕāb eyler

Sevdüm kendi bilürse

Göñül cānānı bulursa

Yār Gevherīnüñ olursa

Yüzin yere türāb eyler

[yk. 25b]Gevherī

Neden küsdüñ baña nedür günāhum

Nedür ṣuçum söyle ey ẕāt-ı felek

Red eyledüñ ey yüzi māhum

Zindān başuma bu çerḫ-i felek

Ḳul ḫaṭāsız olmaz mādem ki ḳuldur

Efendüm cürmüm nedir gel baña bildür

İtme böyle cevr itmeden yāri gel öldür

Eger ḳaṣduñ öldürmek ise giderek

Gel baña cevr itme itdigin bulursun

Ol zamān ḳıymetümi bilürsin

Ḥużūr-ı Mevlāda ḳanlı olursun

Ben helāk olurum böyle çekerek

Yiter nāz eyledüñ olup ġammāze

Gevherī aġlayup geldüm niyāze

Cān mı dayanur bu rütbe-nāza

Dilek behey cānumuñ cānānı dilek

Şarḳı

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Efendüm şānına düşer mi böyle

Ḥālüm ḫarāb oldı neylersen eyle

Baña meylin varsa doġrı söyle

Söyle cānum söyle cānum bugün maḥzūnluġun var*

Öte baḳma ḳara baġrum ṭāk itdüñ

Aḳıttuñ çeşmümden ḳanlı yāş itdüñ

Yoġsa ʿadūdan bir kem söz mi işitdüñ

Eyżan

Ben buna ḳāʾil degülüm

Hercāʾī dilbere māʾil degülüm

Ben de bilirüm saña lāyıḳ degülüm

Eyżan

Baña baḳup hilāl ḳaşın çatmışsın

Ḳadeḥüme aġı ḳanı ḳatmışsın

Ben de bildüm ʿadūlarla yatmışsın

Söyle cānım söyle cānım bugün maḥzūnluġuñ var*

[yk. 26a]Şarḳı Işfahānī

Aḳ sīneye ḳara yazı yazarum amān

Şunda bir yāvride ḳaldı nazārum

Mecnūn oldum dāġ başında gezdüm amān

Baḳın dostlar sevda bana n'eyledi n'eyledi

Bir giderüm bir arduma baḳarum amān

Gözlerümden ḳanlı yaşlar dökerüm dökerüm

Çoḳ zamāndur ben ayrılıḳ çekerüm amān

Baḳın dostlar sevdā bana n’eyledi n’eyledi

Şu ḳarşı ki ḳarlı daġuñ ḳarı var amān

Yel esdükçe siyāh zülfüñ zārı var

Dost içün aġlasam hergün yeri var

Baḳın sevdā bana n’eyledi n’işledi

Bir oḳ atdum ḳarlı daġuñ ardına amān

İndi gitdi meskenine yurdına yurdına

Çoḳdan düşdüm bir güzelüñ derdine amān

Baḳın sevdā bana n’eyledi n’eyledi

Şarḳı Ṣabā

A benüm ḳaşı kemānum

Ben olam ḳulun ḳurbānın

Bu mıdur ʿaḥd [u] peymānın

Bu da bize bir fend olsun

Bu ḫalḳ bizi niçün diller

Aḳar bu çeşmümden seller

Al ḳınalı beyāz ḳullar

Dola boynuma bend olsun

Sen itdüñ beni zārancu

Memelersaḳız turuncu

Aġzı ḥoḳḳa dişler incü

Paşam leblerin bal olsun

Bāġçelerde biter nārı

Ne gül ḳaldı ne gülzārı

Elin elüme vir bāri

Gören ʿāşıḳa derd olsun

[yk. 26b]Şarḳı Ṣabā[33]

ʿĀḳıbet bu sevdā beni amān

Alır gözleri mestānum

Ya bu ḥasret ḳıyāmete amān

Ḳalır gözleri mestānum

Ay doġar bulud içinde

Kākül gerdānuñ içinde

Dün gice gördüm düşümde

[33]26b ve 27a sayfalarının görüntüsü kütüphane tarafından tekrar bastırılmıştır. Bu yüzden metine dâhil edilmemiştir.

Ḫayır gözleri mestānum

Ay doġar güneş dolunur

Kākül gerdāne bulunur

Servīler gibi ṣalınur

Ṣalın gözleri mestānum

Ay doġar kendi kendine

Aṣ beni zülfüñ bendine

Kendi ismini kendine

Ṣoran gözleri mestānum

Şarḳı Ḥüseynī

ʿAceb ol şāh-ı mümtāzum

Viṣāl[e] ḳāʾil olmaz mı

Süvārī küşte-i bāzum

Kenāre māʾil olmaz mı

Saña bir ʿarż-ı ḥāl itsem

Şehā luṭfuñ ḫayāl itsem

Temennā-yı viṣāl itsem

ʿAdūlar ḳāʾil olmaz mı

Beni bülbül gibi gūyā

Sen itdüñ ey gül-i raʿnā

Murādum meyvesi ayā

Bu bāġda ḥāṣıl olmaz mı

Geçer mi mübtelāsından

O meh-i ʿaşḳ ʿāşināsından

Dönüp ʿahd-i vefāsından

Sözle ʿāmil olmaz mı

[yk. 27a]Şarḳı Beyātī

ʿÖmrimüñ varı gözümüñ nūrı

Ṭayanamam ben bu ʿaşḳa ṣabr viri bāri

Bunca demdür ben çekdüm āh ile zārı

Gör güzelim şīrīn sözlüm unutma beni

Aṭladum bāġçene girdüm bir gül ṭaḳındum

Seni benüm olur diyü ṣandum ṣaḳladum

Āteş-i hicrüñle cānā yandum yaḳıldum

İnce bellüm gül yanaḳlum esirge beni

Baña dirler ne ġamuñ var şöyle yārüñ var

Bahānesiz māh yüzünde çifte beñi var

Ben yāri çoḳdan görmedüm pek elemüm var

Servī boylum gül fidānum unutma beni

Aṭladum bāġçene girdüm gül kerem eyle

Ṣoyundum ḳoynuna girdim ṣar germ eyle

Aḳıtdın çeşmümüñ yaşın seyl-i germ eyle

Gül yanaḳlum şīrīn sözlüm esirge beni

Şarḳı Nühüft

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āh kim evvel baḳışdan ʿaḳlumı virdi ḥalel

Ḫoş ṣadālı gül yanaḳlı çifte beñli bir güzel

Zülfünüñ şeb-bū laʿli dil-cū bir içim ṣu el-amān

Zülfünüñ sevdāsı oldı başuma ṭūl-i emel

Ḫoş ṣadālı gül yanaḳlı çifte beñli bir güzel

Düşmiş ol gül penpe cāmıyla hemān naḫl-ı güle

Beñzemez mi perçemi mizgīn ṣaçı sünbüle

Dönderür her gördigi ʿuşşāḳı zār-ı bülbüle

Ḫoş ṣadālı gül yanaḳlı çifte beñli bir güzel

ʿAhdüm olsun var iken mādāme zāʾil tende cān

ʿÖmrüm olduḳça cihānda itmeyüp ḳaṭʿ-ı zebān

Eyleyem evṣāf-ı ḥüsnüñ böylece bir bir beyān

Ḫoş ṣadālı gül yanaḳlı çifte beñli bir güzel

[yk. 27b]Şarḳı Ḥüseynī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Saña benden efendüm tuḥfe-i cānum selām olsun

Ḳabūl eyle ne var bu yādigārum iş tamām olsun

Hemīşe maḳṣūdum senden nigāh-ı iltifātuñdur

Hemān bir kūşe-i çeşmüñle göñül şādımān olsun

Hemān senden murādum budur ancaḳ ey sehī bīdād

Şehīd-i tīġ-i ġamzeñ olduġum ʿālemde nām olsun

Senüñ pā-māl-i rāhuñ almaġa ben ḥāk-ı minnetdür

Hemān senden benüm serv-i gül-endāmum ḥarām olsun

Şarḳı Segāh

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yamāndur hicrile ḥālüm

Baña yār olmaduñ gitdüñ

Nedür cürmüm behey ẓālim

Baña yār olmaduñ gitdüñ

İdüp seyr ü ṣafālarla

Celīs olduñ gedālarla

Alışduñ nā-sezālarla

Baña yār olmaduñ gitdüñ

Senüñ içün ḥüsn ü zārum

Ġam-ı ʿaşḳuñla bīmārum

Budur cürmüm ki ġam-ḫārum

Baña yār olmaduñ gitdüñ

Ṭutup dāmānuñı ferdā

Nigāhuñdan idem şekvā

Diyem maḥşerde vāveylā

Baña yār olmaduñ gitdüñ

[yk. 28a]Şarḳı Segāh

Ḥaḳ belā virsün gönlüme

Beñi uydurdı kendine

Söyleyin ol ẓālim yārüme

Göndersün baña gönlümi

Gönlümi alan gülmesin

Derdine dermān bulmasın

O bir dostları duymasın

Göndersün baña gönlümi

Gezdigi bāġlar daġ olsun

Yedügi şekker aġ olsun

Kendi gelmezse saġ olsun

Göndersün baña gönlümi

Aḳlımı aldı eliyle

Aldatdı beni diliyle

Baġlasun zülfi teliyle

Göndersün baña gönlümi

Yārimüñ giydigi sarı

Ben ḳılarum āh u zārı

Kendi gelmez ise bāri

Göndersün baña göñlümi

Müfred

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Didüm dilber ne güzelsin didi ʿāşıḳ ṣana ne

Didüm dilber çıḳdı cānum çıḳdı ise bana ne

[yk. 28b]ŞarḳıBabaṬāhir

Behey elā gözlü dilber

Senden vefā gelmez imiş

Çoḳ naṣîḥat ide gördüm

Ḳadir ḳıymet bilmez imiş

Tek durū deli göñül tek dur

Dostundan düşmanuñ çoḳdur

Ölüm var ayrılıḳ yoḳdur

Başın ya ben olmayınca

Ya İlāhī artdı derdüm

Bir güzele göñül virdüm

Çoḳ naṣīḥat ide gördüm

Ḳadir ḳıymet bilmez imiş

Hemān ḳuşu yüksek uçar

Pervāz urup ḳanad açar

Bu güzellik gelür geçer

Dünyā bāḳī ḳalmaz imiş

Müfred

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Bende yoḳ ṣabr u sükūn sende vefādan ẕerre

İki yoḳdan ne çıḳar fikr idelüm bir kerre

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne mümkündür vefā olmaḳ cihān-ı bī-vefāsından

Muḥibb-ıi ṣādıḳı yeydür kişinüñ aḳrabāsından

Müfred

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Maʿrifet ehli olan hem gül[i]dür hem çiçek

Maʿrifet ehli olmayan hem şıġırdur hem eşek

[yk. 29a]ŞarḳıṢabā

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Gel külbe-i aḫzānuma ey serv-i revānum

Cevr itme yiter bende-i maḥzūnı unutma

Ḳan aġlamadın ḳalmadı hīç tāb [u] tüvānum

Cevr itme yiter bende maḥzūnı unutma

Ben āh iderüm kūşe-i ġamda tek ü tenhā

Aġyār ile sen gül açıl ey ġonçe-i raʿnā

Ḳalbde hīç inṣāf u kerem yoḳ mudur aṣlā

Cevr itme yiter bende maḥzūnı unutma

Yārdan nice demdür ki perī gibi nihānsuñ

Cevāz-i belā derd-i maḥabbetde nigerānsuñ

Alma ṣaḳıñ āhum daḫı sen tāze cevānsuñ

ŞarḳıḤiṣār

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey perī bu dil saña efgendedür

Rūz u şeb āh eyleyüp giryendedür

Cevrine eyle taḥammül bendedür

İster aġlad ister güldür terk eylemem seni*

Sevdigüm amān amān ḳaşı kemān her güle

Ḥālüm yamān gel amān gel amān gel efendim gel**

Mübtelāyüm derd-i ʿaşḳa n'eyleyem

Ey vefāsız kime ḥālüm söyleyem

Nice bir ʿaşḳıñla āh eyleyem

Eyẓan

Serv-i nāzum geldi eyyām-ı bahār

Gel senüñle idelüm ʿazm-i ḥiṣār

İster dilber bu göñül būse-kenār

Eyẓan

[yk. 29b]ŞarḳıEvc

ʿĀşıḳuñla aşdum dağı

Ṣu yerine içdüm aġı

Anuñ içün benzüm ṣarı

Ben duramam ayaḳ üzre

Sevdüm seni ʿālī̄-şān

Yūsufdan aldum bir nişān

Siyāh kāküller perī̄şān

Dökülmiş al yañaḳ üzre

Bir incecik yol isteyüm

Elā gözlünüñ dostuyum

İncitmeñ meni ḫasteyüm

Ben duramam ayaḳ üzre

Ben gedāyı gördi ise

Ḥaḳ ʿināyet ḳıldı ise

Ferḥāt dağı deldi ise

Ben ḳoyam dağa daġ üzre

Şarḳı

Fāʿilātün / Fāʿilātün

ʿĀşıḳam bir dil-rübāya

Bir cevānem ben gedāya

Ṭāḳatüm yoḳdur cefāya

Raḥm eyle ben mübtelāya

Ḳāmet-i serv-i bülendüm

Şīve-kārım şāh-levendüm

Gel benüm kendi efendüm

Merḥamet ḳıl ben gedāya

Şūḫ-ı dil ġāyet güzeldür

Her edāsı bī-bedeldür

ʿĀşıḳa ṭūl-ı emeldür

Baḳ şu [fettānlar] edāya

ʿĀşıḳuñ ḥāli yamāndur

Yanmada ḥayli zamāndur

Her işi āh u fiġāndur

Düşmişem derd [u] belāya

[yk. 30a]ŞarḳıBeyātī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Saña ben ʿāşıḳum ḥayli zamāndur

Meded gel merḥamet eyle efendüm

Amān bilmez misin āh el-amāndur

Meded gel merḥamet eyle efendüm

Bu şeb bezme gel ey rūḥ-ı revānum

Saña müştāḳdur billāh cānum

Yaḳar kāşāne-i çerḫi fiġānum

Meded gel merḥamet eyle efendüm

Nedür bu cevr-i bī-pāyānuñ ayā

Firāḳuñla ḫarāb oldı Nedīmā

Mürüvvet yoḳ mıdur ḳalbinde aṣlā

Meded gel merḥamet eyle efendüm

Şarḳı

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bugün bir māh-tāb gördüm

Leb-i āb-ı zülāl ancaḳ

ʿArż-ı ḥāl ṣunmaġa vardım amān*

Yār āşnālıḳ muḥāl ancaḳ

Yār melek-sīmāya beñzer

Yeni doġmuş aya beñzer

Baḳışı Leylāya beñzer

Siyāh ḳaşlar hilāl ancaḳ

ʿĀşıḳlar ölmeden ḳaçmaz

Servidür serini açmaz

Kişi sevdigünden geçmez

Maḥabbet başḳa ḥāl ancaḳ

ʿĀşıḳı aġladan gülmez

Aḳan çeşmüm yaşın silmez

Ayda bir selāmın gelmez

Yārdan selām muḥāl ancaḳ

[yk. 30b]ʿArażbār

Ezelīdir bu ʿaşḳ bende

Gül gibidir tāze tende

Bir sevdāya düş oldum ki

Göñül bende ʿaşḳın tende

Bir efendim var derūnum yanar ḥasret elemi

Gül gibidir tāze tende**

ʿAşḳa düşen bilür ḥāli

Hīç eylemez ḳīl ü ḳāli

Maḥbūbıdır ẕikri fikri

Gözi görmez dünyā malı

Bir efendüm var derūnum yanar ḥasret elemi

Gül gibidir tāze tende**

Dāʾim durmaz söyler dilüm

Murādum çoḳ irmez elüm

Du çeşmümden ḳan aḳıtduñ

Tek ṣolmasun ġonçe-gülüñ

Bir efendüm var derūnum yanar ḥasret elemi

Gül gibidir tāze tende**

Rāh-ı ʿaşḳa gidenler de

Nihāyet düşer derde

Ṭanbūrınuñ naġmesiyle

Feryād ider güzellerde

Eyẕan

Şarḳı

Ṭāḳatüm yoḳ felek çekem cefāñı

Bī-vefāsız yāre düşürdüñ beni

Ben aġlarım eller sürdüñ cefāyı

Bülbül gibi zāre düşürdüñ beni

Cānumdan sevdüm disem inanmaz

Kişi sevdigine kim ṣānı ṣanmaz

Yedi deryālar açsam ḳanmaz

Ḫalīl gibi nāre düşürdüñ beni

Kemligüm var ise yoluma gelsin

Baña idenlerde Mevlādan bulsun

Giderüm sevdigüm yerin bol olsun

Mecnūn gibi daġa düşürdüñ beni

Der **Ḳuloġlı** derdüm ḥadden ziyāde

Sevdüm didükçe düşürdüñ ġāre

Ben raḳīb içinde ḳaldım arada

Manṣūr gibi dāra düşürdüñ beni

[yk. 31a]Şarḳı

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bu ḥasret ḳalmasun ḥaşre

Amān ey merḥametsiz gel

Mecālim ḳalmadı cevre

Amān ey merḥametsiz gel

Göñül durmaz hemān iñler

Belā küncinde ḳan aġlar

Cihānı sensiz ol n’eyler

Amān ey merḥametsiz gel

Viṣālüñe senüñ her dem

ʿAdūlar olmada ḥurrem

Ḳuluna daḫı et maḥrem

Amān ey merḥametsiz gel

İdersüñ luṭfı aġyāre

Ḳılursuñ mihrī̄-i zāre

Yazıḳ raḫm it o nā-çāre

Amān ey merḥametsiz gel

ŞarḳıŞedd-ʿarabān

Ol şevḳ-i ʿaşḳ benden gitmez

Bu güzellik ele girmez

Sun bize demlenelüm

Benüm göñlüm sensiz olmaz

Pek begendüm göñül virdüm amān yār

Ḫāṭırdan gitmez

Güzel ḳaşuñ mecnūnuyam

Ṣarma zülfüñ meftūnuyam

Bize de görsem ol göreni

Ben de anuñ mecnūnuyam

Pek begendüm göñül virdüm amān yār

Ḫāṭırdan gitmez

Ney amān āh güzelsin sen

Şitāba beñzer āteşsin sen

Tāze cevān kiminsin sen

Pek begendim göñül virdim amān yār

Ḫāṭırdan gitmez

Herkes raġbet ider ana

Cevr-i ʿaşḳuñ benden yana

Şedd-ʿarabān āvāz ile

Teʾsīr ider belki aña

Eyẓan

[yk. 31b]Şarḳı

Yeni kövün şikārına

Ṣunam āheste āheste

Gözlerüm ḳanlı yaşlar

Dolar āheste āheste

Ala tavşan ḳanı bāde

Bu ṣafāyı virmem yāre

ʿĀşıḳlar seyrin üftāde

Durur āheste āheste

Sevdigüm bir Urum oġlı

ʿĀşıḳlaruñ ṣāġlı ṣollı

Bu dünyādur Yeni Kövli

Döner āheste āheste

Ḫudām senden ālā dādum

Göklere çıḳar feryādum

ʿĀşıḳın aġlatma direm

Güler āheste āheste

Şerīfüm bir demde bir cāne

Ṣaḳın baġlanma dīvāne

Ṣanki ḳarşumda pervāne

Oynar āheste āheste

Şarḳı

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gel benim tenim içinde gizli cānum pāresi

Ḳo bir zamān ṣabr idemem böyle geçeñ āresi

Bir onulmaz derde düşdüm nedir bunuñ çāresi

Ya öñünde ya ṣonuñda sen benimsin ben senin

Tā tenüm türāb olunca efendümsin sen benüm

Severler güzel olanı sen ona ʿār eyleme

Evvelī göñlümi alup ṣoñra inkār eyleme

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca sen beni yād eyleme

Tā giceler ṣubḥ olunca uyḫu girmez gözime

Geçer güzelligin çāġı sen gelürsin gözime

Ben saña cānım dirken baḳmaz olduñ yüzime

Eyẓan

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Efendüm sulṭānum gizli sırrum sendedür

Benüm göñlümcegüm sende ya seninki kimdedür

Ölürüm ayrılmam senden nitekim cān tendedür

Eyẕan

[yk. 32a]Şarḳı

Yanaġında gül-i ṣabañ açılur

Çeşmüm yaşı sīnem gibi ṣaçılur

Gizli sırrum yüze çıḳdı ne ḥāldir

Yoḳ cihānda senden güzel seçilür

Āh güzelsin efendüm var mı benüm gibi yaḳılur*

Ṭaḳıncaḳ güli çoḳdan ararız

Ele girse baş üstüne ṭaḳarız

Göñlüm sende cānum tende efendim

O gül ṣolmaz gözyaşın ṣularız

Āh güzelsin baş efendim var mı gibi yaḳılur*

Lāyıḳ mıdur ben ḳulunı aġlatmañ

ʿAşḳ odına cigercigüm dāġlatmañ

Ḳaldır niḳābın refʿet ḥicābın

Göñül ister efendisüñ seyr itmek

Āh güzelsin efendim var mı benim gibi yaḳılur*

Nūr-ı dīdem nicesinden geçilür

Sīm-gerdāne ʿanber ṣaçın ṣaçılur

Ṭanbūrınuñ derdi derdi çoḳdur aġlatma

Yoḳ cihānda senden güzel seçilür

Āh güzelsin efendim var mı benüm gibi yaḳılur*

Ṭaḳıncaḳ güli çoḳdan ararız

Ele girse baş üstüne ṭaḳarız

Göñlüm sende cānum tende efendüm

O gül ṣolmaz gözyaşın ṣularız

Eyẓan

Lāyıḳ mıdur ben ḳulunı aġlatmañ

ʿAşḳ odına çeker cigerim dāġlatmañ

Ḳaldır niḳābın refʿet ḥicābın

Göñül ister efendisüñ seyr itmek

[yk. 32b]Şarḳı

Baḥriyeler ʿummāna ṭaldı

Bir cevān aḳlumı aldı

Ḥasret ḳıyāmete ḳaldı

Göñül ṣabr eyle şükr eyle

Ben ṣabr itdüm sen nicesin

Oḳudum ʿaşḳın hicesin

Beklerüm vuṣlat gicesin

Göñül ṣabr eyle şükr eyle

Şerbet paşmaḳ bürünür

İder şāhīler sürünür

Yılda bir kerre görinür

Göñül ṣabr eyle şükr eyle

Yükseklerde eglenirsin

Alçaḳlarda yiglenirsin

Şimdi dilde ṣoylanırsın

Göñül ṣabr eyle şükr eyle

Şarḳı

Gökyüzinüñ māh buludı

İndi hevāyı bürüdü

Felek bizi tez ayırdı

Ḳıldım aġlaya aġlaya ḳuzum yār diyü yār diyü*

Baḳ şunuñ selvi boyına

Melek ḳarışmış suyuna

Soyunsa girse ḳoynuma

Ṣarsam aġlayı aġlayı ḳuzum yār diyü yār diyü*

Felek bizi el eyledi

Bir cevāna ḳul ḳul eyledi

Ṭaġı ṭaşı bul eyledi

Geçdüm aġlaya aġlaya ḳuzum yār diyü yār diyü*

Ey güzel ben seni sevdüm

Sevindüm mecnūna döndüm

Kendümi delāle virdüm

Ṣatdım aġlayı aġlayı ḳuzum yār diyü yār diyü*

[yk. 33a]Şarḳı Müsteʿar

Beñsizsüñ al yanına

Naẓar eyle gerdānına

Boş bulunma gözet gidenin

Ḳapılma al yanaġına

Al ebrūlar yanaġında söyle çek ḥūb

Çāġında yār yār amān dil uzatma dudaġına

Evvel gelür o yalvarır

Ṣoñra meydān ona ḳalır

Oynar oynar pehlivāndur

Beş ḳızdan seni alır

Eyżan

Güzellerüñ elvānına

Mā ʾil oldum her yanına

Müsteʿar aġāzınız

Kār eyliyor cānuma

Eyżan

Mecnūn musun ṭanbūr saz

Geldüm kendine ḥaddüm bilsin

Billūr gibi gül cemālüñ

Nice olur ḥāl nūr musun

Al ebrūlar yanaġında söyle çek ḫūb

Çaġında yār yār amān dil uzatma dudaġına

Şarḳı

Kimyāymış naẓarumız

Uyuşdu mı pazārumız

Gümüş gerdān alınırsa

Belki olmaz żarārumız

Geçilür mi şīve-kārdan

Ele girse gümüş gerdān

Ne aġyārdur maʿlūm oldı

Damġalandı gümüş gerdān

Sīm gerdāne māʾil olduḳ

Biz ṣafāyı anda bulduḳ

Güzellerüñ şöhreti çün

Ustasından izin alduḳ

Eyżan

Geçilür mi şīve-kārdan

Ele girse gümüş gerdān

Ne aġyārdur maʿlūm oldı

Damġalandı gümüş gerdān

Naẓar itdi baʿż yārān

Ol mū-beççe aldı meydān

Hep güzeller ḳul ḳul olmuş

Var ṭanbūrı ile seyrān

Geçilür mi şīve-kārdan

Ele girse gümüş gerdān

Ne aġyārdur maʿlūm oldı

Damġalandı gümüş gerdān

[yk. 33b]Şarḳı

Çünki sevmez idüñ beni göñlüm ne alduñ

ʿĀşıḳ-ı bī-çāreñi sevdāya ṣalduñ

Bunca demdür ben …nerde ḳalduñ

Gel a cānım ʿömrüm efendüm al beni sīnem üstüne

Ṣarsam n’ola güzel seni

Beni mest eyledi ʿaşḳuñ şūḥ devrānum

İntiẓārıñ çekmeye ḳaldı dermānum

Sende inṣāf mürüvvet yoḳ mı sulṭānum

Eyżan

Severüm cān [u] göñülden itmem inkārı

Kimselere virmezem göz göre yārı

Çekerüm sevdigüm içün āh ile zārı

Eyżan

Ben bilirüm güzellerüñ ḳaydını cānā

ʿĀşıḳına cevr itmekdür işleri tenhā

Aldanma dilberlerüñ vaʿdine ey şeydā

Eyżan

Şarḳı

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gözlerümden yaş yerine ḳan aḳarken bir zamān

Nazlanup yārüm gibi olmaz o da şimdi revān

Virdiler peymān-şikenler nāzlı yārümden nişān

Ne nişān ammā ne cāne ammā zamān ḳanġı zamān*

Sūz-ı hicrüñ dem-be-dem itmekdedür baġrum kebāb

Ḫāṭıra geldi mi ey ḥūb ʿaceb rūz-ı ḥesāb

Gerçi var derler dil-i bī-çāreye şān-ı cevāb

Ne cevāb ammā ne ṣavāv ammā ḥıṭāb-ı müsteṭāb*

Ṭatlı bir ḫandeyle güftāre gelüp biñ neẕr ider

Hem döner ẓālim deli peymāneye ṣabr eyle der

Bir ṭarafdan ġamzeler derūnumuz ider cāne eṣer

Ne …ne vuṣlata dāʾir ḫaber

ʿİzzet [u] ikrām teşrīfinde cānum var ider

Şunda bir cān-ı ʿazīzüm var meger anı didim

Didiler ṣabr eyle elbet olacaḳdur ol kerem

Ne kerem ammā ne dem cānlarda deger müjde ḳadem*

[yk. 34a]Türkü

Aġalar ḳurbetden geldüm geldüm ki nāzenīnüm gitmiş

Ṣılam bana ḥor göründi al yeşil giyenüm gitmiş

Ḳalem dimişüm ḳaşına incü dimişüm dişine

Dönem devletüm başına bana hem devrānın gitmiş

Neylerüm ben bağçe bāġı bana içirdiler aġu

Beyāz fese penpe alı baġlayup büzenüm gitmiş

Aḳlum yoḳ ḳaldum piyāde ṣunam uçdı ḳaldı rāh

Elbetde gül güli yāre vaḳtinde sūzanum gitmiş

ʿAşḳla çıḳdum bu yola ʿaşḳı oldur bülbüle

Bir daḫı saz almam ele salınup gezenim gitmiş

Cümlenüñ küşāde baḫṭı dīn-i mübīn uġrına

Çıḥdı bülbül gibi seḥer vaḳdi şaḳıyıp ötenüm gitmiş

Ḫastenüñ yanına varuan

Ḥālin ḫāṭırın ṣoran

ʿĀşıḳlara zekāt viren

Oḳuyup yazanum gitmiş

Türkü

Ṣoḥbetüñ kimlerle dārī nāzenüñ aldum ḫaber

Şānuñla düşmez bu işler āferīn aldum ḫaber

Hep ʿadūlarla gezip seyr-i gülistān itdigin

Gezdigin yirlerde güzel ḫoşça zamān aldum ḫaber

İtdigin dāʾim baña ʿarż-ı ḥācetler idi

Āh ʿahd [u] amānlar ya ne zaḥmetler idi

Çekdigim aḳa kārıyla hep bu ġayretler idi

Oldın aġyār ile āḫir hemīşīn aldum ḫaber

Yār-ı ṣādıḳ mı ṣanursın bī-vefā gördüklerin

Sırrını intişār ider dilde senüñ övdüklerin

Ol raḳīb-i bed-faʿāle būslar virdiklerin

Dün gice bād-ı ṣabādan āşinā aldum ḫaber

Dāʾim baña diller döküp aldırduḳların

Nāz-ı istiġnā idüp mesṭūruñ ṣatduḳların

Hep duyuldı yār [u] aġyār yandıḳların

Ṣaḳlama itme yemin şimden girü aldım ḫaber

[yk. 34b]Türkü

Almadın gitdise gül yüzli yārum

… daḫı sözüm ellere nisbet

Billāh kemlik degüldür ḳaṣdum

Bir ṭūṭī dilli sevdüm ellere nisbet

Bir zamān aḳar ṣular gibi duruldum

Şunda bir nāzlı yāre vuruldum

Tā ṣabāḥ dek yatdum bele ṣarıldum

Evvelki ṣardıġum yellere nisbet

Ḳaradur ḳaşları gözleri mestān

İncidür dişleri daḫı ne devr ü devān

Āstāneye çıḳmış ol beyāz gerdān

Ṣalınurmuş kāküllerin tellere nisbet

Der ḫilāfum yoḳ bu sözümde

Gündüz ḫayālümde gice düşümde

Sevdigüm ṣaġ olsun cihān içinde

Evvelki ṣardıġum yellere nisbet

Türkmānī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dilberā kāküllerüñ gerdāne serpilmiş yatar

Ḳara zülfüñ daġılup her yana serpilmiş yatar

Ḥaḳ ḫaṭādan ṣaḳlasun kim ol yanaġuñ üstüne

Şol siyāh baña şehā ammā ne serpilmiş yatar

Aya teşbīh eyledi ḥüsnüñ görenler sevdigüm

ʿĀşıḳ olmuşdur saña serden geçenler sevdigüm

Yaġılup ʿaşḳın şarābından içenler sevdigüm

ʿAḳl u fikrüñ daġıdup mestāne serpilmiş yatar

Ḳadrini bilmezsin āh māhum uġrundaki ṣādıḳların*

Āteş-i ʿaşḳuñla dāʾim sīnesi yanıḳlaruñ

Ol ḳadar cenk eyledi aġyārla ʿāşıḳlaruñ

Gelesi yoḳ gövdeler meydāne serpilmiş yatar

Yār içün aġyārla ol muḥaṣṣal-ı imtiḥān

Sīnem üzre tīġ-i miḥnet eyledi ḥayli nişān

Görenler zaḥm-ı şiddetüm didiler ey nevcevān

Derdmend ʿĀşıḳ ʿÖmer al ḳana serpilmiş yiter

[yk. 35a]ŞarḳıSegāh

Yüce dağlaruñ ağlayarak gelürüm

Ben yārimi ben dostumı arayarak bulurum

Ben bu dertden iflāḥ olmam çeke çeke ölürüm

Yārimüñ şimtiye ṭoġrı … yārını

Dilerüm Bārī Ḫudādan kimse ġarīb olmasın

Bir yavri ṣardum ammā anı yād eller ṣarmasın

Benden dostlar naṣīḥat hercā ʾī yār sevmesin

Eyżan

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey efendüm yanaġında açılanlar gül midür

ʿĀşıḳı başdan çıḳaran yoḫsa tatlı dil midür

Ben dururken ḥāyuñ işim yād eller ṣarmaḳ yol mıdur*

Eyżan

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Aldı beni aldı ḳaşlarınuñ ḳarası*

Ne müşkilmiş ġurbet ilde ḳoç yigitler ḥastası

Çoḳ güzeller ṣardum ammā nāẓırum pek ustası

Eyżan

Ey efendüm gerdānında leb-i ḥāller ḳārası

Ṣarmayınca …lur mı bu ... pāresi

Ḫayālüñ ḳarşumda durur ġurāblar pāresi

Eyżan

Gidecegim ey efendüm yol göründi sırrıma

Ben gidersem cāyuñ eşim yāt getürme yerime

Yā ilāhī̇ sen ḳavuşdur beni nāzlı yārime

Eyżan

[yk. 35b]Ṣabrī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey kemān ebrū güzel billāhi kim sevmez seni

Ḳāmeti dil-cū güzel billāhi kim sevmez seni

Öldürürsüñ cevrüñ ile gene ḳāʾildür göñül

Ġamzesi ḳanlu güzel billāhi kim sevmez seni

Nūr ḥüsnüñ mihr-i ʿālemdür disem lāyıḳ saña

Bu dil-i dīvāne olmuş ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ saña

Mest olaydım ḥālümi ʿarż idemem ayıḳ saña

Zülf-i ʿanber bu güzel billāhi kim sevmez seni

ʿĀşıḳ-ı üftāde oldum tā ki göresüñ gelüp

Baña ḥışm itme efendüm nāz-ı ḳāmetüñ görüp

Baña şu gibi ey rūḥ-ı revānum yüz sürüp

Ḳāmet-i dil-cū güzel billāhi kim sevmez seni

Ṣābirī biñ cānıla hem saña olmuş mübtelā

Merḥamet bābın küşāde etsüñ ne var ey bī-vefā

Ḳurtuluş yoḳ dām-ı ʿaşḳuñdan senüñ bulmaḳ rehā

Kāküli cāzu güzel billāhi kim sevmez seni

Naẓmī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sevdigüm cemʿiyyetüm var öyleden evvelce gel

Bir muʿaẓẓam ʿişretüm var öyleden evvelce gel

Meclisümde ṣāġar-ı ṣaḥbāmız neydür bugün

Bāde-i keyfiyetüm var öyleden evvelce gel

Cūş idüp bu gözlerümden aḳmadadur ḳanlı ṣu

İştiyāḳ-ı ʿaşḳile ḳaldum viṣālüñ ʿārżū

Çün bilürsin tā ezelden kim saña ey māh-rū

Cān [u] dilden raġbetüm var öyleden evvelce gel

Ṣormaġa aḥvālümi eyle ʿazīmet ekṣerī

Ḳoy raḳībüñ baġrını delsün melāmet ḫançeri

Evc-i ʿizzetde senüñle ey güzeller ülkeri

Ṣādıḳāne ülfetüm var öyleden evvelce gel

Naẓmī-i bi-çārenüñ zaḥmına emler eyleyüp

Nāz ile reftār ile cevsaḳ ḳademler eyleyüp

Ey melek-sīmā yārın luṭf [u] keremler eyleyüp

Bir edā-yı ḫıdmetüm var öyleden evvelce gel

[yk. 36a]Ḫātemī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḳudūmüñle olur herkes şehā ey ḥāne mey-ḥāne

O bezm-i meyde ṣunsuñ ʿāşıḳa kestāne mestāne

Sürāḥīnüñ boġazın almaḳ ister sāḳī meclisde

Ṣunar ele ṣuḥen-i ʿaşḳı hemān gerdāne merdāne

Yaḳar fikri daḫı yār ile bir şemʿ-i şeb-ārāya

Söñer ammā göñülden her gice pervāne mervāne*

Naẓar ḳılmaz lebüñ şevḳiyle laʿle ey göñül ammā

Elüñde cām-ı aḥmer sāḳiyā her cāne mercāne

İdersüñ ārzū ey Ḫātemī kūy-ı cānānı

Yüz yigirmi baḫş-ı cān itdür gehī ḥannāne mennāne*

Ẓarīfī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol perī-peyker baña yār oldı aġyār olmadı

Neyleyem yār oldı ammā kim vefādār olmadı

Ṭāliʿüm yoḳ hīç benüm hercāʾī dilber sevmeden

Her kime göñlümi virdümse baña yār olmadı

Dāʾimā aġyāre yüz gösterdün ol nev-cevān

Biñ naṣīḥat eyledüm biri aña kār olmadı

Gözledüm bu sırr-ı ʿaşḳı tā derūnum içre ben

Ḥamd ola bir kimseye bu keşfüm iẓhār olmadı

Çün meṣeldür ṣabr-ı Eyyūb ile derler ʿömr-i Nūḥ

Ey **Ẓarīfī** ḳanġı şeb gördigi nehār olmadı

[yk. 36b]**Bāḳī**

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ḫoş geldi baña mey-gedenüñ āb [u] hevāsı

Billāhi güzel yirde yapılmış yıḳılası

Menʿ eyler imiş mesʾele-i ʿaşḳı müderris

Ey ḫˇāce anuñ var ise yaḳlaşdı ḳazāsı

Zībā yaraşur ḫilʿāt-i nāz o boyı serve

İki ḳolllarum ḳılsam aña bel ṭolaması

Gitmez o mehüñ rā gibi ḥançer kemerinden

Öldürür üftādelerin āh işte burası

Dünyā deger ol māh-liḳā dilber-i ġarrā

Yūsufda daḫı yoḳdur anuñ ḥüsn ü bahāsı

Meddāḥ olalı çeşm-i ġazā laʿline **Bāḳī**

Ögretdi ġazel ṭarżını Rūmın şuʿarāsı

Bāḳī[34]

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Seyr idüp şehr-i Sitanbulı gezdüm cümle hep

Bir alay tāzeler ile dopṭolu olmuş bir mektep

Ḫoca bir rind … cihān ferzendi

Cümle ḳocalmaġa gelmiş anda olan tāzeler hep*

Almış öñine bir ṣanem-i maḥbūb-liḳāyı

Hice taʿlīm ider aġız aġıza leb-ber-leb

Didüm ey ḫoca bu öñündeki oġlancıḳ

Elifi bāyı bilür yeyi bilür mi ʿaceb

Dedi daḫı yaḳında gelivirür mektebe ey **Bāḳī***

Aynada ögredirüz himmet olursa yap yap

[34]Bu gazel 16. yy. şairi Bâkî'nin divânında yoktur. Başka Bâkî olduğu düşünülmektedir.

[yk. 37a]Nābī̇

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Bir devlet içün çarḥe temennādan uṣanduḳ

Bir vaṣl içün aġyāre müdārādan uṣanduḳ

Hicrüñ çekerek zevḳ-i mülāḳātı unutduḳ

Maḥmūr olalı leẕẕet-i ṣaḥbādan uṣanduḳ

Ḳatı çoḳdan düşdüm heves-i devlete ammā[35]*

Bir dāʿiye-i daġdaġa-ferāmādan uṣanduḳ

Velḥāṣıl derd-i elem hicrān-ı ġamuñla

Ol serv-i dil-ārādan uṣandıḳ[36]**

Nābī̇ ile ol āfetüñ et ḥālini taḳrīr

Mecnūn olalı efsūn-ı Leylādan uṣanduḳ*[37]

[35]Divân'da "Düşdük katı çokdan heves-i vuslata amma". Bkz. Bilkan s. G. 395/3
[36]Bu beyit Divân'da farklı.
[37] Divân'da mısra eksik.

Vecdī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Eşküm firāḳ-ı laʿl ile Ceyḥūna nāz ider

Āhum hevā-yı zülf ile gerdūna nāz ider

Sīnemde ārzū-yı temāşā-yı ḥāl ile

Dāġum hemīşe lāle-i pür-ḫūna nāz ider

İtdükce baḥṣ-ı derd ü belā-dīde kān-ı ʿaşḳ

Şerḥ-i ġam-ı ḥikāyet-i Mecnūna nāz ider

Yā Rāb ne ṭurfe fitne-i ʿālī-cenābdur

Ol ġamzeler ki siḥre vü efsūna nāz ider

Vecdī ṭabīʿatum eṣer-i ʿaşḳ-ı feyż ile

Bir şerḥdür ki şiʿre vü mażmūna nāz ider

[yk. 37b]Ezherī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Medār-ı gözleri āhū-yı şeh-i ḫūbān İsmāʿīl

Derūnum dāġ dṭāġ itdi ġam-ı müjgān İsmāʿīl

Ḫaṭṭ-ı ḥüsn ġarār-ı keşret perīşān eyleyen ʿaḳlum

Vücūdum maḥv iden ancaḳ ser-i gerdān İsmāʿīl

Senem … çıḳardı ʿaşḳ …

Dil ü cānı fedā itdüm tenüm ḳurbān İsmāʿīl

İṭāʿat itmedüñ şeyṭāna … ammā ürek aġyāre

Ki şād itdüñ raḳībi ġam-güsār-ı aḫvān İsmāʿīl

Ġam-ı hicrānuña virmez feraḥ ey **Ezherī** illā

Tebessüm eyleye gör ...dān İsmāʿīl

Āsumān

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gülşen-i ḥüsn ü cemāle virmege zīb-i bahā

İki servler tāze bitmiş birbirinden tenhā

Birinüñ envār-ıḥüsn-i lemʿası şems-i münīr

Birinüñ mihr-i cemāli pertev-i bedr-i recā

Birinüñ vaṣl-ı metāʿ-ı müştedīsi ḫāṣ u ʿām

Birinüñ ḥüsn-i zekātı ṭālib-i bay u gedā

Ġuṣṣadan āzād olur her kim ola aña esīr

Yār olur iki cihāna buña olan āşinā

İkisine bī-vefālarda selām olsun selām

Şimden girü o güzellerle ıraḳdan merḥabā

Ehl-i diller bezminüñ çoḳdur çerāġ-ı rūşeni

ʿAşḳ sözin añlayan ṣāḥib-cemāle ʿaşḳ ola

İki ṣanemüñ evvel āḫir budur **Āsumānuñ** sözi

Muṣṭafā Aḥmed degül midür yā Aḥmed Muṣṭafā**

[yk. 38a]Medīḥī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nāz-ı hicrānuñla oldı sīnede dil sūḫte

Çoḳ degüldür gülşenüñde olsa bir gül sūḫte

Leblerüñ emdür idüm biñ nāz ile geldi didi

Leblerüm aġzuña alma hāy-ı bāṭıl sūḫte

İtmezüz Mecnūn gibi pervāne-i yābāne biz

Meclis-i zindāna geldi mest fitīl sūḫte

Eşk-i çeşmümden çemende ḳıldı cūlar silsile

Ṣaḥn-ı bāġa gül müderris oldı bülbül sūḫte

Sīnede dāġum görüp o gül didi yārān cümleten

Ey Medīḥī reşkden ḳaranfīl sūḫte**

Murabbaʿ der-Maḳām-ı ...

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Pādişāhum saña nālān oldıġum hep bildiler

Yollarında ḫāke yeksān oldıġum hep bildiler

Gice gündüz zār u giryān olduġum hep bildiler

Ben senüñ yoluñda ḳurbān olduġum hep bildiler

Ḫāṭır-ı aʿdā içün ḳulı ṣatmaḳ yol mıdur*

Saña cānın vireni yābāne atmaḳ yol mıdur

Rūz u şeb **Nābī** ḳuluñ yollarda yatmaḳ yol mıdır

Ben senüñ yoluñda ḳurbān oldıġum hep bildiler*

[yk. 38b]ʿAṭāyī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

ʿAşḳınla nūş idicek dilberimüñ sāġarını

Didi cānlar meze meclisde ṣunup leblerini

Dil-i dīvāneyi gör yāre[38] götürmez dir iken

Ḳaldurur rıṭl-ı girānı göricek dilberini

Göñlüme gelse ḫayāl-i lebi bī-hūş eyler

Mey-i ḥamrā[39] ṭutamaz ḥaḳ bula[40] anuñ yerini

Ḳaşı cādū gözi sāḥir ḫaṭ u ḥāli fitne

Leşker-i şīve ile aldı göñül kişverini

Fikr-i laʿl ile şu demler ki **ʿAṭāyī** ola ḥāk

Teb-i ġām ḥastasına içüreler cevherini

[38]Divân'da ''bāde'' şeklinde yazılmış. Saadet Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı,* (E-Kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlıgı, Ankara, 2017), 256.
[39] Divân'da ''gülgÿn'' şeklinde yazılmış. Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı, 256.*
[40]Divân'da ''ḥaḳ bu'' şeklinde yazılmış. Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı, 256.*

Nevʿī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Vaṣluñı ʿuşşāḳa ṣatmazsañ da bāzār it hele

İtdigüñ peymāne ṭurmaz señde iḳrār it hele

Öldürürsün ḫasteñi derd ile āḫir bilürin

Ḳāʾilüz tımārın itmezseñ de bīmār it hele

Āḫir ʿömründe yārı vāṣıl olsun rifʿate

Zülfüñ ucına dili bir laḫẓa berdār it hele

Ṭonalum bulād imiş göñlüñ senüñ āyine-veş

Bārī gel āyīne gibi ʿarż-ı dīdār it hele

İltifāt idüp ḳulum diyü ḥıṭāb it **Nevʿīye**

Ol gedāyı bir nefes ʿömründe ḫünkār it hele

[yk. 39a]Rūḥī-i Baġdādī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Cilve vü nāz ile mestāne ḳaçan yār yürür

Düşüp ardınca nice zāhid hüşyār yürür

Yer ü gök ḫalḳı üşüp şeyrine feryād ḳopar

ʿArż-ı reftār idüp ol laḥẓa ki dildār yürür

Kāh ṭurur kāh yürür kendüyi kāfir ṭoyurur

Ṭursa mestāne ṭurur yürürse evkār yürür

Ayaġı tozına yüz sürmeye ʿuşşāḳ diyü

Düşüp ardunca ḳadem-ber-ḳadem aġyār yürür

Şanma taḥrīk-i ṣabādan varıcaḳ gülzāre

Ayaġuñ tozına yüz sürmege ezhār yürür

Girdbād itme ḳıyās irdi cemādāne ḫayāt

Şöyle kim ḫāk-ı reh-i gülzār yürür

Rūḥiyā terk-i taʿalluḳ ide gör ʿaşḳda kim

Menzile tīz irişür ol ki sebebkār yürür

Nevʿī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Çıḳdı metāʿ-ı ḥüsn ü melāḥat bahālara

Hep nāz ü şīvedür ṣāʾilin mübtelālara

Giydüñ boyuñca nāz ü leṭāfet libāsını

Öpdür ṭoyınca dāmānuñı ḥāk-pālara

ʿĀşıḳ odur ki istemeye būs ile kenār

ʿAşḳ olsun eyle ḳānīʿ ola merhabālara

Maḥbūb oldur ki mālik-i baḥr-ı kemāl olup

Şiʿr oḳıya sefīne ḫūne āşinālara**

Güftār-ı bār-ıvaṣfını **Nevʿī** gibi daḫı

Ḳādir mi var zamānede rengīn edālara

[yk. 39b]Rūḥī-i Baġdādī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Nice bir cürʿa gibi kest olalum

Şīşe mānend zīr-i dest olalum

Nice bir kūze şarāb gibi

Atılup bezmden şikest olalum

Hep bu hūşyārlıḳ belāsıdur

Bize bir cām ṣun ki mest olalım

Meclis-i vaḥdete ayaḳ baṣalım

Mest-i peymāne-i elest olalım

Sevelüm **Rūḥiyā** o muġ-beçeyi

Nice gün biz de büt-perest olalım

ʿAṭāyī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Cismümi ḫāk eyledüm ḫāk üzre cevlānuñ görüp

Sīnemi çāk eyledüm çāk-i girībānuñ görüp

Sāye gibi kendümi yerden yere çaldum hemān

Pertev-i mihr-i ruḫuñ serv-i ḫırāmānuñ görüp

Mest-i ʿaşḳum iḫtiyārum ḳalmadı ḳan aġladum

Sāḳiyā sāġar-ı meclis laʿl-i ḥandānuñ görüp[41]

Eyledüñ dem-Beste-i ʿarż idüp ruḫuñ mirʾātini

Dem-be-dem āh itmez oldum luṭf u iḥsānuñ görüp

Derd-i ʿaşḳ ile **ʿAṭāyī** şöyle olduḳ ḫaste-ḥāl[42]

Hep ṭaġıtduḳ kendümizi ḥāl[43]-i perīşān[uñ] görüp

[yk. 40a]Hāşimī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ol dil-nüvāz gönlümi zībā alur ele

Yoḳ bir güzelde böylece ḥüsn muʿāmele

Ḫāk içre bir güher bulunmaz sen benüm gibi

Gözden geçür bu ʿālemi ġırbāl alup ele

Aġyāre itme ġamzeñ oḳun at didüm dile

Ḳaşun çatup baña didi sen ṭut dilüñ hele

[41]Divânda ‘‘Sāḳiyā sāġarda ʿaks-i laʿl-i ḥandānuñ görüp’’ şeklinde yazılmış. Karaköse, *Nev’î-zâde Atâyî Dìvânı*, 149.

[42]“olduḳ ḫaste-ḥāl”: Divân’da“olduñḫaste-dil’’ şeklinde yazılmış. Karaköse, *Nev’î-zâde Atâyî Dìvânı*,149.

[43]Divânda ‘‘zülf’’ şeklinde yazılmış. Karaköse, *Nev’î-zâde Atâyî Dìvânı*,149.

Raḥm it baña diyü ne ḳadar söylese ʿadū

Yār [u] aġyār itmez elfāẓa mühmele

Ḳul defterinde nāmını ṣābit ider raḳīb

Ey **Hāşimī** bizümle iderse muḳābele

ʿAṭāyī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Dilberüñ ġamzesi ḫūnī gözi mestāne gerek

Kendi ḳız naḳşı güzel cünbişi merdāne gerek

Göz ucuyla gice meclisde nice nāz u niyāz

İltifātı ḳulına ḥāṣılı dendāne gerek

Ḥāne-perverleri ḳo ḫūr-ı cinān ise daḫı

Yār-ı dünyāda hemān şūḫ-ı levendāne gerek

Bezm-i meyde güzelüñ şemʿ-i cemālin ṭolunup

ʿĀşıḳ-ı şūḫte dil ḥidmete pervāne gerek

Allāh ʿaḳlın alur dil viren üftādelerüñ*

Meyl iden yāre ʿAṭāyī gibi dīvāne gerek[44]

[yk. 40b]ʿAṭāyī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ki mihr ü vefā-gāh cefā vü sitem eyler

Raḥm eyle dil ʿāşıḳ-ı zāre kerem eyler

Ḥūn-ı dili mey-i bezm-i ġam gelem ayaġ it

Bir būseye virdüñ saña vardum ḳadem eyler

Aġyārī ṣanup al yanına bendeñi cānā

Gel bezm-i şarāb eyleyelüm defʿ-i ġam eyler

Yan baṣsa ger ol Yūsuf-ı gül-çehreye aġyār

Mānend terāzū kefeni bir direm eyler

Ḥāl ü ḥaṭṭı cevrini ḥisāb eylemek içün

Dāġ ile ülfetlere ʿAṭāyī raḳḳam eyler

[44]Divânda sadece 4 beyit mevcut ve beyitler arasında farklılıklar var. Karaköse,*Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı*, 201.

Hüdāyī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Gitdi ʿaḳlum gibi ol rūḥ-ı revānum gelmez

Yine ḥaşr olmayıcaḳ sīneme cānum gelmez

Ḳalb-i āyīnesi tutuşdı meger āhumdan

İncinüp bendesine şāh-ı cihānum gelmez

Geçüp ol serv-i revān gelmedigünden bu baña

Añladum anı ki ʿömr güzerānum gelmez

Düşdi girdāb-ı yemm-i fürḳate bu keştī-i ten

Ġarḳa vardı daḫı ol Ḫıżr-ı zamānum gelmez

Ey **Hüdāyī** ʿacabā ḳandadur ol māh-liḳā

Çıḳdı gökler yüzine āh u efġānum gelmez

[yk. 41a]Hüdāyī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

... incitmiş nigār-ı dil-sitānum söylemez

Bendesine nāz ider şāh-ı cihānum söylemez

Göñli mirʾātına toz ḳonmış meger ben ḫākden

Anuñ içün ṭūṭī-i şīrīn-zebānum söylemez

Ṣad hezārān mürde iḥyā ider iken bir sözi

...ölüm ol büt ʿĪsā dehānum söylemez

İşiginden bendesin sürmek murād itmiş gibi

Nice günlerdür ki şāh-ı kāmurānum söylemez

Ey **Hüdāyī** ben niyāz itdükçe bülbüller gibi

Nāz ider ol ġonçe-i bāġ-ı cinānum söylemez

Nefʿī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bildürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep

Ḳorḳarum sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

Gün gibi bilmem kimüñ ġam-hānesin pür şevḳ ider

Ḫalḳ-ı ʿālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

Dāʾim virmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çerḫ

Bezl ider varını ammā bula bir nā-dāna hep

Cenk iderler dīdede her şeb ḫayāl-i yār içün

Girseler müjgānlarum n'ola boyunca ḳana hep

Olmaz ey **Nefʿī** bu vādīde hep şeb-i ḫayāl-i yār içün[45]

Gelsün esb-i ṭabʿına maġrūr olan meydāna hep

[yk. 41b]Meşāmī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Cefā vü mihrüñ ol fettān birin bilür birin bilmez

Ġam [u] şāduñ dil-i nālān birin bilür birin bilmez

Baña gel mescide mey-ḫāneden geç diyü pend eyler

ʿAcebdür zāhid-i nālān birin bilür birin bilmez

Kitāb-ı şīveden yab vefādan ferüñ suʾāl etmeñ

Daḫı nev-restedür cānān birin bilür birin bilmez

Ṭarīḳ-i hecr rāh-ı vuṣlat-ı dil bilürüm dirse

[45]Mısra yanlış yazılmış. Hem vezin aksak hem Divânda ''Olmaz ey Nefʿī bu vādīde benümle hem ʿinān'' şeklinde yazılmış. Metin Akkuş, *Nefî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2018, 241.

İnanmañuz o ser-gerdān birin bilür birin bilmez

Ḥabīb eyler raḳīb aḥvālini ṣormañ **Meşāmīden**

O bir dīvānedür yārān birin bilür birin bilmez

Bāḳī[46]

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Çeşm-i ʿirfānıyla ey eşyāya nāẓır ehl-i ḥāl

Her neye ḳılsañ naẓar dehr içre andan ʿibret al

Ḥālıḳ-ı kevn ü mekān Allāh Rabbü'l-ʿālemīn

Eyledi eflāki gūyā ḫayme-i ẓıll-ı ḫayāl

Perde ardından ne yazılar ki peydā eyledi

Perde pervāz-ı cihān Ḥayy-ı Ḫudā-yı Ẕü'l-celāl

Gūne gūne ṣūret-i zībālar īcād eyledi

Eyledi her ṣūretin ẕātına lāyıḳ bir maḳāl

Bozılur bu ḫayme **Bāḳī** ḳalur ancaḳ ḫayme-sâz

Külli şeyʾin kāfi bākī vechi Rabbü'l-Ẕül-celāl[47]

[46]"Sultanüş'şuâra" olarak anılan 16. Yy. şairi Bâkî'nin divânında bu şiir yok. Başka Bâkî olabilir.

[yk. 42a]Nefʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ḥazẓ ider dil ġam-ı cānān ile bī-tāb olıcaḳ

Ol ṣafāyı bulamam mest-i mey-i nāb olıcaḳ

Ġam-ı ʿaşḳuñ dile geldükce ḳomaz cānda elem

Yer ḳalır mı kedere ḫānede aḥbāb olıcaḳ

Dil degül kevn ü mekān olsa yerinden ḳoparır

Ḫalḳa-i ṭurra-i zülfüñ gibi ḳullāb olıcaḳ

Götürür tenden oḳuñ pārelerin eşk-i revān

Ḫas u ḫāşāki ḳomaz ḫākde seyl-āb olıcaḳ

N'ola ġarḳ ola felek āb-ı ḥayāt-ı suḫene

Lüle-i ḫāme-i **Nefʿī** mīzāb olıcaḳ*

[47] Arapça mısra.

Nefʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ

Cürmüm iḳrār idemem mest ü ḫarāb olmayıcaḳ

Āfitāb ol rūḥ-ı pür-tāba naẓīr olsun mı

Bu yaḳar ʿālemi bir laḥẓa niḳāb olmayıcaḳ

Ceẕbe-i ḥüsni göñül ḫaṭṭına taʿlīḳ eyler

Nice ḥall itmek olur anı kitāb olmayıcaḳ

Ṭutalum rūz-ı şümār olsa kim eyler daʿveti

İtdigüñ cevre senüñ ḥadd ü ḥisāb olmayıcaḳ

Sen bu rüsvālıġı ey **Nefʿī** ḳomazsın elden

Yārdan yine sana ḥışm u ʿitāb olmayıcaḳ

[yk. 42b]ʿ Aṭāyī

Mefʿūlü / Fāʿilātün / Mefʿūlü / Fāʿilātün

Bīmār gözleründen irişdi cāna āfet

Şimden girü efendi sen ṣaġ u ben selāmet

Mānend-i āb u āteş bī-ṣabr u bī-sükūnem

Çeşmümde[48] āb-ı ḥasret göñlümde nār-ı fürḳat

Devr-i felek beni bir meh-pāreden ayırdı

Ḳaddüm hilāle döndi dād itdi yār miḥnet[49]

Dil-ber vedāʿ iderken n'ola ḥalallaşırsa

Zīrā bilür ḳomaz ṣaġ ʿuşşāḳı derd-i ḥasret[50]

Nice[51] sirişk-i demdür olsa ʿAṭāyī ẓāhir

Gitdi ṭolandı gözden ol āfitāb-ı ṭalʿat

[48]Divânda ''cismümde'' şeklinde yazılmış. Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı*, 150.

[49]Divânda ''Kaddüm hilāle döndi düşdi dile harāret'' şeklinde yazılmış. Karaköse,*Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı*, 150.

[50] Divânda ''Zīrā bilür komaz sag ben zārı derd ü hasret'' şeklinde yazılmış. Karaköse,*Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı*, 150.

[51]Divânda ''necm'' şeklinde yazılmış. Karaköse,*Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı*, 150.

Nevʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Aḥibbā muntaẓır meclis muḥayyā

Seni gözler ḥabāb cāme-i ṣahbā

Bizi luʿbīler çoḳ ferdāya ṣalduñ

Ṣaḳın vardur aḳıtdı rūz u ferdā

Şehā bu özge ʿālemdür viṣālüñ

Diger görmek yüzüñi gerçi zībā

Ṭutalum jāle gökden inermiş

Senüñ pervīnüñe olur mı hem-tā

Dehān-ı yār ile mihr demidür

Gözüme **Nevʿīyā** pinhān ü peydā

[yk. 43a]ʿAṭāyī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Kimse yād eylemez öldürse beni ol gözi mest

Üstüẖˇānumla meger itleri ṭuta yā dest

Öykünürdi olasın yār vefā taḥtına serv

Ḳadd-i bālāya göre olmasa ger himmeti pest

Uġrasuñ bezmümüze sāġarımuz nūş itsüñ

ʿĀr iderseñ de eger ṣunmaġa bir kāseye dest[52]

Cāmdur cāmiʿ-i ʿizzetde fürūzān ḳandīl

Her gice anı uyandursa n'ola bāde-perest

Cān seri gitmeyecek gitmeye ser-geştelügi

Ey **ʿAṭāyī** anı kim mest ide ṣahbā-yı elest

Yaḥyā

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Bülbül şeṭāreti gül-i ḥandānı güldürür

Taḳlīd-i zāġ kebg-i ḥırāmānı güldürür

Olmaz mı bir laṭīfe-i ʿaliyye[53] āşikār

Bezm-i belāda ʿāşıḳ-ı giryānı güldürür

[52]Divânda 2. ve 3. beyit farklıdır. Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı,* 151.

[53]Divân'da, "èaliyye" kelimesi ''ġaybiyye'' // "giryānı" kelimesi de ''nālānı'' şeklindedir. Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yahyâ Dìvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlıgı), 120.

Ḫaṭṭuñ ġubārı aġladur ey dil-rübā beni

Gerçi ġubār merdüm-i ḥayrānı güldürür

Dilber gelünce bezme yüzi güldi ʿāşıḳuñ

Ol ṭıfl-ı şūḥ merdüm[54]-i bī-cānı güldürür

Yaḥyāyı aġladursa eger yār ġam degül

Müşkil budur ki düşmen-i nādānı güldürür

[yk. 43b]ʿAṭāyī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Olalı mest-i şarāb-ı leb-i dildār ḳadeḥ

Dem-be-dem ḥāl-i derūnıñ ider iẓhār ḳadeḥ[55]

Ḳays u Ferhāddan efzūn ise ʿaşḳum ne ʿaceb

Oturur ṭolı içen yine ki her bārı ḳadeḥ[56]

Mah-ı nevdür küpe-i encüm-i raḫşende ḥabāb

[54] "merdüm"Divânda ''mürde'' şeklindedir. Kavruk, Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı,120.

[55]Divân'da mısra "Nesi var ise dilinde ider izhār kadeh'' şeklindedir. Karaköse, Nev'î-zâde Atâyî Dîvânı,153.

[56] Divânda bu beyit farklıdır. Karaköse, Nev'î-zâde Atâyî Dîvânı, 153.

Bezm-i ʿaşḳuñda senüñ günbed-i devvār ḳadeḥ

Dāʾim olmaz ṭolusı meclis-i ʿālemdür bu

Kimi mecrūḥ[57] olur içre kimi tekrār ḳadeḥ

Ey **ʿAṭāyī** ṭolusın içmek içün şāh-ı gülüñ

Ayaġ üstüne ṭutar lāle-i gülzār ḳadeḥ

Ḥāletī

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hem ġabġab ü hem zülf-i perīşān elimüzde

Sulṭān-ı ġamuz gūy ile çevgān elimüzde

İskendere yol gösterür ẓulmet-i ġamda

Var bāde gibi şemʿ-i fürūzān elimüzde

Pīrān-ı ġamuz olamazuz hīç ʿaṣāsuz

Ṭutsaḳ ʿaceb olmaz mı her ān elimüzde

Öldürmek imiş kendümüzi fürḳate dermān

N'eylerdük eger olmasa dermān elimüzde

[57]Divânda "mecrūḥ" kelimesi ''maḥrūm'' şeklindedir. Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dìvânı*, 153.

Yanında anuñ **Ḥāletiyā** ḫār ḳomazdın

Olsaydı eger ol gül-i ḥandān elimüzde[58]

[yk. 44a]Yaḥyā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Zülfüñe baġlandı dil zencīre ḥācet ḳalmadı

Ḳaldı uṣlanmaḳdan ol tedbīre ḥācet ḳalmadı

Ḳarşu vardum şol ḳadar şemşīrüñe nāz eyledüñ

Nāzuñ öldürdi beni şemşīre ḥācet ḳalmadı

Derd-i ʿaşḳuñ bir dükenmez genc imiş ey şāh-ı ḥüsn

Aña vāṣıl olalı iksīre ḥācet ḳalmadı

Ḳaşlaruñ ḳavs-i ḳażādur her müjeñ tīr-i belā

Devr-i ḥüsnüñde kemān ü tīre ḥācet ḳalmadı

Himmet[59]-i ʿaşḳ urdı **Yaḥyā** aġzuña mühr-i sükūt

Yār bildi ḥālüñi taḳrīre ḥācet ḳalmadı

[58]Divânda gazel 7 beyitten oluşmaktadır. Bayram Ali Kaya, *Azmizâde Hâletî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı/E-Kitap, Ankara, 2017), 520-521.
[59]Divânda ‘‘heybet’’ şeklinde yazılmış. Kavruk, Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı, 426.

Yaḥyā

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Şebnem gibi dil ġonçe-i ḥandānuña düşdi

Yūsuf gibi cān çāh-ı zenāḫdānuña düşdi

Yüksekde uçardı ḳatı şeh-bāz-ı dil āḫir

Dām-ı ser-i gīsū-yı perīşānuña düşdi

Her nire ki ʿazm eyledüñ ey rūḥ-ı revānum

Sāyeñ gibi üftāde göñül yanuña düşdi

Ṣarḳar etegüñ öpmege ol kākül-i miskīn

Luṭf it ḳoma ayaḳda ki dāmānuña düşdi

Yaḥyāyı n'ola eyleseñ ey şāh-ı ʿibādet

Bī-tāb yatur pister-i hicrānuña düşdi

[yk. 44b]Nefʿī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāġum

Çoḳdur güzelüm devlet-i ʿaşḳunda çerāġum

Şevḳ-i laʿlüñle ḳadeḥ düşmez elümden*

Meyḫāneye varınca yere degmez ayaġum

Pāy-ı seg-i kūyuñ yeridür ṣanma yer üzre

Ḳaldı ḫaber-i vaṣluñ için yolda ḳulaġum

Vāʿiẓ ne ḳadar kevṯer ü ḫūr añsa uzatsa

Olmaz mey ü maḥbūbdan elḳıṣṣa ferāġum

Nefʿī gibi ben yara çeküp yāra görünmem

Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāġum

Bāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āb-ı ḥayāt laʿlüñe ser-çeşme-i cān teşnedür

Ṣun cürʿa-i cām lebüñ kim āb-ı ḥayvān teşnedür

Cān laʿlüñ eyler ārzū yār içmek ister ḳanumı

Yā Rab ne vādīdür bu kim cān teşne cānān teşnedür

Āb-ı zülāl-i vaṣluña muḥtāc tenhā dil degül

Ḫāk üzre ḳalmış ḥuşk-leb deryā vü ʿummān teşnedür

Cānā zülāl vaṣluñı aġyār umar ʿuşşāḳ umar

Āb-ı ḥayāt laʿlüñe raḥmete kāfir müselmān teşnedür

Giryān o leylī veş n'ola ṣaḥrāya ṣalsa **Bāḳī**

Mecnūnuñ āb-ı çeşmüne rīg-i beyābān teşnedür

[yk. 45a]ʿĀlī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Tāze dilber sevme ʿāşıḳ eski derdin tāzeler

Tāzeler keyfiyyetin erbāb-ı ʿaşḳuñ tāzeler

Ellerüñ gönlin durup düşürmek içün ʿāḳıbet

Şīve-kārum gehbu zer dülbendini geh tāzeler

Bir ḳadeḥ meydür şarābı terk-i serser-māyesi

Ḥˇāceler ʿaşḳuñ metāʿın yoḳ yere endāzeler

Ḳaçdı dil şeh-bāzı benden ḳondı naḫl-ı ḳaddüñe

Nāle ṣanma aña ḳarşu eylerin āvāzeler

Rû-siyehler ḫāmeveş şimdi dil urunsa ne ġam

Vaḳt ola ʿĀlī sözüñ altun ḳalemle yazalar

ʿAṭāyī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ṣunar dilber baña cām-ı ġamı keyfiyyetin bilmez

Ṭabībüm ḥastaya şerbet virür ḥāṣiyyetin bilmez

Çeker aġyāre gāhī pīş-keş pehlū-yı sīmīnin

Dirīġ ol Yūsuf-ı Mıṣr-ı melāḥat ḳıymetin bilmez

Teʿaccüb eylemeñ cevr itse dilber ṭıfl-ı nev-restedür

Daḫı mihr ü vefānuñ ol perī māhiyyetin bilmez

Bu meclis içre yārān birbirinden bī-ḫaberlerdür

Lebüñ mesti ḫaṭuñ ser-geştesinin ḫaberin bilmez

ʿ**Aṭāyī** şerbet-i dārü'ş-şifā-yı luṭf u iḥsānı

Virenler ʿilletin şormaz alanlar ḥikmetin bilmez

[yk. 45b]Nefʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ṭūṭī-i muʿcize-gūyem ne disem lāf degül

Çerḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül

Ehl-i dildür diyemem sīnesi ṣāf olmayana

Ehl-i dil birbirini bilmemek inṣāf degül

Yine endīşe bilür ḳadr-i dürr-i güftārum

Rūzigār ise denī dehr ise ṣarrāf degül

Girdi miftāḥ-ı der-i künc-i maʿāni elüme

ʿĀleme bezl-i güher eylesem itlāf degül

Levḥ-i maḫfūẓ-ı baḫtdur dil-i pāk-i **Nefʿī**

Ṭābʿ-ı yārān gibi dükkānçe-i ṣaḥḥāf degül[60]

[60] "baḫtdur" kelimesi Divân'da "sühendir" şeklindeir. Bkz. Akkuş, *Nefî Dîvânı*, 266.

Nefʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Rüstem-i ehl-i dilüm ʿaşḳ kemānum çekemez

Pādişāh-ı suḫenüm fitne nişānum çekemez

Āfitāb olsa eger kevkeb-i cāh ile hasûd

Kīn-i şemşīr-i cihān-gīr zebānum çekemez

Mest-i mey-ḫāne-i feyżüm yine rindān-ı cihān

İttifāḳ etse biri rıṭl-ı girānum çekemez

Baña bir dilber-i şūḫ olsa hemān hāżırvaḳt

İntiẓārı dil-i fettān-ı cihānum çekemez

Dil-i dilberden anuñçün ṣaḳınur endīşe

Ġam-ı ʿaşḳı bilür ol āfet-i cānum çekemez

[Bileli][61] kendümi ben göñlümi ʿāşıḳ buldum

Bār-ı ġāyrī ten-i bītāb ü tüvānum çekemez

Nefʿīyem kimse benüm gibi şetāret idemez

[61] "Bileli" kelimesi Divândan alınmıştır. Akkuş, *Nefî Dîvânı,* 257.

Hīç bir kimse daḫı derd-i nihānum çekemez

[yk. 46a]Nefʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Eşk ile sīnedeki şerḫayı nemnāk iderüz

ʿĀşıḳız mihr ü maḥabbet yolını pāk iderüz

Kendimüzden ne ḳadar bī-ḫaber itse bizi ʿaşḳ[62]

Ol ḳadar żevḳ-i ġam-ı fürḳati idrāk iderüz

Çekmesün diyü taʿab gelmede peykānı dile

Tīrüñe ḳarşu varup sīnemüzi çāk iderüz

Yine sen istedigüñ yirde gezersin güzelim

Cismimüz yoḳ yere yoluñda hemān ḥāk iderüz

Naẓmımızla n'ola ḳılsaḳ ġamı şevḳe tebdīl

Zehri ey Nefʿī biz efsūn ile tiryāk iderüz

[62]Vezin gereği ''ʿaşḳ'' olarak okundu.

Hāşimī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

İdüp ol şāh-ı kerem bize żiyāfet ḳat ḳat

Ḫˇān-ı luṭfında döşendi yine niʿmet ḳat ḳat

Gösterürdi bize ol gevher-i yektā yüzini

Gözimüz ṭutmasa ger perde-i ġaflet ḳat ḳat

Didi ḳatsam mı şarābına raḳībüñ zehri

Didüm aña ṭolu ṣun cāmı hey āfet ḳat ḳat

Biribirine ḳoyup kāseleri döne döne

Kāse-bāzum baña arż eyledi ṣanʿat ḳat ḳat

Şeker ü şerbet ile **Hāşimīye** oldı güllāç

Bulınur leblerini öpmede lez̲z̲et ḳat ḳat

[yk. 46b]Hāşimī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḫaṭṭ-ı laʿlinden anuñçün şevḳümiz efzūn olur

Şekker [ü] esrār ile dilber lebi maʿcūn olur

ʿĀşıḳuñ maʿşūḳıyıla ʿaks daḫı düşse şarāb[63]

Ḫaste-dil leb-teşneye sāḳī gül ü leymūn olur

Dāne-i ḫālinden oldı dilde hep sevdā-yı ʿaşḳ

Derd-i ʿaşḳı ḥāṣılı dilde bir iken on olur

ʿAyn-ı raʿnāsın elif ḳadd ile görsem muṭṭaṣıl

Bāġ içre nitekim ḫaşḫāşdan afyon olur

Vaṣl-ı yāra yetişür aḳçem dinilür **Hāşimī**

ʿĀlem içre māl-i Ḳārūn bulsa da medyūn olur

Nefʿī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Derdüm nice bir sīnede pinhān iderüm ben

Bir āh ile bu ʿālemi vīrān iderüm ben

Āh ile ḳomam dilleri zülfüñde ḥużūra

Cemʿiyet-i aġyārı perīşān iderüm ben

[63]Divânda ‘‘Yār ile ikimüzüñ ʿaks-ı rūḫı düşse şarāb’’ şeklindedir. Oktay Selim Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995), 45.

Cemʿiyyet-i aġyārı ger itmezse perīşān

Çerḫ-ı feleki ʿaksine[64] gerdān iderüm ben

Yār olmayıcaḳ zehr-i sitemdür bana bāde

Bilmem nice defʿ-i ġam-ı hicrān iderüm ben

Nefʿī gibi yārāna dimem daḫı naẓīre

Yā bu ġazeli zīver-i dīvān iderüm ben

[yk. 47a]Rūḥī-yi Bāġdādī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Sīnesin ʿarż ider ki ḳudreti gör

Bizi öldürmek ister āfeti gör

Mest olup ʿāşıḳa çeker ḫançer

Kāfirüñ etdügi ẓarāfeti gör

Bize itdükleri cefā yitmez

Ġayra itdükleri maḥabbeti gör

[64]Metinde ‘’èaskine’’ yazılmış.

Zevḳ-i esrār ile gelüp şevḳe

Vāʿ iẕüñ itdügi şeṭāreti gör

ʿ Arżuñ ḥālet ise ey ṣūfī̄

Bir ḳadeḥ bāde iç de ḥāleti gör

Nice meyl itmeyüm ruḫ-ı yāra

Behey inṣāfsız melāḥati gör

Dime içdükçe[65] eylemez ḥiddet

Hele gelsün gözine ḥiddeti gör

Ey ḳılan Rūḥī̄ eyle maḥabbet suḫen

Cehli ḳo ḳuvvet-i ṭabīʿ atı gör[66]

Hāşimī̄

Fāʿ ilātün / Fāʿ ilātün / Fāʿ ilātün / Fāʿ ilün

Terk idüp ʿ aşḳı nice zehr[67] ile ülfet ṭutalum

Şeyḫ-i şehr eyler imiş pend [ü] naṣīḥat ṭutalum

[65]Divânda ‘‘içdükde’’ şeklindedir. Saniye Rukiye Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, (Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018), 261.

[66] Divânda gazelin 9 beyti vardır. Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme),* 261.

[67]Divânda ‘‘zāhid’’ şeklinde yazılmış. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, 69.

ʿAşḳı inkār ḳılan ehl-i kerāmet olmaz

Keşf ola zāhide ḳalbüñdeki niyyet ṭutalum

Vaṣl ümīdiyle nice bir elem-i derd ü firāḳ

ʿIyd-ı vaṣla iledür rūze-i fürḳat ṭutalum

Reh-nümāsuz iremez menzil-i maḳṣūda kişi

Çıḳar mı ṭoġrı yola vādī-i ʿuzlet ṭutalum

Çāre ne **Hāşimiyā** ḫayr-ı ḫalef olmayıcaḳ

Ceddimüz eyledi evlāda vaṣiyyet ṭutalum

[yk. 47b]Hāşimī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bahār irdi açıldı lāleler zeyn oldı her kūşe

Ṣafā hengāmıdur ʿaşḳ ehli gelsün ṣu gibi cūşa

Bilüp ʿāşıḳlıġum feryādum dilber ḳulaḳ ṭutmaz

İdüp avāze-i ʿaşḳum egerçi ṭoldı her gūşe

Revān itmek gerek pāyine varan ṣu gibi dāʾim

Bu gülşende getürmek isteyen bir servi āġūşa

Ḥarīf-i bezm-i vaḥdet arzū-yı gülistān itmez

Ṭolu sāġar gül-i aḥmer yiter rind-i ḳadeḥ-nūşa

ʿaceb ey **Hāşimī** sevdā-yı ʿaşḳıyla n'olur ḥālüm

Gidüp ṣabr u ḳarārum ʿāşıḳ oldum sipeh-pūşe

Hāşimī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne kuḥluñ minnetin [ne] ṭūṭiyā kaydın çeker dīde

İzüñ tozıyla rūşen olur ey [nūr]-ı[68] baṣar dīde

Gözüm nūrı firāḳuñda benüm cismüm[69] gibi olmaz

Ġam eyler mübtelā-yı girye vü renc-i sihir dīde

Aġardı giryeden billūre döndi ter mizāc oldı

Düşüp bir dūd-ı āhumdan bulutdan nem ḳapar dīde

Arayup mū-miyānlar ortasında bulmada yāri

[68] Divânda bu şekilde yazılmış. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, 81.
[69] Divânda ''çeşmüm'' şeklinde yazılmış. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, 81.

İdüp vaḳt nümādem ceste vü cūda kıl yarar dīde’’ [70]

Fürs-rān olmaġa ey **Hāşimī** dünyada vüsʿat yoḳ

Semend-ı ṭabʿum itdi ʿālemi ḥayy u neverd dīde[71]

[yk. 48a]Hāşimī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Şehā ʿuşşāḳa yol vir kūyuna ḳılsun güzergāhı

Varınca ḳapuña üftādeler olsun naẓargāhı

Seḥer āh etse ʿāşıḳlar eşer ḳılmaz dime dāʾim

Benüm māhum ṣaḳın çerḫe çıḳar āh-ı seḥergāhı

Atup biter cefā çeker gāh eylemez dek keser

Ġamuñ tīġıyla ṣad-çāk olduġuñ bilseñ cigergāhı

Niçün her-gāh ol şāhuñ ḥarīmi olsader-Beste-i

Budur lāyıḳ olan aña küşāde ola dergāhı

Cüdā idüp miyān-ı yārdan ki ḥançer-i hicrān

[70]Divânda ‘‘İdüp diḳḳat demādem cüst ü cūda ḳıl yazar dīde’’ şeklindedir. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, 81.
[71]Divânda ‘‘Semende ṭabʿum itdi ʿālemi ṭayy-ı neverd ide’’ şeklinde yazılmış. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, 81.

Olur ey **Hāşimī** ḳoçmaġa mānic ol kemer gāhi

ʿUlvī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ey göñül ġayrıya meyl eyleme cānān bir olur

Birinün ʿaşḳı derūnunda yiter cānān bir olur

Ḥüsn-i Yūsuf görüp aldanma daḫı sādelere

Ḥüsn-i Yūsuf çoġ olur Yūsuf-ı Kenʿān bir olur

Dāġ-ı mihri yiter ol lāle-ruḫuñ sīneñde

Āsumāne naẓar it mihr-i dıraḥşān bir olur

Görmedüm ġonçe-i laʿlüñ gibi rengīn yāḳūt

Mühr yüz biñ bulunur mühr-i Süleymān bir olur

ʿUlviyā şiʿrüñe beñzerler naẓm-ı laṭīf

Çeşmenüñ ġāyeti yoḳ çeşme-i ḥayvān bir olur

[yk. 48b]Rūḥī-i Baġdādī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Yārdan ṣanmañuz cefāmuz var

ʿAyn-ı vaṣlundayuz ṣafāmuz[72] var

Ḥāh-ı żevḳ u ṣafā vü ḥāh-ı ʿanā

Her ne Ḥaḳdan gele rıżāmuz var

Ṭurmayup aḳsa ekşimüz ne ʿaceb

Evvel gel n'ola mācerāmuz var

Beg ü paşası var ise dehrüñ

Fuḳarāyuz bizüm Ḫudāmuz var

Ġonçeveş ṣanmañuz bizi dil-teng

Gül gibi cām-ı dil-küşāmuz var[73]

Ḥażret-i Ḥaḳḳadur teveccühümüz

Ġayrıya ṣanmañ ilticāmuz var

[72]Divânda ilk beyitteki ''ṣafā'' ve ''cefā'' kelimelerinin yeri farklıdır. Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, 290.

[73]Divânda ''Ġonçe-veş nola olmasaḳ dil-teng / Gül gibi cām-ı dil-küşāmuz var'' şeklindedir. Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, 290-291.

Bizi egler cihānda ey **Rūḥī**

Mey-i gül-reng ile ṣafāmuz var

Bāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Subḥ-ı vaṣl-ı yārdur bezm-i şarāb itmek gerek

Sāġar-ı zerrīni reşk-i āfitāb itmek gerek

Çok direng itmez bize bu şīşe-i pīrūze-reng

Sāḳiyā la’ l-i müẕābı ṣun şitāb itmek gerek

Devlet-i dünyā ḫayāl-i ḥˇāba beñzer nesnedür

Baḫt-ı bīdār isteyenler terk-i ḥˇāb itmek gerek

Gün gibi rifʿatde olmaḳ isteyen gerdūn-ṣıfat

Bir muʿallā bārgāha intisāb itmek gerek

Bāḳiyā mahsūl-i ʿömri vaḳtidür şimden girü

Aḳça döküp dīdeden bir bir ḥisāb itmek gerek

[yk. 49a] Bāḳī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Her tīr-i belā ḳavs-i ḳażādan ola[74] nāzil

Ṣaḥrā-yı dil ehl-i vefādur aña menzīl

Ḳaddüm gibi ḫāk-i ḳademüñ öpdi naʿlçeñ

Meşhūrdur e'd-dālü ʿale'l-ḫayri ke-fāʿīl

Aġız bir idüp söylemek āsān idi yāre

Zaḥm ile olup gelse eger ḫançeri yek-dil

Cān cāna olurduḳ dem-i vuṣlatda senüñle

Sīnem eger ey rūḥ-ı revān olmasa ḫāʾil

Bāḳīyi ḳalem eyledi şemşīr-i maḥabbet[75]

Bir kerre nasīb olmadı taḳbīl-i enāmil

[74]Divânda ‘‘ḳ’ola’’ şeklinde yazılmış. Sabahattin Küçük, *Bâkî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı/E-Kitap, Ankara, 207.

[75] Divânda ‘‘firāḳuñ’’ şeklinde yazılmış. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 207.

Bāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Kimseyeʿ aşḳuñda iẓhār itmedün meftūnluġum

Bildiler ḥāl-i derūnum gördiler maḥzūnluġum

Laʿlüñe teslīm ider cān naḳdin inkār itmedüm

Ḳılmasun ġamzeñ niḳābına[76] çekmesün medyūnluġum

ʿĀleme leylī ṣaçuñ sevāsın iẓhār eylerüm

Nev-bahār eyyāmıdur bugün tutar mecnūnluġum

Vaz geldi cāna dilber tīr-i müjgān urmadan

Añlamışdur ol peri-ṣūret meger urgunluġum

Olmadın **Bāḳī**-ṣıfat mālik metāʿ-ı vuṣlata[77]

Gitdi elden naḳd-i cān āḫir görüñ maḳbūnluġum

[76] Divânda ‘’tekāzī’’ şeklinde yazılmış. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 218.
[77] Divânda ‘’vaṣlına’’ şeklinde yazılmış. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 218.

[yk. 49b]Bāḳī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Gülgūn ḳabāsı ol sanemüñ ṣanki lāledür

Cism-i laṭīfi lāle-i ḥamrāda jāledür

Ḳarşumda allar giyüp ol lāle-ruḫ yine

Gülgünlar ileĠĠ ʿaḳlum alur ṣan piyāledür

Ṭāḳ-ı cefāda manẓara-i çeşm-i dil-rübā

Kūy-i belāda ḫāne-i cāna ḥavāledür

Sünbül ṭaḳınmış alnıya ṣanmañ o gül-ʿizār

Çıḳmış külāh-gūşeye nāz[78]-ı külāledür

Bāḳī sipihr āhum oḳına siper ṭutar

Farḳ-ı felekde ẓāhir olan ṣanma ḫāledür[79]

[78]Divânda ‘‘tāz’’ şeklindeyazılmış. Küçük, *Bâkî Dîvânı*,111.

[79]Gazel Bâkî Divânı’nda 7 beyitten oluşmaktadır. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 111.

Cevrī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Mevsim-i gül faṣl-ı gülşen nev-bahār eyyāmıdur

Devr-i sāġar nūş-ı mey seyr-i kenār eyyāmıdur

Muʿtedil bād-ı bahārı mevc-i zen baḥr-ı çemen

Zevḳ-i cām-ı şarāb-ı Ḫoş-güvār eyyāmıdur

Cūylar oldı revān esdi nesīm-i ṣubḥ-dem

Ṣormasun ehl-i hevā geşt ü güzār eyyāmıdur

Böyle günlerde nesīm eyler küşāde dilleri

Ġonçeveş açılsa her ḳalb-i figār eyyāmıdur

Şāh-ı gül zeyn etmede diyü anı günden güne

Gelse **Cevrī** gibi feryāda hezār eyyāmıdur

[yk. 50a]Bāḳī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Göñül bir rind-i ʿālem-sūz şūh-ı şeh-levend ister

Ki ʿaşḳ odına yaḳmaġa dil ü cānın sipend ister

Belā-yı bend-i zülfüñden ḫalāṣ it cān-ı miskīni

Esīr-i miḥnet-i ʿaşḳuñ ne bend ü ne kemend ister

Ḳarār itmez göñül murġı bu bāġuñ degme şāḫında

Nihāl-i ḳadd-i dilber gibi bir serv-i bülend ister

Mezāḳın zehr-i ḳahr-ı miḥnet-i eyyām telḫ itmiş

Mekīden ʿāşıḳ-ı bī-ṣabr u dil bir pāre ḳand ister

Murādı sīneye ol serv-i sīm-endāmı çekmekdür

Semend-i ṭabʿ-ı **Bāḳī** bir gümişden sīne-bend ister

Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Sīne mecrūḥ-ı ġam-ı ġurbet ü efgār-ı firāḳ

Dil esīr-i elem-i hecr ü giriftār-ı firāḳ

Dīdeden ḳanlu yaşum aḳsa dem-ā-dem ne ʿaceb

Cigerüm pāreledi ḫançer-i āzār-ı firāḳ

Gitdi mülk-i ʿademe ḳāfile-i ṣabr u sükūn

Ḳarşu ṭutdı yoluna meşʿale-i nār-ı firāḳ

Şöyle bī-ḳıymet olur ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede kim

ʿĀḳıbet hīçe ṣatar hˇāce-i bāzār-ı firāḳ

Teşne-leb iki gözi āb-ı visāliñ gözedür

Pister-i ġamda yatur **Bāḳī**-i bīmār-ı firāḳ

[yk. 50b]Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ḫalḳ-ı[80] ʿālem ezelī böyle perīşān ancaḳ

Kimi ḥandān kimi giryān kimi nālān ancaḳ

Kimisi bülbül-i nālān kimi gül-i ārıż-ı yār

Kimi pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı cānān ancaḳ

Bu cihān kimine ḳaṣr-ı ṭarāb u ʿayş u ṣafā

Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancaḳ

Pāy-māl olmada āḫir sitem-i gerdūna

Pādişāh ile gedāsı hele yeksān ancaḳ

[80] Divânda ‘‘ḫāl’’ şeklinde yazılmış. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 182.

Bāḳiyā ḫānkah-ı ʿālem-i ḫayretde hemān

Her gelen kimse bu esrār ile hayrān ancaḳ

Bāḳī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ḥarf-i ġamda devāt u ḳalem şekl-i āhdur

Aña mürekkeb āhda dūd-ı siyāhdur

Naḳş-ı ḫaṭṭuñla yazılıdur ṣafḥa-i derūn

Odlara yaḳma yazuḳ efendi günāhdur

Nefl ü ülfetler ile göñülde nisān-ı ʿaşḳ

Ṭuġrā-yı ḥükm-i ḥusrev-i ʿālem-penāhdur

Ḫum gibi sen de taṣfiye-i bāṭın it yüri

Dergāh-ı mey-fürūş bir ulu ḫānḳāhdur

Sulṭān-ı ʿaşḳa bende ṣatar şimdi kendüyi

Bāḳīde ḥaḳ budur ki ʿaceb pādişāhdur[81]

[81]Divânda gazel 6 beyittir. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 100.

[yk. 51a]Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ḳızarur bādeden ol nergis-i mestāne biraz

Mey-i nāb içse gözi māʾil olur ḳana biraz

Çekemez kimse ayaġum diyü lāf urma ṣaḳın

Sāḳiyā elleşelüm gel berü meydāne biraz

Cāna kār eylemesün dārī-yi ḳattāl-i ġamuñ

Mey-i gül-gūn içelüm bārī ḥakīmāne biraz

Behremend eyler idi būs-ı lebüñden cānı

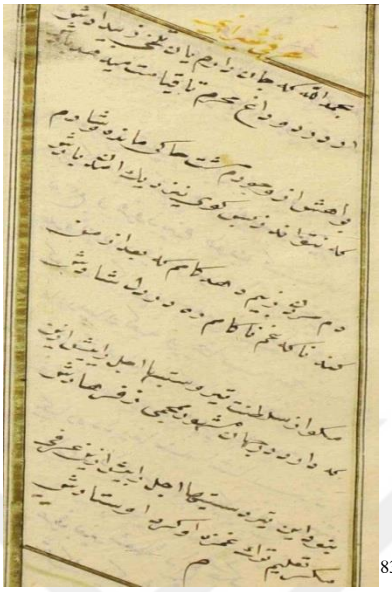
Dönmese ṭursa eger ʿahdüne peymāne biraz

Nice bir daġdaġa-i baḥs u cedel ey **Bāḳī**

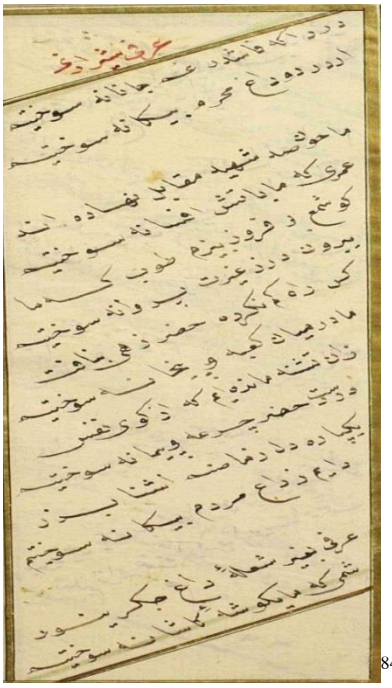
Varalum ʿayş idelüm meclis-i mestāne[82] biraz

[82]Divânda ‘‘rindāne’’ şeklinde yazılmış. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 166.

ʿÖrfī-i Şīrāzī

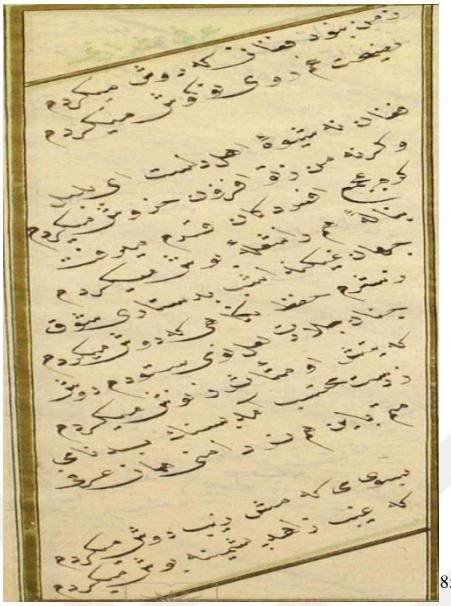
[83]

[yk. 51b]ʿÖrfī-i Şīrāzī

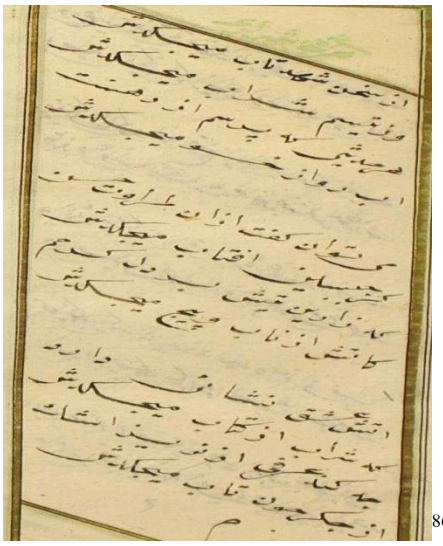
[84]

[83] Farsça şiir.

ʿÖrfī-i Şīrāzī

[85]

[yk. 52a] ʿÖrfī-i Şīrāzī

[86]

[84] Farsça şiir.
[85] Farsça şiir.
[86] Farsça şiir.

Ẕātī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Seḥerdil bülbülün gördüm öter āheste āheste

Şekersün ġonçeye dārun açar āheste āheste

Göçüp bu ḥāne-i dilden ġamuñ ʿaskerleri her dem

Bi-ḥamdillāh ki bu demde geçer āheste āheste

Ḳatı maġrūr olup ḫaste iken cevr etme ʿuşşāḳa

Güzellik pāydār olmaz geçer āheste āheste

Ḳaşuñla kirpigüñ cānā idelden baġrumı yara

Gözüm bu ḳanla yaşın ṣaçar āheste āheste

Bu **Ẕātī** ḥāl-i hicrüñle çeker ḳanın şarāb itmiş

Oturmış künc-i ḥasretde içer āheste āheste

[yk. 52b]Rūḥī-i Baġdādī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Kimi mestāne seḥer yār ile gülşende yatur

Kimi derd ü ġam-ı hicrān ile külḫanda yatur

Ey ḳaşı yā nice girsün eline aġyāruñ

Kim oḳuñ dilde vü dil tende yatur*[87]

Ḥāneden ṭaşra ḫırām idicek[88] ey serv-i sehī

Her ḳadem ḫāk-i rehüñde nice efgende yatur

Seḥerī her yane mestāne ḳulaḳ ṭut göreyüm

Gülistānuñda nice bülbül-ü gūyende yatur

Künc-i miḥnetde raḳībā beni tenhā ṣanma

Yār eger sende yatursa elemi bende yatur

Kīn-i ʿuşşāḳ-ı belā-keş dil-i sengīnüñdür

Beñzer ol āteşe kim āhın sūzende yatur

[87]Divânda ‘‘Ki oḳuň ḳande vü ḳan dilde vü dil tende yatur’’şeklindedir.Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, 278.

[88]Divânda ‘‘eyle gör’’ şeklinde yazılmış. Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, 278.

Ḫāk ḫūn içre yatur nice zamāndur **Rūḥī**

Yād idüp bir kez anı kim dimeden ḳanda yatur[89]

Rūḥī-i Baġdādī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Defʿ yiter ġuṣṣa-i devrān içün cām-ı şarāb

Bir seyirdür kim aña āyīne olmışdur ḥayāt

Tīġüñi dil görse ḳatʿ eyler ḥayātdan ümīd

Ḳanda olsa teşneye cānlar baġışlar cūy-āb

Dāne-i eşkine baḳmaz dīde-i ġam dīdenüñ

Ḫāl-i müşkīnī hevāsında uçaldan murġ-i ḫ̆āb

Ḫāk ile yeksān iderdi der-sitem anı ṣabā

Zülf-i pür-çīnüñle yek-reng olmasaydı müşk-tāb

Yārsuz bezm-i ṣafāya meyl idüp başma ayaḳ

Cām-ı zerrīn olsa ey **Rūḥī** o bezme āfitāb

[89]Divânda ‘‘Yād idüp anı dimezsin ki ‘aceb ḳande yatur’’ şeklindedir. Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, 278.

[yk. 53a]Rūḥī-i Baġdādī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ gibi bir devlet mi var
Ayaġı tozına yüz sürmek gibi rifʿat mı var

Ḫˇārlıḳdan ey baña beyhūde ṭaʿn iden ʿazīz
ʿĀşıḳa ʿaşḳında ḫˇār olmaḳ gibi ʿizzet mi var

Var ise ʿaḳluñ mürüvvet adın añma kimse
Ehl-i dünyāda mürüvvet mi olur şefḳat mi var

Kime eylerseñ kemāl iẓhārıñ ey dil ebsem ol
Kāmile raġbet kemāle ḳadr u yā ḳıymet mi var

Rūḥiyā keyfiyyet isterseñ ḳul ol bir kāmile
Ḫıdmet-i ehl-i ḥaḳīḳat gibi keyfiyyet mi var

Yaḥyā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bāde-i ʿaşḳ ile medhūş olmayan bilmez beni

Bezm-i miḥnetde ḳadeḥ-nūş olmayan bilmez beni

Ḥālüm añlar var ise Mecnūn u Ferhād var

Ḥāṣılı bī-ʿaḳl u bī-hūş olmayan bilmez beni

Ben ol abdālum ki oldum maḫrem-i esrār-ı ʿaşḳ

Tekye-i ġamda ʿabā-pūş olmayan bilmez beni

Ber-ḳarār olmadıgum zāhid benüm ġayb itme kim

Gāh hūş u gāh ser-ḫoş olmayan bilmez beni

Şimdi ey **Yaḥyā** benüm baḥr-i leʾāl-i maʿrifet

Sözlerüm gūşında mengūş olmayan bilmez beni

[yk. 53b]Nefʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Leẕẕet-i vuṣlat içün fürḳat-i yāri çekemem

Ṣoḥbet-i bāde içün renc-i ḫumārı çekemem

Āşinā çıḳdum ise zülfüne[90] kāfir degülüm

Sitem-i ġamze-i neẕẕāre-şümārı çekemem

Minnet eylerse felek bir iki günlük ʿömre

Olurın derd-i maḥabbetle o bārı çekemem

ʿĀşıḳum ʿāşıḳa şūrīdelik ʿalā yaraşur

Yāri skmk[91] dilerüm ş̱ıḳlet-i ʿārı çekemem

Naḳd-i vakt olsa bana zevḳ u ṣafā-yı vuṣlat

Bir nefes ārzū-yı būs u kenārı çekemem

Sīnemi dāġ ile dil tāze gülistān ister

Bülbülüm līk ġam-ı köhne-bahārı çekemem

Cāna minnet ne çekerim ey Nefʿī[92]

Leẕẕet-i vuṣlat içün fürḳat-i yāri çekemem

[90] Divânda ‘‘çeşmine’’ şeklinde yazılmış. Akkuş, Nefî Dîvânı, 271-272.
[91]Yāri skmk dilerüm: Divânda“Pek denāet görünür” şeklindedir. Akkuş, 271-272.
[92]Divânda ‘‘Cāna minnet ne çekersem çekeyim ey Nefī’’ şeklindedir. Akkuş, Nefî Dîvânı, 271-272.

Nefʿī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nāz iderse ġamzesi ʿuşşāḳ-ı zāra nāz ider

Zülfi bir āşüftedür ki rūzgāra nāz ider

Böyle şūḫa mübtelā olmak ne güç ʿāşıḳ degül

Bulsa cümle dilberān-ı şīve-kāra nāz ider

Çeşmi gāhī mest olup ruḫṣat virür neẕẕāreye

Ṭurmaz ammā ġamze ol ʿahd ü ḳarāra nāz ider

Dehre maġrūr olma ey ʿāḳil ki bunda ādeme

Ṭāliʿ i yüz döndürür gāhī sitāra nāz ider

Görmedüm Nefʿī gibi bir rind-i ʿālem-meşrebi[93]

Hem gedā hem pādişāh-ı kām-rāna nāz ider

[93] ʿālem-meşrebi: Divânda "'âlî meşrebi" şeklindedir. Akkuş, Nefî Dîvânı, 253.

[yk. 54a]Nefʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yazanlar peykerüm destümde bir peymāne yazmışlar

Görüp mest-i mey-i ʿaşḳ olduġum mestāne yazmışlar

Baña teklīf-i zühd itmezdi idrāk olsa zāhidde

Yazıḳlar kim anı ʿākil beni dīvāne yazmışlar

Degüldür gözlerinde sāye-i müjgānı ʿuşşāḳuñ

Ḫaṭuñ resmin beyāż-ı dīde-i giryāne yazmışlar

Benüm ʿāşıḳ ki rüsvālıḳla ṭutdı şöhretüm şehri

Yazanlar ḳıṣṣa-i Mecnūnu hep yābāne yazmışlar

Nice zāhirdür ey **Nefʿī** sözünden dildeki sūzuñ

Yazınca nüsḫa-i şiʿrin ḳalemler yane yazmışlar

Nefʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ol ebrūlar ki levḥ-i cebhe-i cānāne yazmışlar

Cemālī maṭlaʿıdur ki ser-i dīvāne yazmışlar

Degül bir dil-bende ḫaṭṭı ol ʿİsā demüñ gūyā

Duʿā-yı Ḫıżrı bir mercāndan fincāna yazmışlar

Muṣavvirler yazup Ferhādı kūh-ı Bī-sütūn üzre

Virüp destine tīşe ḫaylī üstādāne yazmışlar

Ṣanurlar ḫalḳa ḫalḳa dūd-ı āhum evc-i ʿālāda

Bir ejderdür ki saḳf-ı künbed-i gerdāne yazmışlar

Bu ṭarz-ı ḫāṣa ey **Nefʿī** yine ṣūret viren sensün

Nazīre söyleyenler ekṣerī efsāne yazmışlar

[yk. 54b]Fużūlī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nice yıllardur ser-i kūy-i melāmet beklerüz

Leşker-i sulṭān-ı ʿirfānuz velāyet beklerüz

Cīfe-i dünyā degül herkes gibi maṭlūbumuz

Bir bölük anḳalaruz ḳāf-ı kanāʿat beklerüz

Hʿāb görmez çeşmimüz endīşe-i aġyardan

Pāsbānuz künc-i esrār-ı maḥabbet beklerüz

Ṣūret-i dīvār idüpdür ḥasret-i ʿaşḳuñ bizi

Ġayrı seyr-i bāġ ider biz künc-i miḥnet beklerüz

Kārvān-i rāh-i tecridür ḫaṭar ḥavfın çeküp

Gāh Mecnūn gāh ben devr ile nevbet beklerüz

Ṣanmañuz kim giceler beyhūdedür efġānımuz

Mülk-i ʿaşḳ içre ḥiṣār-ı istiḳāmet beklerüz

Sākin-i ḫāk-der-i meyḫāneyüz şām ü seḥer

İrtifaʿ-ı ḳadr içün bāb-ı saʿādet beklerüz

Yandılar Ferhād ü Mecnūn mest-i cām-i ʿaşḳ olup

Ey **Fużūlī** biz olar yatduḳca nevbet beklerüz

Cevrī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Kām-ı dilden geçelüm baḫta niyāz itmeyelüm

Ḫūn-ı dil zevḳin idüp niʿmete nāz itmeyelüm

Himmete derd-i ser ü luṭfa keyd virmeyelüm

Ḳıssa-i rāz-ı temennāyı dirāz itmeyelüm

Ṭuymasun zevḳ-i feraʿ-ı dil-i nā-kāmın felek

Ḥaşm-ı dīrīnemize vāḳıf-ı rāz itmeyelüm

Pīş-i himmetde araḳ-rīz-i ḥicāb olmayalum

Vādī-i germ-i ṭalebde tek ü taz itmeyelüm

Dil-i **Cevrī** gibi ḥˇān-ı ġama rażı olalum

Çeşm-i azı niʿam-ı ʿāleme bāz itmeyelüm

[yk. 55a]Fennī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Meẕāḳı ḳalmadı bezm-i neşāṭuñ

Ne al itdi bilinmez yine sāḳī

Miṡāl-i meylde yaḳıldı ḥaḳḳā

Serā-yı ʿişretüñ ṭāḳ-ı revāḳı

Ḳoyup aldın ayaġı çünki bildi

Var imiş her viṣālüñ bir firāḳı

Şikest olur olursa cām-ı Cemde

Budur devr-i zamānuñ ittifāḳı

Ecel peymāsın āḫir idüp nūş

Cihāndan gitdi diyüp yār-i bāḳī

Baḳa peymānesinde yāre bir keyf

Ola cāmī-i devrāna mülāḳī

Görünce **Fenniyā** bir cām-ı memlū

Çekildi bezm-i dünyādan mezāḳı

Pīrī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Naẓar-gāh-ı Ḫudādur ḥāne-i ḳalbi şikest itme

Ele al ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ-ı zārı zīr-i dest itme

Nihāl-i ḳāmetüñ gibi bülend it tenüñ cānā

Ṣaḳın dāmānuñı ḫār-ı ḫuşk-revgāne-i pest itme

Ḳo iltifāt eylesün dil leblerüñle gāh çeşmüñle*

Hemīşe bend-i zülf-i ḳıymet-i ġayr-ı şikest itme

Hüseynī perdesine çıḳdı çünkim nāle-i zārım

Çıḳar tā evce mutrib naġmeñi başa pest itme

Düşürdi bir kemān-ebrūya Pīrī göñlüni yā Rab

Biz her çeşm-i ḫūn-rīze anı şaṣt itme*

[yk.55b] Muʿammā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol ne āfetdür kim vücūdı ḥālā iḫfādadur

Menzili esfelde ammā meskeni bālādadur

ʿĀriyetden ʿārīdür kesretde vaḥdet eylemiş

Gövde ser-ā-pā perhīz ṣūreti dünyādadur

İsmi vardur cismi yoḳ cismi vardur ismi yoḳ

Yemez içmez uyuyup uyanmadan iġmādadur

Erdürür ʿavrat degül hem ʿavretdürür er degül

Bir sāʿat olmaz muʿayyen ʿallemel-esmādadur

Ey ʿ**Ömer** her kim bilürse bu muʿammā sırrını

Başına teller ṭaḳınsun ġuṣṣadan āzādedür

Muʿammā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Burc-ı ʿaḳreb zülfin olmış māh-tāb andan çıḳar

Şūleler ṣaḳlar cihāna āfitāb andan çıḳar

Dāne dāne ʿārıżında ol siyāh ʿarak nedür didüm*

Gül gibi güldi dedi güldür gül-āb andan çıḳar

Ẓulmetinden ṣaçınuñ ʿaynı ḥayāt aḳar meger

Tāb-ı çarḳa berḳ odur ʿaksi şarāb andan çıḳar

Şol esed burcı ki dirler dilberüñ yaḳasıdur

Her seḥergāh ʿāleme bil āfitāb andan çıḳar

Ey **Nesīmī** kimse bilmez bu muʿammā sırrını

İki noḳṭa üç ḥurūf dört kitāb andan çıḳar

[yk. 56a]Muʿammā

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

O şāhuñ şehrine şimdi ʿaceb yārān ayaḳ başmış

Ne bir ʿāşıḳ ne bir maʿşūḳ ne bir nā-dān ayaḳ başmış

O şehrin adını dirsen işidirler ḳamu ʿālem

Ne bir dervīş ne bir seyyāh ne bir kervān ayaḳ başmış

Anı bünyād iden üstādsen añla farḳ eyle*

Ne bir ʿaḳreb ne bir cinnī ne bir insān ayaḳ başmış

Anı miftāḥilen açdum ki bildüm her yeri maʿmūr

Ne bir perrī ne bir gedā ne bir sulṭān ayaḳ başmış

Bu ʿĀşıḳ ʿÖmerüñ naẓmın bilen hergiz ʿinād itmez

Ne bir kimse anı görmiş ne ḥūt bir cān ayaḳ başmış

Muʿammā

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ol nedür kim iki tāze nev-cevān

Birbiriylen dişiñ oynarlar hemān

Aḳıdur sürāhīden bir ḳaṭre meyi

Eger bilmezsin öpdüm ben de seni

Muʿammā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol nedür kim ikidür insānda

Üçden artıḳ olmadı ḥayvānda

Sende var hem bende var ʿālemde yoḳ

Cümlede var dāʾim ālemde yoḳ

Bir iki üçden ziyāde olmamış

Dördini kimse dünyāda görmemiş

Muʿammā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol nedür kim yoḳdur cisminde cān

Ḳarnı içre ṭopṭolu yılan çiyan

Dili yoḳdur yetmiş iki dil bilür

Başcaġızuñ kesince söyler ʿayān

[yk. 56b]Muʿammā

...

Bir bāġum var tisʿa ʿışrun ḳapusı

Hem ş̱ülş̱ün burçları yedi birüsi

Ol bāġda vardur yüz on dört şecār

Sitte elf sitte mi’e sin̄in ulusu

Muʿammā

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ol nedür kim ḥarāretden ider hū

Ḥarāret ġālib olduḳça diler ṣu

Verirsüñ ḳarnı ṭoyunca ṭaʿāmı

Geri ḳuṣar hiç eylemez ziyānı

Muʿammā

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

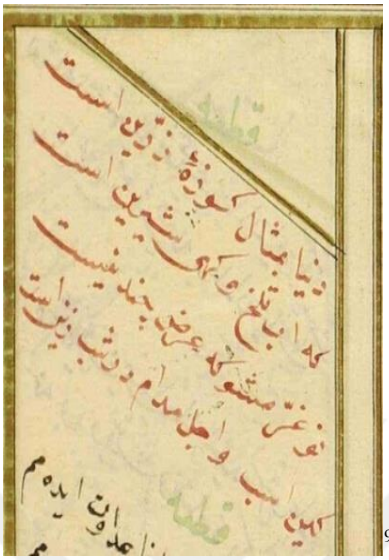
Bir muʿammā bilürem beş pāreden

Başı iki gövdesi üç pāreden

Yemez içmez ṭutar aġzında ipüñ

Bir oġlı var yüksek uçar mināreden*

Ḳıṭʿa

[94]

Ḳıṭʿa

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Luṭfuñı çoḳ görmişem cānā ʿadāvet idemem

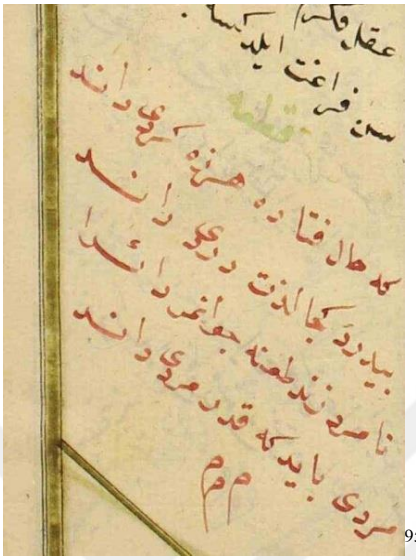
Fürḳatüñden ellere varup şikāyet idemem

ʿAḳl u fikrüm sendedür ġayra maḥabbet idemem

Sen ferāġat eyledüñse ben ferāġat idemem

[94] Farsça kıta.

Ḳıṭʿa

[95]

[yk. 57a]Muʿammā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol nedür kim bir budaḳda beş ceviz

Beşi daḫı birbirini görmemiş

İkisi gün görmiş*

Üçi daḫı gün güneş görmemiş

[95] Farsça kıta.

Muʿammā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol nedür kim iki tuṭamdan arṭcaḳ

Hey anuñ başı daḫı kerticek

Hem etdür hem şekerdür hem deri

Cümle ʿālem yerler anı ekserī

Ḳıṭʿa

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Biz ki ʿayyāş cümle-i beşerüz

ʿAyş [u] ʿişret demünde biñ yaşaruz

Düşerüz pāy-ı çemende eski ḥaṣır

Ḳanda bulsaḳ şarābı kūb düşerüz

Ḳıṭʿa

[96]

Ḳıṭʿa

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ney gibi bir ʿāşıḳ-ı demsāz buldum kendüme

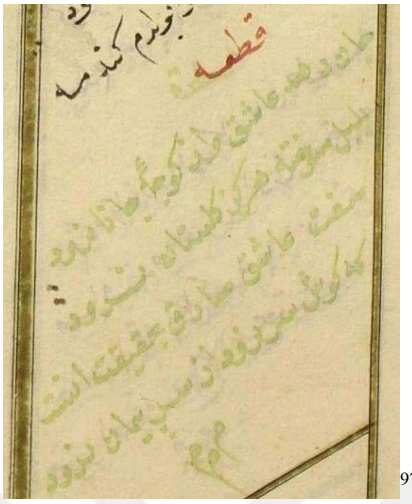
Sırr-ı ʿaşḳı söylerüm hem-rāz buldum kendüme

Ārzū eylerdi bir maḥbūb-ı müsteṉāyı dil

Bir münāsib dilber-i mümtāz buldum kendüme

[96] Farsça kıta.

Ḳıṭʿa

قطعه

[97]

[yk. 57b]Ḳıṭʿa

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Şol kūy-ı ḫarābātadur āmed şüdümüz kim

Dünyā nemeki ḳonsa mey-i nābı bozulmaz

Ṣad şükr ki vīrānemüze oldı şeref-baḫş

Ol havz-ı Ḫudāyī ki reh-ı ābı bozulmaz

[97] Farsça kıtʿa.

Ḳıṭʿa

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ne bu destār-ı Yahūdī diseler

Dirimiş sen kim pederden ḳalmadur

Göricek bir bir necāset rengini

Bildüm istincā bezinden çalmadur

Ḳıṭʿa

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

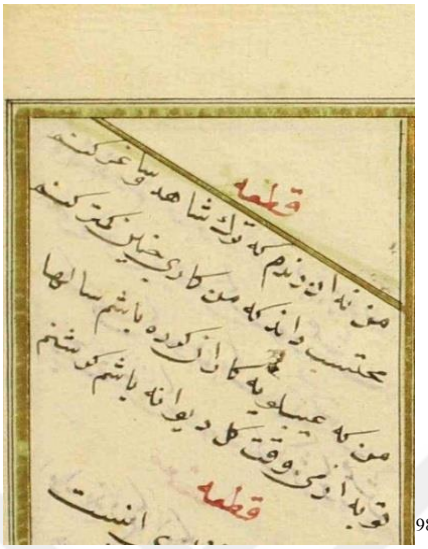
Menem ki ḳāfile-sālār-ı kārbān-ı ġamum

Müsāfir-i dih-i ṣaḥrā-yı vādī-i sitemüm

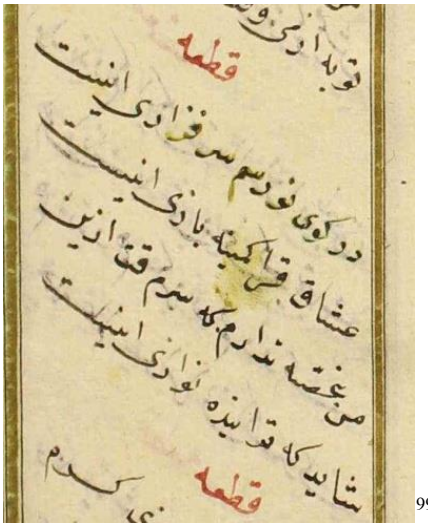
Ḥaḳīr baḳma baña kimseden ṣanma kimüm

Faḳīr-i pādişeh-āsā gedā-yı Muḥteşem

Ḳıṭʿa

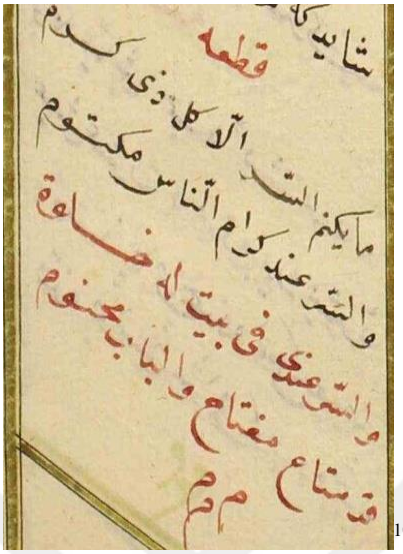

قطعه
من نه آن دندم که ترک شاهد و ساغر کنم
محتسب داند که من کار دگر چنین کمتر کنم
من که عیسی را به کار آرم کرده باشم سالها
توبه از بهر دل دیوانه باشم کی کنم
قطعه
[98]

Ḳıṭʿa

قطعه
در کوی نوردم سر فرازی اینست
عشاق فرا کمینه بازی اینست
من عشه ندارم که سرم قفا زنی
شاید که نیایذه نوازی اینست
قطعه
[99]

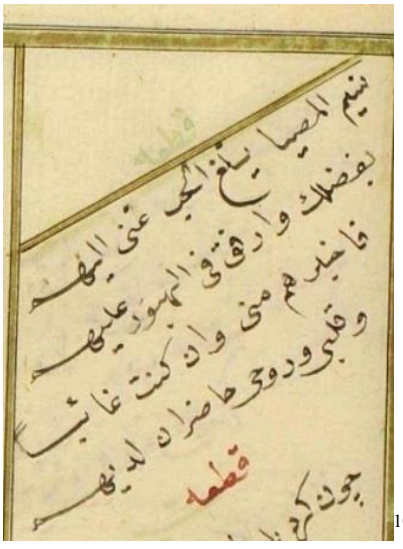
[98] Farsça kıta.
[99] Farsça kıta.

Ḳıṭʿa

قطعه
الا کل ذی
ما یکنم الت
والشر عند کرام الناس مکتوم
والشر عندی فی بیت له خلعة
فستاع مفتاح والباب مختوم
م م

[100]

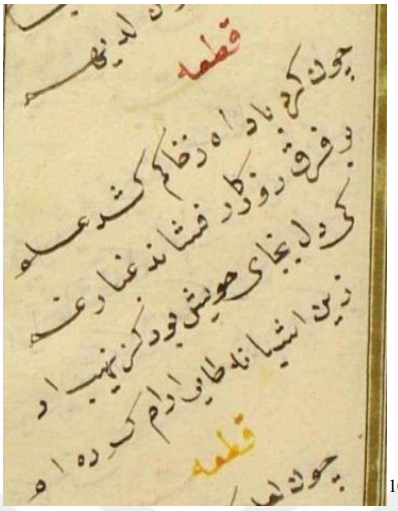
[yk. 58a]Ḳıṭʿa

نعم المصبا بلغ الجد عنی انه
بفضلک وارث فی الجود علیه
فاجبرهم منی واذ کنت غائبا
وعلی ودوحی حاضراه لدیه
قطعه

[101]

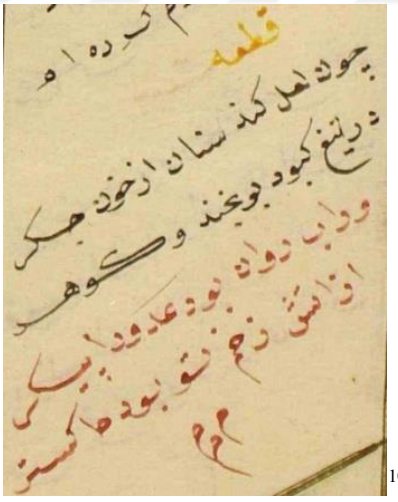
[100] Farsça kıta.
[101] Arapça kıta.

Ḳıṭʿa

قطعه
چون کرد پادشاه رخ کشور عدل
بر فرق روزگار فشاند غبار غم
کس را بجای خویش بود کز نهاد
زین اشیانه طایر آرام کرده اه
قطعه
چون

[102]

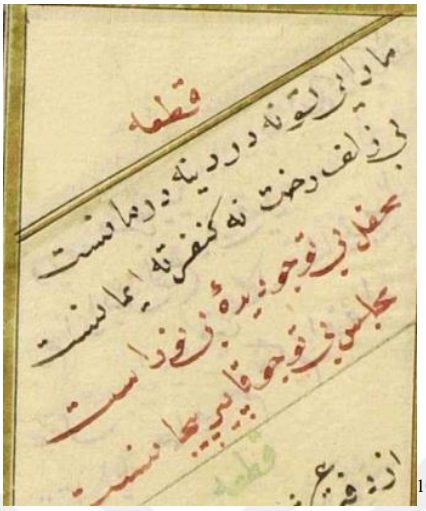
Ḳıṭʿa

قطعه
چون اهل کند سنان ازخون چکر
دریغ کبود بوبخند وکوهر
وواب دواند بود عدو
او آنش زخم نشو بود حاکستر
چو

[103]

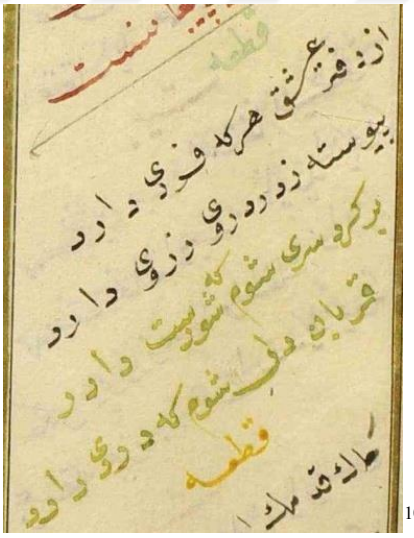
[102] Farsça kıta.
[103] Farsça kıta.

Ḳıṭʿa

قطعه
ما در این توته دو دیده دو ما نست
بر زلف دخت نه کنفش نه ما نست
محفل بی نو جوی پیره بی نو داست
مجلس بی نو جوی پیر بی ما نست
از نو یع

[104]

Ḳıṭʿa

از نو یع
عشق هر که نوی ندارد
پیوسته زدرد روی نوی دارد
بر کره سری شوم شوی دارد
قربان دلی شوم که نوی دارد
قطعه

[105]

[104] Farsça kıta.
[105] Farsça kıta.

Ḳıṭʿa

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ḥāk-ı ḳademüñ isteyüben yollara düşdüm

Çaldum bu cihān içre ġamuñ dillere düşdüm

ʿĀlemde benüm ḥālüm[e] bir şefḳat ider yoḳ

ʿAşḳuñla senüñ iki gözüm ṭaġlara düşdüm

[yk. 58b] Naẓīre-i Ḥaşmet

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Virme hercāyiye dil rabṭ ola gör bir güzele

Bezm-i ārāyiş levḥ-i dili ḳıl mezele

ʿAḳlı tedbīr idemez ḫaṭṭ-ı ḳażāyı tebdīl

İʿtiḳād eyle hemān ḥükm-i ḥakīm-i ezele

Beyit

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Ki ṣadr-nişīn-i bezm-i istiġnāyuz

Ki ṣaff faʿāl içinde nā-peydāyuz

Ḥükmüñ virürüz cefā ü luṭfuñ dāʾim

Bir ʿaşḳla cezr ü meddi var deryāyuz

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Fa

Maḥzūn oluruz ḳaçan ki şād olsaḳ

Vīrān ḳaluruz eger ki ābād olsaḳ

Ol murġ-i cefā-perver-i ʿaşḳız biz kim

Dām[a] düşerüz ḳafesden āzād olsaḳ

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Fā

İḳbālümi sāye-i hümādan bilmem

O yārimi cānib-i semādan bilmem

Rabṭ-ı dil idüp müsebbibü'l-esbāba

Ben cezbe-i kāhı keh-rübādan bilmem

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Fā

Ḳıl dīde-i merḥametle her gāh naẓar

Ol ʿāşıḳa kim ġam eyleyüp zīr ü zeber

İtmiş işigüñde cā girüp olmaġçün

Müjgānını deste deste ḫūn-āb çeker

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Fā

Naḳd-ı ġama bādedür miḥek ey sāḳī

Fersūde olur sürülse pek ey sāḳī

Yār elemin almaġa hep yārānuñ

Mey zevrakı eyve gerek ey sāḳī*

[yk. 59a] Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ḥaḳḳā ki degül ḳāʿidemüz yāri unutmaḳ

Hem vaʿde[106] ferāmūş idüp iḳrārı unutmaḳ

Aġyārı unutmaḳ bile cāʾiz degül ey dost

Mümkin mi senüñ gibi hevādārı unutmaḳ

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Dil naḳdini dilberāne öndil ḳomışuz

Dāġ-ı ġamı cāna bī-teʾemmül ḳomışuz

Biz ʿāşıḳa bir ışṭılāḥ peydā itdük*

Ḳan yutmanuñ adını taḥammül ḳomuşuz

[106]Metinde “va’de’i” şeklinde yazılmış.

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Biz meclis-i şevḳ-i bāde-peymālarıyuz

Bāzār-ı ġamuñ ʿayıplu kālālarıyuz

Biz dām-ı vücūda olmazuz dil-beste

Ser-ḳulle-i ḳāf-ı ʿaşḳ ʿanḳālarıyuz

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Hicrān ile bī-tāb u tüvān oldı tenüm

Fer ḳalmadı sāyeveş vücūdumda benüm

Peyġūle-i ġamda gāhī yād itmekdür*

Laʿl-i leb-i yārdan naṣīb dehenüm

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Fā

Sāḳī yine bezm-resün fürūz-ı dīn it

Erbāb-ı dilüñ dehānını gül-çīn it

Aç sāʿid-i bāzūları ki el-ḥāṣıl

Āyîne-i çār deste’i semīn it

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Dilşād iken ġonçe-i ḫandānsın sen

Feryād-res-i bülbül-i nālānsın sen

Tesbīḥde dest-i çinārānsın sen*

Her ḳanda ki bir derd ola dermānsın sen

[yk. 59b]Beyit

...

Ḳaldı dili feşāh-ı maḥabbet ser-mest

İtdi didügin tamām sāḳī-i elest

Oldı baña Ḳays bu ...el-ḥāṣıl

Gül-deste-i ʿaşḳ olup dest-be-dest

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Cānā ne ʿaceb söyle bu ġam-ḫᵛārı unutduñ

Var ise meger itdigin iḳrārı unutduñ

Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ehl-i maḥabbet

Kim şunca zamāndur bu hevādārı unutduñ

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Severüm gerçi seni baña vefādār olasın

Ḳorḳarum göñlüm alup ṣoñra cefā-kār olasın

Bed-duʿā itmezem ammā ki Ḥaḳdan dilerüm

Sen de bencileyin derde giriftār olasın

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Kimseler hīç āteş-i ʿaşḳuñla sūzān olmasun

Fikr-i zülfi ḥāl ile lāl ü perīşān olmasun

Gördigümce çün cemālin āyna-ruḫsār olmasun

Yā nice ḳarār idüp kāfir müselmān olmasun

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ

Cürmüm iḳrār idemem mest ü ḫarāb olmayıcaḳ

Baña bir pīr didi kim içme güzellerle şarāb

Her ḳadeḥ başına bir būse-kenār olmayıcaḳ

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Maḥabbetden İlāhī ol meh-i tābāne ḥālet vir

Beni yaḳdı aña da ẕerre deñlü ḥarāret vir

Ya vaṣılına sevindür ya firḳat ile helāk it

Ya inṣāfa getür anı ya baña ṣabr [u] ṭāḳat vir

[yk. 60a]Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

ʿAşḳ ehline ʿālemde dil-ārā mı bulunmaz

Mecnūn iseñ ey dil saña Leylā mı bulunmaz

İşit nefesim eyleme zārī çemende

Ey bülbül-i şeydā gül-i raʿnā mı bulunmaz

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Aḥvāl-i zifāf-ı gice bir yenge gözetmiş

Maẓmūn ile dimiş hele ḳızlar gelin iş var

Aḳ tabya makasvâri iki ṭop döger*

Ḳız Ḳullesine Ṣu Ḳapusundan yürüyüş var

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿĀḳil olma kim geçer ser-māye ḳalmaz pāresi

İsteyüp cānlar virüp görünmez aġ u ḳarası

Dünyānuñ āḫir geçer zevḳ u ṣafāsı şimdiden

Geçmişe ṣayup bugün aldanmaḳdur çāresi

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Nūş eyledigüm ʿaşḳ ile ḫūn-ı ciger olsun

Bīmāre göñül derd ile bes-beter olsun

Secde gögi şāhid olun ey ʿaḳl-ı dildār

Hercāyī dilber sevmeyeyüm tövbeler olsun

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āferin ey rūzgāruñ şāh-süvār-ı ṣāfterī

ʿArşa aṣ şimden girü ṭīġ-i süreyyā gevherī

Bir ġazā itdigi Ḫoşnūd itdin peyġam-beri*

Beyit

Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün

Mirvaḥa raḳs iderek dili aġyāre çıḳar

Bu hevānuñ ötesi bülbül-i lāye çıḳar

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Gögsün geçirüp geçme yanında ḥaẕer eyle

Nev-restedür ol tāze cevān āha çıḳar

[yk. 60b]Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

*Naḥn u ḳasemnā*da ezraḳ taḳsīm oldı muḥterem

Herkesüñ zevḳ-i taḳsīmde ḥiṣṣemüze düşdi ġam

Baʿżı olur göñül küşād baʿżı olur fī’l-elem

Tebdīl eyler Ḥaḳ Teʿālā fiʿlümüzi dem-be-dem

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ne keşākeşe ḳalırduḳ o ḳaşı yāy ile biz

Düşmen ḫançer uyur uyursa müberrā ile biz

Bir zamān rūmīde deryā-keş itdüñ ey Sāʿī

Şimdi İrānda ḳanāʿat ideriz cā ile biz

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿAşḳ elinden ʿāşıḳı cāmıyla ṣaḥbā söyledür

Ṭūṭī-i şekker-leb[i] ol laʿl-i zībā söyledür

Söyle murādum ser-i ʿaşḳı ḳābil olsa ʿālem*

Ādemi meyl-i maḥabbet bülbül-āsā söyledür

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün

Müşkil ʿāşıḳ bī-vefāya

Ancaḳ olmaḳ doġrısını

Zaḥmet rāżı her cefāya

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün

İtme cevri mübtelāya

Böyle luṭfuñ ey peri*

Ṣalma cevri her gedāya

Beyit

...

ʿĀşıḳ diḳḳat her kemāle

Olan eyler ʿizzeti

Ṣādıḳ raġbet hem bu ḥāle

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Mâhest ne-mīdānem ḥūrsīden hat bā yana

Bu ayrılıḳ odına cānum ne ce bir yana

[yk. 61a]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Duḥānı içmeden yārüñ sararmış sāza beñzersin

Elinden balmumu gitmez hemān papaza beñzersin

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ḫaṭ-ı şevket gelicek o mehin yüzine

Der ki ʿuşşāḳa güzellik giceñiz ḫayr ola

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ġālibā imsāk bizler şüphesiz teʾsīrdür

Sünbül-i gül būy-ı cennet od-ı ʿanber ehl-i nār

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Didüm dilber gidersin yādigāruñ vir baña

Didi fikr eyle ḫayālüm yādigār olsun saña

Beyit

...

ʿAcabā bir er bulunur bize himmet ider mi

Yoḫsa ʿömrimüz böyle felāketle gider mi

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Kimsesiz yoḳ [ki] cihānda herkesüñ var kimsesi

Kimsesiz ḳaldum İlāhī kimsesizler kimsesi

Beyit

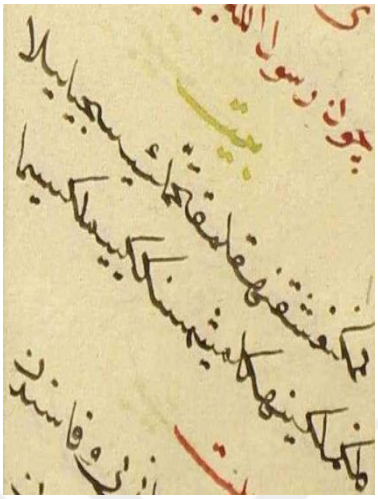
Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey göñül ḳaṭlan belāya ḳıl taḥammül itme leç

Çün Reṣūlullāh buyurmış *es-ṣabru miftāḥü'l-ferec*[107]

[107] Sabır başarının anahtarıdır.

Beyit

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne mümkindür vefā olmaḳ cihān-ı bī-vefāsından

Muḥibb-i ṣādıḳı yigdür kişinüñ aḳrabāsından

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Kişi kendi rıżāsıyla çıḳup terk-i diyār itmez

Sebebsiz ḳo bütün ḳahrın kendüye iḫtiyār itmez

[yk. 61b]Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Didüm dilber gidersin yādigārın vir bana*

Didi fikr eyle ḫayālüm yādigār olsun saña[108]

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Benüm derdüm gibi derde giriftār olmasun kimse

Yanarsam kendüm yanarum ḫaberdār olmasun kimse

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Yola baḳmaḳdan aġardı ṣanma dīde-i ten*

Aġla hey gözlerüm aġla ne gelür var ne giden

[108] 62a numaralı varakta da bu beyit yer almaktadır.

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

... seyr-i gülistān itdigin elde ṣuyarsın*

Ey ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede bulduḳça bunarsın

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūl

Nādir bulunur ṭıynet-i pākīde ḳuṣūr

Kem-māyeden ider ne ki derse ẓuhūr

Beyit

...

Ben de senüñ mālum da senüñ ey gül-i raʿnā

El-ʿiyye vemā yemleke kāne li-mevlā

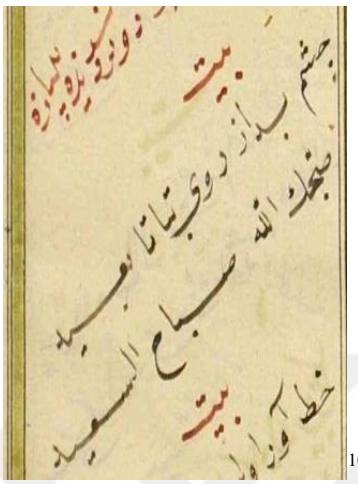
Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḳaçan ʿuşşāḳa irmek murād itse bir tāze*

Rūyuñ göstermemek içün döner destinde peymāne

Beyit

[109]

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḫaṭ-āver olsa da yārim yine ḥüsni müsellemdür

Ṣafāsı köhne bahāruñ o da bir başḳa ʿālemdür

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ne ḳadar ḳarnum aç olsa doyar iki loḳmadan

Vallā gözlerim doymaz dilber cemāline baḳmadan*

[109] Arapça beyit.

[yk. 62a]Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ṭaʿn iderler kim Nedīme eyledi mihr ü vefā

Söylesem itdüklerin yārān içinde ben gedā

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Tāze dilber sevse ʿāşıḳ eski derdin tāzeler

Tāzelerden keyfiyyetin erbāb ʿaşḳuñ tāzeler

Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Rām eyledi niyāz ile ol şīve-kārımı

Şeh-bāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Zamān-ı ḫaṭṭı gelse yār luṭfın bī-kerān eyler

Metāʿın her kişi aḫşāma ḳarşu rāygān eyler

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Tenimde ḳalmadı rāḥat erzāḳ arām arām*

Dolandurdı bizi ḳışmet ṣamer ḳandı behā rām

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Saña ḳışmet olan erzāḳ gelür ārām ārām

Saña lāzım degül gezmek ṣamer ḳandı behā rām*

Beyit

...

Ḳaṭʿadır ʿadl iderse Ḫudā ḳıyāmetde görmem gibi gülşen-i ādemi

ʻAvf ider günāhımı Mevlā kendünüñ luṭf kendünüñ keremi

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Şikār itdi göñül murġını bir şerīʿ siyeh-perde

Anuñ şeh-bāz-ı sevdāsı viṣālidür uçar serde

Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Żaʿf-ı ġam ile ḳalmadı tāb-ı nikāhımuz

Naẓāra itse ḥüsnüñe cānā günāhımuz

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ṭāḳat mı kor âdemde yerinden o ḳopuşlar

Ol rahş sürüşler o nerīmāne baḳışlar

[yk. 62b]Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Māye-i faḳd-ı ḥayāt ola eger dīdārı

Ölümümdür benüm aġyār ile görmek yārı

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Tā ezelden ḥüsnüñe üftādeyüm cānım Ḫalīl

Gel bana nāz eyleme devletlü sulṭānım Ḫalīl

Beyit

Feʿilātün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Feʿilün

Çeşmi biñ pāre ḳılsalar benüm ey yüzi māh

Çaġırup her ḳaṭre ḳanum yah efendüm şāh

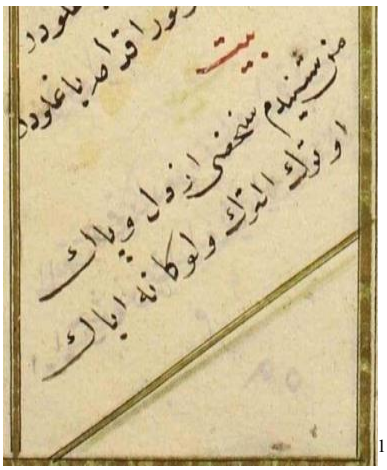
Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Yārüñ viṣāli el virür īdāma baġlıdur

Elbetde feṭḥ-i bāb olur iḳdāma baġlıdur

Beyit

[110]

[110] Farsça beyit.

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ṣādıḳāne sevmişem şāh-ı ʿālem ben seni

Sāʾir ʿuşşāḳa ḳıyāṣ itme efendüm sen beni

Beyit

Gel gel ey gel gel meded gel gel iseñ gel gel beri

Sen baña gel gel deme gelmem ben gelem sen gel gel beri**

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Varıcaḳ kāġıdımuz luṭf ile ol yār eline

Ṣaḳlaya cānı gibi virmeye aġyār eline

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Lāleler çıḳdı tācıyıla sipāhīler

Çekdi sūsen-i hançerisini sipāḥīler

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ġam mıdur ḳan aġlasam ben şāhdan ayrılmışım

Semīn ol ruḫları güle māhdan ayrılmışım

[yk. 63a]Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Bir kerre yüzüñ görmege dünyāyı degişmem

Cām-ı lebüñi teşne-i ṣahbāya degişmem

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Cānum[ı] laʿl nūş iden itmez şarāb-ı kevṯeri

Neylesün rūyın gören āyīne-i İskenderi

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gözlerimüñ ʿādetidür dāʾim gözler güzeli

Gözlerimüñ ḫāṭırı çün ben de sevdüm güzeli

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Heves-i zülfüñ ile ʿazm-i reh-i Çīn itdüm

Seni şimden girü ey gözleri āhū yā hū

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Gel gel öpem gerdenini derde serim var

Bir yolu uzaḳ yere gidem ben seferim var

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Öyle ceẕb itdüñ beni kendüñe ey ruḫları al

Çeşmi biñ yara itseñ senden ayrılıḳ muḥāl

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Taḳdīr-i Ḫudā ḳuvvet-i bāzū ile dönmez

Bir şemʿ ki Mevlā yaḳar bir vech ile sönmez

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilü

Zevḳ-i ġam dilde midür dāğda mı tende midür

Teşne bülbülde midür gülde mi gülşende midür

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ḳalmadı hicrüñe ṣabr eylemege dermānum

Saña inṣāf vire sulṭānum*

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḳaçma ey şāh-ı cihān bu ʿāşıḳ-ı bī-çāreden

Bizi ḫalḳ eylemişdür evvel seni yaradan*

[yk. 63b]Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Cellād felek urıcaḳ bir nice şaḫṣı*

Gördüm ḳafesi başḳa yaṭır başḳa ḳafāsı

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dehvār-ı dilden dile meşhūrdur ey bī-vefā

Sen bizi terk eyledinse biz de senden fāriğüz

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ṣanma zühd içün ṣoḳar misvākı ṣūfī başına

Diş biler müʾminlerüñ ḥelvāsına hem aşına

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dügmeler ṣanmañ beni gögsün görünce nāzdan

Sīnesin seyr itdirür ol meh baña açmazdan

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Murādımız o mehüñ dilde dāġ ḳalmaḳdur

ʿArıż ṣoñunda kişinüñ çerāġı ḳalmaḳdur

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Oḳur dilber kitāb-ı şīve vü nāz

Didüm ey māh ḳo dersi göñül yaz

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Mihr sitemle bakma gel rāh-ı cefāda dem-be-dem

Ḫoş geçelüm benüm begüm sāye-i devletüñde hem*

Beyit

Feʿūlün / Feʿūlün / Feʿūlün / Feʿūl

Yaşum bāġ-ı ʿālemde ırmaġ idüp

Sefer ḳıldı feryād o servüm gidüp

Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātün / Mefʿūlü / Fāʿilātün

Almazsa bülbülüni ol gül-sāye ḥayfā

Eyler ʿadem vücūdın āḫir hezār şeydā

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Encüm-āsā olup ol mihre ḳarīn

Ṭutam ḳalbüñde ʿadāvet miskīn

[yk. 64a]Beyit

Feʿūlün / Feʿūlün / Feʿūlün / Feʿūl

İdüp gül yüzüñden cüdā ḫor u zār

Ḳaçurma dil-i hümā şimden ġaddār*

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Eski ʿuşşāḳa o şāh eylese ẓulmı raġbet

Cāhide evvel ölen buldı teraḳḳī ḳat ḳat

Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Zāhid melāmet itme görüp mest iken beni

Kūy-ı muġānda ṭutmuş idim gice meskeni

Beyit

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Tīġ-i cevriyle dirīġā ol püser

ʿĀşıḳa ḫayf ider başın keser

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Görse her ṣāḥib-naẓar māh-ı cemālin dem-be-dem

Hāşimīveş gönlüni eyler hep ġonçe-fem*

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Mest-i ʿaşḳ olsa ʿaceb mi dil ü zār

Görinür çeşmüme her dem leb-i yār

Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

ʿUşşāḳa yār ḳılsa n’ola ziyāde meyli

Dāʾim efendinüñ çün olur aġyāre meyli

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Bir gün ola her kim ide dehr-i denī

Hem cevv-i ʿankā-yı lā-mekān beni

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

N’ola ḳılsam ḳapuñda āh u feryād

İder itdüklerüñ ol derde dil yād

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ṭalebüñ hīç yabāne gitmez

Emdürür mi lebüni red itmez

[yk. 64b]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḫazīneñde senüñ ey tācdār-ı ʿasker-i ḫūbān

Güher bī-ḥad degül ancaḳ ḳalanları da bī-pāyān

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yıḳılmaz gāhī ebr-i zülf olup ḥāʾil o ḫūrşīde

Güher bī-vāsıṭa olsa olur niçün devl u dīde

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dökme gel ḫūn-i dil-i ʿuşşāḳı cānā diñle pend

Yazılur çün dil maḥşerde fiʿil-i nā-pesend

Beyit

…

Virüpdür rūy-ı yāre kākül-i müşkīn bu ʿālem

Gören dir māh-ruḫsāruñ giriftārsız dāġum

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Dilerdi dil şeb-i ḳadri şükür virdi*

Süvār-ı zülf-i perīşānuña irişdirdi

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Dilā āvāre-i ʿaşḳ olmasa keser

Niçün ser-bāz olup oynar kebūter

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Diyār-ı ʿaşḳa sulṭānum dilā bende zamānumda

Ġam u ġuṣṣa vezīrümdür oturur iki yanumda

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Şikest olsa ṣurāḫı cām-ı meclis ber-ḳarār olmaz

Meṣeldür sāḳiyā baş gitse ayaḳ pāyidār olmaz

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yaḳıldı ḫāṭırum ol yāre ābād olmadan ḳaldı

Degüldür ḳābil-i taʿmīr-i bünyād olmadan ḳaldı

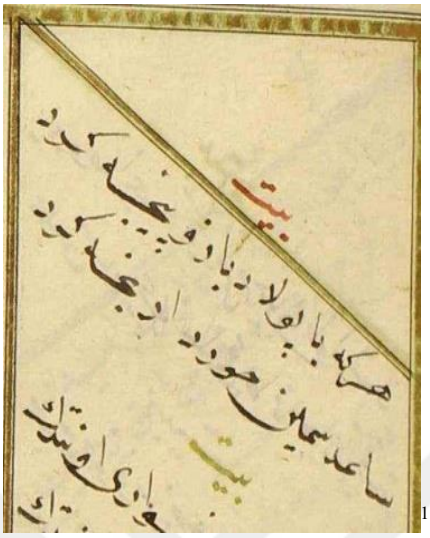
Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ne ʿaceb tīz giçer zevḳ-i sürūr eyyāmı

İrmedi nıṣf-ı nehārı irişür aḫşāmı

[yk. 65a]Beyit

[111]

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Devr iyü ḳadīmī dil-i gam-hˇārı unutduñ

Ḥayfā ezelī yār-i vefādārı unutduñ

Beyit

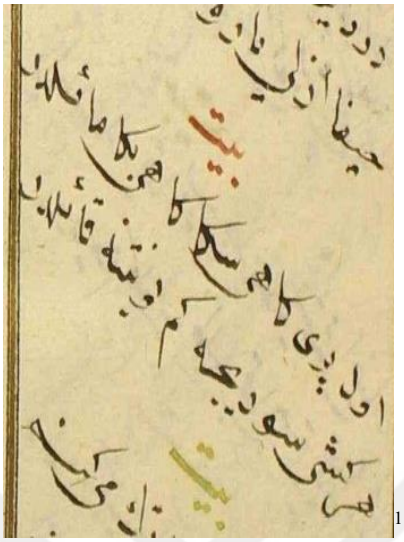
Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ol perī gāhī saña gāhī baña māʾildür

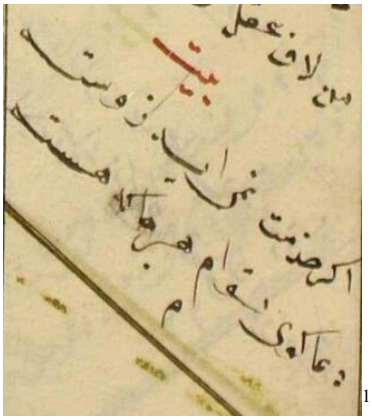
Her kişi sevdicegüm nevbetine ḳāʾildür

[111] Farsça beyit.

Beyit

[112]

Beyit

[113]

[112] Farsça beyit.
[113] Farsça beyit.

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Gülşen-i bezm-i ṣafānuñ gülidür çün bāde

Ṭañ mı bülbülleri ger başlar ise feryāde

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dil-i vīrānumuz cānā ʿaceb mi bir ʿabād olsa

Eşer ḳalmaz gider bir gün muvāḳıf rūzgār olsa

Beyit

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Düşeyüm ḫāk-i pāyuña ḳo beni

Dostum sen de gör saña düşeni

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Mey ile māl-ı yetīmi ele almalı degül

Eger almalı olursañ mey al mālı degül

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dostum ʿālem senüñçün ger olsa düşmān baña

Ġam degül zīrā yitersüñ dost ancaḳ sen baña

[yk. 65b]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Urınca şāne gīsū-yı ḫayāl-i yāra müjgānım

Gül-eşfāne olur yād-ı ruḫiyle çeşm-i giryānım

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḳılsa teşrīf oldur düşse yolların rūy-ı niyāz

Lāyıḳ-ı ʿazīmet o şeh-i kişver-i nāz**

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Çemende ṣanem olupdur şükūfeler tezyīn

Ġamuñla ḫaste yaturken çiçek çıḳardı zemīn

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ey ṣūfī bize pīr-i mugânda naẓar olsun

Tek himmetini şeyḫ size itsün er olsun

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ne müşkildür olur fürḳat belāsı

Ḫuṣūṣā kim olasın mübtelāsı

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yārüme içse güzeller merḥabālı ṭolular

Meclis-i ḥüsn içre sāḳī cānuma cānlar ḳatar

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Maḥabbet ṭolusın cürʿa bu mest-i ʿaşḳ içürmişdür

Cevānuñ bāde ile nicesin görmiş geçürmişdür

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yir aṭlasla ḳabardup ruḫlarını depişmiş aġyār*

Nedür didüm gelüp aṭlas ḳabarcıḳı didi ol yār

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dil-i sengīnini almaġ içün birbirinüñ ekşer

... varur gül-i bülende dilberler

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿArż-ı ḥāl it ol muḥāsib dilbere dīvānevār

Ola rūyun ey göñül maḳṣūduñ üzre der-kâr

[yk. 66a]Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Dünyā içün raḳībe vefālar sezā mıdur

Birḳaç ġurūşa bendüñi ṣatmaḳ revā mıdur

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dökmüş ol ṣarrāf dildārı öñine sīm ü zer

ʿĀleme bāzār-ı ʿaşḳ içinde senlük benlük ṣatar*

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Girüp meydāne ol sāʿatçi dilber

Dedi ḫūbāne at başı ber-ā-ber

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Cihān içre renglü müstaḳīm olursa ey dilber

Kemend-i zülf ile cāh-ı zenaḫdānuñ gören ṣarḳar

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Şehā gāhī ḳaşuñ geh [kākülüñ][114] evṣāfını eyler

Degüldür **Hāşimī** bir gūy ayda yılda bir söyler

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Çeşm-i mest ile dehrüñ ḳahramānı Ḥamzadur

Ḫayl-i ḫūbānuñ bugün ṣāḥib-ḳırānı Ḥamzadur

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne ḥikmetdür ki bezm-i meyde yārān-ı ṣafā ekṣer

Şarāb-ı lāle-gūnı içmeyüp sāḳī yüzün ister

[114] Eksik yazılmış. Divânda bu şekildedir. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*,113.

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dilerseñ ʿālem içre ey göñül ʿayş-ı ṣafā göster

Köse mey-ḫānesinde sāde-rūlarla ṣaḳal göster

Beyit

...

Oldur suḫen ki maʿānīye çift olur

Sūz ḳande ise pādişāhum ehlini bulur

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Kesik aḳçe virenlerden ḳaçup Mışra vārdı dilber

Mışrda ḳahveci olanlara pāre bıraġurlar

[yk. 66b]Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yān kesüp çalmaḳda dāʾim sīm ü zer

Oldılar fırṣat esīri ḳursalar

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

O dilber ġonçe-femdür bī-bedeldür

Naẓīri yoḳ dihinde bir güzeldür

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḫilʿatuñ yol it diyem iḥsān ise ancaḳ olur

Bu mücessim ḳuluña ḫaftān ise ancaḳ olur

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dilbere ʿaşḳ ehli dāʾim cāme-i rengīn biçer

Nesneye ḳādir degül ancaḳ raḳībi kīn biçer

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Güzeller gerçi zer peydāsına beñzin ṣarardurlar

Sebük yilürler vefāyı yol iderler göz karardurlar

Beyit

...

Ġayra viṣāli ḳaldı raḳīb-i der-be-der

Cevān-ı miskīn ʿaşḳına çalan urup seker

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ol ṭıfl-ı nev-resm ḳaçan at sürdügüm görür

Taḥsīnler ile dir bu ne zībā sürüşdürür

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Emmege rengīn lebin şīrīn zebānuñ lāyıḳız

Ḥayli demdür ol cevāna cān u dilden ʿāşıḳız

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yād idüp ʿıyd-ı viṣālüñ şād ider göñlün yeriz

Rūze-i hicrüñde ʿāşıḳlar cesīm ġam yemez

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Olmadı ehl-i ṭamaʿ hergiz cihānda ser-firāz

Çün elem virür ṣaḳın olsa ne deñlü ḥırṣ az

[yk. 67a]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

İşidüp pend-i pīrānı cevānı terki urmaz*

Göñül bir dilber ile çift olur elbetde tek ṭurmaz

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

N’ola dersüñ dilā erbāb-ı ʿaşḳ içre mümtāzız

Hevā-yı ʿaşḳ-ı cengī-zāde ile şimdi dem-sāzız

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Olmaz oġuldur şiʿr-i nāẓum ḥaḳḳın yitürmez

Nā-meyiti zinde eyler çün söz elem getürmez

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Meyi çoḳ görmek ile kişi teselli̇ bulmaz

Bu meṣeldür ki dilā görmege ṭoymaḳ olmaz

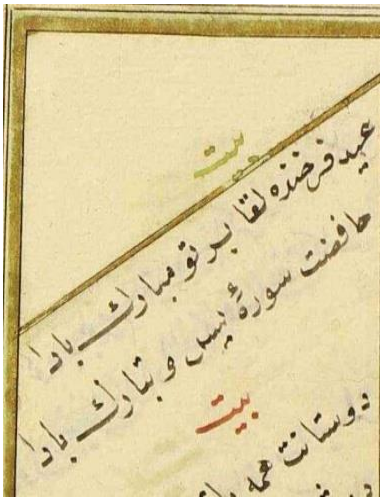
Beyit

Mefāʿi̇lün / Mefāʿi̇lün / Mefāʿi̇lün / Mefāʿi̇lün

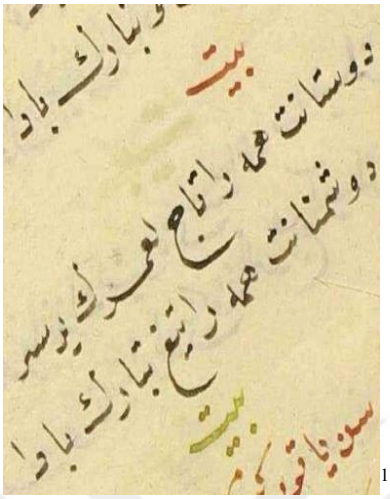
Geçürme vaḳti esbāb-ı ṭarab her sāʿat el virmez

Bu fırṣat fevt olur demler gelür kim ālet el virmez

Beyit

Beyit

[115]

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sen yaturken mest olup bendüñ gözetdi nice göz

Görmedi vaṣluñmeni ...başı aġrımaz

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Raḳībüm geşt-gīr-i ʿaşḳ yārüñ zōruna ṭurmaz

O bir kār-ı muḫālifdür ki herkes aña baş urmaz

[115] Farsça beyit.

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Şehā cellād-ı ġamzeñ ḥūn-ı ʿuşşāḳı döker ṭurmaz

Anuñ gibi o kār-ı müşkile herkes boyun urmaz

[yk. 67b]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Görüp cürmüm ḥaḳīre ṣanmañuz evvel diler gelmez

Velī bir simīn diler edā ile ḳalbe ġınā gelmez*

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Her cānlaruñ şīvesi ʿuşşāḳa ṣayılmaz

Mest-i mey-i nāz oldı güzeller hiç ayılmaz

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Faṣl-ı aġyār ile idüp kesūd aramaz māʾilüz

Ey göñül bizde cevānuñ kesdügine ḳāʾilüz

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Didüm olmaḳ raḳībüñ zīr-i destinde saña ḳalmaz

Didi olmazsa elinden anuñ bu mübtelā ḳalmaz

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dimeñ kim sūḫteler her dilberüñ cılıḳ urmaz*

Efendi anlaruñ hergiz elinden kimse ḳurtulmaz

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Didi ḳarşum ki cevānuñ ṭaşacaḳın buluruz

Maḥal-i ḥādiṣede biz anuñla cemʿ oluruz

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Nāfiʿ olıcaḳ nāse lebüñden çıḳan enfās

Ḥikmetle ṭabībüm diyeler sana bī-nās

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

İl çanaġına naẓar idüp ṣaḳın olma ḫasīs

İt gibi raġbetsiz ölürsün olursun kāse-līs

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Bilür anı ḳumāş ehli olan kes

Diker tūr uçḳurın bir ṭonluġ aṭlas

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḫumār-ı hecr ile bir nesne çekmez göñül ey mehveş

Geyik gibi meger meclisde sāḳī-i dil-keş*

[yk. 68a]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Güzeller ʿaskerinüñ ḫaylī ʿĀlī çavuş*

Melāḥat ʿarṣasınuñ fāris-i meydānıdur çavuş

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Derbend-i fenā içer olur bir pūla biñ baş*

Oyununa uyup aldı aña başını ḫaşḫaş

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḳara ḳan olmuş ḳazanmakdan ruhunda çāy-ı rīş

Bu ne raḥmetdür didüm yāre didi şūh ey rīş

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ṣaldı aʿdā ṣu ṣığraları gibi deryāya cīş

Sūretā ādem sanurdum līk anlar gāv imiş

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Şiʿrüm imżā itdi gördi lafẓ-ı maʿnāmı ḫavāṣ

Ṣābit olduġı höylenmek mażmūn-ı ḫāṣ

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nüsḫa-i iflāsı bazen böylece itmiş beyāż

Kīsesi ishāl olana lāzım olur inḳibāż

Beyit

...

Az ḳaldı ceyş-i ḥüsnüñ başmaġa bu tāze ḫaẓ

Muḥaṣṣal-ı baḥr-ı naẓm içre yaraşur āşnā elfāẓ

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Sözümde vāḳıʿ olan rūz-ı merre maṭbūʿ

Cihānda nice gerek bildirür ziyān vuḳūʿ

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Irāḳdan seyr-i dildāre olurdum ben daḫı ḳāniʿ

Viṣālinden eger olsaydı yār aġyārını mānic

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bir ġonçe-femle içerisen dem-be-dem ḳadeḥ

Ḳomaz göñülde ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü hem ḳadeḥ

[yk. 68b]Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

... bī-vānem gel ṭamaʿ bābın ferāḫ

Mülk-i istiġnāda şāh ol ḫāke fakrı kāḫ

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Binüp semendine gelse o ṭıfl-ı ʿālem-gerd[116]

Olur ḫızāne-i maḳṣūda künc-i bād-āverd

[116]Metinde "ʿālem-gerd" şeklinde yazılmış.

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Beni nevādir Hüdāyī taklīd

Eyledi ferd-i ʿaşḳ içinde ferīd

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ben ḳulına dost pūs itdi ʿaṭā ol serv-ḳad

Reşk idüp ḫalḳ-ı cihān dirse ʿaceb mi el-ḥased

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dilā bir dilberi şāh itmek olmışdı saña maḳṣūd

Bulup kāmuñ bi-ḥamdillāh ki oldı ʿāḳıbet maḥmūd

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Dest-būsuñ baña pālūze-şekerdür elin

Leblerüñ emsem olur ḳand-ı mükerrerden elin

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dehāniyle miyānunda zebān ḳāṣıir suḫen nā-būd

Uzanmaḳdur cevānuñ ḳāmın[ı] vaṣf itmeden maḳṣūd

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Cevr ile **Hāşimīye** naʿme-i nāsları gider[117]

Ġāfil olma ötesi ṣoñra Ḥüseynīye çıḳar

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Şeytanet itse tenhāda raġbet ister*

Hāşimīnüñ ol öñünden ṣalavāt ile geçer

[117] Metinde “ni’me nâsları” olarak geçiyor.

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

ʿİnāyet it ḳoma tenhā ele alup beni niyet

Ġarīb siteme ṭutar derd-i hicir ile her niyet

[yk. 69a]Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

ʿĀlemi ḳaddüñ geçer ġamze vü laʿlüñle hep

Ġamze tīġ-i ḫūn-feşāndur dārū-yı hūş olup

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Neyler iseñ it raḳībi ṣanmaḳ ardınca olup

Yār ile çift olmaġa saʿy it tek [ü] tenhā bulup

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āl-i ʿOṯmān gibi olmaz ḫüsrev-i ʿāli-cenāp

İşigünde oldı her ḫarbinde mālik-riḳāb

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Geçerken cām-ı mey ṣundum gelüp nūş itdi ol āfet

Gelünce böyle gelse ādemüñ ayaġına devlet

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ġalaṭaya varup ʿayş etmek içün çekmezüz zaḥmet

Deñiz geçmek ne lāzım gel ḳarada idelüm ṣoḥbet

Müfred

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Aʿdāya sürüp naṭʿ u ġāret ideyin māt

Ey şāh ʿaṭā ḳıl dilerin ben ḳula berāt

Beyit

...

Beste-i fitrek olsam didüm ey ...

Ol gözi şeh-bāz dedi nāzla terkim dürüst

Müfred

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Gelürse bezm-i ṣafāya ger ol lebi yāḳūt

O bezm-i sāḳī̄ kebūter kitābın eyleye ḳūt

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Türke ruḫṣat verme yā Rab ḳırḳı itmek bulmasun

Ayaġın ṣıḳsın çarıḳ aṣlā rāḥat bulmasun*

Müfred

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Şöhretle yapup ḥāneleri ʿimārāt*

Ey ḥˇāce saña ḳala mı şöhret ü dārāt

[yk. 69b]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Görince vaṣluña muġlimler eylerken daḫı niyyet

İmām olmaḳ saña raḥmet degül midir [be-hey][118] āfet

Müfred

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bir ʿacāʾib nüsḫa gördüm anuñ adı sīm ü zer

Her kime gösterür isem uçḳurın kendi çözer

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿĀşıḳa taʿẓīm içün yüz yire ḳor ol şūḫ-mest

Görmeden anuñ gibi bir dilber-i ʿāşıḳ-perest

[118]Divânda ‘‘behī’’ şeklinde yazılan kelimesi “be-hey” olsa gerek. Karaca, *Hâşimî Dîvânı*, 105.

Müfred

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ṭāliʿüm şol ḥaddedür ki her işüm bozġun düşer

Ben hümāya ṭuzaḳ ḳursam ṭuraġa ḳuzġun düşer

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Helāk ider seni tīġ-i müjem dimiş dildār

Gözündedür ṣaḳın ol çeşm-i mestden zinhār

Müfred

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sāʾilüm ḳapuna geldüm dilerüm Allāh içün

Vir ḥüsnüñ zekātın ḥasbetenlillāh içün*

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Düşmeni terk itmege ʿahd itmiş ol peymānı süst

Didüm aña ʿahduñı bozma didi terküm dürüst

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ṣadāḳat bilmeyen dilber hemān bir naḳş-ı ṣūretdür

Baḳar şāhīn gibi ammā ḥaḳīḳatde ṣıġırdur*

Beyit

Fāʿīlātün / Fāʿīlātün / Fāʿīlātün / Fāʿīlün

Şāh-ı ʿaşḳ oldum göñül ol ḳıyāmet belādadur*

Ṭıfl-ı dil sancaġa çıḳmış sanasın şeh-zādedür

Müfred

Fāʿīlātün / Fāʿīlātün / Fāʿīlātün / Fāʿīlün

Efendüm siz durur iken ben kimi sevsem gerek

Cümle ʿālem şāhid olsun ben seni ṣarsam gerek

[yk. 70a]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Olur kūy-ı muġānda gerçi esbāb ṭaraf-ı kāmil

Ayaḳdan ġayrısını görmedüm meyḫānede ey dil

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Saña söz didüm ammā derūnumda ḥicābum var

Baña bir şeftali vir de ṣoñra saña bir cevābum var

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ne ḳılur mihr ü vefā yāruna dil ṣabr u ḳarār

Bilmezem n’eyleyeyin arada ḳaldum nā-çār

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Zamānesin şeftali ister baḳ şu elin açana*

Zamānında gel ḳuzum çıḳarayum seni aġacın

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Yārda mihr ü vefā yoḳ diyü ey ʿaşḳ var*

Kūyına varmaġı terk eyleme her dem yüri var

Beyit

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

ʿAzm eyledükçe ol güneşi görmege seḥer

Sāyem daḫı o demde hemān arduma düşer

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Maḥabbet bir belādur [ki] giriftār olmayan bilmez

Cefāyı çekmeyen ʿāşıḳ ṣafānuñ ḳadrini bilmez

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Sīm ü zer şefḳate perende olup ol dilber

Şimdi bir aḳçenüñ üstine ṭoḳuz taḳla döner

Müfred

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

ʿAceb ḥāldür ʿaceb ḥikmet naẓar ile şu dünyāya

Faḳīre iʿtibār olmaz iderler ʿizzeti baya

[yk. 70b]Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Suḫende **Hāşimīnüñ** ṭarzı ḫāṣṣ u naẓmı ḫoşterdür

Müreddef olmaġın eşʿārı hep ġayr-ı mükerrerdür

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Dünyāda bulmadum yār-ı muvāfıḳ

Muvāfıḳ ṣandıġum çıḳdı münāfıḳ

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Sīneñe degse elüm incinme gel ey sīm-ber

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñdan degmede gelmez żarar

Beyit

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Ne ḳadar ʿālī olursa kişinüñ şānı

ʿĀḳıbet iki ṭaş olur anuñ nişānı

Beyit

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Eylerüm ʿaşḳuñ hevāsıyla dem-ā-dem āh ü zār

Zulm ider ʿāşıḳlıġum taʿyīn iderse rūzgār

Beyit

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Her kim eline alup oḳursa bu varāġı

Yazanuñ aġzına olsun dudaġı*

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Kaçan kim sīne-i ʿuşşāḳı müjgānı nişān eyler

Alup ādem veleh peykān-ı tīrin ḳad kemān eyler

Beyit

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün*

Seni cāndan sevdüm ġayrıya māʾil degülüm

Benden ġayrıya meyl itme efendüm ḳāʾil degülüm**

Beyit

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Açılsa defter-i aʿmālüñ olıcaḳ maḥşer

Görile küfr ile īmān biline ḫayr ile şer

Beyit

Mefʿūlü / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Feʿūlün

Her kim eline alup oḳursa bu cönki

Virsün şeftali itmesün cengi*

[yk. 71a]ʿUbeydī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Kūyuña cānā senüñ göñlüm beni her dem çeker

Yā ṣuyum yā ṭopraġum ol cānibe muḥkem çeker

Ey perī bī-ḥad cefālar eyleseñ çeksem n’ola

Bu meṣeldür ṭaġlar çekmedügin ādem çeker

Sen o gülsin ey göñül dünyāda ancaḳ ġam çeken

Tā ezelden miḥnet-i derdi ḳamu ʿālem çeker

Cāna rāḥat isteyen çeksün ġam-ı ʿaşḳı müdām

Çekmesün bār-ı belā her kimse ġayrı ġam çeker[119]

Kūşe-i büt-hā[ne]de gördüm **ʿUbeydī** gūyā

Bir gedādur ṣūret-i maʿnīde cām-ı Cem çeker

Bāḳī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Çemende lāle giydi efser-i Key

Elinde tāc u taḫt-ı Behmen-i dey

ʿAceb mi şekl-i ṭūmār olsa ġonçe

İder ḥüsn-i ruḫuñ gül defterin ṭay

Ḥarāretden dilünde lālenüñ dāġ

Ḥacāletden yüzünde güllerüñ ḥāy

Tevekkül tān degüldür ṣaḫn-ı sīne

Açılmış aḳ güldür penbe-i pey

[119]Metinde “kimse ki” şeklindedir.

Göñül virdük bu fānī mülke **Bāḳī**

ʿAceb ġafletde ḳalduḳ hey meded hey

[yk. 71b]Ḫayālī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Faḳr ile faḫr eyleyen dergāh-ı sulṭān istemez

Dūd-ı āhı sāyesinde ṭāḳ-ı eyvān istemez

Şol gedā ki ḳıldı istiġnā serīrin teknegāh

Künc-i bād-āverd ile taḫt-ı Süleymān istemez

Nār-ı ġamla dūd-ı āhı ẓulmetinde mūm olan[120]

Āfitābı kendüye şemʿ-i şebistān istemez

İsteyen gelsin geçen geçsin ṣalādır ʿāleme

Şehryār-ı ʿaşḳ dergāhunda derbān istemez

Salṭanat ṭablın kim altında ol şāh kim çalar

Hāy u ḥūyını nāle vü kūs u ġırīvān istemez

[120]Divânda ‘‘Nār-ı gamla düd-u āhı sayesinde nur olan’’ şeklinde yazılmıştır. Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1945, 194.

Mesned-i ḫūrşīde virmez genc ü tārikin gedā

Göz yuman seyr-i cihāndan mihr-i raḫşān istemez

Ey **Hayālī** bī-tekellüf ḫūn-ı dil nūş eyleyen

Minnet ile Hıżr elinden āb-ı ḥayvān istemez[121]

Bāḳī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Kaşuñ añılsa ġurre-i ġarrā ḳulaḳ çeker

Cefā budur ki ḥüsnüñe dünyā ḳulaḳ çeker

Māh-ı ʿālem ki menzili evc-i semādadur

Reftāra gelse ol ḳadd-i bālā ḳulaḳ çeker

Ṣahn-ı çemende subḥ-dem açıldığı bu kim

Hüsnüñ güline gonçe-i raʿnā ḳulaḳ çeker

Ṭāḳ-ı felekde hāle degüldür o mehveşüñ

Mihr-i ruhına çerḫ-ı muʿallā ḳulaḳ çeker

Ṣaḥn-i felekde ṣubḥda açılduġı bu kim

[121]Divânda 10 beyitten oluşmaktadır. Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, 194.

Ḥüsnüñ güline ġonçe-i raʿnā ḳulaḳ çeker

Bāḳī ḳayırmaz olsalar aʿdā zebān-dırāz

Aduñ gelse cümle-i ehibbā ḳulaḳ çeker

[yk. 72a]**Viṣālī**

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Bi-ḥamdillāh ki ey dilber seni ṣaġ u esen gördüm

Bahār eyyām içinde hemān gül-i pīrehen gördüm

Tebessüm ġonçe-veş ḳılduñ baña ey derd-i ḥandānum

Gülistān-ı cemālüñi güler gül gibi şen gördüm

Şeker lebler arasında seni ey Ḫusrev-i ḫūbān

Deli Ferhāda ṣordum didi Şīrīn-dehen gördüm

Çü ben bir ʿāşıḳ-ı şeydā senüñ gibi güzel ammā

Cihān içinde ey dilber sen bulduñ ne ben gördüm

Teni bī-rūḥa dolmuşdu **Viṣālī** ḫaste dil sensiz

Göricek geldi cismüne seni billāh cān gördüm

Revānī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bülbülüñ çün gülşen-i ḥüsnüñde ḥaddün gül yiter

Dostum bülbüllerüñ[122] ḳan aġlasın sen gül yiter

Mübtelāsı olma her ḥūbuñ birin sev ey göñül

Bu meṣel meşhūrdur kim ʿārife bir gül yiter

Şemselerden muṣḥaf -ı ḥüsnüñ ne ḥācet zeyn ola

ʿĀrıżuñda ḫalḳa ḫalḳa görinen kākül yiter

Tāze gülşendür ruḫuñ şevḳiyle[123] meclis sāḳiyā

Gel ḳadeḥ olsun sürāḥī arada bülbül yiter

Ruḫları mecmūʿası içre **Revānī** dāʾimā

Zīnet içün dilberüñ miski[124] saçı sünbül yiter

[122] Divânda'' ʿāşıḳlaruñ'' şeklinde yazılmış. Ziya Avşar, *Revânî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı/E-Kitap, Ankara, 2017), 207-208.
[123]Divânda ''aksiyle'' şeklinde yazılmış. Avşar, *Revânî Dîvânı*, 207-208.
[124]Divânda ''müşgīn'' şeklindedir. Avşar, *Revânî Dîvânı*, 207-208.

[yk. 72b]ʿUlvī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Maraż-ı ʿaşḳ devāsın leb-i cānāndan ṣor

Yüri ey ḫaste göñül ḥikmet-i Loḳmāndan ṣor

Ān [u] ḥüsnine ḳul oldumsa mecāzī ṣanma

Vāʿiẓā ḥiddeti ḳo aṣlını bilenden ṣor

Göre ey kuḥl-i cilā nice dökülür ṣaçılur

Ḳıymet-i ḫāk-i rehin dīde-i giryāndan ṣor

Ten-i bī-cānı suʾāl it sitem-i derd ü ġama

Ḫaber-i pīrehen-i Yūsufı iḫvāndan ṣor

İtlerüñden dil-i **ʿUlvīyi** tecessüs eyle

Bilmek isterseñ anuñ ḥālini yārāndan ṣor

Revānī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿĀşıḳa seyr itmege bir dilber-i raʿnā [125] gerek

Ṣūfiyā dervīş olanuñ himmeti aʿlā gerek

Gördügüñ her bir ḳamer-ruḫsāra meyl itme göñül

Gün gibi dilber güzeller içre müstesnā gerek

ʿAḳla[126] uyma ey göñül kim ʿaşḳ yolında kişi

Vālih ü āşüfte vü şūrīde vü şeydā gerek

Cānum aġzuma gelse[127] bir būseñ alınca didüm

Nāz ile geldi didi[128] ḫāṭır saña ḥelvā gerek

Sīm ü zer ister **Revānī** şimdüki maḥbūblar

Ḫāṭır-ı ʿāşıḳ gerekmez anlara dünyā gerek

[125]Divânda ‘‘ḳāmet-i bālā’’ şeklinde yazılmış. Avşar, *Revânî Dîvânı,* 297.
[126]Divânda ‘‘aşḳa’’ şeklinde yazılmış. Avşar, *Revânî Dîvânı,* 297.
[127]Divânda ‘‘gelür’’ şeklinde yazılmış. Avşar, *Revânî Dîvânı,* 297.
[128]Divânda ‘‘Güldi dil-ber didi kim…’’ şeklindedir. Avşar, *Revânî Dîvânı,* 297.

[yk. 73a]İsḥāḳ

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne var teslīm-i cān itsem görince ṣūret-i ḥūnı

Bilürsiz iḫtiyārum yoḳ benüm sevmekde maḥbūbı

Maḥabbet resm ü āyīnün ḫaṭṭ-ı dildārdan ögren

Ki iki günde bir eksük degül ʿuşşāḳa mektūbı

Ser zülf-i siyāhuñla nigārā[129] baş ḳoşaldan dil

Başumdan eksük olmadı cihānuñ şūr u āşūbı

Eşiddüm yine bir gerçek ḳıyāmet dil-rübā ḳopmuş

Ṣaçı zencīrine dizmiş ḳul itmiş cümle Üskübi

Egerçi elde söz çoḳdur velī Ḥaḳ bu ki **İsḥāḳuñ**

Be-ġāyet ḥūb u nāzükdür ġazel ṭarzında üslūbı

[129]Divânda ‘‘perīşānuñla cānā’’ şeklinde yazılmış. Murat Keklik, *Üsküplü İshak Çelebi, (Doktora Tezi)*, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bişkek, 2014), 332-333.

Nābī̇

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Derd-i ḥasret bu degül kim öle fürḳat bāḳī̇

Derd odur kim ölüm ḥāle bu ḥasret bāḳī̇

Cān çıḳınca hele biz ḫizmetde eksük ḳomadum

Eger ölmezsem efendi yine ḫizmet bāḳī̇

Sī̇neden geçdi müjüñ zaḫm-ı derd dilde henüz

Çıḳdı peykān-ı dili ḳaldı cerāḥat bāḳī̇

Bī̇-vefādur bu felek ʿaşḳ-ı maḥabbet çoḳ olur

Ne ḥüsn sende ne ḥūr bende maḥabbet bāḳī̇

Ṣoḥbeti var mı **Nābī̇** ile bugün āhınuñ

Yüri ṣūfī̇ senüñ ile yine ṣoḥbet bāḳī̇

[yk. 73b]Bāḳī̇

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Çeşm-i pür-ḫūnum yoluñda eşk-bār itsem gerek

Ayaġuñ ṭozına gevherler niṯār itsem gerek

Gül gibi pīrāhen-i nāmūsı ṣad-çāḳ eyleyüp

Ġonçeveş dāġ-ı nihānum āşikār itsem gerek

Ḳırma yazuyla ʿadūnuñ dişleri vaṣfın yazup

Nusḫa-i cism sevādın pür-ġubār itsem gerek

Eyleyüp zühdüñ esāsın süst-bünyādın ḫarāb

Ḥāne-i ʿaşḳuñ bināsın üstüvār itsem gerek

Bezm-i keşretden çekildi cāmveş **Bāḳī** gönül

Tekye-i vaḥdetde ʿuzlet iḫtiyār itsem gerek

Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

ʿAşḳunuñ zaḥmeti ḥod cānuma minnetler idi

Dostum cevr ü cefālar da ne zaḥmetler idi

Kāşkī cānı ṣaçuñ dārına ber-dār itseñ

Ḫākden refʿ idi bī-çāreye minnetler idi

Āşinā olmasun aġyār ile derdüm olduñ

Çekdügüm derd ü belālar hep o ġayretler idi

Gelse ol şūḥ-ı cefā-pīşe dil-i vīrānı

Tīşe-i cevr ile bir pāre meremmetler idi

Ten-i **Bāḳīyi** ser-ā-pā ḳılıcuñ pārelese

Şöyle vallāhi begüm cānına minnetler idi

[yk. 74a]Nehārī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ġamzeñ dil tīr ursa çeker ḳanı ṣaçılsa

Sūsenlere ḳarşu egil ḥamd eli açılsa**

Bir şeh-süvār ulusuña öldürse raḳībi

Ḥaydar gibi meydān-ı şecāʿatdan seçilse

Bu ser-bende bir kūh-ı belā oldı bu yolda

Ḳaṭʿ olsa hemān menzil-i maḳṣūda geçilse

Dil durur ḫākde leb cān baḫşuñı ister

Cennetde tūlā bāde-i kevṯerde içilse

Çün cān vire kūyuñda **Nehārī** kefen it kim

Uçmaḳda şehīd yaraşur ḥulle biçilse

Maḥżī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Mest-i ḥüsn olmış gezer gül yüzlü yārüm benüm

ʿAşḳ ile feryād ider bülbül gibi cānum benüm

Zāʾil olmaz gün yüzüñ mihri göñülden ey ṣanem

Āḫir oldur var ise sīnemde īmānum benüm

Āb gibi ḥāk ile yeksān yaraşur ādemi

Gel buyur kim gel ey serv-i ḥırāmānum benüm

Her denī ile ayaḳdaş olma ḳulumdur diyü

Başumı kesmekce derd ü devletlü sulṭānum benüm

Sözlerüm ḥām-ı mey-i mihrüm vefādur **Maḥżiyā**

Çoḳ güzeller ṣayd ider mestāne dīvānum benüm

[yk. 74b]Maḥżī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Gel ayā bülbül-i şeydā ile efġān idelüm

Dil-i erbāb-ı ġamı ney gibi nālān idelüm

Ḫār-ı fürḳat de bizüm gülşen-i vuṣlatda bizüm

Gāh kendümüzi ḥandān gehī giryān idelüm

Cübbe vü ḫānḳah-ı miḥnet-i ġamdan çıḳalum

Gel nemed-pūş olalum ʿālemi seyrān idelüm

İttifāḳı yidirüp ʿaşḳımuz esrārından

Ġonçe-i gül dürelüm bir gül-i ḥandān idelüm

Şu gibi irmege dīdār yine ol serv-ḳaddüñ

Maḥżiyā göñülleri ḥāk ile yeksān idelüm

Aḥmedī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ġam degül bī-ḥāl olursa ḥüsnüñ evrāḳunda ḫaṭ

Resmdür ʿāriflere nām yazarlar bī-nuḳaṭ

Zülfüñ dārunda ber-dār itmege dil-i derūnı

Ḥākim-i ḳudret dir ʿizāruña virüpdür dest-i ḫaṭ

Ḫaber umarsa cān miyānında maḥaldür dilberā

Çünki peyġam-berdi lā-ḫayrā illā fil-vasaṭ

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretünden her dem ey Yūsuf-cemāl

Çeşm Neylinden döker Baġdāda göñlüm Rūma şaṭ

Aḥmede cevr eylemege destin aʿrāż eylemiş

Yā unutmışdur ṭarīḳin yā ḫod itmişdür ġalaṭ

[yk. 75a]Ḫayālī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Yār cevr eylese ʿuşşāḳa n’ola nāzı geçer

Bu cihān ḥūblarınuñ serv-i ser-firāzı geçer

Ol şāhīne dil murġını ḳadrümi gör

Ġāfil olma gözün aç Rūmeli şeh-bāzı geçer

N’ola cān oynasa meydān-ı maḥabbetde göñül

Resen-i zülfine yārüñ cāna ḳalmadı geçer

Yine bir āfet-i devrāna maḥabbet oldı göñül

Şimdi ḥüsn-i ʿaḳlınuñ dilber-i mümtāzı geçer

Ey **Ḫayālī** n’ola dilber biz[e] cevr eyler ise

Ayaġı ṭopraġıyuz bendesiyüz nāzı geçer

Ḫayālī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gözyaşı baḥrinde oldum ʿāşıḳ-ı şeydā perest

Bir nehengem fāriġ u dām u cihān deryā-perest

Rūy-u gülgūnuñda ḫālüñ hindū-yi āteş-kede

Lāʿl-i cān baḫşunda ḫaṭṭuñ kāfir-i ʿİsā-perest

Hāy ü huydan geçmedi mey-ḫāneden gelmiş gibi

Görmedüm ṣūfī gibi ʿālemde bir ġavġā-perest

Derdüñüñ bir ṭaġını iki cihāna vermezin

ʿAşḳ bāzārunda oldum ḥˇāce-i dünyā-perest

Ḫūn-ı dil nūş it **Ḫayālī** elde iken cām-ı ʿaşḳ

Bu demi ḫoş gör ṣaḳın olma ġam-ı ferdā-perest

[yk. 75b]ʿAbdī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ayaġum adım atmaz bir yere mey-ḫāneden ġayrı

Elüm bir nesne ṭutmaz sāḳiyā peymāneden ġayrı

Ḳoya ġavġāyı ey vāʿiẓ n’ola ġam nesne gūş itmez

Sürāḥī ġulġulıyla naʿre-i mestāneden ġayrı

ʿAcemī zāhid eḥaḳ behişte nāẓır olmazsam*

Gözüm bir nesne görmez şāhid-i kāşāneden ġayrı

Nice şīrīn dür-nigīn olmasun güftār-ı dil-sūzum

Dilüm bir nesne ẕikr itmez leb-i cānāneden ġayrı

ʿ**Abdīnüñ** mekānını ṣorarsañ ey peri-peyker*

Yataġı yoḳdur ol dīvānenüñ vīrāneden ġayrı

ʿAbdī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Dime cānānına aġyār ile ṣoḥbet itme

Seni sevsin dir iseñ aña naṣīḥat itme

Ġayra meyl eylemezin diyü yemīn eyler ise

... inanup aña ḥamāḳat itme

Her ne ḥālet ki ẓuhūr eyleye dilberdendür

Kimse anuñ içün buġż u ʿadāvet itme*

İḫtiyār elde olaydı dir idüm saña göñül

Ḥūblar zümresine hīç maḥabbet itme

Çünki bunlar ile ʿAbdī ʿar[u]żuñ var senüñ

Ehl-i ʿarż olmaduñ diyü nedāmet itme

[yk. 76a]Maḥfī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Şarāb-ı bezm-i ḥüsnüñ içün peymānedür sāḳī

Gözüñ ġamzeñ o bezm içre iki mestānedür sāḳī

Dem-ā-dem mey yerine nūş iderler ṣavn-ı ʿuşşāḳı

Ol iki Türkī ser-mestüñ ʿaceb rindānedür sāḳī

Ecel uyḫusuna vardı ne Cemşīd ḳaldı ne Dārā

Elüme cām-ı Cem ṣunañ ḳalan insānedür sāḳī

Ġam-ı devrānla çün kim şebāyiş çün kim dervişsin*

Ayaġuñ almasın bir laʿl ile merdānedür sāḳī

Yiter şevḳ-i ruḫuñla cān-ı **Maḥfīdür** raḥmān gūyā

Ṣurāḥī semʿ dür resmin ḳadeḥ pervānedür sāḳī

Sırrī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āteş-i hicr-i ruḫuñla dil ḫarāb oldı yine

Döne döne ġam ocaġında kebāb oldı yine

Āh kim yār-i lebüñle bu gözüm ḳan aġladı

Bezm-i miḥnetde ḳabāʿum bir şarāb oldı yine

Dün gice meclisde laʿlin varsa öperdüm meger

Ġurre olup sāġar-ı mey pür-ḥabāb oldı yine

Dilberā bu sūz-ı derdüm nice ber taḳrīr idem

Degme ḥarfüm ʿaşḳ içinde bir kitāb oldı yine

Müşkilāt-ı **Sırr**-ı ʿaşḳı itmiş idüm çoḳ*

Ḥamdillāh cām-ı Cemden feṭḥ-i bāb oldı yine

[yk. 76b]Fużūlī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yoluñda cān virem ki derūnumda ʿalāmet var

Şehid-i tīġ-i ʿaşḳ olmaġa gönlümde şehādet var

Döküldi gözlerüm yaşı naẓar ḳıldı ey meh-rū

Düşübdür yılduzum beñzer sitāremde nuḫūset var

Beni gel öldürüp ḳurtar belān çünkim ey ḥūnī

Ne sende merḥamet şevket ne bende ṣabr ü ṭāḳat var

Efendüm pādişāhumsın kime varup idem şekvā

Bana çün cevr ü ẓulm itdüñ saña senden şikāyet var

Gedā-yı ʿāleme sulṭān ki sulṭānı gedā eyler

Şarāb-ı ʿaşḳ-ı dilberde **Fuzūlī** özge ḥālet var

Rūmī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Pertev-i ḥüsnüñ görenler şems-i ḫāver gösterür

Ṭurre-i zülfüñ çözenler misk-i ʿanber gösterür

Aḥsen-i taḳvīme mescūd olup iḳrār eyleyen

Ḳāb-ı ḳavseyn ḳaşlaruñ miḥrāb-ı minber gösterür

Ruḫlaruñ ḫayātına ḫayrān olup ġılmān u ḥūr

Teşne-dil laʿlüñ zülālüñ āb-ı ḥayvān gösterür

ʿUḳde-i zülfüñ ser-ā-ser ḥal idenler pīç pīç

Ḳanda kim ḳılsa naẓar bir künc-i ejder gösterür

Her ḳaçan kūyın ṣuvāḳın eylesem mescūd olup

Daḫı muṭlaḳ üstāduñ ḥacc-ı ekber gösterür

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde **Rūmī** oḳuyup ʿilm ü ḥurūf

ʿAlleme'l-esmā rumūzın ḫalḳa ez-ber gösterür

[yk. 77a]**Bāḳī**[130]

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Nagamāt eylemege başladı ṣanma anı sen

Ehl-i ʿaşḳuñ ṣanemā āteşīn oḳlar tīzin

Āteş-i ʿaşḳda ney-zen ne çalar yanumda

Ġam-ı ʿaşḳuñla ser-ā-nāz idicek nāleye ben

Şemʿ lāzım degül ey sāḳī yiter meclisde

Şuʿle-i cām-ı şeb-efrūz çerāġ-ı rūşen

Ṣahn-ı gülzāra düşse ḥüsnüñ yeridür jāle-sıfat

Nev-bahār oldı gül açıldı güzellendi çemen

Bāḳīyā ʿişret ü ʿayş itmege hicrüñde yiter

Nāle ney gözyaşı mey fikr-i viṣālüñ gülşen

[130]Metindeki gazel ile divândaki gazel arasında farklılıklar var. Bkz. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 233.

Himmetī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Şehr-i İstanbulı başdan başa seyr itdüm ben

Ne ʿaceb şehr olur ṣaḳla naẓardan yā Rab

Gezer iken yolum uġradı temāşā itdüm

Ġonçe dilberler ile ṭopṭolu bir ḫoş mekteb

Ḫˇāce bir rind ü ġulām-pāre cihān taḥsīndi

Cümle ḳoçulmaġa gelmiş gelen oġlanlar hep

Gördüm almış öñine bir ṣanem-i ġonçe-lebi

Hice taʿlīm iderler aġız aġıza leb-ber-leb

Didüm ey ḫˇāce ki şu öñüñdeki oġlancıḳ

Elifi beyi bilür yeyi de bilür mi ʿaceb

Didi ki mektebe yaḳında gelüpdür bu daḫı

Bunı da ögrediriz **Himmet** iderseñ yāb yāb

[yk. 77b]Esīrī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

ʿĀşıḳ olanuñ ṣanma dilā ʿālemi vardur

Dünyā ṭolusı miḥnet ü derd ü ġamı vardur

Öldürdi gibi ṭıfl-ı dil nāller eyler*

Beñzer ki ne beñ bencileyin mātemi vardur

Ḳanlu yaşımuñ dirhem-i sürḫi ne ʿacebdür

Her ḳanda ki ḫarc olsa dimezler kimi vardur

İrdüñse ġurūr itme ṣaḳın ṣubḥ-ı viṣāle

Kim gelse gerek āḫir anuñ aḫşamı vardur

Ḳapuñ öñine geldi **Esīrī** ne dursun

Öldürseñe didüm didi anuñ demi vardur

Ẕātī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dilā nūş it ciger ḳanın mey-i gülgūn[ı]sa gitdi

Yüri zehr-i belāya ḳāniʿ ol efsūn[ı]sa gitdi

Leb-i laʿlüni emmek mey gibi ḳānūn itdi ammā

Anı refʿ eylediler şiʿrile ḳānūn[ı]sa gitdi

Ġubār-ı ḫaṭṭ-ı rūyıyla meger ḫayrān ola göñlüm

Dirīġ elden leb-i dilber lebi maʿcūn[ı]sa gitdi

O leylī-veş ġamından n'ola öpsem pādişāh-ı ġam

Cünūn mülkin baña ışmarladı Mecnūn[ı]sa gitdi

Dil-i maḥzūn bulurdı ḳahve dir ise **Ẕātī** zevḳ

Dirīġā aradan dil-i maḥzūn[ı]sa gitdi*

[yk. 78a]Bāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Māh-rūlar bī-ʿaded bir ʿāşıḳ-ı sevdāyı ben

Yitmeye biñ pāre ḳılsam bu dil-i şeydāyı ben

Bir ḥarāret baġladum tāb-ı teb-i ʿaşḳuñla kim

Sūzumı defʿ eylemez nūş eylesem deryāyı ben

Hep senüñçündür benüm dünyā cefāsın çekdügüm

Yoḫsa ʿömrüm şöyle[131] sensiz neyleyüm dünyāyı ben

Laʿl-i şīrīnüñ ümīdin ḳılsa göñlüm ʿāḳıbet

Pārelerdüm Kūh-kesen[132] gibi nice ḫārāyı ben

Āsitān-ı yārda mesken bulursam **Bāḳiyā**

Ḳāfda seyr itdürem ʿAnḳāya istiġnāyı ben

Penāhī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ey ʿaceb bilsem niçün ṭurmaz aḳar yaşum benüm

Aġladur her dem beni bu gülmedeñ yaşum benüm

Gel beni vaṣluña irgür zār ü giryān eyleme

Pādişāhum kimseye ḫayr itmedi yaşum benüm

Müddeʿīler menʿ iderler seni benden ey ḥabīb

Senden ayrı bilmezem gide meger yaşum benüm

Şol ḳadar dökdüm gözümden acı yaşlar derd ile

[131]Divânda ‘’varı’’ şeklindedir. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 242.
[132]Divânda ‘’Kūh-ken’’ şeklindedir. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 242.

Acdırur dostlar deryāları yaşum benüm

Ey **Penāhī** ʿālemi ṭoḳuz ṭolandum bulmadum

Bu cihānda bir belā-keş yoḳ ayaḳdaşum benüm

[yk. 78b]**Aḥmedī**

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür

Geh döner luṭfla biñ cefālar gösterür

Rūzgār-ı āyīne size görinen aḥvāl-i ʿaşḳ

Evvel āsān görinür āḫir belālar gösterür

Ḥaḳ bu kim cān-ı derdmendinüñ ṭabībidür lebüñ

Ḥoḳḳa-ı lāʿin açup derde devālar gösterür

Ṭāliʿ-i şūrīde māh zülfüñ nişān yiter mi kim

Baḳduġunca ṣubḥ-ı ṣādıḳdan mesālar gösterür

Saʿy it **Aḥmed** ʿaşḳa kim mürde ḥaḳıçün dilberüñ*

Kaʿbe-i kūy-ı muġaylānı ṣafālar gösterür

Mihrī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ben umardum gele bir zülf-i perīşān bu gice

Şemʿ-i ruḫsārına pervāne ḳılam cān bu gice

Nāgehān girdi içerü ibrīhe bed-rūy didüm

Bunda mı ṣaldı Süleymān dīyü yek-sān bu gice

Kimi kördür kimi keldür kimi ṣāḳat bunlaruñ

Kimlere ḳıldı muṣāḥib bizi devrān bu gice

Bir bölük aşmalular geldi berābere didüm

Ḳanda buluna ʿaceb bunlara ʿurġan bu gice

Şeb-i yeldā gicesi **Mihrīne** gör n'itdi felek

Görmez idi gösterüp eyledi mihmān bu gice

[yk. 79a]Mihrī[133]

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Tāc-ı gülgūn giydügi çün lāle şāhīler gibi

Çekdi sūsenler ḳılıç seni sipāhīler gibi

Bir yeşil sancāḳ getürmiş geldi serv ol ḥüsniçün

Pullı cevşen giydi gül deryāda māhīler gibi

Raḳṣ ider lāle tācın bāde ver yā Rab diyü

Yāseminler Ḥaḳḳa yüz ṭutmuş ilāhīler gibi

Çār yār içün bugün ṭonandı bāġuñ ʿaskeri

Her biri bir renge girmiş pādişāhīler gibi

Ey **Nihānī** sen de gel cūş et Muḥammed ʿaşḳına

Bāyezīdī meşreb ol ḳalma nebāhīler gibi

[133] Mahlasta Nihânî yazıyor.

Seyfī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḳaşlaruñ virür amān ṭuġrā-yı şāhīler gibi

Ṣaçlaruñ niçün kemend atar sipāhīler gibi

Leblerüñ vaṣfın işidüp ġonçe dürdi defteri

Lāle tācın bile virdi ḳaçdı şāhīler gibi

Eşkim içinde düş oldum zülfüñüñ ḳalāyına

Aġa düşdüm ġūyıyā deryāda māhīler gibi

Gül gibi bulmaḳ dilersin reng-bū ile şarāb

Ḫırḳa-pūş ol ṣıfaṭ-ı merd-i ilāhīler gibi

Lebleründen būseler ʿarż itdi sāḳī germ olup

Şeyḫ perhīz itdi **Seyfī** imdi kāhīler gibi

[yk. 79b]Aḥmedī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gönlümi miftāḥ idüp siḥr ile aldı bir perī

Nice teshīr eyleyem hīç bilmezem ol dilberi

Devrimüz bir laḥẓa gibi ṣusuz cān virür māhī gibi*

Seyr ider deryāyı dilde ol nigāruñ ḥançeri

Yūsuf-ı Mışr melāḥatden eksilmezdi eşer

Olmasaydı zerrece sen mihribānuñ beñzeri

Cāmiʿ-i gülşende bülbüller ḫiṭābet itmege

Ziynet ider ġonçeler gül-i şāḫ üzre ḫaberi

Ḥāk-pāyuñ ḳıymetin **Aḥmed** bilür ey dilberā

Cevherüñ ḳadrini herkes bilmez illā cevherī

ʿUlūmī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿĀşıḳ oldum bir boylı serv-i revānı görmedin

Aḳdı cānum ṣu gibi ʿaşḳına anı görmedin

O ki o ki göklere çıḳardılar ḫūrşīdveş

Düşdi göñlüm ol nā-mihribānı görmedin

Leb-ber-leb evvel benümle bir zamān ola dimiş*

Tañrı cānum almasın ben ol zamānı görmedin

Ey baña yārüñ dehānından ṣoran her dem ḫaber

Güç olur bir nesneden virmek nişānı görmedin

Ġamzesi tīri ḫayāline dili itdüm hedef

Ey ʿUlūmī daḫı ol ḳaşı kemānı görmeden

[yk. 80a]Ḥayretī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Her żaʿīfe ḫor baḳma merd iseñ merdāne baḳ

Bir ḳarıncayı dilāver dilā şīrāne baḳ**

Gözüñ üstünde ḳaşuñ var dirdi bir kimse

Gel ḳalender-meşreb ol her şaḫṣa dervīşāne baḳ

Gözlerüm çün ġayrılar gözlerdür ʿaşḳ-ı müddeʿā

Dīde-i giryānuma olan ḳor u behnāne baḳ

ʿAşḳ-ı dilberler nedür hīç ṣorma aḥvālüm benüm

Şemʿ[i] gör pervānenüñ ḥāline yana yana baḳ

Pīr mürşīd diyü her nā-ehle uyma **Ḥayretī**

Ana raḥminden vilāyet gösteren oġlana baḳ

Muḥibbī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Tīr-i ġamzeñle bu sīnem zaḫmnāk olmış yatur

Dir gören meydān-ı ʿaşḳ içre ḥelāk olmış yatur

Bunca istiġnā ile görmez misin şems ü felek

Pāyuña yüzler sürüp yoluñda ḫāk olmuş yatur

Şīr çeşmüñ nice senden işbu göñlüm merdümi

Çāre yoḳ hergiz ḫalāṣa çāk çāk olmuş yatur

Bu ʿaceb yārān-ı ʿaşḳum ġarḳa verdi ʿālemi

Hīç teskīn olmadı dil sūznāk olmuş yatur

Pūte-i hicrāna başladuḳ **Muḥibbī**-i nigār

Ġıll ü ġışdan ḳu[r]tulup dür gibi pāk olmuş yatur

[yk. 80b]Ḫāverī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḳapuña yüz sürmeyen sen şāhdan mehcūrdur

Kim ʿibādet ḳılmayan dergāh-ı Ḥaḳdan dūrdur

Ölicek rūz-ı ḳıyāmetde ʿazāb olmaz baña

Nār-ı ʿaşḳuñ sīnede cānā duʿā-yı nūrdur

Ṣu yerine ḳanumı içmek dilermiş gözlerüñ

Çeşm-i mes[t]üñ ey perī beñzer yine maḥmūrdur

İrmeden öldüm seyrin laʿlüñle ben Ferhād vār

Ḫusrevā oñmaz imiş üstād olan meşhūrdur

Yana yana ḥālümi ʿarż itmege[134] bezm-i yārda

Ḫāverī ṭomar-ı şiʿrüm[135] şemʿa-i kāfūrdür

[134]Divânçede ‘’itdi’’ olarak yazılmış. Berat Açıl, *Hâverî (Ö. 1565) Ve Dîvânçesi*, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8 (Nisan 2016) 16.
[135] “ṭomar-ı”: Metinde “ṭormar-ı” şeklinde yazılmış.

Esīrī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Oḳuyan ʿaşḳuñ kitābın kāmil-i insāndur

Bu meṣeldür ʿaşḳ ḥālini bilmeyen ḥayvāndur

Her ki geldi ḥāniḳāh-ı ʿāleme abdālveş

Ḳondı göçdi hemān gūyā ki bir mihmāndur

Tekyegāh-ı ʿālem içre rūz [u] şeb abdāl u dil

Ḥaḳ bilür esrār-ı ʿaşḳ ile ḳatı ḫayrāndur

Devletlüm ger pādişāh olduñ cihāna ey göñül

Yüz biñ ʿālem iseñ ʿālem-i cihān bir ābdur

Ey **Esīrī** ʿārif iseñ añla ʿaşḳuñ ḥāletin

Zīrā ʿaşḳ didükleri ʿālemde bir sulṭāndur

[yk. 81a]Ẕātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿIyddur yā Rab göster ol mübārek ṭalʿatı

Yas olur ʿıydum benüm irmezse ʿıyd-ı vuṣlatı

ʿIydgehde māh-rūlar seyri bedr ʿāşıḳa

Zāhide bağışladuḳ mecmūʿ-ı ḥūr u cenneti

Hey Müselmānlar nice beñzer raḳīb kāfire

ʿIydgehde oḳa dikmişler durup bir ṣūreti

Bir ḳaşı mihrāba ṭūş oldum namāz-ı ʿıydde

Ayaġına secdeler ḳılmaġa ḳıldum ḳāmeti

Devlet el virür öper dest-i nigārı Ẕātiyā

Her kimüñ var ise başında bugün devleti

Aḥmedī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥaḳ teʿālā çün ḳodı beş şeyde beş ḫāṣṣiyeti

Līk ṭāʿatda dimişdür ey ... ʿizzeti

Hem ikinci ḥor olmuşdur ki Ḥaḳda ṣaḳın

Kim ki perhīz itmeyüp çoġ işlese maʿṣiyyeti

Uyḫusuzluḳdur üçünci ey ʿazīz-i muḫterem

Ḫˇāb-ı ġafletde uyan sen isteriseñ himmeti

Şerr-i maḥfī yolıdur dördüncisi gel aç yüzi*

Anda ḳomışdur Ḫudā taḥḳīḳ-i ʿilm-i ḥikmeti

Hem beşincisi ferāġatde ḳanāʿat **Aḥmedā**

Kim ki eylerse bulur iki cihānda ḥürmeti

[yk. 81b]Behiştī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Müşk-bū gül ṣaçına ḳalmışdur

Fitnelük beñlerüne ḳalmışdur

Tīġ-i ġamzeñ elünde a ẓālim

Ne girībān ne sīne ḳalmışdur

Raḥm ider yoḳ baña benüm ḥālüm

Erḥamü’r-rāḥimīne ḳalmışdur

Ḳullaruñ içre nā-murād hemān

Beñüm ancaḳ kemīne ḳalmışdur

Gitdi dil-i **Behişt̄i** yāra revān

Bilmezem cān kimine ḳalmışdur

Zāhid

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ṣaçuñ kim ṣāye ṣalmış āfitāba

Neden bu yüz ḳarası māh-tāba

Ḫaṭuñ ġamzeñ şehā devr-i ḳamerde

ʿAceb fitne üşürmiş māh-tāba

Yüzüñ nūrıña devr-i ʿārıżuñda

Belī dindür ki āteş düşdükçe āba*

Ṣafāsız ṣūfī bilmez bāde zevḳin

Anuñçün taʿn ider mest-i ḫarāba

Eger **Zāhid** bileydi cān viridi

Elüñden bir ḳadeḥ ṣāḳī şarāba

[yk. 82a]Niẓāmī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Lebüñdür ṭaʿn iden yāḳūt-ı tāba

Dişüñdür den ṭutan dürr-i ḫoş-āba

Leb-i laʿlüñle ruḫsāruñdan idü

ʿAceb mi göñül meyl eylemez şemʿ ü şarāba*

Gözüñ göñlüme meyl itse ʿaceb mi

Ki misk göñlümi meyl eyler kebāba

Ḫayālüñ gencine mesken olalı

Dil ü cān mülki varmışdur ḫarāba

Niẓāmī dişlerüñ vaṣfın giderken

Kelāmı ṭaʿn ider dürr-i ḫoş-āba

Ferdī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Gidüp zülfüñ gibi göñlüm şekine ḫāṭır olmuşdur

Dükendi menzil-i ʿömrüm yoluñda āḫir olmuşdur

Çevürme yüzüni benden ḫaṭ-ı ḥüsnüñ berāt ile

Cemālüñ mülkine çeşmüm efendi nāẓır olmuşdur

Güzel sevmek günāhımış helāl it āḫiret ḥaḳḳın

Beni öldürmege şāhum güzeller ḫāṭır olmuşdur

Görünen āsumānı ḥak benüm ʿāşıḳlaruñ şāhı

Mezārum üstüne āhum revḥānī çādır olmışdur

Oḳunsa **Ferdī** şīʿirin n'ola ol Ḥusrev-i cāna

[O] kim şīrīn kelāmıyla müsellem şāʿir olmuşdur

[yk 82b] Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

ʿAḳlumı ġamze-i cādūları meftūn itdi

Göñlümi silsile-i mūları mecnūn itdi

Sāḳiyā ölmedin irgür mey-i ruḫ-efzāyı

Ḥālümi derd ü ġam-ı ʿaşḳ diger-gūn itdi

Rūz-ı fürḳatde hücūm eyleyüp eşk-i gülgūn

Sipeh-i ṣabr u sükūn üzre şebḫūn itdi

Ruḫına mā’il iken sevdi ʿizārını göñlüm

Āh kim derdümi günden güne efzūn itdi

Bāḳiyā şādlıḳ eylerse ʿaceb mi aġyār

Çerḫ anuñ ṭāliʿini görince meymūn itdi

Emrī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Zülf-i dildāruña derdin maḥzūn söyler

Gūyiyā Leylāya aḥvālini Mecnūn söyler

Çaġıran raʿd degül girye ile nāle eyler

Yār bī-mihr idügin ʿāleme gerdūn söyler

Kabr içinde n’ola ʿāşıḳ saña ʿarż eylese ḥāl

Çün olana gencīne-i Ḳārūn söyler[136]

Söyledüm ḳāmet-i servi ile vezn itdügümi

Rāstī şāʿir olana sözün söyler[137]

[136]Eksik kelime var. Divânda ‘‘Çün velī olana gencīne-i medfūn söyler’’ şeklindedir. Mehmet A. Yekta Saraç, *Emrî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı/E-Kitap, Ankara, 87.

Bir ġazel söylemiş **Emrī** dilbeñüñ[138] vaṣfında

İşidenler didiler dürr ü nükde söyler

[yk. 83a]Bāḳī

Mef'ūlü / Mefā'īlün / Mef'ūlü / Mefā'īlün

Şebnem gibi ṣaçılsun ḳoñ eşk-i firāvānum

Güller gibi açılsun tek gonçe-i ḫandānum

Ben āb-ı revān itmek cān üzre gözüm yaşın

Tek meyl-i kenār itsün ol serv-i ḫırāmānum

Yād-ı ser-i zülfüñle gülzār-ı dil ü cāndan

Sünbüller ider peydā efkār-ı perişānum

Sen gül gibi gülşende gülmekde açılmaḳda

İñler ḳafes-i tende murġ-ı dil-i nālānum

Döksün güher-i eşki **Bāḳī** reh-i kūyuñda

Maḥṣūl-i dil ü dīde hep yoluña sulṭānum

[137]Divânda ''Rāstī şā'ir olan kimesne mevzūn söyler'' şeklindedir. Saraç, *Emrî Dîvânı,* 87.
[138]Divânda ''dişüñüñ'' şeklinde yazılmış. Saraç, *Emrî Dîvânı,* 87.

Bāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dil giriftār-ı belā dilber hevāyı n’eylesün

Dāma düşmez yirlere ḳonmaz hümāyı n’eylesün

Kāʿinātı seyr iden naḳşın cefā-yı cāmdan

Ṣafḥa-i āyīne-i ʿālem-nümāyı n’eylesün

Gönlün egler nāle-i zencīr ile Mecnūn-ı ʿaşḳ

Naġme-i ʿūd u ṣadā-yı çeng ü nāyı n’eylesün

Mübtelā-yı ʿaşḳuñuñ dermāndan istiġnāsı var

Derdüñe muʿtād olan diller devāyı n’eylesün

Ḫalḳ-ı ʿālem **Bāḳiyā** ʿaşḳunda yārüñ mest ü ḥāl

Bir ṭabīb andan bu deñlü mübtelāyı n’eylesün

[yk. 83b]**Bāḳī**

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Elṭāf u ḥüsn ü ḫulḳ u leṭāfet[139] kemālde

Endām u şekl ü ḳāmet ü ḳadd iʿtidālde

Mużmer ḫayāl-i laʿl-i lebüñ her laṭīfede

Müdġam miyān-ı bī-bedelüñ her ḫayālde

Biñ meşḳ iderse ṣafḥa-i çerḫ üzre māh-ı nev

Ebrū-yı yāre öykünebilmez miṣālde

Dil mübtelā-yı künc ü gam-ı fürḳat ü ḥuẓūr

Ḫātır ḫayāl-i ʿişret-i bezm-i viṣālde

Bāḳī leṭāfet-i ġazel-i ābdāruñı

Ḥaḳḳā budur ki görmedük āb-ı zülālde

[139]Divânda ‘‘melaḥat’’şeklindedir. Küçük, *Bâkì Dîvânı*, 273.

Bāḳī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ḫayāl-i ʿālem-i vuṣlat ḫalāṣ eyler dili ġamdan
Ki ʿaşḳ ehline vaṣl-ı yāredür maḳṣūd ʿālemden

Ḫaṭ-ı laʿlüñde bulmaz çāy-ı engüşt iʿ[ti]rāz ehli
ʿAceb ẓāhirdür ey ġonçe-dehānuñ farḳ-ı ḫātemden

Nihānī işrete māni degüldür kisve ey zāhid
İçerler bunda ʿārifler tolusı tāc-ı Edhemden

Metāʿ-ı dehr-i fānīden bugün peymānedür varlıḳ
Ne ḳaldı cāmdan ġayrı nişān-ı devlet-i Cemden

Cemālī şemʿine pervānedür **Bāḳī** o māhuñ kim
Yaḳar ḫüsn-i dil-efrūzı çerāġı nūr-ı aʿzamdan

[yk. 84a]**Bāḳī**

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Sāḳiyā ḳalmaz imiş kimseye ṣoḥbet bāḳī

Mey-i gül-gūnı içsem mey-i cennet bāḳī[140]

Ḥˇābda almış idim būs-ı leb-i cānānı

Cān dimaġında daḫı şimdi o lez̲z̲et bāḳī

Beni öldürdi fırāḳuñ meded ey dōst yitiş

Hele bir pāre daḫı tende ḥarāret bāḳī

Aġlamazdum bu kadar zār u zebūn olduġum

Ḳalsa bir pāre ġamuñ çekmege ṭāḳat bāḳī

Bāḳī ölsün yoluna pādişehüm sen ṣāġ ol

Baht pāyende Ḫudā yār saʿādet bāḳī

[140]Divânda ‘‘Sākıyā kalmaz imiş çünki bu sohbet bākī/ Mey-i gül-gūn içelüm bāde-i cennet bākī’’ şeklinde yazılmıştır. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 304.

Ġazel

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

ʿĀşıḳım gün yüzüñ naḳşına māhum ezelī

Seni naḳḳāş-ı ezel ḳudret eliyle yazalı

Devr idelden berü bu çerḫ-i felek şimdideñ

Kimse görmedi senüñ gibi muṣāḥib güzeli

Dün gün şevḳıla bülbül gibi medḥüñ oḳurum

Sen gibi ġonçede bir ẕerre maḥabbet sezeli

Āl ile āl edüp alduñ dil-i vīrānumı

Şol elā gözlerüñi nāz ile bir kez süzeli

Dimedüñ mi saña vaṣl oluben ey ġonçe-dehen

ʿAhd ü peymānı unutduñ be güzeller güzeli

[yk. 84b]Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

N'ola dehr içre nişānum yoġ ise ʿanḳāyem

Ne ʿaceb seyl gibi çaġlamasam deryāyem

Göze göstermez ise ṭañ mı beni her ednā

Ki naẓar-ı ḳaddin idecek mertebeden aʿlāyem

İltifāt eylemezem ẕerre kadar nā-dāne

Āsmān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyem

Ṣüretā gerçi gedā şeklin urınlarum ammā

Mesned-i memleket-i maʿrifet-i Dārāyem

Bāḳiyā dīn-i Muḥammed ḥaḳ içün ʿālemde

Dem-i cān ʿaşḳ ile naẓm içinde bugün ʿİsāyem

Bāḳī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Gel ey sāḳī bulunmaz böyle ʿālī dil-küşā meclis

Getür cām-ı muṣāffāyı kim olsun pür-ṣafā meclis

Piyāleʿ aksi mirʾāt-ı felekde āfitāb olsun

Fürūġ-ı sāġar-ı ṣahbādan olsun pür-ṣafā meclis

Şarāb Āb-ı Ḥayāt u cām-ı zerrīn āfitāb olsa

Cinān içre gerekmez baña cānān olmasa meclis

Ḳadeḥ ḳan aġlayup def sīne dögem ney figān eyler

Meger derd ü gam-ı ʿaşḳa olupdur mübtelā meclis

Ḳadeḥ fısḳıyye mey ṣu ḫalḳa-i rindān anuñ ḥavżı

Sarāy-ı ʿayşa şādırvān olupdur **Bāḳiyā** meclis

[yk. 85a]Bāḳī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne cām-ı bāde-i gülgūna beñzer yār-i hem-dem var

Ne ṣadr-ı ṣuffa-i mey-ḫāne gibi cāy-ı ḥarem var

Beni ʿayb eylemeñ dāʾim olursam mest-i lā-yaʿḳıl

Ki bī-hūş olmasam āsūde ḳılmaz bende bir ġam var

Ġam-ı hicrānda ḥālet var dimişler ehl-i derd ammā

Ẓālim dilber-i şūḫuñ dem-i vaṣlında ʿālem var

Ruḫuñ bāġın raḳīb-i dīv-sīret seyr ider her gün

Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

Ṣafā-yı ṣufūf-ı ṭabʿıñ yiter eglence ey **Bāḳī**

Bi-ḥamdi’llāh ne ġam yirsün elünde sāġar-ı Cem var

Bāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

İllere mihr ü vefāsı ḫoş gelür

Bendeye cevr ü cefāsı ḫoş gelür

Almazın küḥl-i cilāyı ʿaynuma

Ḥāk-pāyuñ tūtiyāsı ḫoş gelür

Bir ʿaceb dārü’ş-şifādur kūy-ı dost

Ḫaste varan mübtelāsı ḫoş gelür

Ḥūr u ġılmān añmasa kim her ʿāşıḳa

Kendü yār-ı bī-vefāsı ḫoş gelür

Ġayrı dermān istemez **Bāḳī** kuluñ

Zaḥmına derdüñ devāsı ḫoş gelür

[yk. 85b]**Şemʿī**

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿAşḳ ile maʿmūr olan vīrāne göñlümdür benüm

Seng-i cevrile pāyin ḥāne göñlümdür benüm

ʿAşḳ şāhına ḳul olup iḫtiyār ile göñül

Dostlar baş lākīn sulṭāne göñlümdür benüm

Kūşe-i kūy-ı ḫarābātı fenāya virmeyüp

Mest ü rüsvā seyr iden dīvāne göñlümdür benüm

Nūş iden ḫum-ḫāne-i şāhīde ʿaşḳuñ cāmını

Şol müdām eyleyen mestāne göñlümdür benüm*

Şemʿ-i meclisdeki şāhā giceler tā ṣubḥa dek

Aġlayan bezmüñde yana yana göñlümdür benüm

Emrī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Bizi güldürmedi dilber ġam-ı hicrānlar ile

Demidür aġlaşalum dīde-i giryānlar ile

Öldüġüm vaḳtün itün ḳabrüme eylerse güẕer

Zeyn ola ḥāk-i mezārum gül-i ḫandānlar ile

Merdümüm devlet-i ʿaşḳuñda şehā ḳādīrdür

Yoluña laʿl niṯār itmege dāmānlar ile

Āteşīn ḥaddüñ ile her gice dutuşmaḳdur

İşi pervānelerüñ şemʿ-i şebistānlar ile

Emriyā gördi gözüm yaşı cihānı alıyor

Göge yapışdı ḳamer necm-i dıraḫşānlar ile

[yk. 86a]Emrī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gül ġam-ı ḫaṭṭuñla düşmiş ḫançer-i ḫār üstine

Gelmiş efġān eyler anuñ bülbül-i zār üstine

Ḳaşuñ ol rādur ki yazmış anı ḳudret ḳātibi

Ḳıl ḳaleme ṣafḥa-i ḥüsnüñde ruḫsār üstine

Nīme-i māhı ṣanasın ḳapladı ebr-i sefīd

Cebhe-i tābānuñı kim itdi destār üstine

ʿĀrıżuñda zülf ḫāk ṣanki sulṭān ʿaşḳ

Gülşen içre yaturken geldi bir mār üstine[141]

Naʿl-ı esbine müşābih gördigiçün ḳaşumı

Aldı **Emrī** merdüm-i çeşm-i kehribār üstine[142]

Hātifī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Kūy-ı miḥnet içre bir ġam-ḫānedür göñlüm benüm

Dest-i ḥasretle yıḳıḳ vīrānedür göñlüm benüm

Gāh ʿāşıḳ gāh zāhid gāh şāh ü geh gedā

Bulmadum ʿālemde hīç cānāndur göñlüm benüm

Bir ṣaçı Leylā nigārı görsem dil Mecnūn olur

Hīç ḳovarı yoḳ ʿaceb dīvānedür göñlüm benüm

[141]Divânda ‘‘Oldugıyçün na‘l-i esb-i dilbere kaşum şebīh / Aldı anı merdüm-i çeşm-i güher-bār üstine’’ şeklindedir. Saraç, *Emrî Dîvânı*, 238.

[142]Divânda ‘’Ayaguñ altında hāk oldugıçün ey meh zemīn / Eşk-i Emrī kıldı anuñ la‘l īsār üstine’’ şeklindedir. Saraç, *Emrî Dîvânı*, 238.

Ey güzeller şāhı dilden eksik olmaz derd ü ġam

Devletüñde şimdi hemān ḥānedür göñlüm benüm

Görse her meh-pārenüñ dil vuṣlata cānlar virür

Şemʿ-i ḥüsne **Hātifī** pervānedür göñlüm benüm

[yk. 86b]Rāmī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Göñül ʿaşḳuñ odına yane düşdi

Nitekim şemʿ ü pervāne düşdi

Göreldeñ dilberüñ zincīr-i zülfüñ

Göñül āşüfte vü dīvāne düşdi

Çeker her deñlü çün olmış idi

Gelüp ġamzeñ ṣanki ḳane düşdi

Gözüm yaşına ġarḳ oldı vücūdum

Nitekim keştī bir ʿummāne düşdi

Leb-i meygūyını **Rāmī** görelden

Hemīşe ṭālib-i meyḫāne düşdi

Caʿfer

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Öldürür āḫir belālarla ġam-ı hicrān beni

Ḳanlar aġla ey ḳadeḥ vey şemʿ-i meclis-bān beni

Cān olupdur dilberüñ mūy-miyānına esīr

Bir ḳıl ile baġlamışdur gözüñ ol fettān beni

Baḳmadum gün yüzüne yaş ile ṭoldı gözlerüm

Gör ne maḥrūm eyledi bu dīde-i giryān beni

Şol hevāya kim ṣabā iline ġubārum kūyına*

İsterüm bir gün irgüri ḫāk ide devrān beni

Varken mecmūʿ-ı ʿālem deñlü ʿaḳlum **Caʿferā**

İtdi dīvāne-i bahār ṭalʿat-ı cānān beni

[yk. 87a]**İsḥāḳ**

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yoġ idi bu vech ile ġāyet[143] perīşān olduġum

Bilmezem kendüm bilelden böyle ḫayrān olduġum

Āteş-ı [ġamla][144] göyünmişdür derūnum şemʿ veş

Sāzlıġuñdan[145] ṣanmañuz ẓāhirde ḫandān olduġum

Cān cemālüñ ʿıydınuñ müştāḳıdur göster yüzüñ

Hāy ḳıblem hāy Kaʿbem hāy ḳurbān olduġum

Seyr-i gülzār eylemekden sensüz ey ārām-ı cihān

Yeg gelür baña esīr-i bend-i zindān olduġum

Bir ṣaçı Leylā-nigārı ḳıṣṣa-i hicriyledür

ʿĀlem-i Mecnūn gibi **İsḥāḳ** destān olduġum[146]

[143]Divânda ‘‘hergiz’’ şeklinde yazılmış. Keklik, *Üsküplü İshâk Çelebi Divânı*, 268.
[144]Eksik kelime. Keklik, *Üsküplü İshâk Çelebi Divânı*, 268.
[145]Divânda ‘‘şādluḳdan’’ şeklindedir. Keklik, *Üsküplü İshâk Çelebi Divânı*, 268.
[146]Divânda gazel 7 beyitten oluşmaktadır. Keklik, *Üsküplü İshâk Çelebi Divânı*, 268.

Muḥibbī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Göñül bir dem ḳarār itmez ayā rūḥ-ı revān sensüz

Fiġān ü āh ü zār eyler tenüm içinde cān sensüz

Ġam u endūh ile fürḳat beni āḫir helāk eyler

Meded devletlü sulṭānum benüm ḥālüm yamān sensüz

Eger ʿābid eger zāhid senüñ ḥüsnüñ ziyād ister

Ki ḳorḳulur ḳarār itmez zemīn āsmān ḫaste cān sensüz*

Gice gündüz raḳīb diyü saña maḥrem olalıdan

ʿAdem mülkine ʿazm itdüm nigārā ben hemān sensüz

Muḥibbī bendesi olup cihān içinde dildāruñ

Ḳamu yārānı terk-i yār ḳarār itmez bir ān sensüz

[yk. 87b]Necātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gerçi çeşmüñ laḥẓa laḥẓa ḳan ider ḳan üstüne

Dostum ġamzeñ ḳılıçdur çeşm-i fettān üstüne

Yār ile öpüşmeyince nūş idüp gülgūn şarāb

Ne idügini bilmezem cān beslemek cān üstine

Zāhidā küfrüni zülfüñ ṭut ki īmān bilmişüz

Sū ʾi ẓann itmek ne lāzım bir müselmān üstine

Şimdi bildüm derd imiş dermāna irgüren beni

Ṭañ degül tercīḥ idersem derdi dermān üstine

Ḳaddüñi ögmek **Necātīnüñ** degül ḥaddi velī

Söylenür ḳonmaz ki ḳumrı berg-i ḫandān üstine

Ḫayālī

Mefʿūlü / Fāʿilātün / Mefʿūlü / Fāʿilātün

Her dem dil-i şikeste olur ġamuñla ḫaste

Olur ġamuñla haste her dem dil-i şikeste

Bende şikeste Beste-i zülfüñde bende dostum

Zülfüñde bende dostum bende şikeste-Beste-i

Gül üzre deste deste bāġ-ı ruḫuñda reyḫān

Bāġ-ı ruḫuñda reyḫān gül üzre deste deste

Ulaşma terk-i meste çeşmine edīb ey dil

Çeşmine edip ey dil ulaşma terk-i meste

Cām-ı mey-i eleste virmez Ḫayālī yārān

Virmez Ḫayālī yārān cām-ı mey-i eleste

[yk. 88a]Ḫızrī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Göñül mi alçaḳdur aya yalvaralum

Sīnen ile serāya yalvaralum**

Naẓar itmeyesün bu ehl-i ʿirfāna

Şāh-ı ʿālī-cenāba yalvaralum

Gölge olsun oturdun serde

Gökde olan sübḥāna yalvaralum

El gibi ṭoġmasun o dildārı

Baş ḳoyup şol şarāba yalvaralum

Baḳmasun yāre ḳıymasun gözüni

Cām-ı meyde ḥabāba yalvaralum

Yaḳmasun tā ki ol yüzi māhı

Ḫıżriyā āfitāba yalvaralum

Cānī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Āhımuñ himmeti mi bülend oldı

Göklere çıḳmaġa kemend oldı

Yirde gökde seni arar bulmaz

Dil-i bī-çāre ḫoş-levend oldı

Nice olmasun ehl-i dil müflis

Sīm tenlerde zelle-bend oldı

Zehr hem-nigāra meylüm bu

Vaṣlı emri birle fend oldı

N'eyler ey **Cānī** emānı dermānı*

Derd-i hicrüñle derdmend oldı

[yk. 88b]ʿ Ömrī[147]

Fāʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Bir gülüñ gülşen-i cināna deger

Sünbülüñ ʿömr-i cāvidāna deger

Ḳulluġun salṭanat ber-ā-beridür

İşigüñ kevn ile mekāna deger

Bir gice işigüñi yaṣdananuñ

Ḳadr ile başı āsumāna deger

Cān u dil leblerüñle zülfe çıḳar

Beni öldürmedin saña ne deger

Ey **Necātī** güzel dime ḥūra

Bu ḫaber nā-gehān fülāna deger

[147]Mahlasta Necâtî yazıyor.

Necātī[148]

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Dīde ḳan oldı vay efendicigüm

Ḳandasun ḳanda hay efendicigüm

Mecnūn ki şehryār diyār-ı mihendürür

Dest-i fenā vü vādī olmuşam ḫāk-pāy efendicigüm**

Sen güneşden ayruḳ yaşım gibi

Yıldızum düşdi ey efendicigüm

Sīmüne dāġ-ı ḥasret ile murād

Cāmım üzre ḳolay efendicigüm

ʿÖmrīyem derdle delindi dilüm

İñlemez nice tāy efendicigüm

[148] Necāti ve ʿÖmrī'nin gazelleri karışmış. ''ʿAmrī'' başlıklı gazel Necātī'nin, ''Necātī'' başlıklı gazel ise ʿAmrī'nindir.

[yk. 89a]Sırrī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Mecnūn ki ḥayl-i mülk-i ġamuñ pādişāhıdur

Devr-i sipāhī nevʿ ü ʿalem devr-i āhıdur

Mecnūn ki şehriyār-ı diyār-ı miḥen durur

Dest-i fenā vü vādī-i ġam taḥtgāhıdur

Mecnūn ki ġam vilāyeti ser-ʿaskeridür

Ḥayl-i belā vü ceyş-i melāmet-i sipāhıdur

Mecnūn ki Ḥusrev-i şeh-i ʿāşıḳāndurur

Üstinde dūd-ı āhı sipāhıdur*

Mecnūn ki tāc-ı taḥt-ı **Sırrī** seyrāndurur

Murġ āşiyānı başında helākı külāhıdur**

Hilālī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

N’iderüz cān ü cihānı bize cānāne gerek

Bilmezüz ayruġını ol gözi mestāne gerek

Geçmişüz cümle hevādan bize yār ile hemān

Muʿtekif olmaġ içün kūşe-i mey-ḥāne gerek

Zülf-i zencīrine bir dil ne durur dilberimüñ

Aña her ḫalḳada biñ ʿāşıḳ-ı dīvāne gerek

Bunca beñler nedür zülfüñüñ altında didüm

Didi dil murġını ṣayd itmek içün dāne gerek

Ḥüsnüñe kimse nedīm itme **Hilālī** vār iken

Şemʿe ol cānda oda yaḳıcı pervāne gerek

[yk. 89b]Ḫayālī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Nigārā bezm-i ḥüsnüñde dil-i mestānemüz ḳaldı

Cemālüñ şemʿine yaḳmış perin pervānemüz ḳaldı

Ġarībindür anı ḫoş ṭut efendi işte ben gitdük

Göñül dirler ser-i kuyuñda bir dīvānemüz ḳaldı

Başumdan ʿaḳl ise gitdi dil ile cān revān buldı

Ten-i bī-iʿtibār o ḳurı vīrānemüz ḳaldı

Yürek ḳan oldı hicrāna vücūdum çekdi el cāndan

Fedā oldı yoluña cümlesi zīrā nemüz ḳaldı

Ḫayālī devlet-i bī-iʿtibāra baḳmaduñ gitdüñ

Bize besdür bu kim dillerde bir efsānemüz ḳaldı

Yaḥyā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Seyre gel kim muntaẓırdur cümle ʿāşıḳlar saña

Māniʿ olmasun begüm birḳaç münāfıḳlar saña

Ṣaḳlasun Ḥaḳ uyur ardunca uyanıḳdan seni

Hem-dem olmış āh kim bir nice ʿāşıḳlar saña

Ben gedā-yı kūy-ı ʿaşḳ oldumsa erzānī bana

Yoġmış ʿaḳluñ senüñ bī-çāre yazıḳlar saña

Vuṣlat adın anduġuma ol perī güldi didi

Ḥüsn ili sulṭānlıġı ḥaḳḳā ki lāyıḳlar saña

Ḳarşular **Yaḥyā** seni görse gül-āb-ı kūy-ı yār

Meyl ü ikrām ile ol yār-ı muvāfıḳlar saña

[yk. 90a]**Ẕātī**

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Baña ḫışm itdügi çeşm-i nigāruñ ʿayn-ı ʿizzetdür

Elif ḳaddüm dü-tā ḳalduġı yāruñ dāl-ı devletdür

Nigār sen büt-i Çīne ṭapar maʿnīde kāfirler

Ṣanemler ṣayduġum Tañrı ḥaḳı arada sūretdür

Żiyā pür itdi çeşm-i şīşesini rīk-i rāhuñla

Beni billāh ey ʿĪsā-nefes bu sırra vāḳıʿ ḳıl

Yoluñda ölene cānlar virürsin bu ne ḥikmetdür

Bu dem nümāyende ḫoş demdür bir sāʿat özge sāʿatdur*

Nigārā kīñīñ nefs eyledi dünyāda ruḫsārın

Anuñçün **Ẕātī** ʿāşıḳlar içinde sikke ṣūretdür

Muḥibbī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nice iñler dostum göñlümde dūlāba baḳ

Anı gerdān itdüren gözümden aḳan āba baḳ

Çünki döndi ḳāmetüm nār oldı iñler her ḳalem

Ġam ili ṭurmaz çeker destündeki mıżrāba baḳ

Mestle geçmiş gözleri ḫalḳa imāmetlik ider

Cāmiʿ-i ḥüsn içre gel gör ḳaşdaġı miḥrāba baḳ

Kimseye ḳılmaz vefā itmez teraḥḥum bu cihān

Bilmek istersüñ lā İskender ü Dārāya baḳ*

Baḥr-ı ekşümden mümkin ḳurtula dil zevraḳı

Ey **Muḥibbī** eşk-i çeşm içre olan gerdāna baḳ

[yk. 90b]Revānī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Bir kerre öpünce kişi ol ġonçe dehānı

Bir derde ṣataşur ki gelür aġzına cānı

Gel ʿayş idelüm geçmedin eyyām-ı bahāruñ

Gül mevsiminüñ azdırur çünki zamānı

Nāz ile benüm göñlümi vallāh sen alduñ

Ben bilmezem ey dost falānı vü filānı

Bir gülin raʿnā boyıdur ya ʿārıżıdur gül

Bir ġonçe-i terdür deheni berki zebānı

Ebrūnı **Revānī** n'ola yalvarup öperse

ʿĀdetdür öperler gözlüm çünki kemānı

Mesīḥī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Baña dildār ʿarż-ı ḳāmet eyler

Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān

Vücūdum rişte sin iki ḳat eyler

Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm

Ḳapuña ṣu ṭaşıyup ḫıdmet eyler

Raḳīb adı gelicek nāmım içre

Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılzet eyler

Mesīḫī ārzū-yı kūy-ı dildār

Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

[yk. 91a]Saʿdī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Cān bülbülünüñ göñli yine bir güle düşdi

ʿUşşāḳ cihān-ārāsında ġulġule düşdi

Bir būse vir ol dem didüm ol şūḫ-ı cihāna

Çeşm itmiş iken nāz ile geldi güle düşdi

Bir dāne ġarḳ-ı zülfüñe düşdi reyḥandan

Benüm gibi gūyā ki seḥer sünbüle düşdi

Dil nūş edicek leẕẕet-i cān buldı ṣafādan

Sāḳīligüñ ʿaksi meğer kim mele düşdi

Sevdā-yı ser-i zülfüñile **Saʿdī**-i mekīn

Rüsvā-yı cihān oldun vü dilden dile düşdi

Necātī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ġam-ı cānāneyi her cān götürmez

Ki degme memleket sulṭān götürmez

Kimüñ başında yoḳ sevdā-yı ḫaṭṭuñ

Kim ol āyet-i Ḳurʾān götürmez

Dirseñ cān deger bir būse sāḳī

Seni leb-dilber senüñçün cān götürmez[149]

Seni ser-ḫoşlanup öper piyāle

Begüm bu şīveyi yārān götürmez

Necātī bezm-i ḫāṣ ü cürʿa-i dost

Bu ululuḳları devrān götürmez

[149] Ali Nihat Tarlan, *Necâtî Dîvânı- Gazel Kısmı*, OTAP, 1963, 228.

[yk. 91b]Ferruḫī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Açılmış ol gül-i ḫandān ne ḫoşça

İder bülbülleri efġān ne ḫoşça

Dil ü cānıyla yatur deste deste

Yüzünde sünbül ü reyḥān ne ḫoşça

Ḳoçulsa cām-ı ḫ ̌ānı içre yārān

Kim ol simin-beden ʿurbān ne ḫoşça

Ḳıyāmet ṣalınur ol servi gördüm

Güzellerle idersin seyrān ne ḫoşça*

Güzellerle **Ferruḫī** görseñ ne dīdār*

Çıḳarmış gül gibi destān ne ḫoşça

Ḳadīmī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Bir güzel cānānı gördüm Şīr-i Yezdān sīneli

Tañrı arslānı baḳışlu Şāh-ı Merdān sīneli

Ḳapdı göñlüm murġını şāhīn gibi ḳıldı şikār

Bir tezerv-i bāġdur kebk-i ḫırāmān sīneli

Yaḳasını şevḳ ile çāk itdi ṣubḥ-āsā yine

Rūşen itdi bezmi ol ḫūrşīd-ḫişān sīneli

Merd odur göz yummaya tīr-i belādan çün ẕerre

Tīġ-i ʿaşḳa ḳarşu varup ola ḳalḳan sīneli

Bilmez misüñ ḫāverī kimdür bu miḥnet-ḫānede

Tekye-i ʿaşḳuñ **Ḳadīmī** pīr-ı ʿurbān sīneli

[yk. 92a]Zāhid

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿĀşıḳam kāfirler içre bir gözi mestāneye

Zülf-i miyānı çeküp atar beni mey-ḫāneye

Bī-ḳarārum yitdüm ol mihrüñ elinden āh kim

Şemʿ-i ser-keş gibi odlar ḳalḳdı pervāneye

Cürʿasından nūş-ı cān ṣunar raḳībe āh kim

Baña gelse zehr-i ḳātil ṭoldurur peymāneye

Ḳatı sözler söylenürse ʿāşıḳa olmaz ʿaceb

Her ṭarafdan seng atılsa ṭañ degül dīvāneye

ʿUmrevī hīç ṣūfī olur mıZāhidā billāh kim*

Ḳılmadın cumʿa namāzın gitmedi mey-ḫāneye

Firāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Merḥabā itmezsüñ ey serv gül-i ḫandānum benüm

Bir ulu mātem idersin künc-i bayrāmum benüm

Pul pul etdüñ dāġ-ı hicrān ile cismüm āh kim

Geçmedi yanuñda bir pula biñ ibrāmum benüm

Yā baña bir dem yüzüñ göster ya cān virdüm hemān

Ḳalmadı bir dem daḫı ʿālemde ārāmum benüm

Ey Memi hīç sen baña vaṣluñ günün göstermedüñ

Bir şeb-i hicrān[ı]la geçürdiñ eyyāmum benüm

Degme fürḳat nāmeler ʿarż itmez aḥvālüm saña

Ben Firākīyem igen çoḳdur ser-encāmum benüm

[yk. 92b]Ġazel

Mefʿūlü /Fāʿilātün / Mefʿūlü / Fāʿilātün

Ġamdan helāk olupdur cismüm benüm ziyāde

Ey sāḳī-i miḫnet ṣun baña ṭolu bāde

Leylā ṣaçuñ görülden künc-i ġam içre tenhā

Vā ḥasretā ki ḳaldum Mecnūn gibi bālāda

Naṭʿ-ı ḫaddünde düşdi ... şāhum

Kim süre süre āḫir ḳadrin olur piyāde

Āh itdügümce dāʾim künc-i belālar içre[150]

Ṭañ mı meyinden ey meh mest oldı bu faḳīre

ʿAks-i lebüñ görelden cām-ı cihān-nümāda

İsḥāḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ger gedā isem n'ola ġam mülkinüñ sulṭānıyum

Sen kemān-ebrū nigāruñ ḳulıyum ḳurbānıyum

[150] Beytin ikinci mısraı yazılmamış.

Ey ġam-ı dildāra çoḳdan mı esīr olduñ diyen

Dünyede kendüm bilelden vālih ü ḥayrānıyum

Bir iki gün ʿömrüm olduḳça bu miḥnet-ḥānede

Ḥ̆ān-ı ġamdur yidügüm derd ü belā mihmānıyum

Bāġ-ı ḥüsnüñ sen gül-i raʿnāsı iseñ dostum

Ben de ġam gülzārınuñ bir bülbül-i nālānıyum

Ṣabr didügüñ nedür **İsḥāḳ** sen bilmez misün

Kim tenüñ gibi kişinüñ zār u giryānıyum

[yk. 93a]Būstānī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥamd Allāh ṭāliʿüm mesʿūd baḫtum yazmış

Gün gözüñ görmege bir daḫı zamānum var imiş

Ben nice zār olmasam bāġ-ı cemālüñden ıraġ

Ḥüsnünüñ gülzāruña bülbül gibi gülzār imiş

Aġlarum bīmār ü tenhā yürürdüm ḫayrān ü zār

ʿĀşıḳ-ı bī-çārenüñ ḳārı ne müşkül kār imiş

Leẕẕet-i dünyā-yı dūna merd iseñ ḳılma naẓar

Evvelī āsān görinür āḫirī düşvār imiş

Cennet olursa cihān mülkine ḳılmaz iltifāt

Būstānī tā ezelden ʿāşıḳ-ı dīdār imiş

ʿAmrī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Māh-rūlar seni dil almada māhir dirler

... māʾili olanlar yürege uġramasun

Saña cāzu gözüñe ḳaşuña māhir dirler

Şīveñi çoḳ sitem ü cevrüñi vāfir dirler

Ḳudretüm yoḳ ṭūr itmek kimüñ aġzına diyem

Sögse de dögse de öldürse de ḳādir dirler

Su kılın ṣatmayalum bundaki dīn naḳdin alur

Büt-i sīmīnler olur buña manastır dirler

İkilik yoḳ arada sen de ne dirseñ **ʿAmrī**

Dilber ile melek ü ḥūr uperī bir dirler

[yk. 93b]Niyāzī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Bir cān iderüz meclis-i cānāne tekellüf

Bir söyle kim āteş ola cānāne tekellüf

Zāhid herem-i ʿaḳla dili eyleme teklīf

Dīvāne ḳaçan olana dīvāne tekellüf

Ṣunma ṣanemā müddeʿāya būse-i laʿlüñ

Billāh kim ider ġonçe-i cīvāna tekellüf

Çün mest-i mey-i nāzdur ol ġonçe ʿaceb mi

Cām-ı laʿlin itse bize mestāne tekellüf

Yazup varaḳa ruḫları vaṣfını **Niyāzī**

Bir des[t]e gül itdi yārāna tekellüf

Sırrī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Leb-i şīrīnüñi hīç emecek olmaz mı begüm

Ne ʿaceb gerdūne Ferhād dāmeñine emkem

Ġuṣṣa atına binüp bendeleri çignetme

Çek atuñ başını hey begcilerüm hay begüm

Yine baġlandı şehüñ maḥmili mānend-iceres

Yine sakalum ḥareket itdi ṣalındı yüregüm*

Hay miskīn kel evvel zülf-i sipihrin diseler

Dirimiş nāfene anuñla kesildi göbegüm

Dehenüñ Sırrına remzī dih u ḳūt olduġunı

Ṣaḳın ol kimseye bildürme benüm sevdicegüm

[yk. 94a]Şemʿī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Benem ol bülbül-i gūyā gibi giryān olmış

Sensin ol bir gül-i raʿnā gibi ḥandān olmış

Beni Yaʿḳūb[veş][151] aġlatmaḳ içün ḥasret ile

Mıṣr-ı ḥüsne o şeker-leb yine sulṭān olmış

[151]Murat A. Karavelioğlu, *Şemèî Dîvânı (İnceleme - Metin - Tıpkıbasım),* (Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2014) 180.

Ḳanı bir bencileyin derd ile sevdāya düşüp

Zülf-i dilber gibi aḥvāli perīşān olmış

Būse-i luṭfını[152] ʿahdetmiş idi bir kerre

Ṣoñra işitdüm aña daḫı perīşān olmış

Var mı bir **Şemʿī** gibi āteş-i ʿāşıḳ olam ben

Gördügi her güzelüñ ḥayrānı olmış

İsḥāḳ

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āh kim ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥāl oldum yine

Göñlümi aldun yitirdüm pay-māl oldum yine

Ṭāḳ idersün görüldün gitdi ārāmum benüm

Ṭāḳatüm ṭāḳ oldı bī-ṣabr u mecāl oldı yine

Göñlümüñ maʿmūresi vīrān olaldan hicr ile

Künc-i ġamda ṭālib-i künc-i viṣāl oldı yine

Ḥasret-i laʿlüñle yandı ġam-ı beyābānında dil

[152]Divânda ‘‘laʿlini’’ şeklindedir. Karavelioğlu, *Şem’î Dîvânı (İnceleme - Metin - Tıpkıbasım),* 180.

Ṣun lebüñ kim teşne-i āb-ı zülāl oldum yine

Bī-vefālar ṣūretün **İsḥāḳ**-ı dilde naḳş idüp

Yandum bir şemʿī-i fānūs-ı ḫayāl oldum yine

[yk. 94b]Niyāzī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿAşḳ şaṭrancın ruḫuñla olmaz āsān oynamaḳ

K'oldı kim manṣūbe anda bî-dil [ü] cān oynamaḳ

Devr-i ḥüsnüñde başum ṭop ile çevgān zülfüñe

Resmdür eyyām-ı ʿıyd irdükde çevgān oynamaḳ

Aġlasam zülf-i tanānīde dilā baş oynama

Kim degül cān-ı niyāza ʿādet dūdmān oynamaḳ*

Ben zenaḫdānuñ ḫayāliyle naẓar yazam dedüm

Didi kim dīvānelikdür ehl-i rindān oynamaḳ

Ey **Niyāzī** kaʿbeteyn cān ü dilden fāriġ ol

Ger dilerseñ sen de nerd-i ʿaşḳ-ı cānān oynamaḳ

Remzī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Yine gönlüm şehrine bir Rūm ili dilbercigi
Nice at ṣaldı aḳın eyler görün ol gerçigi

ʿĀşıḳ-ı dil-ḥāsteye içürse kesb ider ḥayāt
Āb-ı Ḫıżr ile ṣu urulmuş meger ḫançercigi

Yāri çeksem ḳaddi yādına elifler sīneme
Çekmedüm pehlūya çün ol serv-i sīmīn-bercigi

Gör ne ādem cānıdur kim ol leb-i ʿĪsā-demüñ
Cān baġışlar mürde ḫayme laʿl-i cān-pervercigi

Remziyā yoḳdur vefāsı ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ dile
Müʾmine raḥm eylemez gördüñ mi ol kāfircigi

[yk. 95a]Ẕātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Her ḳaçan kim sīnemüñ ey dil-feşānı depreşe
El urur ol māh-peyker ḳavs-ı tīr ü terkeşe

Sīnemi çignedi ol çāpük-süvārum atına

Cāyı tesẖīr itmek içün naʿl ṣaldı āteşe

Atınuñ ayaġı yerini bulup ḳoçdum bugün

Uġradum bir çār ebrūsını güzel pehlū-keşe

Ḫırmen-i ʿaḳlı yanar kim görse nār-ı şevḳden

Şevḳimüzden kim virür rūşen-ḫīz ol mehveşe

Ẕātī ile ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ helāk

Hey ḳıyāmet ol ḳıyāmetde senüñle söyleşe

Şemʿī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ey derd-i ʿaşḳa şerbet ile eyleyen devā

Var çāre eyle başuña yetmiş sinüñ saña

Ġam-ḫānesini mesken ider göñlümüñ gelür

Yir gök götürmedügi ḳażadan gelen belā

ʿĀşıḳ odur ki eyleye bir nāze biñ niyāz

Maʿşūḳ odur ki eyleye biñ cevre biñ vefā

Şemʿ-i ruḫuñla oldı göñül cāmı pür-sürūr

Cān bezmi cām-ı laʿlüñ ile oldı pür-ṣafā

Şemʿī kişide gevher-i baḥr-ı hüner gerek

Ol şehriyār-ı ḥüsne ola tā ki āşinā

[yk. 95b]Şemʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Yiter ehl-i ṣafāya bu saʿādet

K'ide her câme ṣāḳī būse ʿādet

Ṭuyulursun ḳadeḥle içme ṣūfī

Meyi ẓarf ile içmekdür ẓarāfet

Lebüñ ḳan içdügine itme inkār

Ḳaşuñla gözlerüñ eyler şehādet

Müʾeẕẕinler didi ʿAllāhü ekber

Ḳıyāma geldi beñzer ol ḳıyāmet

Düşerler sāye [veş][153] hep ıżṭırāba

Ṣalınsa nāz ile ol serv-ḳāmet

Cihān keyfiyyetinüñ bildi ḥālin

Aña kim ʿaşḳ cāmı virdi ḥālet

İki ʿālemde **Şemʿīnüñ** murādı

Efendi ḥāk-i pāyüñdür nihāyet

Necātī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Müntehā ḳaddine çün ʿālī-naẓarlar baḳdılar

Ṣu gibi ol serv-i nāzuñ ayaġına aḳdılar

Ol öykündügi içün mihr-i ruḫsārına şemʿ

Cemʿ olup pervāneler başına odlar yaḳdılar

Ḫusrev Şīrīn lebüñe şekker öykündügi çün

Gezdürüp bāzārda boynuna urġān daḳdılar

Ṭaşradur başuñ diyü bāġ-ı ḥarīm-i yārdan

[153]Karavelioğlu, *Şem'î Dîvânı (İnceleme - Metin - Tıpkıbasım),* 140.

Murġ-ı gülşen başına servüñ ṭaʿnlar ḳaḳdılar

Ey **Necātī** çün ezeldendür maḥabbet yār ile

Pes ne maʿnīden seni ol dil-rübāya çaḳdılar

[yk. 96a]Nevāyī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Dil-i mecrūḥumı luṭf ile begüm şād eyle

Bend-i ġamda ḳoma ben bendeñi āzād eyle

Nice bir ẓulm ide gerdūn-ı denī ben ḳuluña

Demidür merḥametüñ pādişāhum dād eyle

Çün naẓargāh-ı Ḫudādur bu dil-i vīrānum

Meded Allāh içün olsun anı yād eyle

Ben ʿaşḳuñ ile ben mürdeyi iḥyā edüben

ʿĀlem içünde Mesīhā gibi ber-dār eyle

Künc-i nīsānda billāh **Nevāyī** ḳuluñı

Yādımuz gibi ġarīb eylemeyüp yād eyle

Āhī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Nergisüñ degmemek içün güle yavuz naẓarı

Bāzū-bend itdi ṣabā şāḫ-ı güle ġonçeleri

N’ola eşkümle ruḫ-ı zerdüme meyl eylese yār

Meyl ider çünkim güzeller sīm ü zeri*

Dir idüm zülfüñe ṭolaşam göñül eslemedüñ

Yeridür şimdi saña her ne iderlerse yeri

Geldügince dile mihmān-ı ġamuñ dīdelerüm

Çekdügi ḫūn-ı cigerdür öñine mā-ḥażarı

Vaṣf-ı ḥüsnüñde ferīd olsa ʿacemī **Āhī**

Gün gibi şuʿle virür çünki sözinüñ güheri

[yk. 96b]Mesīḥī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ne gizlersin ṣaçuñ būyını bizden

Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

Didüm bāde dehān-ı yār içün rāz

Ḫaber ışmarladum aġızdan

Seni özler yürürmüş yollar üzre

Ḫaber ṣorduḳ ṣabāya bulduḳ izden

Pīşmāndur meger zühdine ṣūfī

Ki ḳaldırmaz yaşun buçaḳda dizden

Raḳībe bilmezüz n'etdüle **Mesīḥī***

Ki ayrılmaz hīç anuñ gözi bizden

Mesīḥī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdiṯ

Gelesin bezme sāḳī ola ṣāliṯ

Ḥadīṯ-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ

Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādiṯ

Ayrılmaz sīneden fikri raḳībüñ

Gelür kāfir cehennem içre lābiṯ

Lebüñçün eksik olmaz cengimüz hīç

Ki ekṣer meydurur ġavġāya bāʿiṣ

Mesīḥīḳaldı uş bir post bir dost

Ölicek üstüḫ̆ānun ala vāriṣ

[yk. 97a]Zaʿferānī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

O da yaḳsa yiridür āhum cihān gülzārını

Bülbül-i şūrīde ḥālüñ diñlemez gülzārını

Mār-i zülfüñ geydüp yüzden beni bīmār ider

Ol ṭabīb-i cān u dil görmez gelüp bīmārını

Yār benüm baḳmaz ṣalar yārüm bugüne yarına

Ol ḳıyāmet bī-vefā añmaz dirīġā yārini

Ẕerre çekilmez gözüme ḥāk-pāyuñ var iken

Ḫ̆āce-i ʿālem baña ʿarż itse dünyā mālını

Mā-cerā-yı çeşmüni yazmaġa başum sürḫ̆ idüp

Zaʿferānī kāġıd itmişdür sehī ruḫ̆sārını

Āhī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ayru düşdüm dostlar ol serv-i nāzumdan benüm

Rūzgār ayırdı serv-i ser-firāzumdan benüm

Milket-i ḥüsnüñ metāʿın baña ʿarż itmeñ ki hīç

Yūsuf-ı Mışrı daḫı aġmaz terāzūmdan benüm

Nice kim ṭūl-i emeller çekdüm ol kākülde ben

Ḳılca ḥāṣıl bulmadum ʿömr-i dırāzumdan benüm

Tūtiyā ile izüñ tozını bir görmek şehā

Ḥāşa-li'llāh işbu çeşm-i pāk-bāzumdan benüm

Ḳıṣṣa-i Ferhād ü Mecnūn kim oḳurlar Āhiyā

Bir varaḳdur defter-i ʿaşḳ-ı mecāzumdan benüm

[yk. 97b]Ḥayretī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Bahār irişdi cām içmek gerekdür

Şarāb-ı laʿl-i ḳām içmek gerekdür

Geçüp aġ u ḳarasından cihānuñ

Oturup ṣubḥ u şām içmek gerekdür

Hele eksiklinüñ añladıġı bu

Bu eyyāmı tamām içmek gerekdür

Dilerseñ kim olasın ġamdan āzād

Müdām içmek müdām içmek gerekdür

Bugünlerde hemīşe **Ḥayretī** vār

Olup rüsvā-yı ʿāmm içmek gerekdür

Behişti

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Çünki taḳdīr-i ezel her ne ise olsa gerek

Ben senüñ tīr-i cefāña ṭururam n'olsa gerek

Tāzelükde beni ḥüsnüñden ıraġ eyleme kim

Güli bu gülşenüñ ey ġonçe-dehen ṣolsa gerek

Leb-i mey-gūnda görüp ḫaṭṭ-ı ġubāruñ bildüm

Dīde peymānesine ḫāk-i fenā ṭolsa gerek

İtdügüm fikr-i viṣālüñdür umaram ki irem[154]

Çünki ʿālemde kişi itdügini bulsa gerek

Ey **Behişt̄i** bu cihāndan gidecek rūz-ı bahār

Lāle ḳan aġlasa sünbül ṣaçını yolsa gerek

[yk. 98a]Nehār̄i

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Müjeñ ʿıyd irdi ḳurbān istemez mi

Elüñ ḥınnā içün ḳan istemez mi

Viṣālüñ istesem şāhā ʿaceb mi

Begünden bende iḥsān istemez mi

Temennā eyler isem būse senden

ʿAceb midür beden cān istemez mi

Lebüñ devr itse ṭañ mı Ḫıżr ḫaṭṭuñ

Sikender āb-ı ḥayvān istemez mi

[154]Divânda ‘‘bulam’’ şeklinde yazılmış. Yaşar Aydemir, *Ramazan Behiştî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı/E-Kitap, Ankara, 2018), 247.

Nehārī gün yüzüñ görmek dilermiş

Be mü᾽min nūr-ı īmān istemez mi

Raḥmī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dīde-i ʿuşşāḳ ile ruḫsārını görmez raḳīb

Çeşm-i nā-bīnā bulur mı gün cemālüñden naṣīb

Derd-i ʿaşḳundan nigāruñ her kim olmış ḫaste-dil

Ḥāne-i bīmārda aña ʿilāc itmez ṭabīb

Āsitānında yüzüm ḥāk eyledüm her vech ile

Tek ḳadem başşun cemālün ʿarża ḳılsun ol ḥabīb

Bāġ-ı ḥüsnüñde temāşa ile ol servüñ müdām

Lāleler güller açılmışdur zenaḥdānunda sīb

Dār-ı zülfün gözleyüp Manṣūr-vār olmaḳ eger

Göz göre bu Raḥmīni görmeñ diler boynında lebīb

[yk. 98b]Ḫayālī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āyine ḥüsnüñe ḳul olsun ṣafāsı var ise

Şāne çeksün zülfüñüñ biñ biñ cefāsı var ise

ʿĀşıḳa olsun iki dünyā temennāsı ḥarām

Nice ʿālemler deger bir Muṣṭafāsı var ise

Öykinür şekker lebüñe āyine ruḫsāruña

Bī-edebdür ḳanda kim bir aşılāsı var ise

Āsitin-efşān semāʿ itmek ne ḫoşdur āhda

Gerdenünde Ḥaḳ rıżāsından ridāsı var ise

Ey **Ḫayālī** bir oñulmaz derd-i bī-derd olmadur

Çāre yoḳ bu derde her derdüñ devāsı var ise

Firāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gülşen-i ʿālemde bu sırra irişmez hīç kes

Zāġlar āzāde bülbül giriftār-ı ḳafes

Kebk beḳādan nāledür ancaḳ naṣībi bülbülüñ

Dāmenüñ ol serv-i gül-ruḫsāruñ olmış ḫār ü ḫas

Y... nev-resüm ey perī ṭañ mı hevā-yı kūyuña

Vaḳt olur kim ādamı Baġdāda iletür heves

Bed-duʿā eylemen İlāhī sensün ʿālemde hīç

Kūyuña varduḳça ʿāşıḳ sen raḳīb eylerse ses

Gül cemālin muṣḥafın göster **Firāḳī** bendeni

Bārı īmānıyla Ḳurʾānıyla gitsün ṣon nefes

[yk. 99a]Ḫayālī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Elüm çekdüm bu deştüñ lālesinden sünbülünden hem

Ferāġum var bu gülzāruñ gülünden bülbülünden hem

Günāhumdan beni pāk eylemezler bir ḳadeḥ meyle

Ḫarābāt-ı muġāna gerçi kim geldüm yolundan hem

Belāsın faḳr ile nefse ḳanāʿat geldi fāriġdür

İşigi itleründen şehlerüñ aṭlas çulundan hem

Dili fāriġ iden bu ḫalḳa ḫalḳa dūd u āhumdan

Perī-peykerlerüñ ḫam-der-ḫam olmış kākülinden hem

Ḫayālī bir gözi açuḳ ser-āmed şāh-bāzem kim

Külāha egmezem baş uçmazem şehler ḳolundan hem

Raḥīmī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ruḫuñ gülzār-ı cennet sebzedür ḫaṭṭ-ı ġubār anda

Açılmış iki nergisdür dü-çeşm pür-ḫumār anda

Ruḫ u zülfüñ ḫayāl itmez ḳulın fikr-i dehānuñda

ʿAdem iḳlīmidür olmaz şehā leyl ü nehār anda

Ṣanma mirʾāt-ıiḳlîm tā ki ḳılayum naẓar ġayra

Ki ṣūret yir görünmez tā ki olsa niksār anda

Cemālüñ gülşen[ün]de ḳoma ẓāhir olmasun ḫaṭṭuñ

Ḫaṭuñ gülzār-ı cennetdür yaraşmaz k'ola ḫār anda

Nezāketle dehānuñdan n'ola bir būseñ aldıysa

Begüm boş yire incitme **Raḥīmīye** var anda

[yk. 99b]Kāmī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Deşt-i belāda nāle-i mey çün kūh diñledi

Feryād idüp cefāsını çāk itdi iñledi

Tebḫāledür felekde görinen degül nücūm

Hicrān şebünde āh-ı seḥerden belüñledi

Gelmez şāda gördi ol ahū-yı vaḥşī

Señ seg-i raḳīb-i seg gibi Allāh ki segledi

Yād itdi anı Yūsuf-ı gül-çehreler meger

Yüzi ḳızup defün yine ḳulaġı çıñladı

Raḥm eyleyüp fiġānum[ı] meclisde **Kāmiyā**

Dostuna döñdi ʿūd debinüp nāy iñledi

Muḥibbī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Şarāb-ı laʿl-i pāyuñdur iden ben beydā-yı şeydā

Ser-zülf-i siyāhuñdur getüren başıma ġavġā

Görelden hāl ... düşdüm küfr-i zülfüñe

Bugün ṣaḥrā-yı miḥnetde benüm Mecnūn gibi rüsvā

Rūz şeb kūh-ı belā içre gözüm yaşı baña her dem

Ġamuñ ʿālemde var olsun ḳomaz bir gün beni tenhā

Leb-i şīrīnüñi gördüm belā ṭaġında Ferhādem

Yoluñda ḳula cān virsem bugün ben bī-ser ü bī-pā

Muḥibbī her gelen gitdi bu ʿālem yine ʿālemdür

Dirīġā dirīġ gitdi eger Cemşīd eger Dārā*

[yk. 100a]Selīfī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Kūh-ı ġamda ider iken dün [ü] gün feryādı

Māder-i dehr ṭoġurmamış idi Ferhādı

Başmadın daḫı ḳadem mekteb[e] her Mecnūn

Sebaḳ-ı ʿaşḳ oḳuyanuñ ben idüm üstādı

Sālik-i rāh-ı maḥabbet olunañ mürşidiyem

Cümle ʿaşḳ ehline ben eylemişem ben[155] irşādı

Ḳanı gönline nigāruñ eşer itmez ḳadem āh

Gerçi kim āteş hem eridür pūlādı*

Ey **Selīfī** reh-i ʿaşḳ idi benüm maṭlūbum

Ḥamdülillāh baña itdi hidāyet Hādī

Yaḥyā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Güzel oldur ki kemāl ehli ola Rūmī ola

Rind ola ḥāliyle mesʾele maʿlūmı ola

Oldur Allāhı severseñ seni sevdüm diyeni

İsterin sevdigümüñ yerince merḳūmı ola

ʿAşḳ bāki sebeb-i rıfʿatıdur Manṣūruñ

Egmek ezel ʿāşıḳı kim laʿnetüñ şūmı ola

Şād olur ʿāşıḳ o ġamdan ki günāhı yoġ iken

Dilde mecrūḥı olanuñ varım meẕmūmı ola

[155]Ben: Metinde “benüm” şeklinde yazılmış.

Ḥūblar serveri bekledigidür ol ẓālim

Aġlama göz anı ki **Yaḥyā** gibi maẓlūmı ola

[yk. 100b]**Ḫayālī**

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Melāmet mülkine mālik olup tā ki ʿalem çekdüm

Selāmet defteri erḳāmına evvel ḳalem çekdüm

Görüp sāġarda ʿaks-i laʿl-i yārı reşkden öldüm

İçince ḳanını anuñ nice derd ü elem çekdüm

Muḥīṭ-i ʿaşḳda ben ol neheng-i sayd-bānum kim

Yedi deryāyı lerzān eyledüm her geh ki çekdüm

İşigüñ itleriyle hem-sifāl oldum bi-ḥamdillāh

Bu zevḳi bulmadum şehlerle herçe cām-ı Cem çekdüm

Ḫayālī kūşe-i meyḫānede bir doġrı yol buldum

Götürdüm ayaġı ʿuzlet diyārına ḳadem çekdüm

Ḥayretī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Añlasa derd-i derūnum baña bir yār olsa

Bilse keyfiyetümi vāḳıf-ı esrār olsa

Nükte-dān olsa söz añlasa ẓarīf olsa güzel

Ḥāl-i dilden hele fi'l-cümle ḫaberdār olsa

Düşse pāyına sürünse yürise sāye gibi

Bir būy-ı serve göñül virse hevādār olsa

Ara yirden ikilik perdelerin refʿ idüben

İttiḥād itse oñat yār ü vefādār olsa

Añlasa bu dil-i dīvānemizi **Ḥayretiyā**

Ġussa vaḳtünde bize mūnis ü ġam-ḫˇār olsa

[yk. 101a] Fiġānī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Dökmege ḳanını ḫalḳuñ müjeñ ḳan-ı al eyler

Bize geldükcçe doḳunmaz geçer ihmāl eyler

Dāne-i ḫāk ile meylüm ṭuyup iblīs raḳīb

Beni Ādem gibi dergāhdan ıżlāl eyler

Ṭoġrılıḳ itdügüm içün midir ol serv-i revān

Sāyeveş yirlere çalar beni pā-māl eyler

Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv-ḳaddi

Yetmiş iki dereden ṣu getürür āl eyler

Gel yüz göster idemez ṭabʿ-ı **Fiġānī** efġān

Gülşenüñ bülbüli faṣl-ı ḫazānı lāl eyler

Ḥayretī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ey bāġ-ı dilde serv-i revānum ʿAlīcigüm

Olsun revān yoluña revānum ʿAlīcigüm

ʿAşḳuñ şarābın içeli olmış durur benüm

Meyḫāneler bucāġı mekānum ʿAlīcigüm

Yaḳma beni firāḳ odına tā ki irmeye

Eyvān-ı şāh-ı ḥüsne dehānum ʿAlīcigüm

Eşküm yetīmi çıḳsa gözümden ʿaceb midür

Fāş itdi cümle zār-ı nihānum ʿAlīcigüm

Sensün sebeb ḥayātına dirse ʿaceb midür

Bī-çāre **Ḥayretī** saña cānum ʿAlīcigüm

[yk. 101b]Muḥibbī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Nār-ı ġamda naẓar iden kişiye tāb tenüme

Didi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme

Bülbül-i cān iremez gülşen-i şādīye velī

Ḳanda kim ḫār u ġam olsa ilişür dāmenüme

Ḥaşre dek raḳṣ uram ey dilber alup başum ele

Tīġ-i cān-baḫşuñ eger ire benüm gerdenüme

Ser-i kūyunda ḳılam ḳaddümi yā āhumı yiter

Tā ki zāġ-ı raḳīb uġramaya gülşenüme**

Ey Muḥibbī dime aġyāra sen yār ṣaḳın

Ne içün beñzede dürüst mi düşmenüme

Hātifī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Tīġ-i devrān boyadı ḳana beni

Cevr-i cānān ṭoyurdı cāna beni

Bilmezem fürḳatüñe n’itdüm ki

Ḳodı ġam içre cāvidāne beni

Gözlerüñ itdi ey kemān-ebrū

Ġamzeñ oḳlarına nişāne beni

Ne içün ḳulluġa ḳabūl itmez

O şeh-i ḥüsn-i rāygāne beni

Yüz urup ayaġına düşdükçe

Aldum alup atar tīr-bāne beni

Baḥr-ı ġamda kenāre ümīd ḳaçsa

Mevc-i ʿaşḳuñ ṣalar miyāna beni

Hātifī bir ḳul ider ādemi yoḳ

O şehenşāh-ı kāmurāna beni

[yk. 102a]Mesīḥī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām

Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı helāl olmaḳ düşer

Bilmezüz ḥūn-ı ṣurāḫīyi neden olmış ḥarām

Göz göre eksüklük idüp öykünelden yüzüñe

Māh-ı bedri dir gören olmış bunuñ işi tamām

Ḫˇān-ı vaṣluñda yidür söyletmek isterseñ beni

Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

Kim degül āh-ı **Mesīḥī** rāh-ı kūy-ı yārda

Kaʿbe yoluñda belüñ eksik degüldür bād-ı sām

Ḥayretī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

İçelüm içelüm müdām içelüm

Hīç ayılmayalum müdām içelüm

Nice bir yiyelüm zamāne ġamın

Ṭurmayalum ʿale’d-devām içelüm

Var müṣelleṣ saña helāl olsun

Ṣūfī ḳo bize mey-i ḥarām içelüm

Baña çig pişmiş añmañuz ʿaraḳı

Puḥteyüz biz şarāb içelüm

Sözi ey **Ḥayretī** uzatmayalum

İçelüm ḥāṣıl-ı kelām içelüm

[yk. 102b]Mesīḥī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma

Oḳur mıydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme ḥüccet ḳoyup didi

Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-i ʿanber-feşānuma

Ben ölicek ḳapuñda cenāzem götürme

Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫ̌ānuma

Bir adım itdüm iki cihānuñ mesāfesin

Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

Ol gül-ʿiẕārı gördi **Mesīḥī** sözin didi

Hüsnetṭabʿ-ı bülbül-i ʿarş-ı āşyānuma*

İsḥāḳ

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Gel ey ġam göñlümi ḳılma mükedder

Ne virdüñ alımazsın hey birāder

Lebüñe ḳand ezildügi ġażabdan

Daḫı pālūdenüñ endāmı ditrer

Cihānda Kaʿbe-i kūy-ı niyāza

Ṭarīḳinden erenlerdür erenler

Lebüñ vaṣfıyla şiʿr-i ābdārum

Güzeller eylesün ṣu gibi ezber

Güzelsüz hīç olabilür mi **İsḥāḳ**

Birisin gerü sevmişdür muḳadder

[yk. 103a]Selmānī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Tedāvī-persitem görinmezsün

Beni ḫāk itdi ġam görinmezsün

Ne belāydı görmişem evvel

Şimdi hā gözlerüm görinmezsün

Ḳuduzluġumuñ firāḳı ile

Gördüm biñ elem görinmezsün

Gözüm girmez oldı gözime

Ṭoldı dem birle nem görinmezsün

Gel efendi esirge **Selmānī**

Oldı hicrüñle ḫam görinmezsün

Hilālī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Dil lebüñden senüñ şarāb ister

Ḫastedür derdine cevāb ister

Ġamze-i dil-figārı dildāruñ

Ḥāne-i göñlümi ḫarāb ister

Çeşm-i mesti şarāb-ı nāz[156] içmiş

Dil bir yandan kebāb ister

Cān virürdük görince peykānuñ

Ḫaste-i teşne-dildür āb ister

Ey **Hilālī** yitişdi bezm-i bahār

Devr-i güldür göñül şarāb ister

[yk. 103b]Fevrī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Meyl idelden dāne-i ḫāl-i ruḫ-ı rengīnüñe

Murġ-ı dil ṭutuldı dām-ı kākül-i müşgīnüñe

Pehlevānlar tîr[i] mermerden giçer ey ḳaşı yā

Āh dil niçün eṣer itmez dil-i sengīnüñe

[156]Divânda ‘‘nāb’’ şeklinde yazılmış. Bahri Yağmur, *Hilâlî Dîvânı*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998, 92.

Ṭurmaya bend itseler ḫuld-ı berīn içre göñül

Mesken olsa cennet-i kūyuñda ben miskīnüñe

Kūh-ı ġamda yoġ iken Ferhād-ı bī-dilden nişān

Ḥusrevā cān virmeseydüm ben leb-i Şīrīnüñe

Fürḳat-i zülf-i ruḫuñla **Fevrīyi** itdüñ helāk

Atdün ey kāfir Müselmānsın düşer mi dīnüñe

Fiġānī

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

Gel tîr-i hecrle ḥaḳḳa cān-ı tenden ey peri*

Çıḳmaz göñülden ölmek ile ġamzeñ oḳları

Gökler yüzine çekmege zencīr dizdirür

Ṣanmañ şerāredür ki ṣaçar āhum ejderi

Jūlīde-mū başumda siyeh şemle vir baña

Ṣanmañ şerāredür ki ṣaçar āhum ejderi

Vāy ki süründi aşaġı yuḳarı göyñüm

Cārūb olup süpürmege dergāh-ı dilberi

Gāv-i raḳībi yutup atup itmege helāk

Oldı **Fiġānī** pīşe-i ʿaşḳuñ ġażanferi

[yk. 104a]**Revānī**

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Begüm sen mülk-i ḥüsne pādişāhsın

Güneş ruḫsārsın zerrīn ḳabāsın

Firengī al aṭlasdur mey-i nāb

Ne ḳıymet aña hīç ṣormaḳ şırāsın

Ḳadeḥler gibi ḳanlar yutmayınca

Bu devrānuñ kişi sürmez ṣafāsın

Raḳībā aġlamaḳdan fāʾideñ ne

Yidi deryā yumaz yüzüñ ḳarasın[157]

Eger dirseñ ki ber-ḫudār olasın

Revānī duʿāsın al duʿāsın

[157]Divânda ‘‘Rakīb aglamag ile yüz agartmaz / Yidi deryā yumaz çün yüz karasın’’ şeklinde yazılmıştır. Avşar, *Revânî Dîvânı*, 337.

Şemʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Sen itdüñ baña şāhum ẓulm ü bīdār

Efendüm yine senden saña feryād

Nice miskīnlerüñ ʿömrüm ʿibādı

Ser-i zülfüñ ucundan oldı bir yād

İremez Sidre ḳaddüñ pāyesine

Eger olursa Ṭūbā serv ü şimşād

ʿAceb ḥālet degül mi ʿaşḳ-ı Şīrīn

İder Ḫusrevleri yolında Ferhād

Vefā ṭaşıyla yanmazsa eger yār

Dil-i vīrānenüñ olmaz **Şemʿī** ābād

[yk. 104b]Yaḥyā

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Dār-ı dünyā deli gönlüm gibi vīrān olsa

Ne cihān olsa [ne] cān olsa ne hicrān olsa

Ḳaşuñı sevdigümi sevse ḳomaḳ ḫāḳ-ı cihān

Sözümüz cümle hemān ḳıṣṣa-i cānān olsa

Bir demür dağı boynına almaḳ gibidür

Her kişi ʿāşıḳ olurdı eger āsān olsa

Şādmānum ġam-ı yār ile soyumuz yoḳdur

Bir gedā cümle cihān mülkine sulṭān olsa

Cān atar ḳarşu çıḳar ʿizzet ider ey Yaḥyā

Ḫançer-i dilber ile çaḳışur cān olsa

Faḳīrī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ferhād ḳodı sikke-i seng-i mezārımuz

Mecnūn ʿaceb mi olsa bezm-i türbedārımuz

Ḫāk olmışuz yoluñda senüñ n’ola bād-ı ṣubḥ

Biñ eziyetle baş da götürse ġubārımuz

Müstaġraḳ oldı baḥr-ı ġama fülk-i dil şehā

Gör ṭāliʿī ki işlemedi rūzgārımuz

Mecnūn ʿaşḳa doymadı Ferhād virdi ḫāk

Derdā cihānda ḳalmadı bir ġam-küsārımuz

Mecnūna çıḳdı silsilemüz ʿaşḳ ucunda kim

Oldur **Faḳīrī** pīrimüz [ü] iḫtiyārımuz

[yk. 105a]**Ḫayālī**

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Dil ġamzeñ oḳını izāya ḳodum

Ḳomadum cānumı belāya ḳodum

Gözümi yollaruñda ey meh-rū

Ḫāk-i pāyuñla merḥabāya ḳodum

Ṭutsun vehm raḳībi öldürsüñ

Sīm-i eşkümi ḳan-behāya ḳodum

Fürḳatüñden benüm ne derdüm var

Ḫayāl-i lebüñ devāya ḳodum

Elüm irmez saña gücüm yitmez

Ey felek ben seni **Ḫudāya** ḳodum

Aḥmedī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Lebüñden leẕẕet ister sekr-nāb

Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda

Aña rişte-i cānumdur ıṭnāb

Lebüñ şeftālüsinüñ ḥasretünden

Gözüm dāmāna ṭoldurdı ʿ ināyet

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ

Cemāʿat çoḳluġundan iki miḥrāb

Viṣālüñ cevherin yād itme **Aḥmed**

Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

[yk. 105b]Āhī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Câme-i şīrīn ile bir ser-bülendüm var idi

Sāyesinde şāh itdüm bir beg efendüm var idi

Dāmenümde beslerüm kendü ciger-güşem gibi

Eşk dirler adına bir şeh-levendüm var idi

Uçdı elden altun üsküfli güzel şāhīn gibi

Bir kebūter sīneli şeh-bāz efendüm var idi

N’idelüm irgürmedüñ cān-bāz-ı cānı zülfüñe

Ḳıl ḳalemle yazıcaḳ bir ince bendüm var idi

Ey baña tañrı selāmın virmeyen bir gün ola

Diyesin Āhī gibi bir derdmendüm var idi

Ḥayretī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ben senüñ ṣādıḳ ḳuluñam şāh ḥaḳḳıçün begüm

İşigüñ terk itmezem Allāh ḥaḳḳıçün begüm

Āsitān-ı devletüñde sürme ben dervīşüñi

İtme maḥrūm ol yüce dergāh ḥaḳḳıçün begüm

Nev-cevānsın alma āhum ben faḳīrüñ her seḥer

Ehl-i derd itdügi āh u vāh ḥaḳḳıçün begüm

Ẕerrece yolsuzluġum yoḳdur ṭarīḳ-i ʿaşḳda

Bāb-ı Ḥaḳḳa ṭoġrı varan rāh ḥaḳḳıçün begüm

Cevr eliyle yıḳma ġönlüñ **Ḥayretī** bī-çārenüñ

Kaʿbedür vallāh Beytu'llāh ḥaḳḳıçün begüm

[yk. 106a]**Şemʿī**

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Göricek gözüm ol göz ü ḳaşı

Seyr ider cān göziyle naḳḳāşı

İşigüñ ṭaşı ile egleyeyin

Bir iki gün bu oñmadun başı

Ḳara ṭopraḳça ḳıymetüñ yoḳdur

Gerek işigine güher ṭaşı

Gönlümüñ şehri içde dirler

Kimi aġa kimi bölükbaşı

Düşdi ʿaşḳuñ hevāsına **Şemʿī**

Diñmedi diñmesün gözi yaşı

ʿAmrī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Gelen ol şūḫ-ı dil ḳarīb ancaḳ

Gözlerin sevdügüm ḥabīb ancaḳ

Ey dil-i ḫaste gözüñ aç ki iren

Ol Mesīḥā-nefes ṭabīb ancaḳ

Degme göñlüm müyesser olmaz ʿaşḳ

Şükür kim bu da bir naṣīb ancaḳ

Kendüyi bilmez oldı ḫaste göñül

Vaṣl umar olması ḳarīb ancaḳ

ʿAmrīye şefḳat it ki bī-çāre

Kendü ḥālünde bir ġarīb ancaḳ

[yk. 106b]Yaḥyā

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Fikr-i ruḫuñla gözyaşı her demde al olur

Ẕikr-i lebüñle ṭopṭolu ʿazm-i zülāl olur

Ey āfitāb-ı burc-ı şeref-devr eger beni

Devr eyler ise meh gibi cismüm hilāl olur

Cānānı nāz u şīve vü bu cevr ü bu cefā

Ṣadr-ı ṣafāda yār ile ṣadān olur*

...

Künc-i ṣafāda reşk ile işüm melāl olur[158]

Ölmekden özge ḳalmadı Yaḥyā saña maḥāl

Dirlik yüzi saña şimden girü muḥāl olur*

Helākī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ḫaṭṭuñ ġamıyla ʿāşıḳa zülf-i belā yiter

Ḫaddün ayurma cevrüñi ey bī-vefā yiter

Eşküm şarāb ü nāle rebāb vü ciger kebāb

Bezm-i ġam içre baña bu ʿayş u ṣafā yiter

Ey serv-i ḫāk baña oldı başum revān*

[158] Beytin ilk mısraı yok.

İʿlām ü red içün saña bu mā-cera yiter

İgen hevāya yilteme var ey ṣabā benüm

Sevdā-yı zülf dost başumda hevā yiter

Şimdi **Helākī** deşt-i ġam-ı peyk olupdurur

Dīvāneler içünde bulunmaz aña yiter

[yk. 107a]Celīlī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Fürḳate ṣalma şehā cevr ile her laḥẓa beni

Odlara yaḳma igende seni cāndan seveni

Ben nice ṣabr ideyin cevr [ü] cefāña ṣanemā

Ṣabrımuñ silsilesini ṣıdı zülfüñ şikeni

Laʿlüñi her kişi kim nisbet ide cām-ı Ceme

Göreyin ġonçe gibi ḳan ile ṭolsun deheni

Tā ki her cāma cefā itme nāzük tenine

Berg-i gülden gerek ol lāle ruḫuñ pīreheni

Her vefāsız güzele uyma **Celīlī** dir idüm

Sözümi eslemedüñ vāy seni vāy seni

Vaḥīdī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

ʿAcabā yāre n’eyledüñ bilseñ

O cefā-kāre n’eyledüñ bilseñ

Ḳanımuza girer bezme her dem

Laʿl-i dildāre n’eyledüñ bilseñ

Biri rüsvā-yı ʿālem eyledi āh

Nāle vü zāre n’eyledüñ bilseñ

Nāmemüzi bizüm siyāh itdi

Ya bu eşʿāre n’eyledüñ bilseñ

Nālemüz ey **Vaḥīdī** gūş itmez

ʿAcabā yāre n’eyledüñ bilseñ

[yk. 107b]Helākī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Benüm çün sevdügüm bir ġonçe-lebüñdür serv-ḳāmetdür

İgen zībā igen raʿnā igen şūḥ igen āfetdür

Kaçan ʿarż eylese ḳaddin ḳıyāmet ḳoparır ʿuşşāḳ

Muḥaṣṣal ol sehī ḳāmet ḳıyāmetdür ḳıyāmetdür

Şol iki ġamze-i kāfir beni öldürse āḫir*

Murādum bāṭın Ṭāhir Efendi bir şehādetdür

Şarāb içmek güzel sevmek beg ile ḥādiṯ olmadı

Ḳadīmī resmdür ṣūfī ezelden eski ʿādetdür

Dil-i vīrānemi derd ü belādan bulmadum ḥālī

Misāfir ḳonmamaḳ olmaz **Helākī** bu ʿimāretdür

Revānī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Defʿ-i ġam ḳılmaġa ṣūfī bize peymāne gerek

Saña mescid gerek ammā bize mey-ḫāne gerek[159]

Şemʿ-i ruḫsāruña ḳarşu yanalum[160] yaḳılalum

Ḫıdmetüñde güzelüm her kişi pervāne gerek

Ḳullaruñ devlet-i ḥüsnüñde umar būselerüñ

Pādişāh-ı ḥüsn olduñ bize şükrāne gerek

Murġ-i dil degme güzel dāmına düşmez şimdi

Bu cihānda anı ṣayd itmege bir dāne gerek

Sen perī-çihreye ḳul olsa **Revānī** yaraşur

Ḫıdmetüñ itmege anuñ gibi pervāne gerek

[159]Divânda ‘‘Def’-i gam itmege her lahzada peymāne gerek/ Sūfiyā mescidi saña baña meyhāne gerek’’ olarak geçmektedir. Avşar, *Revânî Dîvânı*, 296.
[160] Metinde yazım yanlışı var. ‘’Yabalum’’ yazılmış.

[yk. 108a]Zārī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Ḥāṣılı meylüm cihānda bir şeh-i ḫūbānedür

Ki cemāl-i şemʿüne mihr ile meh pervānedür

Gözleri fikr ü ḫayālīdür beni bīmār iden

Anüñiçün her sözi rindānedür mestānedür

Ḳāniʿ olmaz günde biñ kez vuṣlatına dilberüñ

ʿĀciz oldum dostlar göñlüm ʿaceb dīvānedür

Ḥālümi aġladuġum ʿayb olmasun incitme kim

Bendenüñ ʿarż u niyāzı dāʾimā sultānadur

Ġarḳ olupdur baḥr-ı ʿaşḳa **Zārī**-i şūrīde-ḥāl

Anuñiçün meskeni şeb tā-seḥer mey-hānedür

Kemānī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Ger Hüdā ilete beni mū gibi şaḳ ḳılma

Virmeye hīç ḫalel cism-i żaʿīfim raḳama

Ger sifāl-i seg-i kūyunda içem cürʿasıñ

Baḳmayam āb-ı ḥayāt ile ṭolu cām-ı Ceme

Bulmadum mülk-i vücūd içre nişān-ı dehenüñ

Giderdüm āḫir ... isteyü mülk-i ʿademe

İster iseñ felegeilte niyāzunı melek

Zāhidā secde ḳıl ol ġurre-i ebrū-yı ḫama

Luṭf idüp ayaġuñ öpmege **Kemānī** ḳomaduñ*

Bāri ferş it yüzüni ḳahıra zīr-i ḳademe

[yk. 108b]Nehārī

Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün

Yine varsam ġubār olsam nigāruñ ḫāk-i rāhında

Ḳarınca gibi sürünsem Süleymān bārgāhında

Gerekse mülk-i Çin olsun gerek iḳlīm-i Hind olsun

Benüm göñlüm ḳarār itmez meger zülf-i siyāhında

Eger derd ile āh itsem yanurdı ḳubbesi çerḫüñ

... berḳ sözi var ġarībüñ dūd-ı āhında

Güzel sevmekden ey ṣūfī ṣafā-yı Kaʿbe kesb eyler

Yüri vār ṣanma ʿuşşāḳuñ ṣevābı yoḳ günāhında

Nehārī her seḥer gün kim buña ḳaldura şeb zülfün

Sanurdum bir ḳamer yüzlü ṣaçın gizler külāhında

Şemʿī

Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Aña kim ʿaşḳ işi ola pīşe

Oḳumaḳ yazmaḳ olmaz endīşe

Ne ḳoyarsın ḳulaġına sāḳī

Bezme geldükçe reng alur şīşe

Ne ʿaceb kārgāh olur dünyā

Ḳan yuṭar laʿl-veş n'eyler tīşe

Saña yitmez mi bu kerāmet kim

Pādişehler ḳul oldı dervīşe

Ġam-ı dünyāyile müşevveş olup

Kendüñi virme **Şemʿī** teşvīşe

[yk. 109a]Firāḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Merḥabā itmezsüñ ey serv-i gül-endāmum benüm

Bir ulu mātem idersin kiçi pīrāmum benüm

Pul pul etdüñ dāġ-ı hicrān ile çeşmüm āh kim

Geçmedi yanında bir pūla biñ berāmum benüm

Bābuña bir dem yüzüñ göster be cān virdüm hemān

Ḳalmadı bir dem daḫı ʿālemde ārāmum benüm

Ey Memi hīç sen baña vaṣluñ günin göstermedüñ

Hep şeb-i hicrān ile geçürdüñ eyyāmum benüm

Degme fürḳat-nāmeler ʿarż itmez aḥvālüm saña

Ben **Firāḳīyem** igen çoḳdur ser-encāmum benüm

Ṣafāyī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Şehā bir dilber-i nā-mihribānsın

İgen bir şīve fettān-ı cihānsın

Ḳıyāmetsin ḳıyāmet ḳoparırsın

Meger kim fitne-i āḫir zamānsın

Ḳırup bülbüllerüñ zāġ ile olma

Revā mıdur ki bir Ḫoş gülsitānsın

İgende almaġıl uşşāḳuñ āhın

Eyā pīr olası tāze cevānsın

Bugün sulṭān-ı ʿālem çāker gider

Göñül taḫtında şāh-ı kām-rānsın

Ṣafāyī derd ile Ferhāduñ oldı

Ki sen kim Ḫüsrev-işīrīn-zebānsın

[yk. 109b]Şemʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Ne ḫoş cādūdur ol zülf-i muʿanber

İdinmiş māhı bālīn mihri pister

Ṭolanmış ḳaddüñe zülf-i dırāzuñ

Benüm ʿömrüm nitekim serve[161] ejder

Nedendür mā-cerā-yı eşk-i çeşmüm

Ola yanuñda ḳan ile ber-ā-ber

Çeküben Ẕülfiḳār-ıġamzesini

Göñüllere mülkini feṯḥ itdi Ḥayder

Yüri cām iç lebi yādınaŞemʿī

Kim aña teşne-dildür āb-ı Kevṯer

Şemsī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gün yüzüñ gördükçe ey mihr gözümden yaş çıḳar

Şuʿle-i sūz-ı derūnumdan göge āteş çıḳar

Çıḳmadı peykānlaruñ bu sīne-i mecrūḥdan

Tīrüñ ucundan benüm baġrumda her dem beş çıḳar

Her kime kim dil virüp vaṣlun idersem ārzū

Āh kim baḫt-ı siyāhum gibi bir ser-keş çıḳar

[161]Divânda serde olarak geçiyor. Karavelioğlu, *Şem'î Dîvânı*, 160.

Ḥuccetinden yirlere olur ber-ā-ber āfitāb

Āsitānından ḳaçan gün gibi ol mehveş çıḳar

Şemsiyā āhuñ senüñ ol māha teʾs̄īr eylemez

Gerçi kim sūz-ı dīkden göge āteş çıḳar

[yk. 110a]**Selāmī**

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Ey bād-ı ṣabā benden o cānāna ḫaber vir

Ben bendesinüñ ḥālini sulṭāna ḫaber vir

Ben derde düşem eyle yürüye ṣaġ u selāmet

Ḥikmet ne dürür Ḥażret-i Loḳmāna ḫaber vir

Yaʿḳūb gibi beyt-i ḥazende ḳalup efġān

Zār olduġumı Yūsuf-ı Kenʿāna ḫaber vir

Ne çekdügüni hecr ile bu mūr-ı żaʿīfüñ

Ol ḥüsn serīrinde Süleymāna ḫaber vir

Bī-çāre **Selāmī** reh olan ḥālet-i ʿaşḳuñ

Binde birini ḳāyilüm ol cāna ḫaber vir

Fiġānī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

Güneş yüzi kim ḫāʾil zülf-i perçem

Şeb-i ẓulmet baña nev-rūz-ı ḫurrem

Aġardı aġlamaḳdan çeşm-i encüm

Görinmez olalı ḫūrşīd-i ʿālem

Görinen her gice ṣanmañ kevākib

Felek nilüferin zeyn itdi şebnem

Felek dām-ı ḥavādiṯ dāne kevākib*

Ṣaḳın ʿaḳluñ hümāsın andan ādem

ʿAlāyıḳdan mücerred ol **Fiġānī**

Yerüñ gök ola çün ʿĪsā ibn Meryem

[yk. 110b]Revānī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Öykündügiçün leblerüñe sehv ile mercān

Bir pāre od oldı[162] ḳaḳıyup laʿl-i Bedaḫşān

Ḥükminde durur ḥüsn ili sulṭānları yārüñ

Ṭuġrā ḳaşı virdi aña bu vech ile ʿunvān

Kūyuña varup ʿıyd-ı viṣāl istese ʿāşıḳ

Dirler güzelüm geldi yine tekyeye ḳurbān

Sünbüllerüñi gül yüzüñ üstinde dağıtma

Üftādeleri[163] eyleme bi'llāh perīşān

Sen Yūsuf-ı Mıṣra n'olsa ḳul olsa **Revānī**[164]

Her kişi benüm begcegüzüm başına sulṭān

[162]Divânda olmış olarak geçiyor. Avşar, *Revânî Dîvânı,* 342.
[163]Divânda üftādelerüñ olarak geçiyor. Avşar, *Revânî Dîvânı*, 342.
[164] Divânda Sen Yūsuf-ı gül-çihreye kul oldı Revānī olarak geçiyor. Avşar, *Revânî Dîvânı*, 342.

Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Pür olup devr idicek meclis-i mestānı ḳadeḥ

Çerḫ olur ḫalḳa-i rindān meh-i tābānı ḳadeḥ

Felek-i ʿişrete bir aḫter-i ferḫunde iken

Yine mirrīh-sıfat durma döker ḳanı ḳadeḥ

Meclis-i mey ki bedenlerle ḥişār olmışdur

Şehr-i ʿişretdür anuñ āfet-i devrānı ḳadeḥ

Devr-i meclis ki ṣafā cāmiʿinüñ çenberidür

Āb-ı rengīn ile kandīl-i fürūzānı ḳadeḥ

Yaraşur ḫalḳa-i rindāna disem ey **Bākī**

Ḫātem-i Cemdür anuñ laʿl-i Bedaḫşānı ḳadeḥ

[yk. 111a]Naẓmī

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Gelüp ṣafāile bezmüñe ey nigār ḳadeḥ

Müdām ider saña şevḳini āşikār ḳadeḥ

Saña varıncaya dek meclisüñden elden ele

Olur müdām güzel döne döne zār ḳadeḥ

Ṣafā-yı laʿlüñe yārān durur çü meclisde

Bulursa ḥürmet ile n’ola aġyār ḳadeḥ

Anuñla leb-i bülbül olmazdı kimse bezm içre

Añardum olursa laʿlüñden ey nigār ḳadeḥ**

Müdām ayaġumı elden ḳoma yüri **Naẓmī**

Ki bezm-i şevḳ-i ṣafāya olur müdām ḳadeḥ

Ḫayālī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

ʿAşḳ ehli oldurur ki görem diyü yārini

Cānı çıḳınca bekleye kūy-ı nigārını

Mecnūn eline rişte-i maḳṣūd girmedi

Ellerde gördi nāḳa-i Leylī mehārını

Ġam ʿāleminde oldı duhānum sipih-i ʿaşḳ[165]

Bir[166] encümler eyledüm aña āhum şerārını

Mecnūn ġam ile cān virecek āftāb-ı ʿaşḳ

Yerden götürdi ẕerreler idüp ġubārını

Ṭabʿ-ı Ḫayālī maʿnī-i ġayr alup nider

Şeh-bāzdur ki sayd özü eyler şikārını[167]

[yk. 111b]Muḥibbī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gül gibi her ḫāre hem-dem olma ʿunvānuñ ṣaḳın

Büzülür mecmūʿ-ı ḥüsnüñdeki dīvānuñ ṣaḳın

Çerḫ döne elden büt ḥüsnüñe maġrūr olmaġıl

Kim ṣebātı yoḳ derd bu çerḫ-i devrānuñ ṣaḳın

Ḥˇāce-i bāzār-ı ḥüsn olduñ şehā ṣabr itgil

Olmasun ḥüsnüñ metāʿ olan alanuñ ṣaḳın

[165]Divânda ‘‘ʿālemindeoldu duhānum”Metinde “ʿālemde oldı cānum”şeklindedir. Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, 428.
[166] Divânda ‘‘Encümler’’ metinde “Bir encümler” şeklindedir. Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, 428.
[167] Divânda ‘‘sayd özü eyler’’ metinde “özi meydānlar” şeklindedir. Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, 428.

Serv-veş āzāde ol el irmesün dāmānuña

Ġayr ile ṣalınmış ḳadd-i ḥırāmānuñ ṣaḳın

Ey **Muḥibbī** ḳıl duʿā ʿaşḳ ile şeyṭān-ı lāʿīn

Almasun āḫir nefesde ilden īmānuñ ṣaḳın

ʿUlūmī[168]

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿĀşıḳ oldum bir boy-ı serv-i revānı görmedin

Aḳdı cānum ṣu gibi ʿaşḳına anı görmedin

Öge öge göklere çıḳardılar ḫūrşīdveş

Düşdi göñlüm ol meh-i nā-mihribānı görmedin

Leb-ber-leb ola yetīmle bir zamān ola dimiş

Tañrı cānum almasın ben ol zamānı görmedin

Ey baña yārüñ dehānuñdan ṣoran her dem ḫaber

Güç olur bir nesneden virmek şānı görmedin

Ġamzesi tīri ḥāline velī itdüm hedef*

[168] Bu şiir daha önce 80b numaralı varakta geçti.

Ey ʿ**Ulūmī** daḫı ol ḳaşı kemānı görmedin

[yk. 112a]**Bāḳī**

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Bād şol dem ki ġubār-ı reh-i cānān getürür

Naẓar-ı ehl-i dile küḥl-i Ṣıfāhān getürür

Göricek naḳşını ṣūret-ger-i Çīn*[169]

Götürüp ḥāme-ṣıfat parmaġın īmān getürür

Çehresinde leb-i yādıyla gelür dil gūyā

Şarḳdan ḥˇāce gelür laʿl-i Bedaḫşān getürür

Eşk-i ḥasret yüzümüz āl ider añduḳça lebün

Mey-i gül-gūn içelüm beñzümüze ḳan getürür

Zülfi endīşesine varma ṣaḳın ey **Bāḳī**

Anda mecmūʿ-ı ilelden ʿaḳlı perīşān getürür

[169]Divânda ‘’Göricek muʿcize-i naḳşını ṣūret-ger-i Çīn’’olarak geçiyor. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 133.

Hāşimī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Ol laʿl-i mül ki bezme gelüp nūş ider şarāb

Sāḳī o demde cānuma cānlar ḳatar şarāb

Misket şarābı laʿl-i leb-i ḫāldārıdur

Olmaz cihānda ancılayın muʿteber şarāb

Ṣaldı aḳan dürdini baḳup yıḳmaġa ʿaraḳ

İḳlīm-i ʿaḳlı eyledi zīr ü zeber şarāb

Çoḳ ṣu ḳoyardı zāhid-i ḥuşküñ ocaġına

Cānā olaydı laʿl-i lebüñ gibi ter şarāb

Cān ḥicr-i laʿl-i dilber ile ḫastedür müdām

Ey **Hāşimī** çekerse göñül n'ola ger şarāb

[yk. 112b]Ḥayretī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ṭolanup şehr ancaḳ bir dilber-i ʿayyār arar göñlüm

Evin yıḳmaġ içün billāh gören miʿmār arar göñlüm

Söz añlar bir nigār-ı nüktedān ister dil ü cānum

Ġaraż dilber degül bir mūnis ü ġam-ḫˇār arar göñlüm

Begüm her yüzi açılmış gül-i raʿnāya aldanmaz

Henüz yıylanmaduḳ bir ġonçe-i bī-ḫār arar göñlüm

Baḳup her ehrimen-meşreb perīyi ʿaynına almaz

Cihānı geşt idüp bir ādemīce yār arar göñlüm

Yeñi başdan velī olmaḳ diler ey **Ḥayretī** ammā

Ben eski efendüm gibi birāder arar göñlüm

Derūnī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dem-be-dem hicrüñde çeşm-i ḫūn-feşān aġlar bana

Merdümi dil-cū olan bir laḥẓa ḳan aġlar baña

Görinen şebnem gibi degüldür sebze vü her ṣubḥ-dem*

Ol gül-i ḫandān elinden būstān aġlar baña

Dem-be-dem yārān degüldür çerḫ-i gerdūn dökdügi

Bir meh-i nā-mihr elinden āsumān aġlar baña

Ḥasret-i laʿlüñle cān virdügümi işideli

Āb-ı ḥayvān ḳaralar giyüp nihān aġlar baña

Ey **Derūnī** dāġum yoḳ ...alıp yāreler

Ol gözi cāzū elinden her zemān aġlar bana

[yk. 113a]Ġazel

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Var iken kūyuñ ki seyr-i bāġ ʿanḳā bundadur

Cennet evṣafın ider zāhid temāşā bundadur

Ḥūr u kevṯerden mey u maḥbūb ise maḳṣūd eger

ʿAyş u nūş esbābı hem ḫāṭır sahbā bundadur

Mürdeye cānlar bağışlar mecrūḥa ṣıḥḥat lebüñ

Ḥikmet-i Loḳmān u iʿcāz-ı Mesīḥā bundadur

ʿĀkibet kim ser-fürū ḳılmaz gedā o şāhumdan

Bārgāh-ı ʿaşḳa kim aʿlā vü ednā bundadur

Hāy hūy-ı ḥāniḳāh-ı naʿre-i mestān āh

Hep viṣālüñ gencidür maḳṣūd-ı ġavġā bundadur

Bāḳī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Cānān odur ki meyl ide anı görince cān

Esbāb-ı ḥüsni ḥūb ola ammā be-şarṭ-ı ān

Mihmān olınca derd ü ġamuñ dilde mā-ḥażar

İki enār tāneledi çeşm-i ḫūn-feşān

Cānā metāʿ-ı vaṣluña dil müşterī iken

Olmamış idi ʿaşḳ iline kārvān revān

Ceng itmege sitāre-i baḫtumla eyledüm

Bu āh-ı pür-şerārumı bir tīġ-i dür-efşān

Aʿdāya baş egdirmez kimse **Bāḳiyā**

Şemşīr gibi olmayıcaḳ ser-be-ser zebān

[yk. 113b]Derūnī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Āh kim der-mānde ḳaldum derd-i ʿaşḳa yoḳ*

Baḫtum ise yār degüldür yār ise bir bī-vefā

Didüm āḫir vaṣluña bir çāre var mı lā didi

Āh kim kesdi ümīdüm destesin miḳrāṣ ala

ʿAşḳuña ʿuryān olup şol deñlü yaḳdum tāze dāġ

Penbe-i dāġum tenümde ṭutdı bir şekl-i ḳabā

Ḫaṭ degüldür gördügi yüzi ḳarasıdur raḳīb

Baḳduġınca ʿārızuñ mirʿātına ey meh-liḳā

Ey **Derūnī** fürḳat eyyāmında ġamdan bir nefes

Göñlüñi açmaz senüñ illā ki cām-ı pür-ṣafā

Selīḳī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Gel beni öldür hey āfet ḫançer-i yārān ile

Ḳurtulayın günde cānum köz olmaḳdan hicrān ile*

Ḳan daḫı etdümse cānā tīġ-i çeşm ile beni

Ḳanlara ġamdan itme kim ḳanı yumazlar ḳanla*

Tende ger biñ cānum ola saña eylerüm revān

Bendüñ olmalu degül midür senüñ biñ cān ile

Cān virürken tende bulunsa ḫayāl-i ʿārıżuñ

Rıḥlet eylerdüm cihāndan şübhesiz īmān ile

Şuʿle-i āh-ı dilüm baña rūşen dil ile

Ey **Selīḳī** ʿaşḳı iṯbāt itmege bürhān ile

[yk. 114a]Nevʿī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Gün geldügünce sīnede miḥnet-zādedür

Derd ü ġam meger ki sīne-zādedür*

Bildüm o māhı ḳalmadı taʿrīfe iḥtiyāc

Zīrā ki ḥüsni ṭalʿat-ı ḥaddin ziyādedür

Aḥyāne geldi mürdeleri ol Mesīḥ-dem

Girdi semāʿa var ise gönli vefādedür

Devr eyledükçe cāme-i sürḫile fi'l-meṯel

Erbāb-ı ʿaşḳa neşʾe virür cām-ı bādedür

ʿAyb itme ṣūfī ʿāşıḳ-ı dīdār-ı dilberi

Göñli Ḫudāda gerçi gözi māsivādadur

Dem-sāz-ı ʿaşḳ olup dil-i **Nevʿī** hevādadur

Bir ṭavrı ḥūb u naḳşı güzel sādedür ...

Veysī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Göñlüne girmek idi ol büt-i şīrīn-dehenüñ

Ṭaşlar kesmeden ey dil ʿazmini Kūh-kenüñ

Ġonçeveş dögmeñi çöz sīneñi aç gülşende

Çāk ḳıl şevḳ ile pīrāheni yāsemenüñ

Ḳandasın ey gül-i nev-hīz-i gülistān-ı ḥüsn

Yılda ancaḳ görür olduḳ ruḫ-ı zībāñı senüñ

Tek beni sen resen-i dār-ı cefādan ḳurtar*

Minneti boynuma ol turre-i ʿanber-şikenüñ

Veysiyā ġonçeler açıldı ruḫ-ı yār gibi

Ḥayli raʿnālıġı var ḥāṣılı ṣaḥn-ı çemenüñ

[yk. 114b]Aḥmedī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

ʿAşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez

Ḥūblar bī-dādınuñ ḳadrin bilen dād istemez

Öli görmekde laʿlüñ cāne dermāndur velī

ʿĀşıḳ öldürmege ġamzeñ tīġ-i cellād istemez

Ger Ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler

Ḥażret-i Cibrilden ʿaşḳ ehli feryād istemez

Girye vü āh ile ben zülfüñde cān oynayayum

Lā-cerem cān-bāz olan yārān ile yād istemez

Aḥmed idelden temāşā ḥadd-i merḳaduñ vaṣfını*

Bāġ u būstān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

Ṭālīʿī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Öldürmelüdür ʿāleme cānı ṣatanı

Göz göre cihān mülküne cānānı ṣatanı

Ḫayr eylemedi ḥüsn metāʿ ını şatanlar

İşitdigi ol Yūsuf-ı Kenʿ ānı şatanı

Çok eksigi var ʿ Īsā şehr dolarsa

Göklere çıḳarup meh-i tābānı şatanı

Ey sāḳī ne tīz başumıza çıḳdı şarābuñ

Bilsem ayaḳın öper idüm anı şatanı

Didüm yoluña **Ṭāliʿī** virdi ġam aldı

Didi ḳarīni be yüri alanı şatanı

[yk. 115a]Bāḳī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Dilā bezm-i cihānda kimse āḫir pāydār olmaz

Müdām elden ayaġı ḳoma fursat ber-ḳarār olmaz

Ṣaḳın Mecnūnı sanmañ ehl-i ʿaşḳuñ iḫtiyārıdur

Güzel sevmekde zīrā kimse hīç iḫtiyār olmaz

Kenār itsem diyen ol gevheri tākim yem-i ġamdan

Kenāre çıḳmasun zīrā ki gevher der-kenār olmaz

Ne kanlar aglarum hicrinde yāruñ derd-i fürḳatden

ʿAceb bir dem mi vardur çeşm-i pür-ḫūn eşk-bār olmaz

Ol āhūyı saña ṣayd ola ṣanma iltiyāmından

Öñüñce ḳaçar ammā **Bāḳiyā** āhir şikār olmaz

Bāḳī

Mefʿūlü / Mefāʿīlü / Mefāʿīlü / Feʿūlün

Rūşen ola tā işigüñe varmaġa rāhum

Yel mūmlarını yaḳdı gice şuʿle-i āhum

Hem-reng-i peleng itdi beni kūh-ı belāda

Cismümde ser-ā-pā görinen dāġ-ı siyāhum

Luṭf eyle ... ḳullaruña cevri çoġ itme

Āh eylemesün kimesne ẓulm eyleme şāhum

Dildür saña ʿarż itmege aḥvālümi gūyā

Ḳabrümdeki ḫāk üzre biten tāze giyāhum

Bāḳī dile dimez dehr-i denī salṭanatın dil

Yār işiginüñ ḫizmetidür devlet ü cāhum

[yk. 115b]Ḫayālī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Cihān-ārā cihān içindedür arayı bilmezler

Şu māhiler ki deryā içre deryāyı bilmezler[170]

Ḫarābāt ehline dūzaḫ[171] ʿazābın añma ey zāhid

Ki bunlar ibn-i vaḳt oldı ġam-ı ferdāyı bilmezler

Ḫamīde ḳadlerine rişte-i ʿaşḳı ṭaḳup bunlar

Atarlar tīr-i maḳṣūdı nedendür yāyı bilmezler

Şafaḳ-gūn ḳan içinde ṭaġını seyr itse ʿāşıḳlar

Güneşden ẕerre görmezler felekde ayı bilmezler

Ḫayālī faḳr şalına çekenler cism-i ʿuryānı

Anuñla faḫr iderler aṭlas u dībāyı bilmezler

[170]Divânda ‘‘O māhıler ki deryā içredür deryāyi bilmezler’’ olarak geçiyor. Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, 126

[171]Metinde“dūzeh” şeklindedir. Bkz. Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, 126

Yūnus

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Başumı ṭob eyledüm zülfünüñ çevgānına*

Girmişüm mecnūn ṣıfat şol lebinüñ miyānına

Sīmini döndürmezem yiter cefāsından anuñ

Ol kim bir ḳaṭre ḳanum bulaşa peykānına

Yaḳdırur boyın gedānuñ aña lāyıḳ nesnesi

Ki ḳabūl eylerse cānum ḳomuşam ḳurbānına

Gitdi elden iḫtiyārum ḳalmadı ṣabr u ḳarār

Düşeli dīvāne göñlüm şol ḫaṭuñ reyḥānına

Yūnusuñ göñli evine Ḫaḳ tecellī idicek

Cān nedür kim ol ḳurbān derdinüñ dermānına

[yk. 116a]Nevʿī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı ʿālī-şānıyuz cānā

Esīrüñ olalımülk-i ġamuñ sulṭānıyuz cānā*

Beni añlar ġam-ı ʿaşḳuñda bir künc-i ferāġat yoḳ

Bu meydān-ı belānuñ kūy-ı ser-gerdānıyuz cānā

Feraḥdan aġlar daġumdan güler bir özge abdāl

Lebüñle ḫaṭṭıñuñ mest-i mey-i ḫayrānıyuz cānā

Vuḫūş va[h]şetle gündüz misāfir-i kūh-ı ṣaḥrādur

Kilāb bu begüñ şeb-tā-seḥer mihmānıyuz cānā

Ölelden ḫalḳa-i zülfüñle **Nevʿīyi** ser u sāmān

Muḥabbet bezminüñ ser-ḫalḳa-i rindānıyuz cānā

Ḥayretī

Müstefʿilün / Feʿūlün / Müstefʿilün / Feʿūlün

Bī-cān cisme döndüm cānāncıġum yazdum

Bir ḫaste derdmendüm dermāncıġuum yazdum

Ḳullar başına begler gelmese bu muṣībet

Ben bende kemīnem sulṭāncıġum yazdum

Yaʿḳūb-veş gözümden ḳan aḳsun mı

Kenʿān miḥnet içre oġlancıġum yazdum

Dīvāne gönlümi āh añlar idi yāri gāh gāh

Bir ḫāre yazluca dīvāncıġum yazdum

Ey **Ḥayretī** çıḳardum ṣabr u ḳarārum elden

Gūyā ki bir ʿanber-sīm yārāncıġum yazdum

[yk. 116b]Bāḳī

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Biñ mübtelā-yı miḥnetle bir dem öldürür

Dilber mülāyim olmayıcaḳ ādem öldürür

Künc-i viṣāl ṭālibini ejdehā-ṣıfat

Ol ḫalḳa ḫalḳa zülf-i ḫam-ender-ḫam öldürür

Çeşmüñ şu resme ʿāṣıḳı ġamzeñle ḳatl ider

Biz nā-tüvānı tīġ ile ṣāf-ı Rüstem öldürür

Ṭursun yerinde ġamze ṣunar bir cān-sitān

Başdan belālı ʿāṣıḳı ol perçem öldürür

Bāḳī peleng-i kūh-ı ġamuñ pençesindedür

Luṭfuñ meded yetişmez ise bir dem öldürür

Bāḳī

Mefāʿilün / Feʿilātün / Mefāʿilün / Feʿilün

Kemāl-i faẕlile ʿālemde iḫtiyārum yoḳ

Selāmet eylese ʿaşḳuñ cihānda ʿārum yoḳ

Hezār ʿaşḳuñ mertebe ġālibim Ḳaysa

Nihāyet ey ṣanem ol deñlü iştihārum yoḳ

Ḥużūr-ı pīre yetişdüm egerçi her ḳanda

Velī güzelleri sevmekde iḫtiyārum yoḳ

Çemende ġonçe-i dil n'eyle gelsün açılsun

Benüm de sencileyin şūḫ-i gül-ʿizārum yoḳ

ʿAdem diyārına çoḳdan giderdüm ey **Bāḳī**

Şarāb-ı ʿaşḳ ile reftāra iḳtidārum yoḳ

[yk. 117a]Raḥmī

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Baḳsa ummam cihānda çünki bī-niyāz imiş bildüm

Dil-i ʿāşıḳ gibi oldu ḫarāb-ābād imiş bildüm

Virürlerse cihānuñ kişte-zārın ḫaybeye almam

Ne ḥāṣıl hırmen-i ʿömr āḫiri bir yād imiş bildüm

Cihān ālāyişinden dāmenin gülşende pāk itmiş

Ḫarmāndan serv anuñçün dāʾimā āzād imiş bildüm

Ṭarīḳ-i ʿilm-i ʿaşḳuñ gerçi Mecnūn nüktedātıdur

Bu fen içre aña aḳrān olan feryād imiş bildüm

N’ola dil milketin iderse ʿasker-i hicrān*

Ana şeh **Raḥmiyā** bir ẓālim-i bī-dād imiş bildüm

Bāḳī

Müfteʿilün / Mefāʿilün / Müfteʿilün / Mefāʿilün

Gūş senüñ ḫaberlerüñ almaġa olmasa pāremüz

Kāş ḳulaġımuz ḳadar eyleyelerdi pāremüz

Çeşm sitāre gibi biz alacaġa nāẓır olmazuz

Himmetümüz bülenddür ḳaddüñedür naẓārımuz

Bām-ı felekde çalınur nevbet-i iştihārımuz[172]

Ġulġule ṣaldı ʿāleme velvele-i naḳḳārımuz

Dilde ḥırāş-ı ḫār-ı ġam dīde eşk dem-be-dem

ʿArż olınur cenābuña gizlümüz āşikārımuz

Dāġ-ı siyāh-ı sīnemüz örtile mevc-i eşkle

Bir gün ola ki **Bāḳiyā** görmeye kimse ḳaramuz

[yk. 117b]**Şevḳī**

Mefʿūlü / Fāʿilātü / Mefāʿīlü / Fāʿilün

Düşmiş kenārdur ki bu müşk-bār-ı ḫaṭ

Ḫoşdur ṣaḥīfe ḥāşiyesinde ġubār-ı ḫaṭ

Ahsente kilk-i ṣāniʿa kim kimse görmedi

Bu ḥüsn bu leṭāfetle ṣīve-kār-ı ḫaṭ

Ḫaṭṭuñ düşürdi laʿlüñi ufūl ṣunʿ-ı ʿāleme*

Yāḳūta virdi çünki şehā iştihār-ı ḫaṭ

Bārdı duʿā-yı yüzüñ üzere gelen

[172]Divânda ‘’ Nevbet-i iştihādımuz bām-ı felekde çalınur’’ şeklindedir. Küçük, *Bâkî Dîvânı*, 165.

Tesḫīr ider cihānı saña ey nigār-ı ḫaṭ

Ḫaṭṭ-ı nigārdan oḳı ey **Şevḳī** ḥālin

Yoḳdur cihānda bencileyin āşikār-ı ḫaṭ

Bāḳī

Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün

Şöhret-i ḥüsnüñe erbāb-ı suḫendur bāʿiş

Revnaḳ-ı bezm-i güle murġ-i çemendür bāʿiş

Naḫl-ı zībā ile nāzük tenidür meyle sebeb

Ne ḳad-i serv ne sīmā-yı semendür bāʿiş

Girye ḳılsam ʿaceb ḫāk-i rehinden dūram

Hep ġarīb aġlamaġa ḥubb-ı vaṭandur bāʿiş

Perde-i nāleleri çıḳsa Ḥüseynīye n'ola

Dili zār itmege ol vech-i ḥasendür bāʿiş

Ṭūṭī-i leẕẕet-i güftārı giriftār eyler

Derd ü ġam çekmege **Bāḳīye** bu fendür bāʿiş

[yk. 118a]**Maḥżī̄**

Faʿilātün / Faʿilātün / Faʿilātün / Faʿilün

Serv-ḳāmetler ile bezm-i bahār eyleyelüm

Ṣu gibi ṣalınalum seyr-i kenār eyleyelüm

Teng-dil olmayalum gül gibi gel ḫurrem olup

Heves-i ġonçe-leb ü lāle-ʿizrār eyleyelüm

Şemʿ ü pervāne gibi ḫoş bağışup gül-i ṣafā

Ḳamu ehl-i ḥasedüñ seyrini nār eyleyelüm

ʿAzm idüp düşmen-i ġam ... kendümüze

Ḥerem-i gülşen-i zī̄bāyı ḥiṣār eyleyelüm

Tūṭī̄ vü tabʿımuzı söyledelüm gel **Maḥżī̄**

Ḳumrıyı iñledelüm bülbüli zār eyleyelüm

Muḥibbī̄

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

İḫtiyār-ı faḳr iden dergāh-ı sulṭān istemez

Zār u ġamdan ġayrı hergi̇z kendüye nān istemez

Şöyle istiġnā serīrinde oturdı şāh-vār

Ser-be-ser olmaġa heft iḳlīme sulṭān istemez

Şuʿle-i āhı kimüñ kim ʿāleme pertev ṣala

Ẕerreye almaz güni ol māh sulṭān istemez

Sīnesine her ki kesdi naʿl yaḳdı tāze dāġ

Eylemez bāġa naẓar seyr-i gülistān istemez

Ey **Muḥibbī** yār elinden bir ḳadeḥ nūş eyleyen

Ḫıżr elinden ger olursa [āb]-ı ḥayvān istemez

[yk. 118b]Esīrī[173]

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Oḳıyan ʿaşḳuñ kitābın kāmil insāndur

Bu meṣeldür ʿaşḳ ḥālini bilmeyen ḥayvāndur

Her ki geldi ḥāniḳāh-ı ʿāleme abdālveş

Ḳondı göçdi hemān gūyā ki bir mihmāndur*

Tekyegāh-ı ʿālem içre rūz u şeb abdāl-ı dil

[173] Bu şiir 81b numaralı varakta da yer almaktadır.

Ḥaḳ bilür esrār-ı ʿaşḳ ile ḳatı ḫayrāndur

Dutalum ger pādişāhla olduñ cihāna ey gönül

Yüz biñ ʿālem eylesüñ hemān bir āndur**

Ey **Esīrī** ʿārif iseñ añla ʿaşḳuñ ḥālini

Zīra ʿaşḳ didükleri ʿālemde bir sulṭāndur

Ferrūhī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Pādişāhum bendeñiz dīvāna gelmişlerdenüz

Kim mutīʿüz emrüne fermāna gelmişlerdenüz

Sürdü[174] kūyuñdan bizi ey dilber-i Yūsuf-cemāl

Mıṣr-ı ḥüsnüñ görmege Kenʿāna gelmişlerdenüz

Çün ḥüsnüñden dirīġ itme begüm billāh dost

Bir bölük dervīşlerüz iḥsāna gelmişlerdenüz

Ġamzeñ öldürdi dili gel dilberā menʿ itme kim

Ṣormaġa laʿlüñden anı ḳana gelmişlerdenüz

[174] Metinde "sürdüm" şeklinde yazılmış.

Ferrūhīyem ʿālemi geşt eyleyüp rindāne ben

İtlerüñle ḳūyıña seyrāne gelmişlerdenüz

[yk. 119a]Raʿdī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Şöyle cān vir yāre-cism-i nātüvānuñ duymasun

Şöyle ḫāk it çeşmüñ yolunda cānuñ duymasun*

Şöyle rindāne naẓar ḳıl āsitānı delüp

Cāne çeşmüñde çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun*

Uġraduḳca kūy-ı yāre eyle āh u nāleler

Lebiñün āh ü nāleñi āhuñ fiġānuñ duymasun

Ey zebānum virdüñ olsun rūz u şeb hep ẕikir

Şöyle cāy-güsārıdur ammā ki dehānuñ*

Dilde ṣaḳla ṣırr-ı ʿaşḳı **Raʿdiyā** cānuñ gibi

Fāş ider ʿālemde ṣaḳın zebānuñ duymasun

Ḫüsrev

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Yeşiller giydigüñce ṭūṭī-i gūyāya beñzersin

Sīne-pūş olduġuñca kaʿbe-i ʿulyāya beñzersin

Ḳaçan kim nāz ile aḳsa da gīsüñ ey semen-sīmā

Ṣıdḳda ḥāṣıl olmış bir dürr-i yektāya beñzersin

Giyüp egnüne mā'ī câme seyr-i çemen itseñ

Yem-i haḍrāda Hızr gökdeki ʿayyābe beñzersin

Libās-ı sürh ile cānā yeşil ferrāce giydükçe

Ṭarāvet gülşen[in]de ġonçe-i raʿnāya beñzersin

O gül-ruḫsārı vaṣf itdüñ ʿaceb rengin edâlarla

Sözünden **Ḫüsrevā** sen bülbül-i gūyāya beñzersin

[yk. 119b]Yaḥyā

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Nān-ı ḫuşk ile ḳanāʿat gibi bir devlet[175] mi var

Künc-i istiġnā gibi bir kūşe-i rāḥat mı var

Kimden eylersüñ recā kime idersin ilticā

Ḳanı bir ehl-i mürüvvet kimsede himmet mi var

ʿİzzet-i dünyā içün Mecnūnı[176] olmam kimsenüñ

Çekmege bār-ı belā-yı minneti ṭāḳat mi var

Ḫalḳı meftūn eyleyen abāzın dünyā mıdur

Yoḫsa bu şehr içre bir ʿaḳl alıcı āfet mi var[177]

Nice bir sevdā-yı cāh ü nice bir ṭūl-ı emel

Zülf-i dilber gibi ey **Yaḥyā** aña ġāyet mi var[178]

[175]Divânda nimet olarak geçiyor. Kavruk, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*,133.

[176]Divânda memnūnı olarak geçiyor. Kavruk, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*,133.

[177]Divândadördüncü beyit ‘’Her kaçan varsan safā geldün denür her gūşeden/ Varacak pīr-i mugān dergāhıdur minnet mi var’’ şeklindedir. Kavruk, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*,133.

[178]Divânda beşinci beyit‘’Nice demdür sa`y idersin fazl ü dāniş kesbine/ Yohsa Yahyā ma`rifet ashābına ragbet mi var’’ şeklindedir. Kavruk, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*,133.

Nevʿī

Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün

Beni söyletmege bir ġonçe-dehendür bāʿiş

Naẓm-ı eşʿāruma bir dürr-i ʿadendür bāʿiş

Seni görince hevā-yı ḳadüñe māʾil olup

Dökülmez düşlemege ol cāh-ı zeḳandur bāʿiş

Ben nice olmayayın kim senüñ ile cānā

Beni ḫaşr itmemege hep bu bedendür bāʿiş

Müşk-bār eyleyen evṣāf-ı ḫaṭuñdur ḳalemüm

Ṭabīb elfāzıma ol müşk-i Hutendür bāʿiş

Pīrlik żaʿfı cevānlar ġamı bükdi belümüzi

Nevʿiyā bunlara hep meyl-i vaṭandur bāʿiş

[yk. 120a]Riyāżī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Dilde senden gizlü bir derd ü ġam u mihnet mi var

Bir senüñ gibi cihānda çoḳ bilür āfet mi var

Göñlümi al cāna minnetdür didüm cānāneye

Didi biñ nāz ile öldüm aña da minnet mi var

Bir göñül baġlu perīşānlıḳda zülfüñ her tārına

Bu perīşānlıḳda ḫāṭırlarda cemʿiyyet mi var

Ḥˇāce-i dehrüñ degişmem bāliş-i ḫār itse

İşigüñ ṭaşı gibi bir mesned-i ʿizzet mi var

Ey **Riyāżī** n’olsa nāzük düşse sözlerüñ*

Ḳaşları vaṣfı gibi bir kūşe-i rıfʿat mı var

Nevʿī

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Cānda taṣvīr itdüm ol zülf-i perīşānı dürüst

Baġladum bir tār ile bir deste reyḫānı dürüst

Ṣunʿ-ı naḳḳāşı ne naḳş itdi ḫaṭ-ı laʿlüñde kim

Yardı bir kem ẕerreye mühr-i Süleymānı dürüst

Şīve-i reftār-ı ḳaddüñ yazmada dīdār eli

Gerçi Mānī naḳş ider serv-i gülistānı dürüst

Göñlüñe nesne gözüme irse devrāndan şikest

Kim görüpdür ḫāṭır-ı erbāb-ı ʿirfānı dürüst

Nāḳış-ı kāmil-ʻayâr olunsa demdür **Nevʿiyā**

Rez gibi bulduḳ bugün ... sulṭānı dürüst

SONUÇ

Mecmualar derlendiği dönemin sosyal ve kültürel yapısını yansıtması açısından oldukça önemlidir. Boş sayfalara eklenen dipnotlar, tarihi notlar, ilaçlar vb. bunun bir göstergesidir. Çalışmamızda öncelikle mecmualar, şiir ve güfte mecmuaları hakkında ana hatlarıyla bilgi verildikten sonra İran Milli Kütüphanesi'nde kayıtlı 31150 numaralı şiir mecmuasının fizikî ve muhtevâ özellikleri ile metin oluşturulurken izlenen yöntem hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Daha sonra mecmuada yer alan güfte ve şiirlerin transkripsiyon işaretleri ile çevirisi yapılmış ve şiirlerin varsa divânlardaki halleri ile karşılaştırılması yapılmıştır. Şiirlerin çoğu ait olduğu mevcut divânlar ile aynıdır ancak karşılaştırmalar sonucunda mecmua ile divandaki şiirler arasındaki farklar gösterilmiş, yazım-imlâ hataları da tespit edilmiştir. Tüm farklar dipnotlarda gösterilmiştir. Özellikle güftelerde derleyicinin eklediği ve vezne uymayan kısımlar yer almaktadır. Bunlar */** ile belirtilmiştir. Derleyicinin birçok yazım hatası da tespit edilmiştir. Özellikle ب,ت,ز,خ,ن harflerinde hata yapılmıştır. Kelimeler Eski Anadolu Türkçesi ile okunmuştur.

Mecmuada 143 güfte, 219 beyit, 257 gazel, 19 kıtèa, 11 muammâ, Âşık Ömer ve Gevherî'ye ait 31 manzûme, 15 müfred beyit olmak üzere 699 manzûme tespit edilmiştir. Tespit edilen bu manzûmelerin bazıları bestelenebilen manzûmelerdir. Bu manzûmelere 36. varaktan sonra rastlanmamıştır. Eser içerisinde 1 Arapça kıtèa, 11 Farsça kıtèa, 5 Farsça beyit ve 5 Farsça gazel bulunmaktadır.

Çalışma sonucunda söz konusu mecmuada makam ve usuller ve divân şairlerimiz, kullanılan aruz ölçüleri tablolar halinde verilmiştir. Bu tablolarda güfte sayıları ve bulundukları varak numaraları da belirtilmiştir. Bâkî, Hayâlî, Nevèî, Âşık Ömer, Gevherî, Bağdatlı Rûhî, Şeyhülislâm Yahyâ, Hâşimî ve Muhibbî en fazla şiirine yer verilen şairlerdendir. Toplam 21 makamdan oluşturulan güftelerin yer aldığı mecmuada uşşâk, segâh, hüseynî, evc, beyâtî, ısfahân başlıca makamlardandır.

Metin içerisinde 3 tane de nazîre şiir mevcuttur. Burdaki nazîreler bize Râgıp Paşa, Şeyhülislâm Yahyâ ve Sultan Mustafâ'ya aittir ve onların arasında bir etkileşim olduğunu göstermektedir. Ayrıca şiirlerin çoğu âşıkâne tarzda yazılmıştır.

Toplam 668 aruz vezni tespit edilmiş ve bu vezinler her başlığın altına koyu

puntolarla yazılmıştır. 12 şiir/güftenin vezni tespit edilememiştir. Geri kalan 19'u ise hece vezniyle yazılmıştır. Metinde okunamayan yerler ''...'' şeklinde gösterilmiştir. Arapça ve Farsça gûfteler ise dijital haliyle çalışmaya eklenmiştir.

Bunların yanı sıra her mecmua derleyicinin edebi zevkini oluşturduğu için özgün eserlerdir demiştik. Bu çalışmada mevcut mecmuamızın diğer mecmualardan farkı ve hem farklı makamlarla oluşturulan güftelerin hem de farklı nazım biçimleriyle yazılmış manzûmelerin harmanlanarak bir araya getirilmesi göz önünde bulundurularak derleyicinin edebî zevki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunu göz önünde bulundurarak eserde en çok Bâkî'nin, Nevèî'nin, Hayâlî'nin şiirlerinin yer alması, o devirde bu şairlerin şiirlerinin çok beğenildiği; en çok kullanılan aruz vezinlerinin **(Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün – Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün[179])** de dönemin şiir zevkini yansıttığı çıkarımını yapabiliriz. Hem güfte hem şiir derlediği için mûsikî-şinas biri olarak tanımlayabileceğimiz bu derleyicinin 50'den fazla divân şairinin divânına rahat erişebilmiş olması onun şiir zevki ve merakının olduğunu da bize göstermektedir.

Mecmuaya ait bazı görüntüler de tezin ek kısmında verilmiştir.

[179] Tablo 4 s. 20.

KAYNAKÇA

Akkuş Metin; *Nef'î Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2018).

Aksu Orhan; *Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 949 Numaralı Şiir Mecmuası [İnceleme – Metin – Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi(Mestap)'Ne Göre Tasnifi]* (Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022).

Aras İsmail; *Hazîne-i Enderûn-ı Hümâyundan Es-Seyyîd Mîr Mehmed İzzet'in Hayatı ve Güfte Mecmuasının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).

Arslan Mustafa Uğurlu ve Soysal Fikri; (2014), "1774 Tarihli Hâfız Abdülbakî'ye Ait Güfte Mecmuasının İncelenmesi", *Uluslararası Rast Müzikoloji Dergisi,* www.rastmd.com , Erişim Tarihi: 18.05.2022.

Avşar Ziya; *Revânî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2017).

Aydemir Yaşar; *Ramazan Behiştî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2018).

Azap Samet; *Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 11452 Numaralı Şiir Mecmuası(İnceleme-Metin),* (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).

Bardakçı Ramazan;*Bir Şiir Mecmuası ve Divan Şiirinde Mazmun Kavramı*, (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002).

Çetinkaya Ülkü; *Bir Şiir Mecmuası Üzerine İnceleme ve Değerlendirmeler,* Ankara: (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001).

Devellioğlu Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 1999.

Dilçin Cem; *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

Duyar Hidayet; *Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 11452, 12548, 13596 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 13596 Numaralı Mecmuanın Metni*, (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,) 2007.

Elçin Şükrü; "Cönkler ve Mecmualar Üzerine", *Halk Edebiyatı Araştırmaları I*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.

Ergin Sebahat;*Mecmu'atü'l-Eş'ar (İnceleme-Metin)*, (Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010).

Erten Saniye Rukiye; *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (metin-inceleme)*, (Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).

Karaca Oktay Selim; *Hâşimî Dîvânı*, (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995).

Karaköse Saadet; *Nevî-zâde Atâyî Dîvânı,* (E-Kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2017).

Karavelioğlu Murat A; *Şemî Dîvânı (İnceleme - Metin - Tıpkıbasım)*, (Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2014).

Kavruk Hasan; *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlıgı).

Kaya Bayram Ali; *Azmizâde Hâletî Dîvânı* (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlıgı, Ankara, 2017).

Keklik Murat; *Üsküplü İshak Çelebi Divanı*, (Doktora Tezi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014).

Korkmaz Harun; *Türk Musiki Kaynağının Tarihi Olarak Güfte Mecmuaları*, (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021).

Kut Günay; *"Mecmua", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi(Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1986) .

Küçük Sabahattin; *Bâkî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı).

Levend Agâh Sırrı; *Türk Edebiyatı Tarihi*, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014).

Mestap, ''Mecmualar ve Cönkler Hakkında Genel Bilgiler'', erişim: 5 Ağustos 2022, https://mestap.com/mecmualar-ve-conkler-hakkinda-genel-bilgiler%e2%80%8b/

Özcan İsmail Hakkı; Güfte, *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, (Ankara, TDV Yayınları, 1993).

Saraç Mehmet A. Yekta; *Emrî Dîvânı*, (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara), erişim: 12 Nisan 2022, https://www.fikriyat.com/ekitap/detay/emr-dvni/236

TARLAN Ali Nihat; *Hayâlî Bey Dîvânı*, (İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1945).

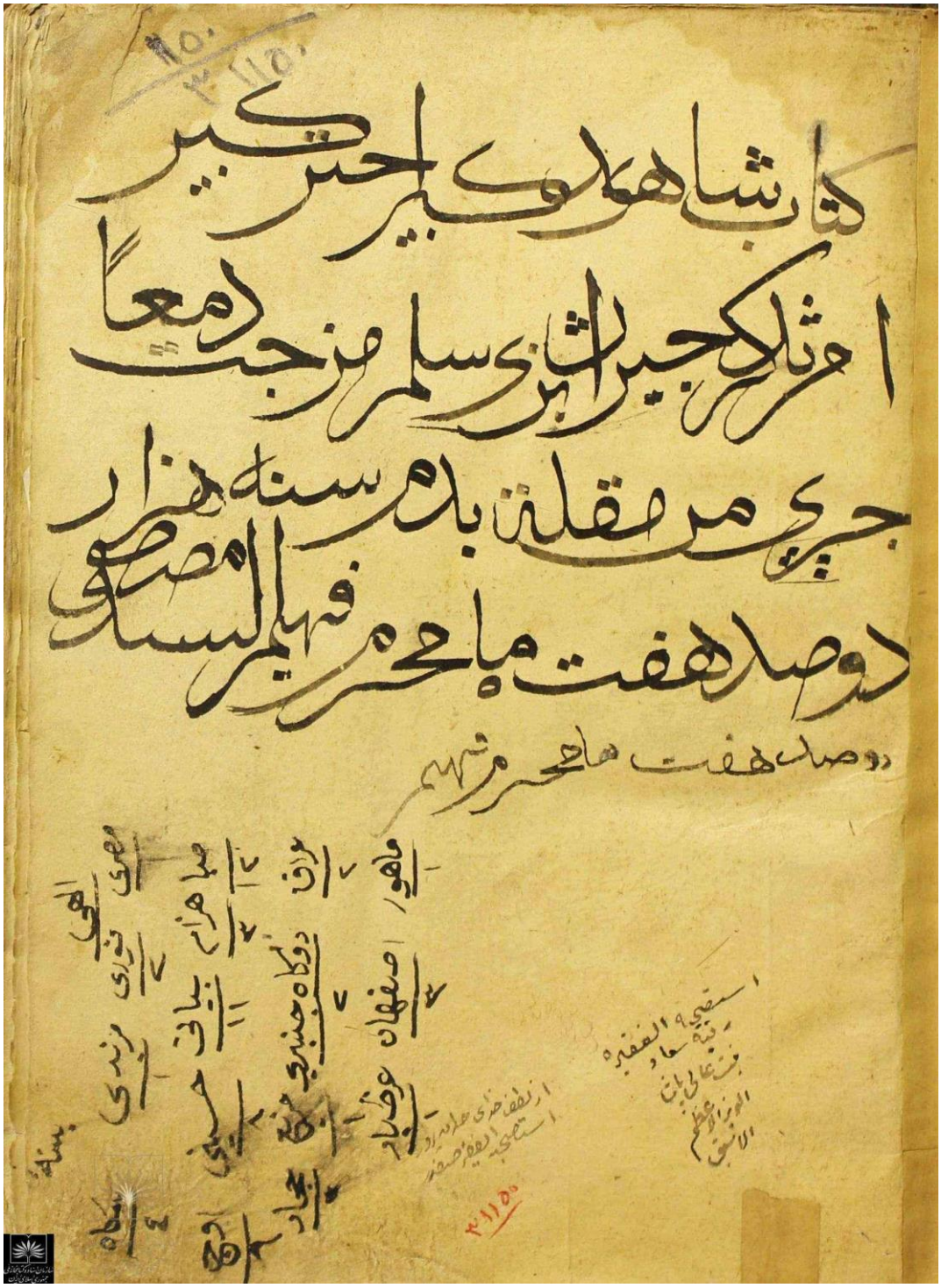
Tarlan Ali Nihat; *Necâtî Dîvânı - Gazel Kısmı*, OTAP, 1963.

Uzun Mustafa İsmet; Mecmua, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (Ankara, TDV Yayınları, 2003).

Yağmur Bahri; *Hilâlî Dîvânı (İnceleme - Metin)*, (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998).

EKLER

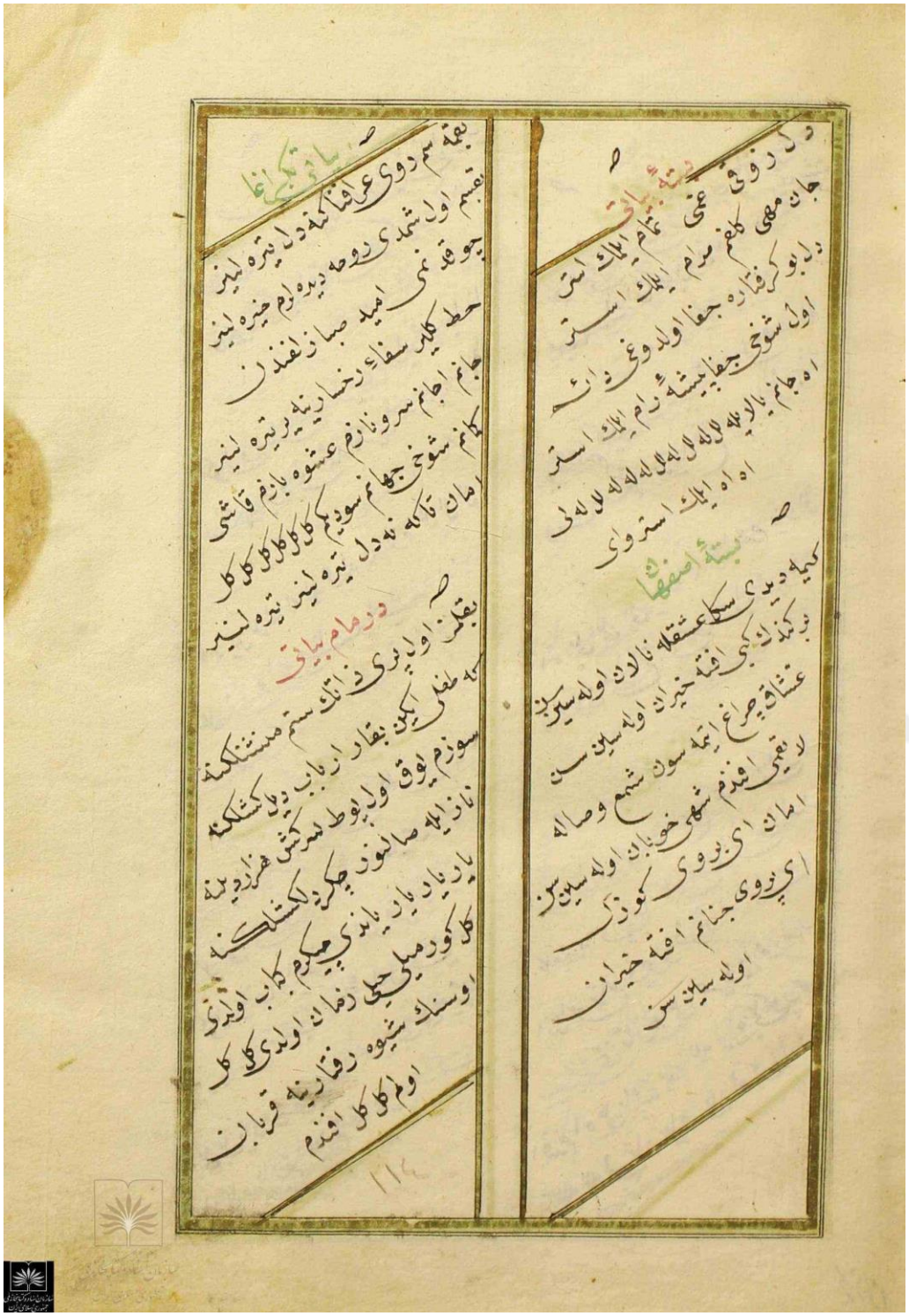
Ek-1: Mecmuanın Fihrist Kısmı ve Not Edilen Makamlar

Ek-2: 2b Numaralı Varaktaki İlâhiler

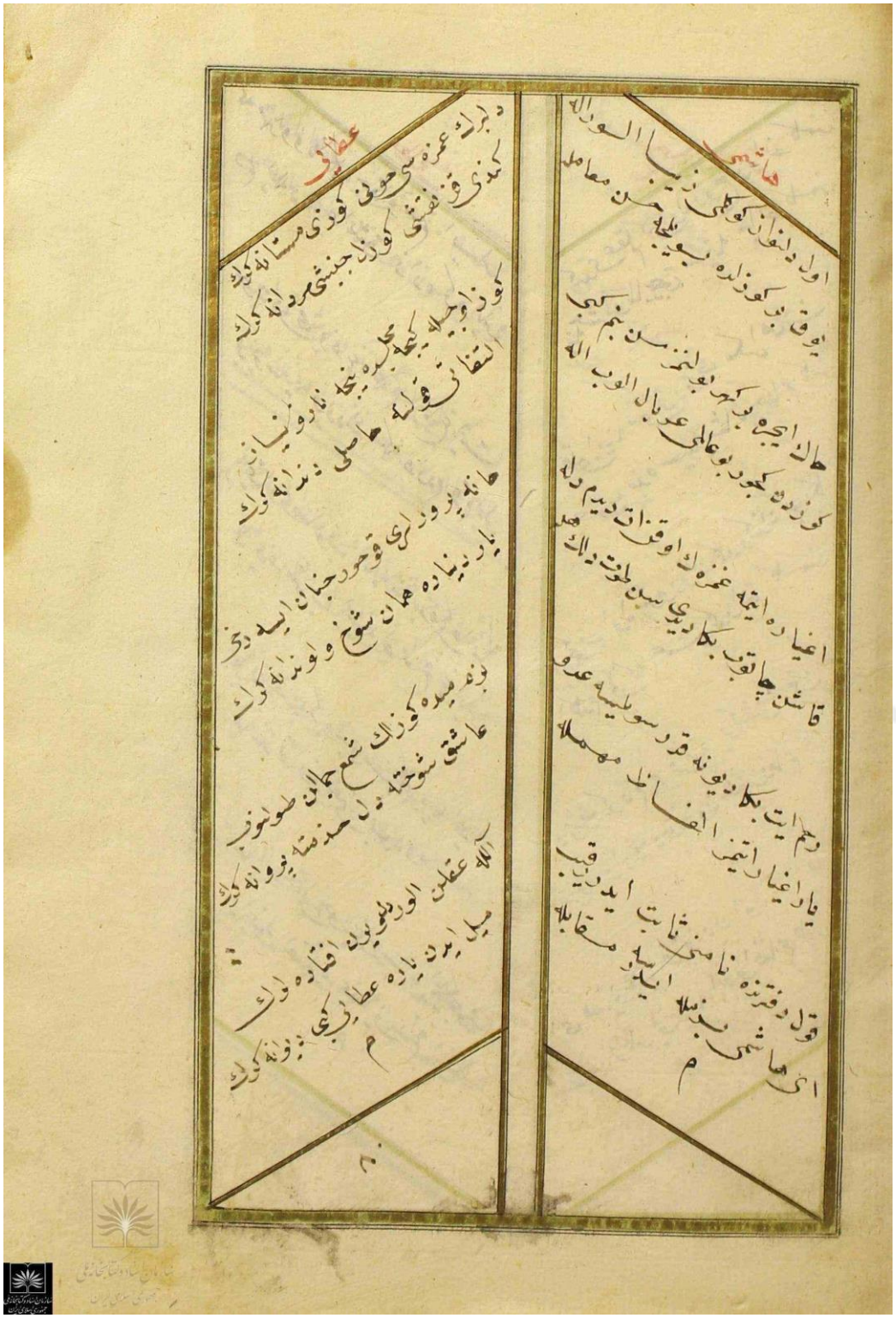
Ek-3: 7a Numaralı Varakta Yer Alan Güfteler

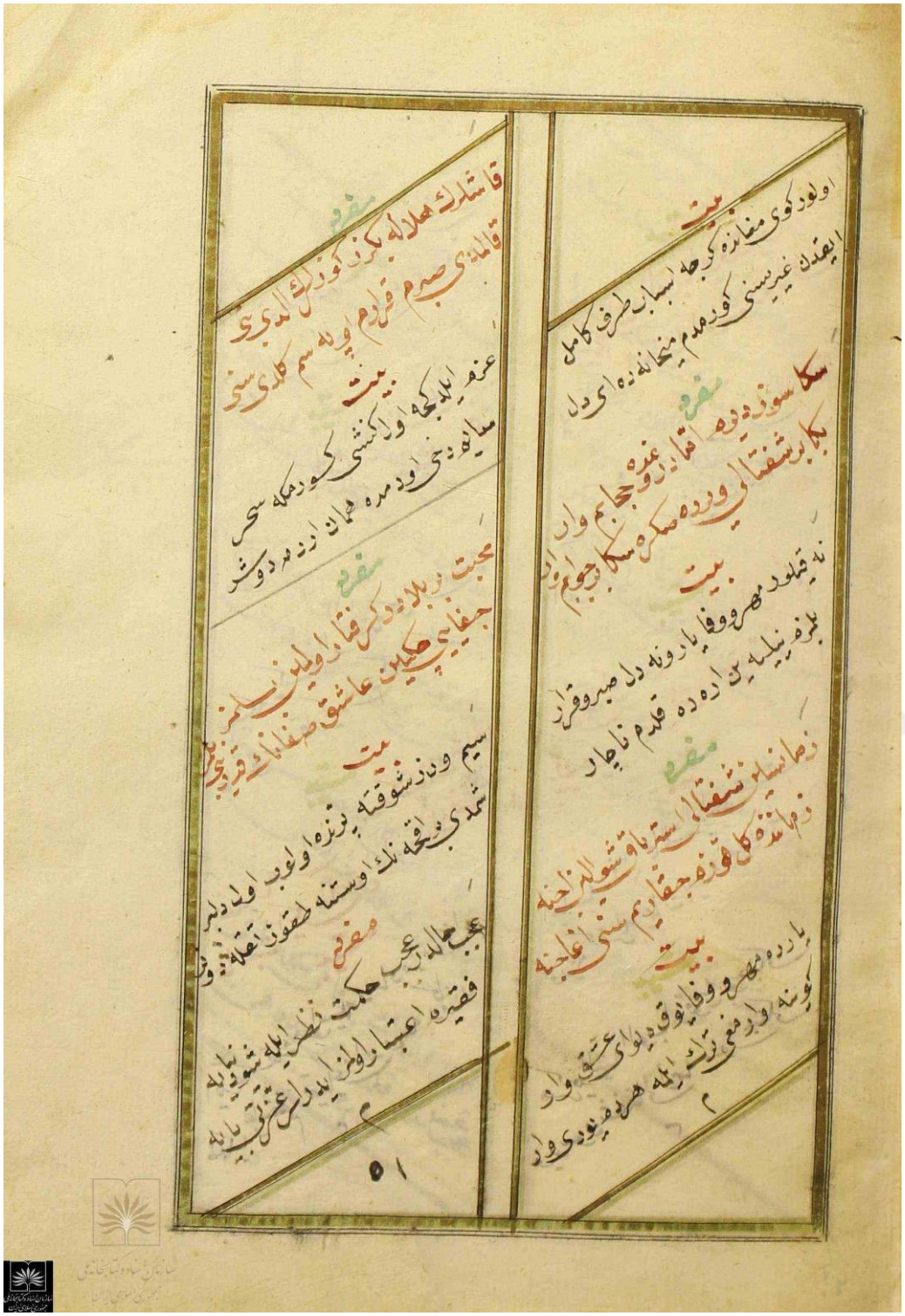
Ek-4: 15a Numaralı Varakta Âşık Ömer'e Ait İki Şiir

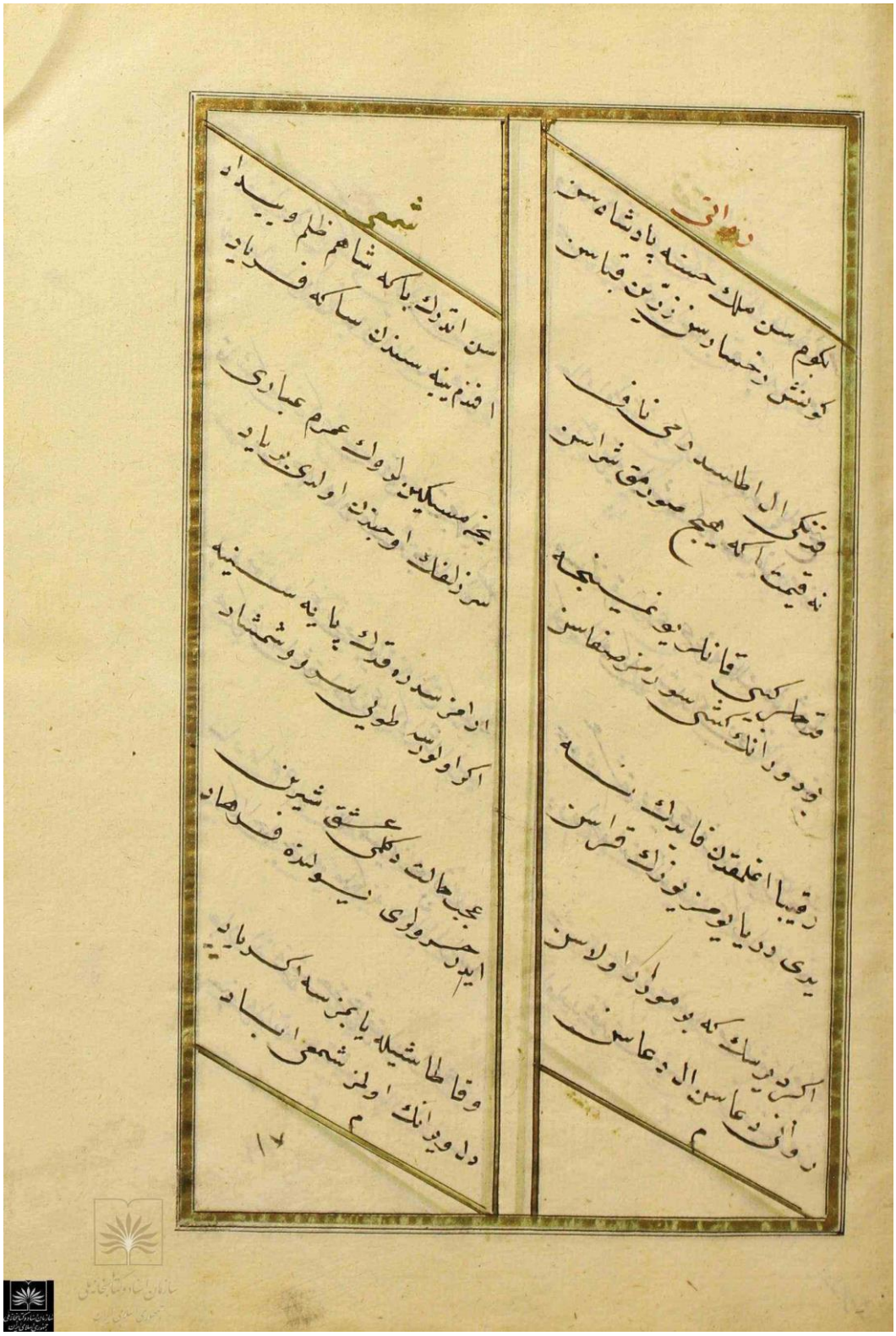
Ek-5: 41a Numaralı Varaktaki Atâyî ve Hâşimî Şiirleri

Ek-6:71a Numaralı Varakta Bulunan Beyitler

Ek-7: 105a Numaralı Varakta Bulunan Şemî ve Revânî Şiirleri

Ek-8:119a Numaralı Varakta Bulunan Muhibbî ve Mahzî'ye Ait Şiirler

